

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

KÜRESELLEŞME SÜRECİ BAĞLAMINDA ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

(DOKTORA TEZİ)

Uğur ARGÜN

BURSA - 2013

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

KÜRESELLEŞME SÜRECİ BAĞLAMINDA ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

(DOKTORA TEZİ)

Uğur ARGÜN

Danışman:
Prof. Dr. Bekir PARLAK

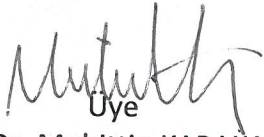
BURSA - 2013

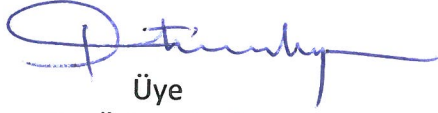
T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

KAMU YÖNETİMİ Anabilim Dalı, YÖNETİM BİLİMLERİ Bilim Dalı'nda 710815002 numaralı Uğur ARGUN'un hazırladığı "Küreselleşme Süreci Bağlamında Organize Suç Örgütlerindeki Değişimin Karşılaştırmalı Analizi" konulu Doktora Tezi ile ilgili tez savunma sınavı 13.06./ 2013 günü 15:00 - 17:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasınınbaşarılı..... (başarılı/başarısız) olduğuna ..oybirliği..... (oybirliği/oy~~çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Prof. Dr. Bekir PARLAK
Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Kamuran Reçber
Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Muhittin KARAKAYA
Polis Akademisi

Üye
Doç. Dr. Özhan ÇETİNKAYA
Uludağ Üniversitesi

Üye
Yrd. Doç. Dr. Zahid SOBACI
Uludağ Üniversitesi

13.06./ 2013

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Uğur ARGUN
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Kamu Yönetimi
Bilim Dalı	: Yönetim Bilimleri
Tezin Niteliği	: Doktora Tezi
Sayfa Sayısı	: XII + 220
Mezuniyet Tarihi	: / 06 / 2013
Tez Danışman(lar)ı	: Prof. Dr. Bekir PARLAK

KÜRESELLEŞME SÜRECİ BAĞLAMINDA ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNDEKİ DEĞİŞİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Bu çalışma, organize suç kavramının orijininden başlayarak, organize suç olgusunun kısa tarihçesi, terminolojisindeki farklılıklar ve teoriler, küreselleşme sürecinde mafya ve organize suç örgütlerinin değişimini ve eylemlerini kapsamaktadır. Literatürdeki belirsizlikler ve farklılıklar sebebi ile konjonktürel hareket eden ve sürekliliği olmayan örgüt yapıları kapsam dışı tutulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, küreselleşme ve artan ekonomik bağımsızlığın cesaretlendirdiği ve avantajlar sağladığı organize suç örgütlerinin yapısal ve işlevsel anlamda analizini yapmaktır. Sürekli gelişen iletişim ve bilgi teknolojileri, ülke sınırlarının gittikçe belirsizleşmesi, artan ulaşım imkanları, insan, mal ve hizmetlerin artan mobilitesi ve küresel ekonominin ortaya çıkışı suçun yerelden küresel hareket etmesini sağlamıştır. Bu yüzden modern dünyada organize suç yapısı, küreselleşme kavramından ayrı olarak anlaşılabilir.

Özellikle ontolojik ve epistemolojik bağlamda organize suç kavramının tanımındaki farklılıklar göz önüne alınarak değişik idari, siyasal, kültürel ve ekonomik yapıya sahip ülkelere (İtalya, Rusya, Çin, Kolombiya, Japonya ve Türkiye) ait organize suç örgütlerinin karşılaştırılması yapılarak bu alanda literatüre farklı ve özgün bir çalışma sunmak amaçlanmaktadır. Bu karşılaştırma sadece değişik suç gruplarının şemalarını ortaya koyarak belirli ülkelerdeki organize suç örgütlerini değerlendirme değil, aynı zamanda benzer suç gruplarının eylemlerini karşılaştırma imkânı da sağlamaktadır.

Modern dünyaya ayak uyduran ya da uydurmaya çalışan organize suç örgütlerinin, antik çağdan günümüze kadar yapısal, işlevsel ve kültürel anlamdaki değişimleri, organize suçla mücadele çalışmalarında dikkate alınması gereken bir süreçtir. Çalışmanın aynı zamanda bu değişim sürecini de yansıtacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın varsayımı, küreselleşme bağlamında organize suç örgütlerinin modern çağın iletişim, kolay ulaşım, internet gibi nimetlerinden optimum düzeyde faydalanarak, -legal veya illegal- uluslararası hızlı meta ve hizmet transferi sağlama yoluyla sermaye ve menfaat edindiği, diğer sosyal varlıklar gibi mafya örgütlerinin de geleneksel karakteristiklerini terk ederek, adeta özel sektör kuruluşu gibi değişime hızla ayak uydurarak kapitalist dünya sistemine eklemlendiği (ekonomi-politiği irdelenecek kadar) hatta kurumlaştığı; bu değişimin eylemleri de kapsadığı ve ülkelerin modernleşme süreçleri ile idari, ekonomik, sosyal ve kültürel durumlarına bağlantılı olarak farklılıklar içerdiği savı üzerinedir.

Anahtar Sözcükler:

Organize suç, Organize Suç Örgütleri, Mafya, Suç Grupları, Küreselleşme, Suç Faaliyetleri

ABSTRACT

Name and Surname : Uğur ARGUN
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Public Administration
Branch : Administration Sciences
Degree Awarded : PhD
Page Number : XII + 220
Degree Date : / 06 / 2013
Supervisor (s) : Prof. Dr. Bekir PARLAK

COMPARATIVE ANALYSIS OF CHANGING IN ORGANIZED CRIME GROUPS BY THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Starting with the origin of ‘organized crime’ concept, this study includes, the short history of the phenomenon of organized crime, differences in its terminology and theories, change and criminal activities of organized groups and mafia in the globalization process. Because of indefiniteness and differences in literature, the groups which are temporarily and act conjunctural are left out of the scope.

This study’s purpose is to analyze organized crime groups which have been encouraged and promoted in all parts of the world due to globalization and growing economic interdependence. Improved communications and information technologies, increased blurring of national borders, greater mobility of people, goods and services across countries, and the emergence of a globalized economy have moved crime further away from its domestic base. The nature of organized crime in the contemporary world then cannot be understood separately from the concept of globalization.

Especially taking into consideration the differences on definition of the organized crime concept in ontological and epistemological context, it is aimed to add a different and genuine study by comparing organized crime groups different countries (Italy, Russia, China, Colombia, Japan and Turkey) which have different administrative, politic, cultural and economic structure. The structural, functional and cultural change of organized criminal groups from antiquity to present to keep up with or to make efforts to conform the modern world is a necessary period for fight against organized crime. This study addresses this period of change.

The study’s thesis is that in the context of globalization organized crime groups are obtaining capital or profit via transnational fast transfer of goods and service by using the advantages of modern age such as communication, rapid

transport and internet; just like other social entities mafia groups are leaving their traditional characteristics, conforming themselves to changing process and are included in capitalist world system, and furthermore being institutionalized; this changing process also includes criminal activities and it is differentiated according to modernization period of and administrative, cultural, economic and social situation of countries.

Keywords:

Organized crime, organized crime groups, mafia, crime groups, globalization, criminal activities

ÖNSÖZ

Organize suç ve mafya zihnimizde pek de iyi çağrışımlar yapmayan olgulardır. Sadece bu tür suçlarla değil, suç olan her türlü durumla mücadele etmesi gereken polis örgütleri içerisinde de Türk Emniyet Teşkilatı'nın önemli bir yeri bulunmaktadır.

Türk Emniyeti'nin suçlarla mücadelesinde yurtdışındaki kanunların ülkemizdeki kanunlara esin kaynağı olması ya da uyarlanması gibi, uluslararası suçla mücadele ve organize suçla mücadele birimlerinin çalışmalarının ve bu çalışmalara temel oluşturan normların ve mücadele yöntemlerinin değerlendirilmesinin büyük önemi bulunmaktadır. Zira bu tez konusuna başlanıldığında Türkiye'de bu tür suçlarla mücadelede faydalanılabilecek organize suç ve mafya olgularını algılamaya, uluslararası organize suç örgütlerini tanımaya yönelik Türkçe eserler yok denilecek kadar azdı. Dolayısı ile tezimiz bu tür suçlarla mücadelede uluslararası örnekleriyle mukayese yapılabilecek, küreselleşmeyle gelen değişim rüzgarlarıyla örgütlerin nasıl kabuk değiştirdiklerini ya da bu sürece nasıl uyum gösterdiklerini ortaya koyacak ve olayları – olguları doğru yorumlamaya yardımcı olacak bir çalışma niteliğindedir. Umarız çalışma bu alanda çalışan, mücadele eden ve uluslararası düzeyde strateji belirleyen kurumlara ve akademisyenlere yararlı olur.

Açıkça söylemek gerekirse bu çalışmanın esin kaynağı yüksek lisans ve doktora derslerinde kendilerinden çokça istifade ettiğim, bir dönem Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü öğretim üyeliği de yapan Kültür Üniversitesi'nden Prof. Dr. Süleyman Seyfi ÖĞÜN ve Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Bekir PARLAK hocalarım olmuştur. Bununla birlikte yüksek lisansa başladığım günden bu günlere kadar alçak gönüllüğünü kaybetmeden derslerle ve tezimle ilgili hemen her türlü konuda desteğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Bekir PARLAK hocama şükranlarımı borçluyum. Değerli hocalarım Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY'a, Prof. Dr. Süleyman Seyfi ÖĞÜN'e ve Prof. Dr. Kamuran REÇBER'e derslerde ve tezimde faydalandığım, yol gösteren ve ufuk açıcı tavsiyeleri için minnettarım.

Sevgili eşim Beyza ARGUN Hanımefendi fedakarlıkta bulunmasaydı herhalde senelerdir uğraştığım tezimi tamamlayamazdım. Bir yandan mesleğim olan polis yöneticiliğini gece-gündüz çalışarak ifa ederken, diğer yandan dersleri ve tezi tamamlamak, ancak eşimin engin hoşgörüsü ve fedakarlığı ile anne-babamın duaları sayesinde mümkün olabildi. Bu bakımdan en büyük minnettarlığımı ve şükranlarımı bunca fedakarlığı gösteren ve maddi-manevi her türlü desteği sağlayan canım eşime borçluyum. Bu yıl aramıza katılan canım kızım Begüm Jale'nin de bu yoğunlukta bize moral aşıladığını söylemek gerekir.

Tezimin yazılmasında ve tamamlanmasında emeği geçen Bursa Emniyet Müdür Yardımcısı Himmet ÖZCAN'a, Diyarbakır Çocuk Şube Müdürü İsmail GÜNEŞ'e, Polis Memuru Metin BAYIR'a, Polis Memuru Aziz KARA'ya ve ismini saymadığım diğer dostlarıma ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar.....	xii
ŞEKİLLER.....	xii
GRAFİKLER.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

1.1. Organize Suç Kavramı ve Temel Özellikleri.....	5
1.1.1. Organize Suç Kavramı.....	5
1.1.2. Organize Suç Tanımları ve Farklılıklar	7
1.1.3. Organize Suçun Temel Özellikleri.....	11
1.1.4. Organize Suç Teorileri	15
1.2. Organize Suç Olgusu ve Küreselleşmesi	21
1.2.1. Organize Suç Olgusu: Devlet ve Toplum Üzerindeki Etkileri.....	22
1.2.2. Küreselleşme: Güvenlik Bağlamında Dünyamıza Etkisi.....	28
1.2.3. Organize Suçların Küreselleşmesi.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ, KÜRESELLEŞME VE DEĞİŞİM

2.1. Organize Suç Örgütleri ve Faaliyetleri	38
2.1.1. Antikite ve Sonrasında Suç ve Suç Örgütleri	38
2.1.2. İlk Modern Organize Suç Örgütleri.....	41
2.1.3. Organize Suç Örgütü-Mafya Düalitesi	45
2.1.4. Organize Suç Örgütlerinin Faaliyetleri	47
2.2. Küreselleşme ve Değişim Bağlamında Organize Suç Örgütleri.....	49
2.2.1. Küreselleşme Sürecinde Organize Suç Kavramının ve Organize Suç Örgütlerinin Değişimi.....	50
2.2.2. Türkiye’de Mafya ve Organize Suç Olgularının Küreselleşme Çerçevesindeki Durumu	53
2.2.2.1. Türkiye’de Organize Suç ve Mafyanın Tarihsel Gelişimi	54
2.2.2.2. Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Karakteristik Özellikleri.....	58

2.2.2.3. Küreselleşme, Değişim ve Türk Mafyası-Organize Suç Örgütleri.....	60
2.2.2.4. Mafya ya da Organize Suç Örgütleri Bakımından Türkiye'deki Normatif Durum.....	61
2.3. En Etkili Organize Suç Örgütlerinden Örnekler.....	64
2.3.1. Çin Örneği: Triadlar	64
2.3.2. İtalya Örneği: (La) Cosa Nostra	68
2.3.3. Kolombiya Örneği: Kolombiya Kartelleri.....	70
2.3.4. Rusya Örneği: Rus Mafyası.....	73
2.3.5. Japonya Örneği: Yakuza	78
2.3.6. Türkiye Örneği: Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri	82
2.4. Birleşmiş Milletler Uluslararası Suç Önleme Merkezi Raporu (2000) ve Örnekteki Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırılması.....	85

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Metodolojisi ve Uygulanan Teknikler	93
3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	93
3.1.2. Araştırmanın Varsayımları.....	95
3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	95
3.1.4. Araştırmanın Yöntemi ve Uygulanan Teknikler	96
3.1.5. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	98
3.1.6. Veri Toplama Süreci	100
3.2. Organize Suç Örgütlerinin Analiz Nesneleri Bakımından Karşılaştırılması	101
3.2.1. Yapısal Karşılaştırma.....	104
3.2.1.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	105
3.2.1.2. La Cosa Nostra.....	108
3.2.1.3. Kolombiya Kartelleri.....	111
3.2.1.4. Rus Mafyası	113
3.2.1.5. Yakuza	116
3.2.1.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	119
3.2.2. Büyüklük Karşılaştırması.....	122
3.2.2.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	122
3.2.2.2. La Cosa Nostra.....	124
3.2.2.3. Kolombiya Kartelleri.....	124
3.2.2.4. Rus Mafyası	125
3.2.2.5. Yakuza	127
3.2.2.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	129
3.2.3. Faaliyetler	130
3.2.3.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	130
3.2.3.2. La Cosa Nostra	132
3.2.3.3. Kolombiya Kartelleri.....	133
3.2.3.4. Rus Mafyası	135
3.2.3.5. Yakuza	137
3.2.3.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	140

3.2.4. Şiddet	143
3.2.4.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	143
3.2.4.2. La Cosa Nostra	143
3.2.4.3. Kolombiya Kartelleri	145
3.2.4.4. Rus Mafyası	146
3.2.4.5. Yakuza	147
3.2.4.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	149
3.2.5. Etnik ve Sosyal Kimlik	150
3.2.5.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	151
3.2.5.2. La Cosa Nostra	153
3.2.5.3. Kolombiya Kartelleri	155
3.2.5.4. Rus Mafyası	156
3.2.5.5. Yakuza	159
3.2.5.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	163
3.2.6. Rüşvet	167
3.2.6.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	167
3.2.6.2. La Cosa Nostra	168
3.2.6.3. Kolombiya Kartelleri	169
3.2.6.4. Rus Mafyası	170
3.2.6.5. Yakuza	171
3.2.6.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	172
3.2.7. Sınır-ötesi Faaliyetler	174
3.2.7.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	174
3.2.7.2. La Cosa Nostra	176
3.2.7.3. Kolombiya Kartelleri	176
3.2.7.4. Rus Mafyası	177
3.2.7.5. Yakuza	179
3.2.7.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	182
3.2.8. Politik Etki	182
3.2.8.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar	182
3.2.8.2. La Cosa Nostra	184
3.2.8.3. Kolombiya Kartelleri	185
3.2.8.4. Rus Mafyası	186
3.2.8.5. Yakuza	187
3.2.8.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri.....	189
3.3. Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırma Bağlamında Değerlendirilmesi	191
SONUÇ	198
KAYNAKLAR.....	204
EKLER.....	218
ÖZGEÇMİŞ.....	220

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ATO	Ankara Ticaret Odası
BM	Birleşmiş Milletler
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
CIA	Central Intelligence Agency (ABD Merkezi Haberalma Örgütü)
çev.	Çeviren
der.	Derleyen
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
ed.	Editör
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
FBI	Federal Bureau of Investigation
haz.	Hazırlayan
IBAN	International Bank Account Number
IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
KGB	Devlet Güvenlik Komitesi (Rus Haberalma Örgütü)
KOM	Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (Daire Başkanlığı)
LCN	La Cosa Nostra
M.Ö.	Milattan Önce
md.	Madde
NGO	Non-governmental Organization (Küresel Gönüllü Kuruluş)
PKK	(Partiya Karkaren Kürdistan) adlı Terör Örgütünün Kısa Yazılışı
pp.	Pages
S.	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfadan sayfaya
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
UNCICP	United Nations Centre for International Crime Prevention
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
UNTOC	The United Nations Convention against Transnational Organised Crime (BM Sınır-aşan Organize Suçlar Sözleşmesi)
vb.	Ve benzeri
VCD	Video Compact Disk
vd.	Ve devamı
Vol.	Volume
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
y.y.	Yüzyıl

TABLolar

Tablo 1 : Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığı'nın Organize Suçlarla Mücadele İstatistiği	63
Tablo 2 : Çin'deki suç oranları (1950-2002) -100.000 kişiye düşen suç dosyaları	122

ŞEKİLLER

Şekil 1: Triadların Geleneksel Örgüt Yapılanması.....	106
Şekil 2: Cosa Nostra Örgütünün Yapılanması.....	109
Şekil 3. Cali Kartelinin Örgüt Yapısı.....	112
Şekil 4: Yakuza'nın Örgütsel Yapılanması.....	118

GRAFİKLER

Grafik 1: Organize Suçlara Ait Olay ve Şüpheli Sayıları (2003-2011).....	130
Grafik 2: 2011 Yılında Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Yaşa Göre Dağılımı	165
Grafik 3: Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüpheliler ile Kamu Görevlilerinin Sayıları (2007-2011)	174

GİRİŞ

Dünyada yaşanan hızlı değişim süreci hemen her şeyi geri dönülemeyecek bir biçimde dönüştürmektedir. Özellikle Amerika ve gelişmiş ülkelerin lokomotifliğini yaptığı küreselleşmenin, Hollywood tarzı filmlerle kültürel anlamda tek-tipleştirilmesi, tüketim kültürünü yayması ve benimsetmesi kavramların da çabuk tüketilmesini mümkün hale getirmiştir. Dolayısıyla değişik organize suç örgütleri hakkında bugüne kadar söylenenler yarın geçerli olmayabilir. Zira bu süreçte kavramlar, bağlamlar ve kapsamalar da değişmektedir.

Küreselleşme ve artan ekonomik özgürlükler suçun tüm dünyada sınırların ötesinde dönüşümünü sağlamış ve desteklemiştir. Sürekli gelişen iletişim ve bilgi teknolojileri, ülke sınırlarının gittikçe belirsizleşmesi, artan ulaşım imkanları, insan, mal ve hizmetlerin artan mobilitesi ve global ekonominin ortaya çıkışı suçun yerelden küresele hareket etmesini sağlamıştır. Bu gelişim ve değişim hemen her şeyi etkilemiş ve halen etkilemektedir. Bu yüzden modern dünyada suç ve organize suç yapısı, küreselleşme kavramından ayrı olarak anlaşılabilir.

Organize suç olgusu; sosyolojik, siyasal, ekonomik, psikolojik ve hukuki boyutları olan bir fenomen olarak ortaya çıkmakta, lokal ve global toplumun bütününe ilgilendiren bir niteliğe bürünmektedir. Kriminolojik açıdan değerlendirildiğinde de, diğer suç türlerinden çok daha karmaşık ve çözülmesi güç bir yapılanma ve nedensellik içerir.

Çalışmanın anahtar kavramlarından olan ve organize suç örgütlerinin klişeleşmiş bir ifadesi olarak kullanılan mafya kavramı ise, günümüzde, doğup geliştiği İtalya ve Amerika'da, Sicilya kökenli özelliklerinden dolayı geleneksel veya ailevi suç örgütleri anlamında kullanılmaktadır.

Organize suç olgusu ve organize suç örgütleri üzerine yapılan bilimsel çalışmalarda organize suç kavramı yerine kullanılan terimler kafa karışıklığına ve karşılaştırmalı analizlerde de çabaların boşa gitmesine neden olmaktadır. Ortak ve kapsayıcı bir tanım için, özellikle farklı siyasal, idari, kültürel, ekonomik ve hukuki sistemlere sahip ülkelerin

organize suç ve organize suç örgütleri ile ilgili işbirliği içerisinde ortak kavramlar benimsenerek ve en önemlisi algılanarak bilgi alış-verişinde bulunulması gerekir.

Ancak dünya üzerinde organize suç süreçlerini gözlemlemek için etkili bir sistemin uygulanmasının önünde yeterince metodolojik engel bulunmaktadır. Birçok toplumdan standart bilgi sağlama problemi açıktır. Bu tür sınır-aşan organize suç örgütleri hakkında veri sağlama, gizlilik ve veriye ulaşım problemi nedeniyle daha da zorlaşmaktadır.

Türkiye’de de bu bağlamda hem tanımdan kaynaklanan hem de bu tür örgütler hakkında bilgi edinmenin güçlüğüne dayanan bir takım sınırlılıklar söz konusudur. Öncelikle Türkiye’de “mafya” denilince akla gelen çok çeşitli örgütlerin varlığından söz etmek gerekir. “Organ mafyası”, “çek-senet mafyası” gibi yapılanmalar ülkemizde toplumsal anlamda korku salan çeteleri ifade etmek için kullanıldığından tanım olarak “mafya” olgusunun tam olarak ortaya konması bu anlamda tanımlama yanlışlıklarının ve kafa karışıklığını giderebilir.

Bu çalışma, karşılaştırmalı bir analiz için organize suç kavramının farklılıkları içerisinde ortak ya da genel kabul gören bir tanımı belirleyerek, organize suç örgütlerinin temel karakteristikleri, faaliyetleri, bu konudaki teoriler ve küreselleşme süreci bağlamında örgüt yapılanması ve faaliyetlerindeki karşılaştırmaları İtalya, Rusya, Çin, Japonya ve Kolombiya ülkeleri temelinde yapma amacındadır. Bununla birlikte Türkiye’deki mafya tarzı organize suç örgütleri de bir bütün olarak “organize suç” olgusu bağlamında bu karşılaştırmalı analize tabi tutulacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde organize suç kavramı tartışılırken bu olgunun orijini farklı kaynaklardan faydalanılarak sergilenmektedir. Organize suç ya da mafya olgusunu senelerdir tartışan akademisyenlerin, uzmanların ve organize suçla mücadele edenlerin karşı karşıya kaldıkları –başta tanım farklılıkları olmak üzere- zorluklar bu bölümde rahatlıkla görülebilmektedir. Organize suç ve mafyanın teorik çerçevesini çizerken yukarıda sayılan aktörlerin ortaya attıkları ve/veya faydalandıkları ve bugün bu olguları tarihten gelen süreçte anlamaya yarayan “organize suç teorileri” tartışılan yönleriyle ve genel hatlarıyla sunulmaktadır. Bununla birlikte örnekteki organize suç örgütlerinin karşılaştırılmalı analizi için faydalanılabilecek, organize suçun literatürde genel kabul görmüş temel özellikleri bu bölümde yer almaktadır. Çalışmanın temel argümanlarından olan küreselleşme kavramı ve küreselleşme olgusunun genel çerçevesi çizilerek bu

olgusunun devlet ve toplum üzerindeki etkisi organize suç temelinde ele alınmaktadır. Sonrasında ise organize suçun özellikle son yıllarda kazandığı ivmeyle ulusal sınırları aşır bölgesel, hatta tüm dünyayı saran etkileri ortaya konmaktadır.

İkinci bölümde organize suç örgütlerinin ve mafyanın antik çağdan günümüze örnekleri yer alırken, ilk modern organize suç örgütlerinin ya da mafyanın gelişimi, kendilerini ortaya çıkaran sosyokültürel ve ekonomik sebeplerle birlikte ortaya konmaktadır. Kuramsal ve ampirik araştırmalarda sıklıkla birbirinin yerine kullanılan mafya ve organize suç örgütü kavramlarının yaşattığı ikilem, epistemolojik bağlamda irdelenmektedir. Sonrasında örneklemedeki örgütler temelinde organize suç örgütlerinin suç faaliyetleri analiz edilmektedir. Bununla birlikte küreselleşme sürecinde organize suç olgusunun ve organize suç örgütlerinin yer aldığı değişim paradigması başlangıçta genel çerçevede, devamında da Türkiye özelinde betimlenmektedir. Devamında Türkiye'deki organize suç olgusunun ve örgütlerinin orijini ve tarihsel gelişimi ile mafya ya da organize suç örgütleri bakımından Türkiye'deki normatif durum ele alınmaktadır. Bölüm sonunda da en etkin organize suç örgütlerine dünyadan örnekler sunulduktan sonra çalışmaya paralel bir araştırma olan Birleşmiş Milletler Uluslararası Suç Önleme Merkezi Raporu (2000) bağlamında örneklemedeki ülkeler değerlendirilmektedir.

Üçüncü bölümde; çalışmanın metodolojisi ve uygulanan yöntemler başlangıçta yer alırken, devamında karşılaştırmaya esas alınan örneklemedeki ülkelere ait organize suç örgütleri tek tek ele alınarak betimlenmektedir. Literatürde genelde kabul edilen analiz nesnelere bakımından örneklemedeki organize suç örgütleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmektedir. Bölümün sonunda araştırmanın genel çerçevesini oluşturan karşılaştırmalı analiz sonucu elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Sonuç kısmında ise organize suç olgusunun ve coğrafi, kültürel, sosyal, idari ve ekonomik anlamda farklı özelliklere sahip örneklemedeki ülkelere ait organize suç örgütlerinin sürekli değişen dünyada ve küreselleşme olarak ifade edilen zaman ve mekan kenetlenmesi sürecinde yaşadığı dönüşümün incelenmesiyle elde edilen sonuçlar ve organize suçla mücadele eden aktörlere yönelik tavsiyeler yer almaktadır.

Bu çalışma her şeyden önce literatüre özgün bir karşılaştırmalı analiz çerçevesi sunmayı amaçlamaktadır. Ancak organize suç örgütleri ve mafya üyeleri hakkındaki veriler güvenilirlik bakımından ülkeden ülkeye değişiklik arz ettiğinden çalışmanın

niceliksel yönüne istenen ölçüde katkıda bulunmamakla birlikte ikincil kaynaklar karşılaştırmalı analiz için genel bir çerçeve sunmuştur.

İncelenen organize suç örgütleri, literatürdeki tanım farklılıklarına rağmen, BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi Raporu (2000)'nda da kullanılan analiz nesnelere temelinde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Zira bu analiz nesnelere çalışmada yer alan akademisyenlerin ya da uzmanların “organize suç” ya da “organize suç örgütü-mafya” tanımlamalarında genel itibariyle odak teşkil etmektedir.

Türkiye'deki organize suç örgütleri ve mafya yapılanmaları elbette dünyada bilinen ve örneklemde yer alan örgütlerden tarihsel, sosyal ve kültürel bakımdan mafya ve devlet-toplum ilişkisi ile modernleşme süreçleri bağlamında farklılık arz etmektedir. Bununla birlikte devletlerin yaşadığı tecrübeler ve organize suçla mücadele süreçleri, hızlı değişimin ve başkalaşmanın yaşandığı küreselleşme sürecinde tüm ülkeler için olduğu kadar bu ülke için de işaretler taşımaktadır. Ontolojik ve epistemolojik yaklaşımla gözlem yapılması her türlü suç için devlet birimlerine tutarlı ve sürdürülebilir bir mücadele temeli kazandırır.

Günümüzde sınır-aşan özellikleri nedeniyle mafya ya da genel ifadesi ile organize suç olgusu artık sadece ortaya çıktığı ülkede değil, bölgesinde hatta tüm dünyada yaşamları riskli hale getirmektedir. Değişik suçları işlemek konusunda uzmanlaşan, diğer örgütlerle de işbirliği ya da suç ortaklığı yapabilen bu yapılanmaların Türkiye için de tehdit oluşturup oluşturmadığı irdelenmesi gereken bir konudur. Komşu ülke konumundaki Rusya'nın küresel bir mafya örgütüne sahip olması böyle bir örgütün Türkiye'deki varlığı konusunda akıllarda soru işareti bırakabilir. Benzer biçimde Yakuza'nın yakın dönemde İstanbul'da ofis açması (www.ntvmsnbc.com/id/25364909) küresel organize suç tehlikesi ve sunduğu risklerin çok da uzaklarda olmadığını göstermektedir. Dolayısı ile organize suçların küreselleşmesi konusu irdelenmesi gereken önemli bir olgudur.

Bununla birlikte Türkiye'de organize suç örgütleri ile mücadelenin uluslararası işbirliği temelinde yürütülmesi için bu anlamda günümüze kadar faaliyetlerini sürdüren mafya tarzı yapılanmaların analiz edilmesi, bu yapılanmaların yaydığı tehditlerin boyutlarının ve Türkiye için böyle bir tehdidin varlığının incelenmesi ile bu analizlerin paylaşılması çok faydalı olacaktır.

Birinci Bölüm

ORGANİZE SUÇ KAVRAMI VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Sosyolojik, siyasal, ekonomik, psikolojik ve hukuki boyutları olan organize suçlar, suç türleri içerisinde en karmaşık, en geniş boyutlu ve aynı zamanda en az bilinen konulardan biridir. Günümüzde hemen herkes tarafından genelde mafya olarak bilinen ve ifade edilen organize suç veya örgütlü suçların ilk defa nerede ve ne şekilde ortaya çıktığı, örgütlenme ve çalışma usul ve esasları ile ortaya çıkmasında ve gelişmesinde etkili olan temel faktörler konusunda çok sayıda bilimsel ve güncel çalışmalar bulunmakla birlikte, bu olgu halen çok farklı görüşlerin ileri sürüldüğü, tartışmalı bir alan olarak dikkatleri çekmektedir.

1.1. ORGANİZE SUÇ KAVRAMI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

1.1.1. ORGANİZE SUÇ KAVRAMI

Oldukça sofistike mafyalardan sokak çetelerine kadar organize suç, dünyanın hemen her ülkesinde bulunmaktadır. İyice toplumsallaşmış İtalyan ve Amerikan mafyalarından Japonya'da Yakuza, Hong Kong'da Triadlar, Şangay'da Green Gangs, Kolombiya ve Meksika uyuşturucu kartelleri, Sovyet-sonrası ülkelerde birçok gruplar, Los Angeles, New York, Soweto ya da Sao Paulo'da gençlik çeteleri ve diğer ülkelerde daha az ünlülerine kadar -ve işin doğası gereği bilinmeyenlere kadar- örnekler bulunmaktadır (Skaperdas, 2001: 173; Kumar ve Skaperdas, 2008: 2). Bütün bu sayılanlar küçük ya da büyük, çete ya da örgüt olarak da ifade edilseler, organize suç olgusu ile özdeşleştirilen gruplardır.

Organize suç çeteleri özsöl olarak diğer suç çetelerinden şu özellikleri ile ayrılmaktadır:

- a) Yasal ekonomik alandaki aktiviteler,
- b) Sabit hiyerarşik yapıya sahip olmaları,
- c) Anormal yüksek oranda diğer suç örgütleriyle bağ kurmaları,
- d) Sistematik şiddet ve rüşvet uygulamaları (UNCICP, 2000: 48).

Esasında organize suç örgütünü tanımlayan ve farklılaştıran ana faaliyet ‘koruma sağlama’dır (Skaperdas, 2001: 174). Koruma aslında düzenli ekonomik bir faaliyet değildir. Ancak mal ve hizmet sahipliğinin korunması ve karşılığının alınması şeklinde bir değış-tokuş söz konusudur.

Organize suçun oluşum zemininde coğrafi olarak uzaklık ve ulaşılmazlık, devlet otoritesini zayıflatan temel faktörlerden biridir. Benzer şekilde toplumun çoğunluğu tarafından kendilerini dışlanmış ya da ayırım yapılmış olarak görenler sebebiyle sosyal ve etnik uzaklık da söz konusu olabilmektedir. Böylece bu tür bölgelerde suçun düzenli olarak kontrolü zorlaşmaktadır ve oluşturulan boşluğu çeteler doldurmaktadır. Dahası bu çeteler şiddete katkıda bulunmaktadırlar.

İktidar boşluğu, devrimler, savaşlar ve büyük politik değışimler de organize suçun oluşumunda belirleyici etkenlerdendir. Sicilya mafyası, ülkenin yüzyıllarca otoriter rejim altında yönetilmesinden sonra İtalya’nın birleşmesini takip eden yıllarda büyük oranda gelişmiştir.

Benzer biçimde “Güney İtalya mafyasının oluşum nedeni olarak görülebilecek belirgin bir kötü politika yürütme göze çarpmaktadır. 1860’larda yeni hükümetin kuzeyi her zaman güney üzerinde daha avantajlı bir konumda görmesi, ekonomik yatırımları kuzeye yapması, güneyin sosyokültürel değerlerini önemsememesi ve hafife alması sonucunda Kalabriyalılar yavaş yavaş kuzeydeki yeni hükümete karşı tavır almaya ve duydukları nefreti dışa vurmaya başlamışlardır. Bu eğilim ile birlikte yoğunlaşan tepkiler çeteleşmeye ve örgütsel temelde suçlu gruplarının oluşmasına yol açmıştır” (Geleri, 2003: 33).

Politik-ekonomi bağlamında değerlendirildiğinde arz-talep ilişkisi içerisinde bazı mal ve hizmetlerin hükümetçe ya da yasalarca yasaklanması ve bu konularda oluşan yasal

boşluklar, uyuşturucu, kadın, çocuk kaçakçılığı – ticareti gibi alanlarda organize suç örgütlerinin doğmasına ve gelişmesine sebep olduğu bilinmektedir.

Tanım üzerinde uzlaşma olmamakla beraber organize suç, ulusal ve uluslararası kamu kurumlarının söylemlerinde ve uygulamalarında önemli bir konu haline gelmiştir. 1980'lerin ikinci yarısında, bu olgudan etkilenmemek için tedbirlerini almayan bazı ülkeler, aniden bir organize suç problemine sahip olduklarını fark etmişlerdir (Paoli, 2002: 60) ve organize suçun bugün sınırları aşan etkisi tüm dünyada hissedilmektedir.

1.1.2. ORGANİZE SUÇ TANIMLARI VE FARKLILIKLAR

“Çok farklı görüşlerin ileri sürüldüğü, ihtilafli bir alan olan organize suç “içimizdeki düşman suç konfederasyonu” ve “güçlülerin suçu” olarak karakterize edilir. Profesyonel suç, örgütlü suç, illegal girişim, yeraltı dünyası imparatorluğu, gizli topluluk, çete, şebeke, teşekkül, örgüt ya da basitçe ve çok yaygın bir şekilde mafya gibi terimler, farklı zaman ve zeminlerde organize suç ve suçluluk kavramının yerine kullanılmaktadır” (Geleri, 2003: 24). Bu bağlamda mafya teriminin bütün dünyada organize suç kavramı ile özdeşleştiği görülmektedir.

Organize suç evrensel olsa da organize suç kavramının, üzerinde birleşilen evrensel bir tanımı yoktur. Bunun tam olarak ne olduğu üzerinde genel kabul görmüş bir tanımın yapılmaması, hem kuramcılar hem de uygulayıcılar (teorisyenler ve pratisyenler) için bir problem olarak devam etmektedir. Organize suçun anlamının açıkça ne olduğunun açıklanmamış olması, genişlemesi ve kısmen ulus-aşırı boyutları nedeniyle polis ve toplum için problem ve karışıklığa neden olabilmektedir.

Medya, polis ve vatandaşların organize suçun kapsam ve etkisini algılamasında belirli bir öneme sahiptir. Konunun, medyatik boyutunun olması, onun iyi bir betimlemeye tabi tutulmasını gerekli kılmaktadır. Bu konudaki bilginin ana kaynağı popüler medya olarak bilinen televizyon, sinema, gazeteler ve dergilerdir. Özellikle ABD’de bazı insanlar “The God Father (Baba)” serisini ya da “Good Fellas”, Dokunulmazlar (Untouchables), “Heat (Hesaplaşma)” ya da daha nice filmleri izlemiştir, fakat özellikle Amerikan şovu “The Sopranos” insanlar üzerinde etkileyici olmaktadır (Finckenauer, 2005: 63). Bu yüzden de “organize suç” ya da “mafya” dendiğinde temel algı bu film ya da dizilerdeki karakterler, bu karakterlerin -jest ve mimiklerine kadar- tavır ve davranışları, giyim

tarzları, bireysel ya da kolektif ilişkileri çerçevesinde şekillenmektedir. Küreselleşmenin tek-tipleştirici etkisi, böylece popüler - kültür temelinde belirginleşmekte ve organize suç ya da daha popüler kavram olan mafyayı küresel hale getirmektedir.

Organize suç alanında anlam ve tanımların çeşitli olması göze çarpmaktadır. Kurumsal, toplumsal ya da ulusal bağlamda yasa(norm), bilgi ve deneyim konusundaki çok çeşitliliğe bakıldığında bunun sürpriz olmadığı ve bu yüzden anlaşılabilir olduğu da ortadadır. Bununla birlikte, organize suç çevreleyen tutarsız tanımlar ve yorumlar, polis için her düzeyde problemler yaratmaktadır. Toplumun önemli bir çoğunluğunda da hiçbir etkisi olmasa bile kafa karışıklığına sebep olabilmektedir (Loree, 2002: 73).

Mafyadan örnek verilecek olursa, mafya ile kastedilen bazen Rus mafyası, Çinli çeteler ya da “Triadlar” veya Kolombiyalı ya da Meksikalı uyuşturucu kaçakçıları olmaktadır.

Bununla birlikte mafya paradigması, organize suçun yapısal yönlerine odağı yerleştirmektedir. Organize suç belirli tanımlanmış örgütsel davranışlar gösteren suç grupları ile aynı sayılmaktadır. Bu kavramsal çerçeve içinde yürütülen araştırmalar özünde tanımlayıcıdır ve Amerikan Cosa Nostra ya da Sicilya Mafyası’na atfedilen özellikleri verili suç grubuyla karşılaştırır (Von Lampe, 2002: 193). Bu karşılaştırmalarda ortaya çıkan ise, mafyanın genel organize suç tanımlaması içerisinde yer almakla birlikte, sosyal yanının ağır bastığı ve yapısal ve işlevsel özellikler bakımından benzer olsa da aynı şey olmadığı hususudur.

1986’da, ABD organize suçla ilgili Başkanlık Komisyonun raporunda organize suç tanımındaki problemin “crime (suç)” kelimesinden değil de, “organize” kelimesinden kaynaklandığına işaret edilmekteydi. Organize suçun ne açıkça ampirik bir olgu, ne de “özü” ve “doğası” hakkında görüş birliğine varılan bir şey olduğu belirtilmektedir (Klaus Von Lampe’den akt. Loree, 2002: 72).

Sosyal bilimcilerin organize suçun sosyal bir gerçeklik ve sosyal bir yapı olarak ayrılması konusunda uğraştığına işaret ediliyor. Sosyal bir yapı içinde organize suçun gücü, toplum algılarını, politika belirlemeyi ve kolluk kuvvetlerini savaş benzeri bir davranış doğrultusunda güçlü biçimde etkiler.

Uçak kaçırma, gasp, tefecilik, içki kaçakçılığı gibi suçlarda pek âlâ diğer ana suçlar gibi organize suç olarak düşünülen, bilinenle birleşebilir ya da parçası olabilir. Bununla

birlikte suçların listesini oluşturmak, organize suçu tanımlamak için yeterli değildir. Bazı suçlar tek başına ya da organize olmayan gruplar içerisindeyken de işlenebilir. Bu tür bazı suçlar organize suç tanımlaması dışında kalabilir (Finckenauer, 2005: 64).

Organize suçun tanımının yapılması önemli olmakla birlikte aynı zamanda tartışmalı bir konudur. Çünkü kanuni çerçevenin belirlenmesinde, araştırma ve soruşturmanın yürütülmesinde, saha çalışmalarının yapılmasında ve dahası ulusal sınırları aşan nitelikte karşılıklı yasal yardımlaşmanın yapılıp yapılamayacağı konularında organize suçun nasıl tanımlandığı çok büyük önem taşımaktadır (Finckenauer, 2005: 68; Finckenauer, 2007: 6).

Suç kanunlarında yasal tanımlar ya bulunmuyor, ya anayasal olarak muğlâk ifade ediliyor ya da tanımlanmamış oluyor veya çok geniş tanımlanıyor. Görece çoğu akademisyen, özellikle akademik kriminologlar bu konuda çalışmış ve yazmış bile olsa kavramsallaştırmalarında da farklılık söz konusu olabiliyor.

Kanunlara bakıldığında farklılaşma burada da göze çarpıyor. ABD’de belirli bir yasaklanmış davranışı yapmadıkça, kanunen “organize suç” işlemiş sayılmazsınız. Örgüt üyesi olmak salt olarak yargılanmak için yeterli değildir. İtalya’da ise mafya üyesi olmak başlı başına bir suçtur (Finckenauer, 2005: 69). 1970 tarihli ABD Organize Suç Kontrol Kanunu ise organize suçu tarif etmemiştir.

Özellikle bu alandaki ulusal ve uluslararası tanımların farklılığı bazı suç gruplarının kapsam dışında kalmalarına yani yasal boşluklardan faydalanmalarına fırsat vermektedir.

ABD’de ilk çalışmaları yapanlardan Hagan, organize suçun 11 boyutunu tespit ederken, Maltz tarafından da 9 özelliği belirtilmiştir. Hatta Hagan, sadece organize suç kavramının terminolojisi üzerinden anlamını, “organize suç= faaliyetler/organize suç = gruplar” şeklinde ayırmaktadır (Hagan, 2006: 134). Finckenauer ise, Hagan ve Maltz’ın belirttiği özellikleri kısmen birleştirerek organize suçun ve suç örgütünün ne olduğu ile ilgili bir başlangıç çerçevesi sunmuştur. Bunlar:

- İdeoloji (ya da olmaması),
- Yapı / Organize Hiyerarşi,
- Süreklilik,
- Şiddet,

- Kısıtlı Üyelik,
- İllegal Girişimler,
- Yasal İşlere Girme,
- Rüşvet, olarak belirtilmiştir (Finckenauer, 2005: 65).

ABD dışında da BM ve özellikle Avrupa Birliği ülkelerindeki tanımlamalarda ortak noktada ve benzer bir tanımlamada buluşulamamış olması göze çarpmaktadır. Bununla birlikte 1997’de Avrupa Konseyi’nde uzmanlar grubu organize suç tanımlarken temel kriterleri:

- 1- Üç ya da daha fazla kısmın işbirliği,
- 2- Uzun ya da belirsiz bir zaman süreci,
- 3- Ciddi suçları işlemekten tutuklanmak ya da hüküm giymek,
- 4- Menfaat ve / ya da güç sağlama amacı, olarak belirlemiştir (Finckenauer, 2005: 70).

Bununla birlikte organize suç, bulunduğu her yerde bir kamu politikası problemidir. Açıkçası, nasıl görüldüğü ne kadar büyük bir problem olarak algılandığı, ne kadar ciddi bir durum olduğu, kimleri mağdur ettiği onunla mücadele gayretlerini de şekillendirmektedir.

Organize suçla mücadelede ortaya konan uluslararası işbirliği çalışmalarının da önündeki en büyük engellerin başında, söz konusu mücadelenin taraflarının suç tehdidini aynı şekilde kavramamaları ve mücadelede benzer prensiplerle hareket etmemelerinin geldiği ifade edilmektedir (Yalçın, 2007: 67).

Organize suç temel olarak, işi illegal mal ve hizmetleri sağlamak olan süregelen bir ekonomik operasyondur (Fiorentini, 1999: 436). Bununla birlikte organize suç yasak girişimci olarak gören Albini gibi başkaları da vardır (Finckenauer, 2005: 71).

Her ne kadar Türkiye’de akademisyenler, kriminologlar ve kanun uygulayıcılar açısından tanım farklılaşsa da organize suç örgütü, hukukçu gözüyle, “*terör dışı, çıkar amaçlı, kısa ya da uzun dönemli bir araya gelen, örgüt içi işbölümü olan, hiyerarşik yapının gözlemlendiği, bölgesel, ulusal ve uluslararası ilişkilerin gözlemlenebildiği profesyonel çalışan ve araç olarak şiddet kullanan bir örgüt yapılanmasıdır* (Yenisey, 1998: 71).

İnterpol de, organize suç; “esas amacı süreklilik arz eden bir şekilde gelir elde etmek ve ulusal sınırlara bakılmaksızın teşebbüsü devam ettirmek olan ve bu nedenle yasa dışı faaliyetlerle meşgul bulunan şahısların teşekkül ettirmiş olduğu herhangi bir teşebbüs ya da grup” olarak tanımlamaktadır (Geleri, 2003: 26).

BM Sınırşan Organize Suçlar Sözleşmesi (UNTOC) ise özellikle geniş ve (yapı, kapsam ve faaliyetleri anlamında) geleneksel “mafya-benzeri” örgütlerle sınırlı olmayan bir tanım içermektedir:

Bütün bu tanım farklılıklarına rağmen organize suç örgütünü oluşturan özellikler üzerine anlaşma sağlanan tanımlardan biri: ‘*Doğrudan ya da dolaylı olarak, bir mali ya da maddi fayda sağlamak üzere, belirli bir dönemde oluşturulan ve uyum içinde bir ya da birden fazla suç ya da saldırı gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan üç ya da daha fazla kişiden oluşan grup*’ tanımlamasıdır (UNCICP, 2000: 51; Loree, 2002: 73).

1.1.3. ORGANİZE SUÇUN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Bugün birçok devletin bütçesini aşan mali olanaklarıyla ve silahlı eylem gücüyle mafyanın devlet otoriteleriyle rekabet ettiği görülmektedir. Devlet dışında hiçbir aktör bu kadar büyük mali güce sahip değildir. Ayrıca mafyanın silahlı eylem yapabilme gücü varken, devletin aksine yasalara bağlı kalma zorunluluğu da yoktur.

Eskiden organize suç gruplarının, liderleri ya da patronları ve otorite düzeni ile kademelenmesi olan iyi yapılandırılmış bir hiyerarşiye sahip oldukları yönünde oldukça yaygın bir görüş birliği vardı. Fakat bugün bu, artık, temel kural olmaktan ziyade bir istisna durumuna gelmektedir. Ortaya çıkan, daha çok belirli suç fırsatları etrafında gevşek biçimde oluşturulan suçlular ağı olmaktadır. Bu grupların yapısı çok daha amorf, serbest, halka açık ve katı hiyerarşiden uzaktır (Finckenauer, 2005: 65).

Genel sınıflandırmada örgütlü suçlar altında yer alan organize suç grupları (Cengiz, 2005) kendilerine ait politik gündemleri olmadığından non-ideolojik olarak ele alınmaktadır. Terörist grupla organize suç grubunu ayıran temel nokta burada ortaya çıkmaktadır. Çünkü organize suç örgütleri politik değişime kendilerini adanmazlar. Belirli bir radikal, liberal, muhafazakâr ya da başkaca bir politik ideolojileri yoktur. Hükümetle bağları sadece rüşvet, banka parası elde etme, yolsuzluk doğrultusunda hükümetin

devreden çıkarılmasıyla ilgilidir. Ancak özellikle ABD'deki 9/11 olayından sonra sınır-aşan terörle sınır-aşan organize suç arasındaki bağlantılar da sorgulanır hale gelmektedir. Dolayısı ile organize suç örgütleri bu süreçten sonra özellikle kara-para temelinde terörü finanse edip etmedikleri konusunda da irdelenmektedir (Cockayne, 2007: 9).

Şiddet ve tehdit organize suçun önemli boyutları olarak genelde kabul edilmektedir. Organize suç grupları çoğu işi bitirmek için güç kullanır ya da tehdit eder. Üyeliğe kabul etme, bununla ilgili ritüeller ve üyeliğe bir şekilde son verme -özellikle geleneksel mafya tipi- organize suç yapılarında temel karakteristik olarak belirtilebilir. Suç örgütleri genellikle belirli kriterlere göre üyeliğe kabul eder ya da kısıtlar. Bunlar etnisite, akrabalık, ırk ya da suç geçmişi gibi şeyleri kapsar. LCN (La Cosa Nostra), Çinli çeteler ve Japon Yakuza etnik kararlara dayanan gruplara örnektir (Finckenauer, 2005: 66).

Suç örgütü üyeleri bir suç ailesinden, bir çeteden, bir kartelden ya da bir suç ağından oluşabilir, fakat bu etiketler tanımlama için önemli değildir. Bu üyeler belirli etnik ve ırksal kimliklerini paylaşabilirler de; fakat bu da organize suç olarak tanımlanmaları için temel oluşturmaz. Temel olan (organize suç tanımlaması için) suç faaliyetlerini kolaylaştırmak için şiddet kullanma yetisi ve şiddet konusunda ünlü olma ya da şiddet tehdidi ve belirli olaylarda suç pazarlarını kontrolde tekel oluşturma ve sürdürmedir (Finckenauer, 2005: 81).

Önemli bir geçmişe sahip olan, yasal korunmaya başvurmadan Japon yasal sistemi içerisinde hareket eden ve kendi kendini yöneten Yakuza örgütleri ise, kendi kanunlarını yapmak ve uygulamak zorundadır. Temelde asırlardır değişmeden sürdürülen beş önemli kural örgüt için söz konusudur:

- 1) Üstlerine karşı itaatsizlik yapmama ve de dert açmama,
- 2) Çeteyi ele vermeme ve çete arkadaşına ihanet etmeme,
- 3) Çete arkadaşlarıyla kavga etmeme ve de çetenin ahengini bozmama,
- 4) Çetenin parasını zimmetine geçirmeme,
- 5) Bir çete üyesi bayana asla dokunmama (Hill, 2003: 72).

Bu kurallar Sicilya, Rusya ve Çinli mafya grupları ile büyük benzerlikler taşımaktadır. Örgüt içi disipline, ketumluğa -dolayısı ile “mafya” ile özdeş *omerta*¹ya-, birbirini korumaya ve kollamaya ve bir takım evrensel ahlak kurallarına her zaman vurgu yapılmakta ve kurallara uymayanlar genellikle ölüme varan cezalandırma pratiklerine maruz kalabilmektedirler.

Bununla birlikte Japon Yakuza Mafyası ya da Sicilya Mafyası gibi organize suç örgütlerinin eskiden kendilerine özgü giyim tarzları, örgüte has ritüelleri (örgüte kabulde bir tür içeceklerle yemin etme), cezalandırma modelleri (parmak kesme ya da ‘ibretlik’ öldürmeler) gibi bir takım karakteristikleri, küreselleşmenin etkisindeki evrensel değerler ve normlar dünyasında yok olmakta ya da etkisini kaybetmektedir (Arlacchi, 1991; Finckenauer, 2005).

Organize suç örgütlerinin tespit edilmesinde bazı koşullar önem taşır: zayıf devlet ya da zayıf kılınan devlet ve çatışma, karışıklık ya da terörizmin etkisinde olan devletlerde organize suç gruplarının koruma sağladığı *politik koşullar*; diğer suç bölgesi olmayan alanlarda işbirliği yaparak illegal mal ve hizmetler için yeni fırsatları ve pazar taleplerini kapsayan *ekonomik koşullar*; devlete ya da hükümete bağlılığın yerini akrabalığa ya da etnik bağlara sadakatin aldığı ve rüşvetle suçların artmasına neden olan *ekonomik koşullar* (Chatterjee, 2005: 3).

Organize suç örgütlerini var eden başlıca olgulardan biri de, temeli nerede olursa olsun ‘menfaat temini’dir. Menfaat; uyuşturucu, kumar ya da tefecilik gibi illegal girişimlerden olabileceği gibi yasal işlerden de gelebilir. Kara para aklama, özellikle restoran ya da barlara yatırım yaparak sağlanır. Bu aynı zamanda saygı duyulan bir sosyal statü de kazandırır (Finckenauer, 2005: 66).

Organize suç illegal, düzenli ya da kıt da olsa belirli mal ve hizmetlerin sağlanması için vardır. Bir tarafta insan arzuları, talepleri ve insani zaafı, diğer taraftan da kanunlar, düzenlemeler, ahlak kuralları, başka bir taraftan da organize suç için büyük menfaatler söz konusudur. Bazıları organize suçu o açıdan, resmi olarak yasaklanan eşya ve hizmetleri üretme ve dağıtma anlamında görmektedir.

Diğer taraftan rüşvetle, devlet yetkilerinin ve politik sürecin ayartılması organize suçta hâkim bir özelliktir. Fakat bütün organize suç örgütlerinde uygulanmayabilir. Yüksek

¹ Mafyaya bağlılığı ifade eden genel bir sessiz kalma davranışı.

düzyer yetkililer ve politik figürler rüşvet için genelde hedefdir. Bu kısmen ekonomik çöküş ya da sivil ve askeri çalkantı yaşayan ülkelerde ve gelişmemiş/gelişmekte olan ülkelerdedir (Finckenauey, 2005: 67).

Mafya öznel olarak bir suç türünü tanımlamaktan çok belirli bir alt kültürü kendine özgü gelenekleri ve davranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir. Bu yapı içerisinde, yardıma muhtaç olan ve herhangi bir konuda hakkını arayan bir kişi, kendisine yardımcı olacağına inanmadığı yasalara ve resmi kurumlara başvurmak yerine şiddeti ve acımasızlığı ile kısa sürede iş çözme güç ve yeteneğine sahip bulunan mafyaya başvurmayı tercih etmiştir. Gelişmelerin bu yönde olması ve artan bir ilgi ile mafyaya yönelinmesi, bu örgütleri gittikçe güçlendirmiş ve mafya, toplumsal hayatın meşru bir unsuru haline gelmiştir.

“Hess, mafyanın ne gizli bir dernek ne de örgüt olduğunu, bunun sadece bir yöntem olduğunu ifade etmektedir. Bunun yerine, etkili ve güçlü olmayan bir devlet idaresinin yol açtığı boşluğu suistimal eden, kendi lehine kullanan *mofiosi* ise kendini her zaman hissettirmiştir. Ancak cesaret ve sertlik konusunda ün kazanarak, kendisini saygı duyulan ve emin bir kişi yapmak ister ve farklılıklarını dövüşerek ortaya koyar. En önemli unsuru, devlet yetkililerine bilgi vermeyi yasaklamak olan sessizlik (konuşmama) veya şeref kuralı hariç hiçbir zorunluluğu kabul etmez” (Akt. Geleri, 2003: 23).

Mafya tipi organize suç örgütlerinin özellikle partito ilişkiler sayesinde yargı önünde de ayrıcalıklı oldukları durumlar zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Örneğin, İtalya’da Mafioso, mahkemelerde yargılanmaktan çekinmez ve yargılanmalardan beraatla ayrılır. Elde edilen bu sonuç, Mafioso’nun ceza adalet sistemi karşısında dahi ne kadar güçlü olduğunun çok önemli bir işareti olarak herkese ilan edilir ve bu şekilde Mafioso, daha da güçlenir.

Organize suç örgütlenirken ve faaliyetlerini yürütürken;

- a) Birincisi, komplocu bir faaliyettir.
- b) İkincisi, uzmanlaşmış yetenekler ya da hizmetlerle yakın işbirliği içinde seçilmiş üyelerce işlenen ciddi suçlar gerektirir.
- c) Üçüncüsü, hiyerarşik bir yapı üzerine inşa edilir.
- d) Dördüncüsü, ekonomik çıkarı temel hedef olarak amaçlar.

e) Beşincisi, çeşitli saldırgan strateji ya da taktiklerle insanları ve korkularını ya da açgözlülüklerini kullanır.

f) Altıncısı, sadece illegal iş arenasında değil, bazen da illegal faaliyetler için yasal işlerde de yer alır.

h) Son olarak da anlık iletişim ve ulaşım modlarını seçerek ve kullanarak, savunma ya da saldırı için silahlanarak sosyal baskı yollarıyla iş alanlarıyla ve yönetim stilleriyle ortaya çıkar (Shaw, 2008: 32).

Organize suç diğer suç organizasyonlarından farklılaştıran yasal ekonomik alandaki aktiviteler, sabit hiyerarşik yapıya sahip olmaları, suç içerikli eylemin sürekliliğinin olması, bir cezalandırma sisteminin olması, kamuya ve özel sektöre nüfuz edilmesi (Kahya ve Özerkmen, 2007: 63), anormal yüksek oranda diğer suç örgütleriyle bağ kurmaları, sistematik şiddet ve rüşvet uygulamaları gibi özellikler temel karakteristikleri oluşturmaktadır. Ancak küreselleşmenin etkisiyle ortaya çıkan ‘fırsatlar dünyası’ ile kolluk kuvvetlerinin son yıllarda teknolojiyi kullanarak örgütler üzerinde kurdukları baskılar ve bir takım gözaltı ve tutuklamalar hiyerarşik bir yapılanmadan daha çok yatay, grupların işbirliği şeklinde oluşturulan ya da fırsatlar ortaya çıktıkça iletişime geçen ‘uzman’ bireyler şeklinde yapılar göze çarpmaktadır.

1.1.4. ORGANİZE SUÇ TEORİLERİ

İnsanlardan oluştuğu için organize suç örgütleri ve dolayısı ile de organize suç olgusu diğer sosyal oluşumlar gibi oldukça farklılaşmakta ve çeşitlenmektedir. Bu durum organize suç anlamada ve algılamada birçok zorluğu beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte teoriler bu olguyu ortaya koymak için çeşitli bilgi biçimlerine başvurmuşlardır: betimleyici, karşılaştırmalı ve açıklayıcı (Finckenauer, 2007: 56). Elbette teorinin en önemli özelliği açıklayıcı olmasıdır. Yani gözlemlenen olgular arasında ortaya çıkan ilişkileri açıklayabilmeli ve yorumlayabilmelidir.

Ekonomistler organize suç ekonomik faktörler içerisinde model almışlardır. Resmi araştırmacılar organize suç hiyerarşik, devlet benzeri bir girişim olarak model alırken; sosyal bilimciler onu sosyal bir olgu olarak görmüşlerdir. Ancak çoğu durumda algılar gerçeklere dayanırken, sonuçlar ya geçersiz ya da fazla genelleştirilmiş olarak

belirlenmiştir (Albanese, 1994: 78). Modellerin dayandığı ve sonuçların onlara göre belirlendiği gerçekler ile algıları birbirlerinden ayırt etmek gerekmektedir.

Organize suç alanında çalışan birtakım teorisyenler (Schelling, Gambetta) organize suçun ekonomik bir olgu olduğunu savunurken, bazıları da kültürel bir olgu olduğu iddiasındadır (Allum ve Sands, 2004: 134). Bununla birlikte organize suçun varlığını açıklamaya yarayan bazı faktörler bulunmaktadır: Ekonomi, devlet, kolluk kuvvetleri, sosyal ve teknolojik gelişmeleri kapsayan *fırsat faktörleri* (opportunity factors), bu tip suçların ortaya çıktığı alanları ifade eden *suç çevresi* ile *özel yetenekler ve ulaşma imkanı* (Albanese, 2001: 14).

1950’li yıllardan sonra Batı dünyasında özellikle Amerikalı bilim adamları, organize suçlarla ilgili yaklaşımlarında farklı teoriler geliştirmişlerdir. Bu konuda ortaya konulan ve organize suçların spesifik anlamda da İtalyan-Amerikan mafyasının ortaya çıkışını, gelişimini ve faaliyetlerini esas alan teoriler; a) Dış Komplo Teorisi b) Etnik Miras Teorisi c) Güçlülerin Suçu Teorisi d) Özel Koruma Teorisi olarak sınıflandırılmıştır (Geleri, 2003: 46).

Dış Komplo Teorisi (Alien Conspiracy Theory) temelde suçların ve suçlu davranışların başka ülkelerden kaynaklandığı iddiasına dayanmaktadır. ABD’deki organize suç bu teoriye göre yabancılardan bir komplo sudur. Örneğin, ABD’de ortaya çıkan ve “Mafia” olarak ünlenen La Cosa Nostra’nın İtalyan Sicilya mafyası kaynaklı olduğu ve mafya üyelerinin suçlu davranışları 1800’lü yılların sonu, 1900’lü yılların başında ABD’ye taşıdığı belirtilmekteydi (Potter, 1994: 2).

Özellikle Amerikan tarihi uzun süre ülkedeki organize suç sorununu ülkeye sızan bir grup komplocu yabancından kaynaklandığı üzerinde durmuştur. 1800’lerden itibaren önce İrlandalıların daha sonra da İtalyanların ülkeyi istila ederek ve de ülkeye sızarak kanun ülkesini değiştirdiklerine inanıldı. Batı Avrupa’nın da benzer bir anlayışla 1989’da Berlin Duvarının yıkılması ve 1991’de Sovyetler Birliği’nin çöküşü ile Doğu’dan gelen istilaya uğradığına inanılmaktaydı. (Finckenauer, 2007: 57).

Organize suçla mücadele adına yapılan çalışmalar da, daha başlangıçta organize suçun tanımı konusunda problemlerle karşılaşmaktadır. 1980’lerden başlayarak ve Sovyetler Birliği’nin çökmesini takip eden yıllarda organize suçla ilgili global söylemin giderek ‘Amerikanlaşma’ya başlaması bunun bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

En çok bilinen ve en profesyonel organize suç anlayışı halen Amerika'dan ilham alınan ve Mafyayı toplumun bir parçası değil de dışarıdan gelen bir tehdit olarak gören 'Mafya paradigması'na dayanmaktadır (Orlova, 2005: 33). Komplo teorisi yaklaşımı ile izah edilebilen bu görüş 1980'ler itibariyle organize suçun -*Pax Mafiosa* olarak tanımlanan- bir örgüt tarafından yönetilmesi anlayışı çerçevesinde artık önemini yitirmiştir. Baskın konumdaki bir örgütün yerini çoğunluğu etnik temelli değişik suç kartelleri almıştır.

Dış Komplo Teorisi üç önemli konuyu içermektedir. Birincisi, organize suçların bir gizli anlaşma ve işbirliği olduğunu ifade etmektedir. İkinci nokta, bu tür oluşumların, Amerika'da ortaya çıkmasına rağmen, Amerikan toplumuna yabancı olduğunu, çünkü İtalya'dan gelen göçmenler tarafından getirildiğini ve organize edildiğini ileri sürmektedir. Üçüncü husus ise, organize suçların çok katı bir merkezi yapılanmaya ve hiyerarşik bir örgütlenmeye sahip olduğu yönündedir (Geleri, 2003: 66).

Bununla birlikte dört temel varsayım resmî dış komplo teorisi perspektifinden organize suçun parametrelerini belirlemekteydi. Birincisi, organize suç grupları yasal özel sektör şirketlerinin çoğu yapısal özelliğini sergiliyordu. İkincisi, yeraltı dünyasında olmayan benzerleri gibi yeraltı dünyasındakiler de büyüyerek ve ulusal ve uluslararası karteller oluşturarak faaliyetlerinde tekel oluşturmanın yollarını araştırmaktadırlar. Üçüncüsü, etnik ya da ırksal kimlik örgüt üyeliği için belirleyicidir. Dördüncüsü de, suç girişimine hizmet edebilmek için kamu görevlilerine ve bürokratlara rüşvet vererek demokrasinin gelişimine engel olurlar (Potter, 1994: 5-6).

Bu teorinin organize suç olgusunu açıklama gücü daha sonraları yetersiz bulunmuştur. Öncelikle, teori doğru olsaydı daha 1900 öncesinde ABD'de hiç suç olmaması ya da çok az suçun meydana gelmiş olması gerekirdi. İkincisi sadece İtalyan kaynaklı olsa diğer ülkelerin örgütlerinin yer almaması gerekirdi. Üçüncüsü, eğer organize suç olduğu gibi taşınmış olsa ABD ve İtalya'da aynı tür ve tipte organize suç faaliyetlerinin olması gerekirdi. Halbuki durum böyle değildir (Finckenauer, 2007: 58; Potter, 1994: 11). Bu sebeplerle dış komplo teorisinin doğru temellere dayanmadığı birçok akademisyence ortaya kondu.

Bir diğer teori olan *Etnik Miras Teorisi (Ethnic Succession Theory)*nin temelinde, Amerika'ya göç eden İtalyanların geçirmiş olduğu yabancılık hissi ve buna dayalı gerilimden kaynaklanan dezavantajlı toplum olma özelliği bulunmaktadır (Geleri, 2003:

66). Ancak etnisiteyi organize suçun genel bir açıklaması olarak görmenin de bir takım problemleri bulunmaktadır. Bir kere etnik olarak bir ırka, millete ya da kabileye ait olmak salt olarak organize suç içerisinde olma sebebi olarak gösterilemez (Potter, 1994: 16). Bugün çeşitli organize suç örgütlerinin küresel bir dünyada rahatça hareket edebilmeleri, örgüt yapılarının geleneksel kısıtlamalardan sıyrılmış olması ve organize suç olgusunun hiçbir kabile, toplum ya da millete özgü olmaması teoriyi açıkça çürütmektedir.

Finckenauer (2007: 58), Albini ile aynı görüşte olarak organize suç içerisinde yer alma davranışını açıklamada etnisiteyi ancak diğer değişkenlerle birlikte yer aldığı bir etken olarak görmektedir. Yerel etnik modelde birincisi; kültürel ve etnik bağlar, bir hiyerarşiden ziyade organize suçluları bir araya getirir. İkincisi, incelenen gruplar ulusal bir suç örgütüne görünürde bağlı olmadan, yerel olarak gözükmemektedir. Yani, bu gruplarda bireyler kendi faaliyetlerini yürütürken, aynı zamanda istedikleri ortakları alabilmektedir (Albanese, 1994: 83).

*Güçlülerin Suçu Teorisi (Crimes of the Powerful Theory)*ne göre ise dünya, adeta güçlüler ve güçsüzler diye ikiye ayrılmaktadır. Demokrasilerde sistemler güçlülere hizmet eden bir araçtır ve güçsüzlerin en küçük suçlarına dahi tolerans göstermeyecek kadar katıdır. Organize suç literatüründe “partito ilişkileri” olarak geçen bu ilişkiler zinciri içerisinde politikacılar, bürokratlar, yargı mensupları, güvenlik görevlileri, finans sektörlerinin üst düzey yöneticileri, sanayici ve iş adamları ile medya mensupları ve bunların yakınları yer almaktadır. İlişkilerin zincirini kurabilmek ve devam ettirebilmek için kullanılan en etkili ve yaygın yöntem rüşvettir (Geleri, 2003: 66). “Örümcek ağını büyük sineklerin delip geçerken küçük sineklerin takılıp kalması” söylemi bu teoride iddia edilenlerle paralellik taşımaktadır.

*Özel Koruma Teorisi (Private Protection Theory)*nde ise, mafya özel koruma hizmetinin pazarlanmasında uzmanlaşmış şirketler grubu olarak tanımlanmaktadır (Geleri, 2003: 66-67). Organize suç örgütünü tanımlayan ve farklılaştıran ana faaliyet ‘koruma sağlama’dır. Yüksek miktarda kazanç ve kaybın yer aldığı bu riskli, belirsiz ve anlaşılmaz pazarda, söz edilen diğer geleneksel teorilerin savunduğu tezlerin aksine, en çok ihtiyaç duyulan ve bu ölçüde de bulunması en zor hizmet türü ‘güvenliktir’; ‘kişinin can ve mal emniyetidir’ (Skaperdas, 2001: 174).

İtalyan sosyolog Gambetta tarafından organize suç literatürüne kazandırılan özel koruma teorisine göre (Geleri, 2003: 56), mafya ve yasa dışı işletmeciler birbirinden farklıdır ve hatta yasa dışı işletmeciler de mafyanın sunduğu özel koruma hizmetinden yararlanmaktadır. Büyük yatırımları olan girişimci, işadamı ve işletmeler, sahip oldukları sermaye ve malı korumak, buralara karşı işlenebilecek suçları önlemek amacıyla, para karşılığında özel güvenlik personeli ve sisteminden yararlanırlar.

Bu dört kategorinin ötesinde son yıllarda akademisyenlerce başvurulmuş bir teori de *Girişim Teorisi* (Enterprise Theory)dir. “**Mafya Ahlakı: Kapitalizmin Ruhunu**” olarak Türkçeye çevrilen çalışmada (1991) Pino Arlacchi bu çerçeveye uyararak küreselleşen organize suçları bir “*yasal olmayan girişim*” olarak tanımlamıştır.

Dwight Smith, organize suçun ekonomik anlamda kökenini sistematik yaklaşımla açıklamaya çalışan ilk araştırmacılardan biridir. “The Mafia Mystique” adlı eseri ve ona temel olan yayımlarında o “*spektrum-temelli girişim teorisi*”ni ortaya atmıştır. Bu görüşe göre organize suç grupları yasal iş dünyasının yaptığı gibi biçim ve gelişme kaydetmektedirler: tedarikçilerin, müşterilerin, düzenleyicilerin ve rakiplerin ihtiyaç ve taleplerine göre hareket etmektedirler. Bu model, organize suçları, yasal işlerin doğup gelişmesine ya da yasal ekonomi sektöründe yok olmasına benzer biçimde pazar güçlerinin ürünü olarak görmektedir. Girişim modeli, etnisite ya da hiyerarşiye bağımlı olmadan ekonomik ilgiyi (bağlantıyı) organize suç davranışının temel sebebi olarak göstermektedir (Albanese, 1994: 85). Dwight Smith ise, ‘The Mafia Mystique’ adlı çalışmada organize suçları açıklayan *illegal girişim teorisi* üzerinde durmaktadır. Smith’in ekonomik yaklaşımı, girişimin ardındaki bireylerin ya da grupların daha çok faaliyetleri (suç girişimi) üzerine vurgu yapmaktadır (Finckenauer, 2005: 71).

İllegal girişim teorisi illegal girişimcilerin yasal mal ve hizmetlerin sunulmadığı ya da sağlanmadığı durumlarda ilgili pazarda müşteri bulmak için yer aldığı iddiası üzerinde temellenmektedir (Finckenauer, 2007: 68). İllegal girişimcinin davranışını etkileyen en temel faktör “*pazar mekanizmaları*”dır. Bu teoriye göre yasal pazarda iyi bilinen arz-talep durumunu illegal mal ve hizmetlerin sağlanmasında ya da yasal malların illegal yollardan sağlanmasında gözlemleyen bir girişimci anlayışı söz konusudur.

Buradaki suçlar karmaşık pazar ilişkileri içerisinde “yeni” mal ve hizmetlerin üretici, tedarikçi (sağlayıcı), müşteri ve finansörlerce üretilmesi ve dağıtılmasını

içermektedir. Yeni kanun ve düzenlemelerdeki boşluklar kullanılarak illegal faaliyetler için bir yasallık durumu oluşturulmaktadır (Finckenauer, 2007: 68).

Organize suç olgusunu açıklamak için kullanılan bir diğer teori de “*Rasyonel Seçim Teorisi*”dir. Shvartz (2002: 67), Rus Mafyası’nın ontolojisi ilgili yaptığı çalışmada rasyonel seçim teorisi üzerinde durmuştur. Buna göre *homo economicus* (iktisadi insan) konumundaki birey durumunu ve davranışlarını kendi faydasını düşünerek belirleyen ve buna göre varsayımlarda bulunandır. Rasyonel insan, aynı zamanda ekonomik insandır ve yaşamı boyunca eylemlerini ve planlarını belirleyecek olan fayda-zarar ilişkisini hesaplamak için faydacı rasyonaliteye müracaat eder. Kendi gelirlerini maksimize edip giderlerini minimize etmek için ihtiyaçlar hiyerarşisinden rasyonel olarak seçim yaparak hareket eder.

Rasyonel seçim teorisi suçluların suç işlerken yakalanma riskinin oldukça düşük olduğu fırsatları ve gelirin ise oldukça yüksek olduğu olanakları kollayarak akıllı kararlar aldıklarını varsaymaktadır (Finckenauer, 2007: 74). Bir anlamda ekonomik bakımdan maliyet – kâr kararıdır. Organize suç nihayetinde bir komplo, komplo planlamayı, planlama da rasyonel bir süreci gerektirmektedir. Bazıları için suç bir fırsattır, fakat bazıları için değildir. Peki aradaki fark nedir? Karmaşık bir süreci çok fazla abartmadan “emici mantık” olarak ifade edilen “kaynağı nerede olursa olsun menfaat temini” önemli bir faktör olarak sunulmaktadır.

Bu bağlamda hem yasal hem de yasal olmayan pazarlarda kendi sorunlarını çözmek, çalınan mallarını geri almak ya da rakiplerden kendilerini korumak gibi hizmetler için Mafya hizmetlerini seçmeleri bazı insanlar için rasyonel bir tercihtir (Shvartz, 2002: 97). Burada mafya koruması, güvensizlikten doğan bir kazanç olarak ortaya çıkar. Mafioso olmak rasyonel bir iş olmayabilir, fakat ticarete örgüt üyeleri bunu etkin bir biçimde yerine getirmek zorundadır, yoksa yerlerini bir başkasının alması her zaman olasıdır. Bu yüzden mafya üyeliğini seçenler genellikle tercih edilebilecek başka seçeneğin olmamasından yakınırlar.

Rasyonel seçim teorisi gibi *rutin aktiviteler teorisi* de suçluları ulaşılabilirlik, potansiyel, ürün, uzmanlık gereksinimi ve suçu işlemek için gerekli zaman gibi faktörlere dayanan hedefleri dikkatlice seçen rasyonel aktörler olarak görmektedir. Rasyonel seçim

teorisi ve rutin aktiviteler yaklaşımı kolaylıkla suç önleme politikalarında uygulanabilir. Bu genellikle “durumsal suç önleme” olarak gösterilmektedir.

Diğer bazı akademisyenler de rasyonel seçim teorisi ve rutin aktiviteler yaklaşımını “*Suç Fırsatı Teorisi*” olarak isimlendirmektedirler. Bu teoriye göre suç faaliyetleri yakalanma, tutuklanma ve mallara el konması risklerinin en düşük olduğu ülkelere yönelmiştir (Dolu, 2010). Bu anlamda organize suç işlemek için fırsatlar giderek küresel bir hal almıştır

1.2. ORGANİZE SUÇ OLGUSU VE KÜRESELLEŞMESİ

Son yıllarda küreselleşme kavramının hem akademik dünya hem de kamusal söylem içinde gittikçe popülerleştiğini ve sürekli olarak kullanıldığını gözlemliyoruz. Küreselleşme bir taraftan, devlet ağırlıklı uluslararası ilişkilerden, siyasal aktörlerin çoğullaştığı küresel ilişkilere geçişi; sermayenin artık uluslararası değil küresel bir nitelik taşıdığını; iletişim ve bilişim teknolojileriyle dünyanın bir “küresel köye” dönüştüğünü ve sonuçta da mekansallık ve alansallık yerine, serbest pazara dayalı sermaye akışkanlıklarının belirlediği bir küresel ilişkiler ağının toplumsal ilişkileri belirlemeye başladığını anlatıyor. Diğer taraftan da küreselleşmeyle birlikte yerelliğin canlandığını, otantikliğin bir kimlik kodu olarak söylemleştiğini, köktencilik farklı tezahür biçimleri içinde yaşama geçirildiğini ve bu süreçlere karşı “ulus devlet = ulusal – kimlik” denkleminin gittikçe gücünün kırıldığını ve ciddi bir meşruiyet kriziyle karşı karşıya kaldığını görüyoruz (Sarıbay, 2004).

Küreselleşme süreci toplumları iç içe geçirerek irtibatlandırmakta ve sosyal yapıların değişimine neden olmaktadır. Bu irtibatlı yapı içinde herhangi bir yerde meydana gelen bir olayın doğrudan veya dolaylı olarak diğer toplumları etkilediği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, küreselleşme sürecinin bütün dünya toplumlarını birbiriyle irtibatlandırması adeta küresel bir toplumun oluşumuna neden olmaktadır.

Küresel toplum yapısı içinde teknolojik imkânların birçok olumlu gelişmeye ön ayak olmasının yanı sıra, bu imkânlar ulus devlet yapısı içindeki suç ve suçlular tarafından da kullanılmakta ve bu sorunlar uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. Uluslararası yapısıyla suç, küresel toplumun öncelikli tehdit algılaması olarak görülmeye başlanmaktadır. Bu bir anlamda güvenlik algılamalarında değişim meydana geldiğini göstermektedir.

1.2.1. ORGANİZE SUÇ OLGUSU: DEVLET VE TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Organize suç kavramı ve organize suç örgütlerinin önemi ve etkileri hakkında politik alanda yeterince ortak görüş olmasına rağmen, bilimsel anlamda büyük bir boşluk bulunmaktadır (Beken, 2004: 471). Organize suç, esasında kültürel bağlamda tanımlanan bir olgudur, sadece ortaya çıktığı sosyal sistemce ayırt edilen bir durumdur ve kaynaklandığı sosyal ya da ekonomik çevreden bağımsız olarak organize suç her zaman aynı temel özelliklerle betimlenmektedir. Stratejisini pazara göre planlayan, illegal mal ve hizmetlerin müşteri topluluğa suç patronu tarafından sağlandığı, patron-müşteri ağlarıyla nitelendirilen, ekonomik amaçlı bir olgudur (Rush, Scarpitti ve Frank, 2001: 518-519).

Organize suç anlamak ve tanımlamak için tarihsel ve bağlamsal bir incelemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Organize suçun temellendiği büyük sosyal güçler; devletin zayıflığından ekonominin işlevsizleştirilmesine, gelişen iletişim ve ulaşım imkânlarından, küreselleşme ve kazancın cazibesine ve örgütlenmenin gücüne kadar çeşitli olabilmektedir (Shaw, 2008: 30).

Albanese, organize suç modellerini tanımlarken, körler ve fil örneğini vermektedir. Yapılan çalışmalara problematik yaklaşmak için bu örneği dikkate almakta yarar vardır: Körlerden dokundukları bir nesneyi tanımlamaları istenir. Kuyruğundan tutan onu yılan olarak, dişlerine dokunan yassı bir taş olarak, kulağına dokunan da büyük bir parça deri olarak tanımlar (1994: 77). Kör adamlara benzer şekilde, organize suç tanımlamak ya da algılamak için gösterilen gayretler, araştırmacıların perspektiflerindeki farklılıkları yansıtmaktadır. Organize suç; sosyal bilimcilerce sosyal bir olgu olarak ele alınırken, ekonomistlerce ekonomik düzen içinde hareket eden legal veya illegal bir girişim, hukuk adamlarınca hiyerarşik yapıdaki bir devlet-benzeri girişim olarak algılanmaktadır.

Bu algılar da doğal olarak yasama faaliyetlerini, onun sonucu olarak yargılama ve yürütme süreçlerini etkilemektedir. Organize suç olgusu ve organize suç örgütlerinin özellikleri, bir takım ortak özelliklerine rağmen, ortaya çıktıkları ülkelerin ekonomik, sosyal ve ideolojik yapılarına göre farklılık gösterdiğinden (Beşe, 2002: 154) ontolojik ve epistemolojik anlamda algılar, tanımlamalar üzerinde çok çeşitlilik göze çarpmaktadır.

Bununla birlikte organize suç üç özellik üzerinden tanımlanmaktadır: suç tekeli, şiddet ve yolsuzluk. Her ne kadar diğer tür suç örgütleri bu özelliklerden bir ya da ikisini

taşısa da organize suç örgütlerinde bu üç özellik esastır. Her bir özellik diğerlerine güç vermektedir (Finckenauer ve Waring, 2001: 3). Bu üç özellik bakımından organize suç varlığıyla devleti zayıf kılmaktadır. Devlet bir bakıma organize suçun suç tekeli oluşturmasına, şiddete ve yolsuzluklara engel olabildiği ölçüde güçlüdür. Bu sebeple organize suç ontolojik bağlamda devlet ve toplum üzerinde olumsuz etkilere sahiptir.

Küreselleşme ister bir olgu ister bir süreç olarak ele alınsın, “devlet” üzerinde çok önemli ve geri dönülmez etkilere sahipken, devlet aynı zamanda varlığıyla yokluğu bir ulusal sınırlar dâhilinde etkinliği zayıflatılmış bir yapı haline gelmektedir (Parlak ve Sobacı, 2008: 186-187). Bu da organize suçun yayılmasını ve güçlenmesini kolaylaştırmaktadır. İnsan, mal ve hizmetlerin kolaylıkla sınırları aşabilmesi yasal olduğu kadar yasal olmayan transferlerin ve sınır-aşan suç faaliyetlerinin gerçekleşmesi anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda organize suç artık günümüzde açıkça sınır-aşan bir olgudur. Ne kadar faaliyet yaparsa zaten yapay olan ulusal sınırların ilkesel ve pratik bütünlüğünü o kadar zayıflatmaktadır (Galeotti, 1998: 425).

Baş döndürücü bir hızla genişleyen organize suç, devletlerin politik, ekonomik ve sosyal anlamda gelişmesinin şekillenmesinde çok büyük öneme sahiptir. Organize suç demokratikleşmenin de önündeki en büyük engellerden biridir (Bal ve Özcan, 2001: 34). Organize suç(lar), devlet mekanizması içerisinde demokrasinin bütün kurumları ile işlerlik kazanmasını engelleyen, zor kullanma, baskı ve tehdit yolu ile şahsi özgürlükleri sınırlayan, toplumda sosyal, ekonomik ve siyasi zaaf oluşturan, kriminolojik olduğu kadar sosyolojik nitelik taşıyan bir suç türüdür (Atasoy, 2005: 55).

Örneğin, Rusya’da organize suç grupları kendi adaylarının görev alması ve finansman elde etmek için partileri desteklemektedirler. Eğer kendi adayları seçilirse, meclis dokunulmazlığından da faydalanmaktadırlar (Webster ve Borchgrave, 1997: 5). Rusya’da Rus mafyası merkezi devlet otoritesi eksikliğinin hem sebebi hem de sonucudur. Terör ve organize suç kontrol altına alamaması Moskova’nın moral gücüne ve mücadele gayretine zarar vermektedir. Örgüt halen olgunlaşmamış olan Rus demokrasisine ve sivil toplumuna da zarar vermektedir.

Organize suç, serbest pazar ekonomisini de olumsuz etkilemekte, bozmakta ve boğmaktadır. Dolayısı ile devletlerin politik-ekonomisi üzerinde önemli bir etkisi söz

konusudur. Dahası bir iş sahibinin mafya çatısı altına sığınma arayışı içerisinde olması ya da onu kabul etmesi birey için rasyonel bir seçim olarak kabul edilse de, toplumun tamamı adına rasyonel olduğu söylenemez. Kara para aklama ve dış ülkelerdeki illegal sermaye birlikte, serbest pazar ekonomisindeki en büyük boşluğu oluşturmaktadır.

Bununla birlikte örneğin ordu içerisindeki organize suç grupları ve genel olarak da güvenlik kuvvetleri içerisindeki gruplar dışarıdaki sivil suçlularla hem ülke içinde hem de ülke dışında bağımsız ya da karşılıklı ortaklıklarla çalışmaktadırlar. Bu da iç düzeni sağlamakla görevli suçla mücadele eden birimler için çok büyük engel teşkil etmektedir (Webster ve Borchgrave, 1997: 32).

Diğer taraftan sorumsuz ve adaletten yoksun bir politik sistem anlayışı, hukuk ve adalet hesabına adam kayırmaya tolerans gösterilmesi, uygulamadaki basit hatalar, mafya için verimli ortamlar oluşturmaktadır (Galeotti, 1998: 416; Battilana, 2003: 15). Bunun da ötesinde devlet otoritesini doğrudan tehdit edebilmeleri ve toplumda bir kaos ve panik havası oluşturmaları, siyasal, ekonomik, hukuksal ve benzeri sistemleri sarsarak -hatta ülkeyi iç savaşa veya büyük krizlere götürebilmektedirler (Bal ve Özcan, 2001: 36).

Devlet ve henüz olgunlaşmamış sivil toplum arasında oluşan boşluğun “yer altı dünyası” ile doldurulduğu konusu da diğer bir problemdir. Gizli servisler, organize suç, terörist gruplar, silah ticareti, banka dolandırıcılığı ve gizli topluluklar bu alanda hareket etmektedir. Genel manada da işbirlikçi ve çatışmacı ilişkiler alanı yasal ve yasal olmayan arasındaki sınırı belirsizleştirir (Mittelman ve Johnston, 1999: 105).

Hukukun üstünlüğünün tam tesis edilemediği ülkelerde organize suç olgusuna daha çok rastlanmaktadır (Van Dijk, 2007: 46). Organize suç toplumda hukukun üstünlüğüne olan güveni azaltıcı, hassas ve genellikle iyi bilinmeyen bir tehlikedir (Orlova, 2005: 31). Bireyi, toplumu, işleri ve kurumları etkileyen, mağdur eden ya da kendisine konu eden özellikte bir oluşumdur. En basitinden organize suça karışan üye, bazen patrona itaatsizlik, bazen menfaat paylaşımında anlaşmazlık, bazen de örgüt içi ya da örgütler arası hesaplaşmanın konusu olurken, yasal yollardan hakkını elde edemeyen birey de bu tip örgütler vasıtasıyla istediğine ulaştıktan sonra ya da ulaşmadan mağdur edilebilmektedir. Daha geniş bir perspektiften bakıldığında ise organize suç ya da daha popüler olarak mafya, hem toplumu hem kurumları, hem de politik ve ekonomik sistemi olumsuz etkilemektedir.

İtalya ile özdeşleşmiş olan “mafya”, İtalya’da politik ve sosyal kurumlara kadar ulaşan en tarihi yıkımdır. Topluma güvensizlik virüsü, yolsuzluk ve şiddet bulaştırmıştır. Akdeniz kültürü ve onun geleneklere, âdetlere ve sembolizme olan sıkı bağlılığı mafyanın “onur” ve “güven” perspektifinden güçlenmesine yaramıştır. Ekonomik ve politik yönlerden farklı olarak kültürel paradigma, kültürel gücün getirisi olarak mafya üyelerinin daha dayanıklı ve değişmez bir meşruiyet kazanmalarını sağlamıştır (Çaylı, 2010: 4). 1990’larda Gambetta’nın ortaya attığı ve Dickie’nin de referans aldığı “mafya”nın bir marka olduğu düşüncesi insanların algısının Cosa Nostra’nın temeli olarak görülen haraç almayı nasıl gördüklerine bağlı olarak değişmektedir. Burada “mafya” güven ya da korku faktörlerinden birine bağlı olarak markalaşmaktadır. Cosa Nostra da “marka”nın güvenilirliğini devam ettirmek için var olmaktadır (Lawless, 2006).

Temelde mafya şiddetinin yeni sembolü karşısına çıkan her türlü politik ve ekonomik engeli temizlemeye odaklanmış sert bir saldırı türü olan adam öldürmedir. Organize suç faaliyetinin temelinde illegal mal ve hizmetlerin – kumar, kara para aklama, uyuşturucu ve diğer ahlaksızlık türleri- sayısız müşteri-vatandaşa sağlanması yatmaktadır. Fakat aynı zamanda yasal işlerde ve işçi sendikalarında da yaygın olarak ve köklü biçimde yer almaktadırlar (Anderson, 1979: 11).

Çaylı, Sicilya’da devlete ya da herhangi bir iktidara ilişkin güvensizliği, adanın tarih boyunca Vandallar, Romalılar, Araplar, Normanlar, Fransızlar, İspanyollar, Avusturyalılar, Burbonlar, İngilizler ve Amerikalılar gibi topluluklarca işgal edilmiş olmasında aramak gerektiğini belirtmektedir (2010: 2). Tarih içinde Sicilya, Finikeliler, Kartacalılar ve Yunanlılar tarafından da işgale uğrarken M.Ö. 243 yılında Romalılara kalmıştır (Kardaş, 2005: 29). Yoğun şiddet ve baskı dönemlerinin yönetilenler üzerinde çok derin yaralar bıraktığı tarih perspektifinden bakıldığında çokça rastlanan bir durumdur.

Bununla birlikte “mafya koruması” modernleşmekte olan ülkelerde sosyal bir felaket olarak gözükmektedir. Ekonomik bağlamda, verimsizliği arttırırken, rekabeti azaltmaktadır. Hırsızları ve diğer suçluları koruyarak suçların artmasında da etkili olmaktadır. Mafya, toplumun iyiliği, refahı için ya da adalet veya hak düşüncesi ile hareket etmez. Mafya üyesi daha fazla menfaat, daha fazla kazanç ya da para elde etme arzusundadır ve sonra dönüp kendisini kiralayana ya da tutana da istediğini yapabilir. Bunu şikâyet edecek mafya mağduru da başvuracak bir merci bulamaz. (Varese, 2006: 412).

Mafya varlığı karşısında toplumca eğer bir şey yapılamayacaksa geriye hiçbir şey karışmama ya da göç etme alternatifleri kalmaktadır. Birçok gösterge, mafyanın varlığı sebebi ile insanların göç ettiğini, bu yüzden de mafya karşıtlığının terk edilen yerlerde azalmakta ve dolayısı ile de mafyanın gücünün ve etkinliğinin artmakta olduğunu ortaya koydu (Gambetta, 2000: 167).

Bu perspektif, mafyaların, pazar ekonomisine hızlı fakat kusurlu geçiş zamanlarında nasıl ortaya çıkabileceğini açıklamak için Japonya ya da Sovyet-sonrası Rusya'ya da uygulanabilir (Varese, 2006: 412). Bununla birlikte Rus organize suçuyla teoride mücadele etmesi beklenen polis örgütü güçsüz, teçhizatsız, eğitimsiz ve hepsinden de önemlisi isteksizdi. Bu sebeple de organize suçun artan gücünün, sosyal etkileşimi kontrolüne alacak ve kamu düzeni sağlayacak olan güvenilir ve yasal mekanizmaların yokluğunun bir yansıması olduğu ortadadır.

Mafyayla mücadelenin sadece devlet yetkililerinin gayretleri ile başarıya ulaşması mümkün değildir. Devlet yetkilileri, araştırmacılar ve bilim adamları, itirafçılar, elektronik takibi, mahkeme kayıtlarını, katılımcı gözlemlerini, mahkumlarla yapılan röportajları, ekonomik analizleri ve tarihi gerçekleri kullanarak organize suç hakkında çeşitli olguları incelemişlerdir (Albanese, 1994: 77). Bütün bunlara rağmen organize suç ya da mafyanın kendine has mit haline gelmiş gizemi gayretleri olumsuz etkilerken toplumdaki algıyı da şekillendirmiştir.

Mafya üzerine toplum algısını değiştiren önemli gelişmelerin meydana gelmesi uzun yıllar boyunca gizli kalan bazı yapıları da ortaya koymuştur. İtalya'da mafyayla ilgili ilk ifade veren Sicilyalı "Mafioso" Tommaso Buscetta'nın itiraflarından sonra "Buscetta Teoremi" olarak ifade edilen ve örgütün örgütsel ağı, yapısı ve birleştirici Cosa Nostra karakterini ortaya koyan soruşturma derinleşmiştir (Puccio-Den, 2008: 379). Buscetta Savcı Falcone'ye emir-komuta zincirini, çeteler arası savaşı ve Amerika ve Sicilya arasındaki derin bağlantıları da içeren çok kapsamlı bilgi verdi. Aynı zamanda örgüte üye alımı sürecini de detaylarıyla ortaya koydu (Smith, 2007: 35). Böylece basın ve medya yoluyla mafya olgusu üzerine toplumun ilk defa bu kadar dikkati çekilmiş oldu.

Örgütten ayrılarak ifade verenlerin söyledikleri mafya olgusuna farklı bir ahlaki boyutu da eklemiş oldu. Mağdurlara işkence edilmesi, cesetlerin asitle yakılması ve çocukların öldürülmesi mafyayla ilgili toplum algısını önemli düzeyde etkiledi.

O zamana kadar mafya gerçekliğini duymayan bilmeyen ya da ısrarla reddeden Sicilyalılar artık her gün medya sayesinde mafya korkusuyla yüzleşiyordu. Yargıçlar ve polislerle beraber, sivillerin ve milli miras alanlarının yok olması sivil toplumun tepki göstermesine ve ilk defa toplulukça mafyanın protesto edilmesine yol açtı (Puccio-Den, 2008: 379).

Kolluk kuvvetlerinin çoğu üyesinin, mafya karşıtı NGO'ların ve akademik ve gazeteci yorumcuların farklı düzeydeki inançları, 1990'lardan itibaren süren mafya karşıtı mücadelenin önemli ölçüde azaldığı ve zayıfladığı yönündeydi. Mafya örgütleri ve Sicilya Cosa Nostra'sı çoğunlukla güçlü ve neredeyse yenilmez olarak resmedilmekteydi (Paoli, 2007: 854).

Gazetecilerin, politikacıların ve yargıçların 1960'larda ve 1970'lerde dramatik biçimde öldürülmelerinden sonra, mafyanın vahşiliği 1980'lerin başında en üst düzeye ulaştı. 1992'de mafyayla olan mücadeleleriyle ünlenen tecrübeli savcılar Giovane Falcone ve Paolo Borsellino'nun öldürülmeleri ülkede büyük çalkantılara sebep oldu (Çaylı, 2010: 7).

Eğer bir devlet mafyanın gücünü azaltmayı ya da yok etmeyi istiyorsa ilk planda mafyayı ortaya çıkaran ve onu şekillendiren faktörleri (örneğin, yüksek seviyede haydutluk ve etkili bir devlet kurumu eksikliği) değiştirmenin yollarını aramalıdır (Sardell, 2009: 79). Buna ilaveten polisin organize suçla mücadeledeki gayreti de iyi düzeyde olmalıdır. Zira yapılan çalışmalar, (Van Dijk, 2007) polisin performansı ile organize suç göstergeleri arasında güçlü bir bağ ($r=0.80$, $n=113$ ve $p<0.05$) olduğunu ortaya koymaktadır. Polis ne kadar profesyonel hareket ederse, organize suç oranı da o kadar düşük kalmaktadır.

Mafyanın gücünü etkileyen bir faktör de nüfusun büyüklüğüdür. Genellikle, mafyanın etkinliğini azaltmak için başvurulan yöntemlerden biri de nüfusun özellikle üreten kesiminin arttırılmasına yönelik politikalaradır. Ancak bu kısa dönemli olabilir. Bunun yerine, Sardell, mafyanın etkinliğini azaltmak isteyen devletin, mafyanın kontrolündeki bölgelerden diğer bölgelere göçü teşvik etmesini – kısa dönemde mafyayı daha güçlü hale getirirse de- önermektedir (2009: 82). Bununla birlikte mafya çok yüksek düzeyde para almaya başladığında, insanlar mafyayı yasal yerel bir kuruluş olarak algılamaktan çok devlete daha fazla yardım etme eğiliminde olmaktadır.

Özellikle Avrupa’da ekonomik entegrasyonun ve insan mobilitesinin benzer bir korkuyu yaşatması konusu Avrupa’da gündemdedir. Böyle bir korku kısmen, daha geniş entegrasyonun özellikle Doğu ve Güney Avrupa’dan suç getireceği varsayımı ile de güçlenmektedir. “Küresel suç ekonomisi”nin ortaya çıkması teorisi (Manuel Castells’e ait) üzerine yapılan tartışmalar da böyle korkuları körüklemektedir (Akt. Varese, 2006: 413).

Varese’nin çalışması (2006), artan mobilite ve entegrasyonun şiddet, suç ve daha da önemlisi, yabancı mafya gruplarının içerideki faaliyetlerinin habercisi olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ekonomik sistemde meydana gelen büyük değişikliklerin mafya için koruma, düzenleme, anlaşmazlıkların giderilmesi ve vergi salma gibi devlet-vari aktivitelerin uygulanması anlamında fırsatlara neden olduğunu da belirtmektedir.

1.2.2. KÜRESELLEŞME: GÜVENLİK BAĞLAMINDA DÜNYAMIZA ETKİSİ

Küreselleşme günlük konuşmalarda en sık kullanılan kavramlardan biridir. Buna rağmen kastedilen çok net bir görünüme sahip değildir. Küreselleşme ekonomiden siyasete, sosyal politikadan kültüre, hemen hemen yeryüzünün her alanındaki değişimini ifade etmek için kullanılan “sihirli” bir sözcük haline gelmiştir. Kavram bazen dünya toplumlarının birbirine benzeme süreçlerini; buna bağlı olarak tek bir küresel kültürün ortaya çıkmasını; bazen de toplumların, toplulukların ve kimliklerin kendi farklılıklarını ifade etme ve tanımlama sürecinde kullanılabilir (Keyman ve Sarıbay, 2000: 1). Bazılarına göre küreselleşme onsuz mutlu olunamayacak bir şeydir. Bazılarına göre ise küreselleşme “mutsuzluğumuzun nedeni”dir (Bauman, 1997: 8).

Bununla birlikte küreselleşme kavramının tarihi geçmişi ilginçtir. Küreselleşme kavramı yakın bir döneme kadar hiç ortalıkta yokken şimdi her yerde karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda politik ve ekonomik tartışmaların çoğunun merkezinde küreselleşme yer almaktadır.

Ulus-devlet yapısının bir değişim içerisinde olduğu küreselleşme, Keynesçi ekonomi yönetiminin temelini oluşturan ve ulus-devletlerin eskiden sahip oldukları bazı güçlerin etkinliklerini yitirdiği bir süreci ifade etmektedir (Giddens, 2000b: 43).

Küreselleşmeyi modernitenin bir ironisi olarak ifade eden Sarıbay’a göre ise globalleşme bir “durum” olarak ele alınarak çok sayıda kültürel ve politik sorunun

incelenmesine konu olmaktadır. Bununla birlikte globalleşmeyi öncelikle anlamlı bir iletişimle kapitalist politik ekonominin vücut verdiği yönde başta kültür ve politik olmak üzere çeşitli alt sistemler birbirine düğümlenmiş bir ağ şeklinde var olan bir sistem olarak görmektedir (Sarıbay, 2004: xii).

Kavram olarak “küresel” (global) sözcüğünün kökeni, 400 yıl öncesine gitse bile, “küreselleşme” oldukça yenidir. İlk olarak 1960’larda ortaya çıkan küreselleşme kavramı, 1980’lerde sıkça kullanılmaya başlanmıştır. 1990’lara gelindiğinde ise bilim adamlarının önemini kabul ettiği bir sözcük haline gelmiştir (Bozkurt, 2000: 18). Küreselleşmenin siyasal, kültürel ve ekonomik sonuçları yaygınlık kazandıkça, taraftarları kadar karşı çıkanların sayılarında da artışa tanık olunmaktadır.

Keyman’a göre küreselleşme; ekonomik, siyasal ve kültürel küreselleşme süreçlerini içermekle birlikte, bu süreçlerin herhangi birisine indirgenemeyecek, fakat bu süreçler arasındaki çok boyutlu, çok nedenselli ve çelişkiler içeren ilişkiler tarafından kurulmuş tarihsel bir süreçtir (2000: 25). Bu anlamda da toplumsal değişimi anlamaya yarayacak bir kavramdır.

Giddens, küreselleşmeyi karmaşık süreçlerin bir araya geldiği bir olgular kümesi olarak (2000a: 25) niteler. Çünkü bu süreç, homojen, tekdüze ve ayrık bir biçimde meydana gelmemektedir. Küreselleşme, homojenleşme kadar heterojenleşme, evrenselleşme kadar yerelleşme, modernleşme kadar gelenekselleşme, benlik kadar farklılığın da gündeme geldiği, bu oluşumların karşıtlığının değil, aksine eş-zamanlılığının ve birbirleriyle çelişkili beraberliğinin yaşandığı bir süreçtir (Keyman, 2000: 26). Ancak aynı zamanda bizzat kendisinin kabul göreceği bir homojen kültür oluşturma ihtiyacı içerisindedir (Sarıbay, 2004: 40).

Küreselleşmenin maddi temelinin iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki hızlı gelişim olduğunu belirten Cangızbay’a göre “küreselleşmiş bir dünya, her yerin pazar, her şeyin pazar için olduğu ve herkesin pazarda olduğu bir dünya olacak”tır (2000: 141). Böyle bir ortam kazanç elde etmek için herşeyi mubah gören “girişimci” organize suç örgütleri için vazgeçilmez ve olağanüstü imkanlar sunacaktır.

İletişim ve enformasyon ağının tüm yer küreye yayıldığı bir toplumda yaşıyor olmak küresel bir durumu ifade etmektedir ve bu durum içerisinde yer alan toplum da “Dünya Toplumu” olarak betimlenmektedir. İnsan ilişkilerinin iletişim temelinde

enformasyon ve iletişim teknolojileri gibi kalın millerle düğümlemiş bir ağ toplumu olduğu varsayılmaktadır. Böyle bir toplumun kalbi kapitalist ekonomidir (Sarıbay, 2004: 2).

Özellikle kültürel etkileşim bağlamında ele alındığında küreselleşmenin açıklanmasında iki faktörün varlığından bahsedilmektedir. Bunlardan ilki dünya çapında bağlantı-alışveriş-mal ve insan hareketliliğinin artışı, diğeri de zihinsel kültürel süreçte ortaya çıkan hızlı değişim ve farklılaşmalardır (Arslanoğlu, 2000: 332). Bununla birlikte küreselleşmeyi başlangıcı ve hedefi olan belli bir homojen süreç olarak değerlendiren teorisyenler kadar, küreselleşmenin kültürler arası etkileşim olduğunu belirten ve Batı modernitesinin sonucu olarak gören teorisyenler de bulunmaktadır.

“Küreselleşme kimilerine göre modernite bağlamında geçmişten bir kopmayı ya da kırılmayı ifade ederken, kimilerine göre de geçmişin başkalaşmış bir devamı olarak nitelendirilmektedir. Küreselleşmenin geçmiş anlayışlardan farklılıklarını ve yeni olan özelliklerini Bozkurt dört başlık altında toplamaktadır: küresel düzeyde milyarlarca dolar değerindeki işlemler ile hizmetler, bankacılık, sigorta ve taşımacılık alanlarında ortaya çıkan yeni piyasalar, teknolojik açıdan tarihte ilk defa ortaya çıkan yeni aletler; ulusal hükümetler üzerindeki otoritesi ile birçok devletten daha fazla ekonomik gücü olan çok uluslu şirketler, küresel gönüllü kuruluşlar (NGO’lar), DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) ve ulusal sınırları aşan diğer grupları ifade eden yeni aktörler; ulusal politikaların alanını daraltarak ulusal hükümetleri daha çok bağlayan ve yatırım mekanizmalarıyla desteklenmiş, ticaret, hizmetler ve fikri haklar üzerindeki çok taraflı antlaşmalar ile demokrasi ve insan hakları konusunda yeni hassasiyetleri içine alan yeni kurallardır” (Bozkurt, 2000: 29).

“Günümüz toplumları küreselleşmenin etkisiyle birbirleriyle her alanda sıkı bir temas halinde bulunmaktadır. Bu alanlar içinde yaşanan dünyayı değiştiren insanların oluşturduğu *etno-mekan*; teknolojinin kapalı sınırları bile aşacak yaygınlıkta ve hızda aktığı *tekno-mekan*; bugüne kadar görülmemiş hacimde ve hızda para akışının ve bu akışın kışkırttığı piyasa işlemlerinin yapıldığı ve yayıldığı *finans-mekan*; gazeteler, dergiler, televizyon istasyonları, film stüdyoları gibi enformasyon araçlarının üretildiği ve kültürel temasların sıklaşmasını sağlayan *medya-alan*; ideolojilerin ve fikirlerin dayandığı

kavramların (özgürlük, refah, insan hakları, egemenlik, temsil ve demokrasi gibi) etkin olduğu *fikrî mekan* olarak sınıflandırılmaktadır” (Sarıbay, 2004: 43).

Kültürel boyutuyla incelendiğinde küreselleşme hem bir benimsemeyi hem de bir reddiyeyi içerir. Burada benimseme küreselleşmede öncü Batı toplumlarının kültürel kodlarının Batı-dışı toplumlarca maddi bir tüketimde bulunur gibi tüketilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Kısaca tüketimcilik olarak da adlandırılmaktadır (Sarıbay, 2004: 42). Bu boyutuyla küreselleşmenin iki sureti bulunmaktadır: Birincisi, Batılı öncü toplumların kültür kodlarının dayatıldığı türdeşleşme, ikincisi ise kültürler arası farklılaşmayı parçalanma düzeyinde gerçekleştirirken, Batı-dışı toplumların kendilerini yeniden tanımlamalarına ve tanımlamalarına dair bir imkan sunan suretidir (Sarıbay, 2004: 44).

Küreselleşme sürecinin ortaya çıkmasında çok sayıda faktörün etkisi olmuştur. Bu faktörleri teknolojinin etkisi, ideolojik faktörler ve ekonomik faktörler olarak üç ana grupta sınıflandırmak mümkündür.

“Bu sürecin temelini teknolojik, ekonomik ve ideolojik faktörler gibi bir takım gelişmeler oluşturmuştur:

Teknolojik gelişmeler: Özellikle 1980’li yıllardan itibaren enformasyon teknolojilerinin yaygınlık kazanması, dünyada mesafe kavramının eski anlamını ortadan kaldırmıştır. Bu durum ilk etkisini finans piyasalarında hissettirmekle birlikte, bu etki günümüzde çok daha geniş bir alana yayılmıştır.

İdeoloji faktörü: Özellikle Doğu bloğunun yıkılması sonrasında liberal piyasa ekonomisine yönelik güven duygusunun artmış olması, küreselleşmenin önündeki en büyük engellerden birisinin aşılması anlamına geliyor. Başta ABD olmak üzere, DTÖ, Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası kuruluşların öncülüğünde sürdürülen küreselleşme süreci hızlandıkça, küreselleşme karşıtı akımlar da tepkilerini ortaya koymaya başlamışlardır.

Ekonomik faktörler: Gelişmiş ülkelerde iç piyasaların doymuş olması, özellikle 1970’lerdeki petrol krizi sonrasında dış piyasalara açılma arayışı ile iktisadî faaliyetlerin hacimlerinin artmış olması küreselleşme sürecini ortaya çıkartan ekonomik faktörlerden bazılarını oluşturmaktadır.

Çok uluslu şirketler “yeni uluslararası iş bölümü” çerçevesinde üretimi bütün yerküreye yaymışlardır. Ekonomik yönden ülkelerin önemli bir kısmı birbirleriyle bütünleşmeye başlamıştır” (Bozkurt, 2000: 26-28).

Moderniteden beklenen homojenlik/standartizasyon, konformizm (uyuma) ve kurallılık/düzen yerine, küreselleşme süreci içerisinde heterojenliğin, başkaldırının ve kuralsızlık/kaosun gerçekleşmesi ironik bir durum olarak gösterilmektedir (Sarıbay, 2004: 35). Bauman küreselleşme üzerine yazdığı kitabında küreselleşme fikrinden çıkan en derin anlamın, “dünya meselelerinin belirsiz, kuralsız ve kendi başına buyruk doğası” olduğunu söyleyerek, küreselleşmenin “bir merkezinin, kontrol masasının, bir yönetim kurulunun, bir idari bürosunun” olmadığını vurgular (1999: 69). Dolayısıyla küreselleşme esnek, akışkan, kırılabilir ve bir o kadar kesinlikten yoksun çelişkili bir süreç olarak bizi kuşatmaktadır. Böyle bir dünyada yaşamak birey ve toplum için güvensizlik ve belirsizliğin her yerde hissedilmesine, güvenlik ihtiyacı ve algısının da büyümesine neden olmaktadır.

Güvenlik, “kendini koruma” olgusuyla yakından ilgili bir kavram olup, tanımı itibarıyla üçe ayrılmaktadır: bir toplumun yaşamını devam ettirmesi; bir ulusun toprak bütünlüğünün korunması ve yine bir ulusun, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel nitelikleriyle şekillenen temel kimliğinin muhafaza edilmesi. Küreselleşmeyle tanımlanan yeni güvenlik ortamı bu bağı pekiştirmiş ve güvenliğin bölünmez olduğunu kanıtlamıştır (Köse, 2010: 23).

Küreselleşmenin en çok tartışılan bir sonucu artan belirsizlik ve güvensizliktir (Bozkurt, 2000: 101). Bauman’ın ifade ettiği (1999: 134) belirsizlik ve güvensizlik durumunun tüm yerküreye yayılmış olması özünde küresel düzeyde bir güvensizlik anlamına gelmektedir. ABD başta olmak üzere Batı’nın öncülüğündeki “tüketim kültürü” görünürde tek-tip bir kültür aşılacaktır. Teknolojik gelişmeler, enformasyon ve ulaşım ağlarının gelişip ilerlemesi her ne kadar mesafeleri kısaltsa da dünyayı “küresel bir köy” haline getirdiğinden artık yanı başımızdaki insanlar “tanıdık” komşular değil, “yabancı” komşular haline gelmiştir. Bu durum eskiden güvenle oturduğumuz evimizi ve yakın çevremizi her türlü zararın ya da tehlikenin gelebileceği bir ortama dönüştürmüştür.

Organize suç ve tehlikeli faaliyetleri uluslararası teröristlerin faaliyetlerini kolaylaştırmak suretiyle ya da küresel ekonomiyi “kirlili” fonlarla kirleterek modern dünyaya doğrudan etki etmektedir (Finckenauer, 2007: vii).

Bu sürece yönelik değerlendirmelerde gündeme gelmiş olan “küresel eşitsizlikler” ve sonuçları esasında sadece 3. Dünya ülkelerini ya da gelişmemiş ülkeleri değil,

gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeleri de etkilemektedir. Kolombiya’da toplumsal uçurum ortadadır, ancak bazı Avrupa ülkeleri için de bu geçerlidir. Küreselleşme dünya çapında giderek artan kentleşmeye paralel olarak örgütler, karteller ve organize suçla bağlantılı diğer sivil (non-state) aktörler için uygun koşullar oluşturmaktadır. Genellikle devletin sosyal refah politikalarından uzaklaşmasıyla oluşan boşluğu değerlendirmektedirler. Küreselleşme sürecinden ekonomik seviyede pay alamayan devletlerde sosyal politikaların yanlışlığını göstermek için genç nesiller organize silahlı şiddet olaylarında yer alabilmektedirler. Kolombiya ve Meksika gibi siyasi meşruiyetin sorgulandığı ülkelerde direnme ve suç arasındaki çizgiler gittikçe belirsizleşmektedir (Hoffmann, 2009: 7).

Küreselleşmeyle birlikte güvenlik kavramına yönelik tehdit algılamalarının değiştiği ve bunun sonucu olarak yeni bir güvenlik algılamasının geliştiği de ileri sürülebilir. Küreselleşmenin güvenlik algılamalarında meydana getirdiği değişimin en somut örneği, 11 Eylül 2001’de gerçekleştirilen terörist saldırılardır. Bu terörist saldırı, küreselleşmeyle değişen terör ve güvenlik algılamaları ile tanımlamalarında ve daha birçok konuda değişim yaşandığını açıkça göstermiştir. 11 Eylül öncesine kadar Batı Dünyası, güvenlik tehditlerini ve buna neden olabilecek olayları yeterince dikkate almıyordu. Ancak 11 Eylül saldırıları, küreselleşmenin, ekonomiden başka kültürel, politik ve özellikle de güvenlik alanlarında da etkili olduğunu dünya toplumuna açık bir şekilde göstermiştir (Köse, 2010: 24). Geleneksel güvenlik anlayışında tehditler genellikle kısa süreli, özde askeri nitelikte, ulusun varlığını ve esenliğini tehlikeye sokacak tehditler olarak algılanırken ve bu anlayış kısmen devam ederken 1990’larda savunmaya “çevre” boyutu da eklenmiştir. Bu boyutuyla güvenlik sorunu ulusal olduğu kadar, küresel bir nitelik kazanmıştır (Tuna 2001: 181-182).

Organize suç örgütleri, günümüzde global bir tehdit olmakla beraber, karmaşık yapıları ve devlet aygıtlarına sızma özellikleriyle lokal olarak da ülkelerin demokratik yapılarına ve yasal sektörlerin ekonomik gelişmelerine büyük bir engel ve tehdit teşkil etmektedir (Beşe, 2002: 153). Bu gruplar devletin çizdiği yasal çerçevenin dışındaki pazarları oluşturarak ticaret ve bankacılık imkânları sunan alternatif bir sistem oluştururlar; uyuşturucu gibi yasaklanmış ya da kontrollü (sınırlı) malları satın alan, satan ya da dağıtan, mahkemelere başvurmadan anlaşmazlıkları hızlıca ve sessizce çözen ve borç toplayan, devletin kanunlarının yasakladığı şeylerin tekeli, kartellerini sağlayan, işlerin sözde

korunması için güvenlik (koruma) sağlayan ve onları rekabetçilerden, devletten ve rakip suçlulardan saklayan bir sistem oluştururlar (Mittelman ve Johnston, 1999: 115).

Küreselleşme kavramı bağlamında değerlendirildiğinde, sınır-aşan organize suçların, pazarın gereklerine göre hareket ettikleri, fakat yasal otorite ve iktidarın dışında hareket ettikleri görölmektedir (Mittelman ve Johnston, 1999: 105). Gelişen teknolojinin her türlü imkânlarından faydalanan suçluların küresel ağın her noktasına eklememesi dünyayı daha da güvensiz hale getirmiştir. Suçlular küreselleşme rüzgarlarından faydalanarak sınır-aşan nitelikteki suçları da kolaylıkla işleyebilmekte ve yakalanma, tutuklanma ya da mallarına el konması gibi risklere karşın tedbirlerini de almaktadırlar.

Suçla mücadelede baş aktör olarak görünen hükümetler de aynı organize suç örgütlerinin yaptığı gibi suçların önlenmesinde sınır-aşan bir mücadele yürütmek zorunda kalmaktadırlar. Bu tür suçla mücadelede sadece ‘yerli’ örgütlerle değil, ‘yabancı’ örgütlerle de uğraşmak gerekmektedir (Berenskoetter, 2005: 194). Zira suçlar artık küresel dünyada belirsizleşen sınırları çok rahat açmaktadır. Organize suç örgütlerinin de bu anlamda işleri bir o kadar kolaylaşmakta, sınırların ötesinde işbirliği ve işbölümü yapmaktadırlar.

Dolayısı ile organize suç sadece bireyleri ya da yerel toplumu değil, uluslararası toplumun güvenliğini de tehdit etmektedir. Göçmen kaçağçılığı, kadın ticareti, silah kaçağçılığı, uyuşturucu kaçağçılığı, nükleer silah ticareti, uluslararası dolandırıcılık konuları (sahtecilik, kredi kartı dolandırıcılığı vs.), karapara aklama gibi çok çeşitli organize suç örgütleri faaliyetleri bu bağlamda hızla gelişen ve değişen dünyayı güvensiz ve belirsiz hale getirmektedir.

Organize suçların yozlaştırdığı en önemli husus, devlet ile vatandaş arasındaki güven ilişkisidir. Ülkemizde organize suçlarla mücadelenin etkin yürütölmesi sonucu kaydedilen gelişmeler, vatandaşın devlete karşı güven duygusunu pekiştirmiş, kamu vicdanını rahatlatmıştır.

1.2.3. ORGANİZE SUÇLARIN KÜRESELLEŞMESİ

Son zamanlardaki araştırma literatüründe ulaşım ve iletişim olanaklarındaki müthiş ilerleme ile sürekli gelişen teknoloji sayesinde organize suç örgütlerinin artık küresel bir olgu olarak ortaya çıktığına vurgu yapılmaktadır (Chatterjee, 2005: 7).

Her ülkenin, uluslararası işbirliğini, bilgi toplamayı ve analizi karışık hale getiren kendi organize suç tanımlaması vardır. BM Sınır-aşan Organize Suçlar Sözleşmesi (UNTOC, 2000), bu tanımdan yola çıkarak organize suçun önemli, daha geniş, sınır-aşan boyutlarına işaret etmektedir. Bu durum, kısmen, suç örgütlerini de kapsayan biçimde her türden örgütlerin, ekonomik yapıların ve süreçlerin artan globalleşmesi ile ilgilidir.

Bu sürecin tek yönlü olmadığını da akılda tutmak gerekir. Örneğin, tehlikeli ve toksik maddelerin sanayileşmiş ülkelere, gelişmekte olan ülkelere taşınmasında, insan kaçakçılığı ve uyuşturucu ithalinde organize suçun varlığıyla diğer yönden karşılaştırılabilir.

Küreselleşmenin dinamikleri, özellikle de sınır-ötesinde insanların ve malların hareketliliği ile finansal hareketliliğinin hiçbir engelle karşılaşmaması bağlamında sınırların zayıflaması, organize suç örgütlerinin kendi küresel erişimlerini ve suç faaliyetlerindeki kazançlarını artırmalarına yol açmıştır. Artık organize suç örgütleri giderek daha fazla sınır ötesindeki fırsatlardan yararlanmakta ve rahatlıkla yeni coğrafi alanlara ulaşabilmektedirler (Chatterjee, 2005: 8).

Geçmişe göre organize suç örgütleri çok daha fazla ağlar üzerinden irtibat kurmakta, birbirleriyle işbirliği yapmakta ve böylece uzmanlaşmakta ve faaliyetlerinin kapsamını genişletmektedirler. Çoğu örgüt artık diğer rakiplerini tehdit etmek yerine karşılıklı avantaj sağlama ilkesine göre bilgi, hizmet, kaynak ve pazara erişim imkanlarını paylaşmaktadır. Böyle yaparak hem maliyeti ve riskleri azaltmakta, hem de illegal fırsatlardan daha çok yararlanmaktadırlar.

Küreselleşme sebebi ile örneklemdaki ülkelere Rusya'daki ve komşu ülkelerdeki suç dünyasının durumu, esasında tüm dünyanın güvenliğini ve insan yaşamını etkilemektedir. Örneğin, illegal nükleer malzeme, uyuşturucu ve insan ticareti ile diğer suç türlerinin sergilediği tehdit hem sonuna kadar Doğu'yu hem de Batı'yı kapsamaktadır.

SSCB döneminde birçok eşya ve hizmette kıtlık olduğu için o dönemde *blat* (bağlantıları ve informal ağları kullanma) uygulama ve hayatta kalmak için suça ortak olma çok önemli hale gelmişti. Bu da bazı insanların hile ve aldatma gerektiren suçlardan geçimini sağlamak için rasyonel bir seçim yapmasını tarif eden “emici mantalite”nin göstergesidir (Finckenauer, 2007: 97-98).

Modern Rus mafyası artık sınır-aşan faaliyet göstermektedir ve değişik ülkelerde bağlantılarıyla ya da oralardaki varlığıyla elde ettiği gelirler global hale gelmiştir. “Yurtdışındaki Rus mafyası caddelerde adam öldürecek, banka soyacak ya da polise saldıracak kadar alçalmaz. Bunun yerine yasal zeminde hareket eder, hatta ticaret bankaları kurar” (Cheloukhine, 2008: 370). Bununla birlikte mafyanın temel işlevleri arasında yer alan “koruma sağlama”nın Rus örgütleri için de var olduğu bir gerçekliktir. Devlet tarafından yapılan özelleştirme işlemleri organize suç, memurlar ve kolluk kuvvetleri arasındaki rüşvet ağıyla tamamlanmaktadır. Genellikle de organize suç liderleri ya da şefleri bir teşebbüsün ya da bankanın yönetiminde yer almaktadırlar. Böylece Rusya’da yasal ve yasal olmayan yapıların oldukça iç içe olduğu görülmektedir.

Modernleşme süreçleri ve sonrası ülkelerde gözlemlenen değişimin izdüşümü organize suç alanında da görülmektedir. İlegal alandan yasal alana doğru dönüşüm, kara para aklama için yasal yapılar içerisinde yer bulma, hatta bunu kolaylaştırmak ya da güçlendirmek için politik yapılara giriş ve rakip gruplar arasındaki kanlı mücadelelerin azalmasına neden olan organize suçtaki ekonomileşme ve politikleşme bunun göstergeleridir. Mafya üyeleri artık daha akıllı ve zeki olma durumundadırlar, liderlerinin politik ya da yönetsel yapılara girebilmesi için milyon dolarlar harcamakta ve illegal yollardan elde ettikleri kazanç için yasal dokunulmazlık elde etmektedirler.

Güvenlik kaynaklarının değerlendirmelerine göre mafya artık, kadın pazarlama ya da küçük ölçekli işyerlerinin haraca bağlanması gibi basit işlerle uğraşmıyor. İlgi alanı global para ve ilişkilerin kaynağındadır. Mafya, yerelliği terk ederek globalleşmiş durumdadır (Çetinkaya, 2004). Hırsız ve suç otoriteleri artık sokaktan eleman bulmak yerine genellikle ekonomistleri, avukatları ve idarecileri kiralamaktadırlar. Bu anlamda geçmişte enerji piyasasında, petrol sanayinde, yapı ve daha alt derecede de araba satış bayiliği alanlarında başarılı oldukları söylenmektedir.

Sınır-aşan organize suç grupları, özellikle ticari havayolu yolculuğu, telekomünikasyon, vs. için bilgisayar kullanılması gibi, artan insan ve eşya mobilitesine izin veren teknolojik buluşlarla desteklenmektedir. Bu sürecin merkezinde de, dışarıda operasyonları kolaylaştıran uydu teknolojisindeki buluşlar, fiber optik kablolar ve bilgisayarların minyatürleşmesi yer almaktadır. Yakından ilgili olarak, büyük yarışma sınır-ötesi hareketleri akışları hızlandırmakta ve bağımsızlıkla karşı karşıya gelmektedir. Deregülasyon, tersine, sınırsızlığı ilerletmektedir, çünkü serbest sermaye, eşya, mal, hizmet ve işçi akımları için devlet engellemelerini azalmaktadır (Mittelman, 1999).

Organize suç örgütlerinin küreselleşen bir dünyada birbirleriyle işbirliği yaptıkları iyi bilinen bir konudur. Örneğin, Rus organize suç örgütü elemanlarının İtalyan Mafyası ve Güney Amerika uyuşturucu kartelleriyle işbirliği kurmaya başladığı FBI kayıtlarında yer almaktadır (Webster ve Borchgrave, 1997: 42). Buna karşın diğer ülkelerdeki organize suç örgütleri, Rus gruplara karşı kendi yöntemleriyle cevap vermektedirler. En üst düzeyde, İtalyan ve Amerikan mafyaları ile Kolombiyalı karteller Rus mafyasıyla görüşmeler gerçekleştirmektedirler. İlegal mal pazarlarının miktarı, rotalardaki değişiklikler ve silah ve uyuşturucuların gideceği yerlerle ilgili karşılıklı görüşmeler olmaktadır (Cheloukhine, 2008: 372).

En az 26 ülkede var olduğu bilinen (UNTOC, 2000) ve küresel mafya özelliği taşıyan Rus organize suç grupları bu süreçte daha büyük ağlar altında birleşti. Küçük şehirlerde ve bölgelerde büyük oranda özerk olan gruplar artık genellikle daha büyük ağlara eklendiler. Böylece kendilerini koruma altına aldılar, daha üst oranda hizmet ve yeni mallara ulaşma olanağı ve bunun karşılığında da kazançlardan daha fazla kâr ve karşılıklı yardımlaşma konusunda daha fazla uğraşı istemi elde ettiler (Galeotti, 2004: 65). Bu durum özel şirketler gibi küresel ekonomik sisteme entegre olan organize suç örgütlerinin hedeflerine ulaşmalarında ve pazar paylarını büyütmelerinde başarılı oldukları anlamına gelmektedir.

Özellikle sınır-aşan organize suç örgütleri bulunduğumuz yüzyılda hızla büyüyecektir. Zira bu örgütler küreselleşmenin nimetlerinden en çok faydalananlar arasındadır. Artan ulaşım, iletişim ağları, ticaret ve bilgisayar ağları gibi olanaklardan yararlanarak gelişim için iyi konumlanmış bulunmaktadırlar.

İkinci Bölüm

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ, KÜRESELLEŞME VE DEĞİŞİM

Organize suçla ve organize suç örgütleriyle mücadele etmenin en önemli gereklerinden biri olguyu ve örgütleri tarihsel süreçte değerlendirmek (Parini: 10) ve karşılaştırmalı yöntemlerden faydalanmaktır. Dünyada büyük olarak ifade edilen mafyatarzı organize suç örgütleri belirli bir geleneksel özelliğe sahiptir. Dolayısı ile modern organize suç örgütlerini tam olarak kavrayabilmek için günümüze kadarki süreçlerini öğrenmek ve mafyanın ortaya çıkışından itibaren değişiminin, gelişiminin ve dönüşümünün çerçevesini tespit etmek önemlidir.

Suç dünyasında, suç ve suçluları “organize” olanlar ve “diğerleri” diye bölen bir ayrım söz konusu değildir. Finckenaue, suç örgütlerini, karmaşıklık, yapı, kalıcılık, kendilerini tanımlamaları ve ünleri gibi özelliklerden kaç tanesine sahip olduklarına bağlı bir spektrum üzerinden sınıflandırmanın daha doğru olacağını ifade etmektedir (2007: 84). Bunlardan en fazlasına sahip örgütlerin topluma verecekleri zararın da o kadar fazla olduğu bilinmektedir.

2.1. ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ VE FAALİYETLERİ

2.1.1. ANTİK ÇAĞ VE SONRASINDA ORGANİZE SUÇ VE SUÇ ÖRGÜTLERİ

Organize suç örgütlerinin ve özelde de mafyanın ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı konusu halen tartışılmaktadır. Catanzoro, Arlacchi gibi bazı tarihçiler ve sosyologlar, mafyanın köklerinin 9. yüzyıla dayandığını ve o dönemlerde Sicilya'yı yöneten gruplara karşı mücadele etmek için kurulan gizli örgütlerden esinlendiğini ileri sürmektedir (Catanzoro, 1992; Arlacchi, 1991).

Mafyanın Bourban krallarının yönetimindeki 19. yy. Sicilya feodalizminin doğal bir sonucu olarak doğup geliştiği yönündeki iddia, bu konuda ileri sürülen görüşler içerisinde en yaygın ve kabul görenidir (Geleri, 2003: 33).

Organize suç örgütü bağlamında değerlendirildiğinde, günümüzün siber-teröristleriyle antik çağdaki Zealotlar denen terörist ağı arasında örgütsel yapılanmaları ve iletişim ağları bakımından benzerlikler ortaya koyan bir çalışma (Matusitz, 2008: 183); suç ağlarının, hiyerarşik yapılanmaya göre daha esnek, daha gevşek ve daha desantralize bir organizasyona sahip ve akrabalık ağlarına dayanan bir yapılanma olduğunu iddia etmektedir.

Benzer şekilde Antik Yunan'da toprağın yabancı bireylerin zarar verme tehditlerine karşı korunması sağlanıyordu. Bu önlemler mafya-tipi suçluların yağmalarına karşı fakir çiftçilerin yaşamlarının daha kolay hale getirilmesi için alınmaktaydı (Matusitz, 2008: 193). Organize suçun Antik Yunan, Roma, Mısır ve Bizans dönemindeki biçimlerini ortaya koyan başka çalışmalar (Bowman, 2006) da bulunmaktadır.

İslam medeniyeti tarihi içerisinde de bugünkü mafyanın bir benzerinin olduğunu iddia eden Karlığa'ya göre (Karlığa, 2005: 24) ise İslam dünyasını içten içe çökerten Batınî-İsmailî terörü bunun örneğidir. Hem İmam Gazali'nin hem de devrin ünlü Selçuklu Veziri Nizamülmülk'ün ders arkadaşı olan Hasan Sabbah tarafından kurulan Haşşaşiyyûn adındaki gizli teşkilatın elemanlarının liderlerine mutlak itaati, elemanların kendi aralarında sınıflandırılması, gözlerini kırpmadan adam öldürmeleri, içirilen esrarın etkisi altında düzenledikleri suikastlar ve terör eylemleri buna delil olarak gösterilmektedir.

Mafyanın ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı konusu halen tartışılmakla birlikte, mafyanın doğduğu ve geliştiği çevrenin, köklerinin, Sicilya'nın çok eski tarihi geçmişine dayandığı sıkça ifade edilir (Cengiz, 2005: 26). Mafyanın ortaya çıkışı ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda, konunun Sicilya'nın İtalya ile birleşmesi ve Kral Ferdinand tarafından yürürlüğe konulan Anayasa ile ilgili olduğu da ileri sürülmektedir.

Organize suçların ve daha özelinde mafyanın ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimini anlamak için önce onun serptildiği toprakların, Sicilya'nın tarihine bir göz atmak gerekir ki Pino Arlacchi'nin 'Mafya Ahlakı' adlı eseri geleneksel ve modern mafya ayrımını da yaparak bu tarihsel süreci ortaya koymaktadır.

Battilana (2003), mafyanın İtalya’da ortaya çıkış sebeplerini incelediği çalışmada; feodal sistemin çöküşü sonrası çok sayıdaki işsizlerin şiddete eğilimleri nedeniyle doğan kuru(n)ma ve örgütlenme ihtiyacına ve başta klientelizm nedeniyle sosyal ve kültürel yozlaşmaya vurgu yapmaktadır.

Bu süreçte ortaya çıkan Mafya aileleri, Sicilya’da, 1860 yılına kadar kendi başlarına bağımsız bir mülkiyet ve güç elde etmeye başlamışlardır. Toprak soylularına vermiş oldukları hizmet karşısında çok geniş toprak ve siyasi koruma elde edilen bu aileler, İtalyan devletinin 1870 yılında tekrar birleşmesi ile birlikte önemli bir güç haline gelmişlerdir (Geleri, 2003: 34-36).

Ondokuzuncu yüzyılda, İtalya’da çoğu mafya grubu onbeş yirmi üyeden oluşuyor ve bir şef tarafından (Capo) idare ediliyordu. Ailelerden oluşan birkaç grup bir araya gelerek “Cosca” olarak adlandırılan bir birliği; birkaç Cosca bir araya gelerek Consorteria adlı daha büyük bir birliği meydana getiriyordu. Ortalama bir mafya ailesi, kan veya evlilik yoluyla oluşan akrabalarından ve aynı köyden gelen yakın arkadaşlardan meydana geliyordu. Ondokuzuncu yüzyılda mafya gruplarının büyük bir kısmı kırsal kesimlerde faaliyet gösteriyordu.

Yirminci yüzyıl başlarından itibaren bu grupların bir kısmı faaliyetlerini şehirlere, özellikle de Palermo’ya doğru kaydırmıştır. Ticari suçlar ve ulusal politikalarla iç içe olmuştur. Mafyanın Sicilya’nın şehir merkezine doğru genişlemesi ile birlikte mafya aileleri bu şehirlerdeki yasal kazançlı iş ve ticaret hayatına da girmeye başlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda Amerikan mafya grupları ile birlikte uyuşturucu alanında çok ciddi işbirlikleri kurulmuştur (Geleri, 2003: 37).

Soğuk Savaş sonrasında, yerel ve sınırlı suçlarla kısıtlı olan organize suç örgütleri veya çok bilinen ismiyle mafyanın etkinlik alanı daha geniş ve küresel boyut almıştır. Bugün birçok devletin bütçesini aşan mali olanaklarıyla ve silahlı eylem gücüyle mafyanın devlet otoriteleriyle rekabet ettiği görülmektedir. Devlet dışında hiçbir aktör bu kadar büyük mali güce sahip değildir. Ayrıca mafyanın silahlı eylem yapabilme gücü varken, devletin aksine yasalara bağlı kalma zorunluluğu yoktur.

Buna ilaveten suçun küreselleşmesi Triadlar gibi örgütlerin sınır-aşan organize suç örgütleriyle bağlantı kurarak işbirliği yapmalarını sağladı. Organize suç Çin’in tamamına yayıldığından aynı zamanda küreselleşme sürecine girmekteydi. Çin, uyuşturucu ticareti,

insan ticareti, imitasyon ya da taklit mal üretimi ve kara para aklama gibi belirli hizmet sektörlerinin küresel zincirlerinde güçlü bir bağlantı olmaya başlamıştır.

1991 ile 2001 yılları arasındaki on yıllık süreçte küreselleşmenin büyük etkisiyle sınır-aşan organize suçun önemli oranda geliştiği gözlemlenmektedir. Çin organize suçunun da bu paralelde 2000’li yılların başından itibaren ciddi düzeyde büyüdüğü belirtilmektedir (Zhang ve Chin, 2008: 178). Triadlar’da kolay kolay değişmeyen kültür ve örgüt yapısının son zamanlarda önemini yitirdiği de belirtilmektedirler. Organize suç grupları kendi bağımsız yapılanmalarını oluşturmak için daha çok “Mafia”yı takip etmektedirler (Wright, 2006: 113).

Günümüz dünyasında organize suç olgusunun da küreselleşmenin kolaylaştırdığı işbirliği sayesinde yayılmakta ve ‘uluslararası’ ya da ‘sınır-aşan’ olarak ifade edilen çoğu ülkede ayakları ya da işbirlikçileri olan bir yapılanma halinde olduğu görülmektedir.

2.1.2. İLK MODERN ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ

Kesin bir devamlılık olarak nitelendirilmese de, 1980’lerin sonundan itibaren yapılan tarihsel araştırmalar göstermektedir ki, modern mafya gruplarının ataları 1880’lerde mevcuttu. Bazı kaynaklar Sicilya Mafyasının başlangıcını sekiz yüzyıl öncesine dayandırmaktadır. Ancak yaygın kabul gören görüşe göre bugün tüm dünyaya yayılmış olan İtalyan organize suç şebekesi, 1800’lerin sonunda kurulan küçük çetelere dayanmaktadır. Giderek büyüyen ve bir ayağı Amerika Birleşik Devletleri’nde olan İtalyan Mafyası, bugün Fiat’tan sonra İtalya’nın en büyük organizasyonu olarak kabul edilmektedir (NTVMSNBC).

Tarih boyunca, mülkiyet haklarının sağlanması çoğu toplumda merkezi bir otorite “devlet” tarafından yerine getirilmiştir. Normalde devletlerin, iktidar boşluğu olduğu dönemlerde ortaya çıktığı düşünülse de, bu süreç halen tartışma konusudur (Bandiera, 2002: 2). Benzer bir durum organize suç örgütleri için de ifade edilmektedir. Son yıllarda organize suç örgütleri ile ilgili çalışmalar suç örgütlerinin genellikle siyasal geçiş dönemlerinde ortaya çıktığını göstermektedir (Sardell, 2009: 1).

Hobbes ve Locke ile yakın zamanlarda Nozick’e dayandırılan “müzakereci” görüşe göre, anarşi durumundan başlayarak bireyler, mülkiyet haklarının sağlanması ile ilgili

görevi ve dolayısı ile de şiddet (güç) kullanma yetkisini gönüllü olarak bir koruma teşkilatına, bir “Minimal Devlet”e devretmişlerdir. Bu yüzden de devlet sosyal refahı arttırmak zorundadır, yoksa bireyler bunu gönüllü olarak kabul etmezler (Bandiera, 2002: 2).

Yapılan çalışmalar organize suç örgütlerinin güçlerini, sadece elde ettikleri haraçlardan değil, daha çok toplumun talep ettiği hizmetleri sağlamalarından dolayı kazandıkları meşruiyetten aldıklarını doğrulamaktadır (Sardell, 2009; Bandiera 2002).

Mevcut bulgular bazı organize suç gruplarının, yasal mülkiyet haklarını resmi otoritenin zayıf olduğu ya da tamamen olmadığı durumlarda ortaya çıktığını doğrulamaktadır. Bu anlamda bu grupların ortaya çıkışı modern devletlerin ortaya çıkışına benzemektedir.

Suç oranlarının seviyesi de, organize suçun varlığı konusunda önemli bir etkidir. Suç oranları yüksek ülkeler, düşük oranlı ülkelere göre daha fazla organize suça sahip olma olasılığına sahiptir. Suçu ortaya çıkaran faktörler organize suç için de çoğu itibariyle geçerlidir. Suç; suç fırsatları ve dolayısı ile daha çok suç üreten kentleşme, sanayileşme ve sosyal düzensizlik gibi faktörlerin seviyesiyle bağlantılıdır. Ekonomik kalkınma, sanayileşme ve kentleşme, mal ve hizmetlere olan talebi hem uyardırmaktadır, hem de kolaylaştırmaktadır. Bu talepler illegal (uyuşturucu gibi), düzenlenmiş (sigara ve silah gibi) ya da basitçe kıt olan mal ve hizmetleri de kapsamaktadır (Finckenauer ve Voronin, 2001: 3). Organize suç politik yapılarla ve ekonomik altyapılarla yakından bağlantılı olsa da, politik, ekonomik ve kültürel bağlamda farklılaşan değişik toplumlarda gelişir (Schulte-Bockholt, 2006: 153).

Tarihsel gelişmeler, feodalizmin çökmesinden sonra, güç uygulama konusundaki tekelin geniş arazilere sahip toprak ağalarından mafyaya geçtiğini desteklemektedir. Her ne kadar Sicilya mafyasına atfedilse de teorik çerçeve Japon ve Rus mafyaları gibi gruplara da uygulanabilir. Daha da önemlisi Sicilya mafyasının ortaya çıkışını anlamak, diğer toplumlarda da mafya potansiyelini belirleme konusunda yardımcı olabilir (Bandiera, 2002: 3). Çünkü “mafya” İtalyan topraklarının bir ürünü gibi gözükmektedir ve tarihten günümüze bu olgu gündeme geldiğinde ilk akla gelen İtalya ya da İtalyan örgütlerin kurdukları ABD’deki uzantılarıdır.

Örnekleme alınan organize suç örgütleri dünyanın en büyük örgütleridir. La Cosa Nostra birçokları tarafından tüm mafya gruplarının temeli kabul edilen Sicilya Mafyasına dayanmaktadır. İtalyan mafyasının Amerikan versiyonu olan örgütün kökeni 1800'lere kadar uzanmaktadır. Sözcük anlamı 'Bizim Mesele' ya da 'Bizim İş' olan Costa Nostra 1950'lere kadar seyrek bir yapılanma içindeydi. ABD'de, La Cosa Nostra'nın kronolojik tarihi 1890'da New Orleans'ta polis şefi David Hennessey'in öldürülmesi ile başlar (Finckenauer, 2007: 84).

Japon ve Rus mafyaları ise birbirlerine çok benzer şartlarda ortaya çıktılar. Feodal dönem sonrası Sicilya'da olduğu gibi komünizm sonrası Rusya'sında ve feodal dönem sonrası Japonya'da özel mülkiyet haklarının gerçekleştirilmesi etkili kolluk kuvvetleri mekanizmaları ile sağlanmadı. Sicilya'da olduğu gibi, haraç ve diğer illegal faaliyetler yoluyla iktidar elde etmek için boşluğu doldurmak amacıyla bu gruplar ortaya çıktı (Bandiera, 2002: 27). Yapılan bazı araştırmalar da, mafyanın ondokuzuncu yüzyılda sahip olduğu bir takım özelliklerin bugün de halen var olduğunu ve bu olgunun 100 yıldan fazla bir süredir devam ettiğini ortaya koymuştur (Gambetta, 2000: 161). Buna delil olarak da o dönemde politik, hukuk ve adalet sistemlerinin olmayışının mafyanın ortaya çıkmasına zemin hazırlaması gösterilmektedir. Zaten Sicilyalıların en azından onaltıncı yüzyıldan beri ne adalete ne de hukukî korumaya inanmadıkları bilinmekteydi.

Organize suç ekonomi, etnik gruplar ve politika bakımından belirli özelliklere sahiptir. Toplumda suç gruplarının varlık ve zenginliği, yerleşik politik ve sosyal sistem tarafından oluşturulacak daha büyük boşluklara gereksinim duyar. Çin'deki organize suç da ülkeye rahatsızlık veren karışık sosyal ve politik patolojiler sergilemektedir. Araştırmacılar, organize suçu etkileyen faktörler olarak fakirlik, zengin ve fakir arasındaki büyüyen uçurum, işsizlik, göç ve devasa göçmen nüfus, sosyal ve ekonomik dönüşüm, suçlu alt-kültürü, geleneksel ve deniz-aşırı Triadlar'ın etkisi, Batı kültürünün etkilemesi, geri kalmış ve kötüleşen ahlak eğitimi ile diğer sebepleri göstermektedirler (Xia, 2006: 169).

Xia'ya göre (2008: 1), bugünkü Çin'de yer altı dünyasının ve organize suçun yeniden canlanması Çin'deki insanların bilinç yoksunluğundan kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, organize suçun Çin'de palazlanması Çin toplumunda derinleşen yönetim krizinin bir göstergesiydi. Devletin yerine getirmesi gereken birçok önemli işlev özellikle

kırsal bölgelerde yapılmıyordu. Yer altı toplulukları ve organize suç grupları bu noktada oluşan boşluğu doldurmak için gücünü ve potansiyelini sergiledi ve çoğu alanda “ikinci devlet”, “ikinci mahkeme” ya da “ikinci polis merkezi” olarak faaliyet gösterdi (Xia, 2006: 170).

Bununla birlikte organize suç örgütleri sadece mala karşı suç işleme fırsatlarını kullanmak için değil, normalde devlet kurumları tarafından sağlanması gereken “mala ve cana gelebilecek tehlikelere karşı savunma hizmetleri”ni kendilerinin sunmaları için de çaba sarf ederler. İtalya’nın geçmişinde bu durum söz konusuydu. Feodalizmin çöküş döneminde yaygın haydutluk, devlet tarafından sağlanan güvenliğin yetersizliği ve arazilerde her zaman bulunamama nedeniyle özel koruma için güçlü bir talep oluştu. Bu pazarın diğer tarafında ise, daha önce feodal lordların hizmetindeki silahlı korumalar bunu sağlamak için gerekli yeteneğe ve isteğe sahiptiler (Bandiera, 2002: 9).

Diğer taraftan kültür, Güney İtalya’da mafyanın ortaya çıkmasında çok büyük öneme sahiptir. Bölge, zirai ekonomisi içerisinde genellikle kolektif karakteristik özelliklerle geleneksel değerleri temsil etmektedir ve “onur” ile “güven” kavramları bu kültürel özelliğin iki önemli sonucudur. Kültürden ayrı olarak politika da mafyanın gelişiminde önemli etkiye sahiptir. Bununla birlikte hükümetler tarihi süreç içerisinde İtalya’dan mafyayı tamamen uzaklaştırmak için çok büyük önlemler almalarına rağmen engel olamadılar (Çaylı, 2010: 1). Bu durum da İtalyan toplumunun en azından belirli bölgelerinin “mafyalanmış bir toplum” niteliği kazanmasına neden olmuştur. Daha doğrusu mafya bu bölgede toplumsallaşmıştır.

Tarihi kayıtlar feodalizmin çökmesinden sonra geniş toprak sahiplerinin kendi mallarını yağmacılardan korumak için gönüllü olarak mafyaya ödeme yaptıklarını göstermektedir. Köylüler geçimlerini tarımcılıkla sağlarken, haydutlar köylüleri soyarak, mafya da hem köylülerden hem de haydutlardan para alarak gelir elde ediyordu. Haydutluk arttıkça köylüler koruma için daha fazla ödemeye razı oluyorlardı. Böylece bu durumdan faydalanan mafya daha fazla para istedikçe siyasi ve ekonomik gücünü arttırıyordu. Bu yüzden mafyanın en güçlü olduğu toplumların devletin haydutluğu yeterince önleyemediği toplumlar olduğu belirtilmektedir (Sardell, 2009: 2). Bununla birlikte mafyanın etkisiz hale getirildiği, ancak mafyayı ortaya çıkaran toplumsal sorunların devam ettiği durumlarda mafyanın tekrar kendisine olanak bulacağı da bilinmektedir.

2.1.3. ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTÜ - MAFYA DÜALİTESİ

Çoğu insanın aklında, organize suç ile mafya, eşanlamli terimler ve eşanlamli kavramlardır. Bu algı basite indirgeyici ve yanlıştır. Ayrıca organize suç ile mafyayı eşit görme yanlılı olmak bir yana, politika belirleme ve uygulama için bir takım olumsuz sonuçlara da sahiptir.

Bazı İtalyan bilim adamları mafyayı belirli bir bölgeyi elinde bulundurma ve yerel-ulusal yönetim ve politika çevrelerini ayartma gücü, bir omerta kültürü olarak ifade ederken; mafya bilimci Henner Hess, mafyanın bir göç yapısı olduğunu ve organize suç denilenden tamamen farklı olduğunu ifade etmektedir (Akt. Finckenauer, 2005: 74).

Mafya kavramının nerede ve nasıl ortaya çıktığı ve bu terimin etimolojik yapısı ve özellikleri konusunda çok farklı görüş ve yaklaşımlar bulunmakla birlikte, genelde mafyanın kökeni ve anlamı Sicilya kültürü içerisinde yaygın olan unsurlarla ilişkilendirilmektedir. Kavram, aslında Sicilya-Arap kökenlidir ve muhafız gibi hareket etmek ve korumak, arkadaş, savunmak, güç, onur ve sorun veya zararı gidermek için oluşturulan durum olarak tanımlanmaktadır (Geleri, 2003: 21). Mafya kelimesi bazı yerlerde bölge ve merkez bakanlıklarda rüşvet ağını tanımlamak için kullanılmışken (Kumar ve Skaperdas, 2008: 4), öznel olarak bir suç örgütünü tanımlamaktan çok belirli bir alt-kültürü, kendine özgü gelenekleri ve davranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir. İtalya bunun iyi bir örneğidir.

Mafya organize suç örgütlerine nazaran sosyolojik boyutu ağır basan bir oluşumdur ve örgüt yapısı sosyolojik boyutlar içermektedir. Örgütün başındaki kişi, diğer basit yapıdaki suç örgütlerinden farklı olarak, örgütü yönetmenin yanında, önemli sosyal rol ve işlevleri olan bir kişidir. Bu kişi fonksiyonalist bir yaklaşımla, gerektiğinde şiddete dayalı bir güç de dâhil olmak üzere, sistemin gerektirdiği bütün konularda sosyal, siyasal, ekonomik ve moral bakımından güçlü olan bir kişidir (Beşe, 2002: 155).

Sicilya mafyası “girişimsel, fırsatçı, saldırgan ve şiddet eğilimli” olarak ifade edilmektedir. Bu özellikler aslında organize ya da doğal diğer suçluların da özellikleri arasında olabilmektedir.

Onurlu insan olma, sessizlik ya da omerta, yeri geldiğinde üye olanları ve aileleri destekleme ve özellikle sistematik özel şiddet uygulaması doğrultusunda gücü elinde

tutmak, mafyayı ve mafya-benzeri yapıları diğer organize suç türlerinden ayıran kriterler olarak belirtilmektedir.

Tilly, mafyayı yarı-devlet rolünün uygulanmasına özgü görmektedir. Mafya, devletin şiddet kullanmadaki tekeli kullanmadığı ya da kullanamayacağı yer ve zamanda iktidar oluşturur ve sürdürür (Akt.Finckenauer, 2005: 74).

Hükümetler, zayıf ya da yozlaşmış veya belki de tam anlamıyla yetersiz ve etkisiz olduklarında bir iktidar boşluğu oluşur. Sicilya ya da belirli Doğu Avrupa ülkelerindeki gibi belirli toplumlarda başka türlü kamusal iş sözleşmeleri, özellikle koruma sağlama gibi devlete ait fonksiyonlarda sorumluluk alan bir mafya bulunmaktadır. Bir iktidar boşluğu olduğunda hükümetin yerine şiddet ya da güç kullanma uygulamasına sahip olan mafya, sağlam kurumlara ve güçlü sivil topluma sahip istikrarlı demokrasi ülkelerinde gelişmeye pek fırsat bulamaz.

Oldukça karışık ve yüksek düzeyde örgütlü, organize olmuş / olabilecek suçlarla organize suç arasında da ayırım yapmak gerekir. Bazı suçlar doğası gereği, karışık ve çok boyutlu, çok taraflı oluşlarından tek başına işlenemez. Suçun coğrafyasına, suç ortaklarına ulaşabilme olanağı ve suçun türüne göre bazı suçlar bir grup ya da gruba bağlı bireylerce işlenir. Burada önemli olan suçun planlanmasının ne derecede derinliğe sahip olduğu, bireysel suç girişimlerinin ne kadar sürdüğü, bu suçları işlerken ne kadar yeteneğe ihtiyaç duyulduğu, suça katılanların kendilerini belirtilen örgütün üyesi olarak kabul edip etmediği, örgüte ait bir simgenin olup olmadığı, sürekli şiddet kullanılmaksızın diğerlerini (suçlu ya da değil) zorlama kapasitesine sahip olup olmadığı gibi hususlar suç örgütünün özelliklerini belirler (Finckenauer, 2005: 74).

Bir anlamda organize suçlar mafyayı da içine alan mafyadan çok daha geniş bir anlam ve içeriği bulunan bir olgudur. Kimilerine göre ise mafya sosyolojik bir kavram organize suç ve suçluluk ise hukuki bir olgudur (Beşe, 2002: 154; Kahya ve Özerkmen, 2007: 25). Organize suçların temel özelliklerinin hemen hepsinin sıralandığı kısa bir özet gibidir. Burada organize suç, sosyolojik değerler çerçevesinde tarif edilmekte ve öz bir şekilde açıklanmaktadır.

Organize suçlar ve mafyayla ilgili çalışmalarıyla bilinen Abadinsky'nin klasik tanımların ötesinde organize suç olgusunu, doğası gereği organize olarak işlenen suçlarla

mafyadan ayırt etmeye olanak sağlayan kapsamlı betimlemesi halen geçerliliğini korumaktadır:

Abadinsky'nin tanımlaması ile organize suç; "birbirleri ile çok yakın karşılıklı sosyal etkileşim içerisinde olan belirli sayıda kişi tarafından yasal ve yasadışı faaliyetlerle meşgul olarak kazanç ve güç elde etmeyi amaçlayan, hiyerarşik yapıda organize olmuş, ideolojik olmayan bir teşebbüstür. Organize suç örgütünün içerisinde fonksiyonel uzmanlaşmayı kapsayan hiyerarşi, mevki ve görevler; akrabalık, arkadaşlık ya da yeteneğin belirlediği rasyonaliteye bağlı olarak belirlenir. Süreklilik, amaçların gerçekleştirilmesi için teşebbüsü bir bütün ve aktif olarak tutmak isteyen üyeler tarafından sağlanır. Sonuca ulaşmak ya da örgüt içi disiplini sürdürmek için şiddet kullanmaya ve rüşvete başvurmaya yönelik bir eğilim vardır. Zaman zaman, beklenmedik durumlarda örgüt dışı elemanlarda kullanılmasına rağmen, teşebbüse üyelik sınırlıdır. Süreklilik arz eden bir şekilde gelir elde etmek ve ulusal sınırlara bakılmaksızın teşebbüsü devam ettirmek olan ve bu nedenle yasa dışı faaliyetlerle meşgul bulunan şahısların teşekkül ettirmiş olduğu herhangi bir teşebbüs ya da grup olarak tanımlamaktadır" (Akt.Geleri, 2003: 26).

Değişik ülkelerde ortaya çıkartılan ya da çökertilen bazı suç örgütlerini bu anlamda organize suç örgütlerinden ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Sigorta dolandırıcılığı, insan ticareti, çalıntı araç kaçakçılığı gibi alanlarda boy gösteren suç örgütlerinin; süreklilik, isim yapmış olma, tekel oluşturma kriterleri ele alındığında organize suçtan farkları ortaya çıkmaktadır.

2.1.4. ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN FAALİYETLERİ

Organize suç girişimleri, iki temel aktivite şeklinde gerçekleşebilmektedir:

- 1) Büyük çıkarlar için illegal işler yürütmek.
- 2) Yasal bir işi; zarar, tehdit ya da şiddetle yaptırma gibi bazı illegal yollardan yürütmek.

Organize suç örgütlerinin küresel toplumu ilgilendiren birçok suç ile ilişkili olmakla birlikte özellikle uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı ile göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarını yürüttüğü genelde düşünülmektedir. Organize suç örgütlerinin, kazandıkları büyük miktardaki bu parayı kanuni yollardan kullanma süreci, yeni güvenlik

kavramının diğerk bir tehdit unsuru olan karapara ve aklama konusunu oluşturmaktadır. Yasadışı faaliyetler sonucu elde edilen para, mal veya değerler olarak tanımlanan karaparanın mevcut ekonomik yapı içinde kullanılabilmesi için çoğu zaman sınır ötesi harekete tabi tutulması yoluyla aklandığı görölmektedir (Atasoy, 2005: 56).

Organize suç örgütlerinin ve özalde mafyanın temel faaliyetinin ‘koruma sağlama’ ve bunu bir biçimde pazarlama olduğu önceki başlıklar altında belirtilmişti. Bununla birlikte mafyaların ve çetelerin faaliyetleri için uyulşturucu, fahişelik, alkol, silahlar ve kumar önemli alanlara sahiptir. Devlet tekelinde olan birçok faaliyet, geçmişte aynı zamanda organize suç gruplarının ‘koruma sağlama’ faaliyeti içerisinde yer almaktaydı. Uluslararası sınırların ötesine gerçekteştirilen insan kaçakçılığı, çoğu organize suç grubu için kârlı bir iş olmaktadır (Kumar ve Skaperdas, 2008: 4).

Uyulşturucu ticareti alanındaki örgütlerde örgütün başında uzun dönemli stratejilerle ilgilenen ve uyulşturucu tedarikçileri ya da diğer öğelerle ilişkileri sürdüren bir merkezî grup, hiyerarşinin bir sonraki seviyesinde ise riskli görevleri yerine getiren uygulayıcılara iş veren yerel liderler vardır.

Organize suç, uluslararası arenada “mafia”ların çok ötesinde yer almaktadır. Dünya üzerinde coğrafi bir bölgede, etnik ya da ırksal bir kültür içinde, tek ülkede temeli olan bölgesel gruplar (*clusters*) vardır. Uyulşturucu kaçakçılığı, insan ticareti, kalpazanlık, dolandırıcılık ya da sahtecilikte uzmanlaşan girişim grupları vardır (UNTOC, 2000).

Özel fırsatlara ya da baskılara tepki anlamında birleşen ya da birleşmeyen proje odaklı zümreler de bulunmaktadır. İşlerinin ulus ötesi doğası gereği organize suç grupları sıklıkla diğer gruplarla rutin ya da olası bağlar kurmaktadır ve bunu sürdürmektedirler. Bu bağlamda sınıraşan suç grupları, genellikle belirli bir ülkede ülenerek, yasadışı faaliyetlerini, piyasa şartları ile siyasi ve hukuki yapısı uygun olan özellikle yakalanma, tutuklanma ve mahkûm olma riski düşük olan birkaç farklı ülkede yürütürler (Beşe, 2002: 154).

En çok bilinenler arasında, Çin Triadlar; Hong Kong, Makao ve Tayvan gibi ana Çin toplumlarında ya da Asya ve Pasifik’te Chinatown gibi deniz aşırı Çin topluluklarında uyulşturucu, kumar, illegal göç, kara para aklama, fahişelik ve haraççılıktan tefeciliğe kadar değişen faaliyetlerde yer alır. Japon Yakuza, Japonya ve Asya civarında yağma, fahişelik ve özellikle amfetamin olmak üzere uyulşturucu ticareti ile uğraşan yüzlerce üyeden oluşan

birçok klana sahiptir (Shaw, 2008: 32). Kolombiyalı karteller ise yetiştirmeden işlemeye, taşımadan dağıtımına kadar uyuşturucunun her yönünü yönetmede uzmanlaşmış kapsamlı iş oluşumlarıdır.

Rus mafyası Eski Sovyetler Birliği ve ötesinde milyonlarca üye ve yüzlerce çeteden oluşmaktaydı. Bu Rus grupları içeride devlete sızarken, dışarıda Kolombiya kartelleri ve Sicilya Cosa Nostra'ya kadar uzanmaktadır. Dünya çapında Rus mafyaları çok çeşitli suçlardan çıkar sağlamaktadır. Bunları, uyuşturucu ticareti, silahlar ve ateşli silahlarla ilgilenme, kadın ve çocuk ticareti, fahişelik, gasp, kara para haklama, çalıntı otomobiller, kalpazanlık ve hatta nükleer malzemelerin taşınması şeklinde listelemek mümkündür.

2.2. KÜRESELLEŞME VE DEĞİŞİM BAĞLAMINDA ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ

Organize suçun doğası son yıllarda özellikle küreselleşme sürecinin etkisiyle dramatik biçimde değişmiştir. Mal ve hizmetlerin 20-30 yıl öncesine göre çok daha hızlı biçimde ulusal sınırlar ötesine taşınması ekonominin globalleşmesinin sonucudur. Küreselleşen ekonominin varlıklılarla yoksullar arasındaki uçurumu artırması, modernitenin insanı bireyselleştirmesi ve iletişim devrimi ile hedonizm (hazcılık) teşhirinin kolay yoldan zenginleşme çabalarını artırması suç nitelikleri ve sayısını artırmış ayrıca örgütlü bir şekilde yapılandırılmış hale getirmiştir (Atasoy, 2005: 55).

Küreselleşmenin etkisiyle göç ve göçmen sayısında da çok büyük artış gözlemlenmektedir. Gönüllü olarak sınır ötesine kaçırılanlar ve insan kaçakçılığının suçlularca ülkeden ülkeye taşınan mağdurları bu kapsamdadır. İletişim teknolojisindeki devasa gelişmeler, ulusal sınırları geçişken ve bazı durumlarda da iletişim akışını engelleme ya da kontrol etmede kayıtsız olmaktadır.

Dünya üzerinde insan ve malların artan dolaşımını kolaylaştıran, global ulaşımındaki gelişmelerdir. ABD dâhil, hiçbir devlet ulusal sınırlarını artık ulus-aşırı suçtan pek koruyamamaktadır (Finckenauer, 2005: 80). Çünkü global kapitalizm, sermayenin, sınırları kolaylıkla aşarak ülke içinde ve ülkeler arasında dolaşımını adeta zorunlu kılmaktadır. Bu da yasal kılıf altındaki belirli illegal mal ve hizmetlerin her ülkeye girişini kolaylaştırmaktadır.

2.2.1. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE ORGANİZE SUÇ KAVRAMININ VE ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN DEĞİŞİMİ

Organize suç faaliyetlerinde, özellikle de sınır-aşan alanlarda kapsam bakımından gelişme, artan ulaşım ve iletişim imkânlarıyla bağlantılıdır (örn: hava yolculuğu, internet, elektronik bankacılık). Bu durum, engelleri azaltarak, bir süreç içinde organize suçun genişlemesi ve farklılaşması için yeni fırsatlar açmış, yeni suç türleri ve suç alanları oluşturmuştur.

Şimdilerde en başarılı organize suç girişimleri, yeni bağlantılı, dinamik ve esnek olanlardır. Bir metadan diğerine çabucak geçiş yapabilmekte ve son teknoloji imkânlarının avantajlarını kendileriyle mücadele eden polis kadar iyi kullanabilmektedirler.

Bu dönüşüm sürecinde en önemli anahtar öğelerden biri, temel amaçlarının doğrudan ya da dolaylı olarak, mali ya da diğer maddi menfaatleri elde etmek olup ekonomik ve ticari sektörlerde artan faaliyetler de bu kapsamdadır (Loree, 2002: 76).

Tanım ve bilgi toplama problemlerine bağlı olarak, somut rakamlar anlamında organize suç faaliyetlerinin tüm etkisini değerlendirmek güçtür. Bu, hem omerta kültürü, hem de organize suç gruplarının faaliyetlerinin gizli olan doğası ile de ilgilidir. Dolayısı ile organize suç örgütlerindeki değişimi değerlendirirken geçmişle yapılacak karşılaştırma da bu güçlükten payını almaktadır.

Organize suç örgütlerinin ve özelde de mafyanın tarihi süreçte ‘onur’ ve ‘saygınlık’ gibi özellikleri taşıyan “geleneksel mafya”dan, küresel dünyanın rekabetçi serbest piyasasına eklenilen ‘modern mafya’sına dönüşümünü iyi gözlemlemek gerekir. Mafya denince ilk akla gelen ülkelerden İtalya’da 1950’li yıllar boyunca aynı anlamda ekonomik yapıda ortaya çıkan değişikliklere koşut bir aşamalı gelişme olarak anlaşılması mümkün değildir.

1950’li yılların başı itibariyle serbest pazarın işlevselleştirilmesinin sonucu olarak değil de daha çok devletin şirketlere olan desteği sayesinde özel girişimci gruplar ortaya çıktı ve bu süreçte ‘mafiosi²’(ya da mafioso), modern insanın temel erdeminin ekonomik faaliyette bulunarak sermaye elde etmek olduğunu anladı (Catanzaro, 1985: 47). Bu

² Sicilya literatüründe kısaca “saygı duyulan insan” olarak tanımlanmakla birlikte, zamanla kötü çağrışım yapan ‘Mafya’ ile birlikte anılan bu ifade kanunen yardım edilmeden ya da kanuni boşlukları ustaca kullanmalarıyla ünlünen, saygı gören kişileri tanımlamak için kullanılmaktadır (Bkz. Catanzaro;1985; Catanzaro, 1992).

değişim ve dönüşüm süreci Rus, Çin ve Japon mafyalarında da gözlemlenmekle beraber, toplumsallaşmış İtalyan mafya örgütlerinde bu değişimin izleri daha net görülmektedir.

1950'li ve 1960'lı yıllar içinde mafiosi kendini toplumsal sistemin odağından dışlanmış ve toplumun sınırlarına itilmiş durumda buldu. Onur sahibi insan rolündeki mafiosi birden adi bir suçlu derekesine düştü. “Mafyanın girişimci faaliyetlerinde gözlenen göz alıcı yükseliş, 1970'li yıllardan günümüze uzanan mafyanın değişen ekonomik konumu ile 1970'li yıllara damgasını vuran İtalyan toplumunun kurumsal bütünlüğünün parçalanması arasındaki etkileşimin bir sonucudur” (Arlacchi, 2000: 12).

İtalya'da mafyayı kapitalizm ve zayıf devlet (weak state)ten başka şekillendiren iki faktör vardır: Birincisi; güçlü siyasi komplo geleneğidir. Mafiosi başlangıçta en azından o bölgede faaliyet gösterirken hem suçlu, hem de vatansever komplocuydu. İkinci faktör de, Batı Sicilya'yı dünya ekonomisine bağlayan ve “limon”la simgeleştirilen, değerli ve kolay paraya çevrilebilen ürünlerdir (Dickie'den aktaran Lawless, 2006). İtalya'da Mafya'nın ve Mafiosi'nin arabuluculuk rolünü oynamayı bırakarak kendini sermaye birikimine adanması, geleneksel mafya ile bugünün mafyası arasında özsel ayrımların anlaşılmasında hayati öneme sahiptir. Bu değişim rekabetçi küresel dünyada yerel kültürel kodların yerini “maksimum kâr” ya da “kaynağı nerede olursa olsun menfaat” anlayış ve güdüsünün aldığını göstermektedir.

“Geleneksel mafyayla kıyaslandığında mafyadaki değişim sürecini şu yönlerden algılamak gerekmektedir:

a- Mafiosinin ekonomik rekabete girişiyle birlikte yakın geçmişinden kopuşu ve yenilenmesi;

b- Girişimci mafyanın ekonomik davranışında ve mafioso'nun geleneksel kültür ve değerlerin bazı yönlerini yeniden diriltirkenki seçiciliğinde var olan kapitalist birikim mantığı ve rasyonalitesi;

c- Mafyanın eylemliliğindeki, ifadesini servet birikimindeki 'hayvani güdüler' ile bulan irrasyonel ve saldırgan yan” (Arlacchi, 2000: 14).

Bu değişim süreci mafya ve organize suç örgütlerinde geleneksel 'onurlu insan'ın yerini 'modern insan' ya da 'homo economicus'(iktisadi insan)ın aldığını göstermektedir. Özeldde mafya genelde de organize suç örgütleri yaygın olarak ekonomik, finansal ve

politik sistemlerin parçası oldular. Artık toplumun hayati sinir merkezlerinin çoğunda bir sosyal alt-sistem olarak yer almaktadırlar (Catanzaro, 1985: 54).

Tüm dünyada en az 26 ülkede var olduğu bilinen Rus mafyasının etkisi ise küreselleşme sürecine örgütün adaptasyonunun bir göstergesi gibidir. “Serbest pazar ekonomisine adapte olan örgütte önceki dönemlerdekinin tersine daha genç, daha iyi eğitilmiş ve daha ticari zekâyâ sahip, yeni nesil çete lideri profiline ulaştığı görülmektedir. Bu liderler Stalin döneminin eseri olan, geleneksel yer altı kurallarının savunuculuğunu yapan *vary v zakone*’nin eski mafya babası tiplerinin yerini almışlardır. Rusya’da *avtoritety* olarak bilinen bu suçlu sınıfı vary grubunun işareti olan dövmelemleri kullanmaktan kaçınırlar, kendilerine özgü argo dil olan *fenyaya* daha az başvururlar ve açıktan suç işlemekle görünürde yasal işleri yapmak arasında daha rahat gidip gelebilirler” (Galeotti, 2004: 65).

Organize suç örgütlerinin küreselleşme ile dünyanın küresel bir köy haline gelmesinin nimetlerinden daha fazla faydalandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Örneğin, Rus mafyası geçmişte Rus ekonomisine yatırmak yerine, İsviçre’deki banka hesaplarına milyarlarca dolar sakladı. Uzmanlar Rusya’dan her yıl “sermaye uçuşu” olarak ya da illegal işlemlerle para aklayarak yaklaşık 15 milyar dolar paranın ayrıldığını ifade etmektedirler (Granville, 2003: 446).

Bir taraftan küresel sisteme eklenilen organize suç grupları diğer taraftan bir takım sosyal problemlerle ilgileniyor gibi gözükülebilmektedirler. Yıllarca küçük Rus kentlerinin mafya babaları en üst otorite olarak görüldüler ve suçtan elde edilen parayla spor, çocuk bakım evleri, kimsesizler, hastaneler, klinikler ve daha birçok sosyal alanda yer aldılar. Bugün Moskova’da halen, suç çetelerinin yararına işletilen bir tiyatro bulunmaktadır, aynı zamanda bazı çete üyeleri de yerel polise araç, yakıt ve giyim desteği sağlamaktadır (Cheloukhine, 2008: 373).

Organize suç grupları bir zamanlar yağma ve soygunla geçinirken, bir ‘yırtıcı’ iken, önce parazit bir yaşama, sonunda da simbiyoz (birlikte yaşama) bir yaşama geçiş yaptı (Schulte-Bockholt, 2006: 170). Bu yaşam biçimini örneklemdeki diğer organize suç örgütlerinde de görebilmekteyiz. Bir zamanlar örgüt üyeleri çok saldırgan bir profile sahipken, şimdi zengin, kendini ispatlamış, orta-yaşlı, mümkünse evli ve gelişim gösteren aileler haline geldiler. Artık çocuk hastanelerine destek sağlamakta, çocuklarını İngiliz devlet okullarına göndermekte ve golf dersleri almaktadırlar (Galeotti, 1998: 428). “Hayır

işlerine” yönelmeleri ya da sosyal hayatın içerisindeymiş gibi görünmeleri aslında örneğini artık birçok ülkenin organize suç örgütlerinde gördüğümüz ‘imaj yenileme’nin ve ‘kara para aklama’nın bir parçasıdır.

Organize suç örgütleri dünya çapında devletler arası entegrasyon ve dayanışmanın azalması durumundan faydalanmaktadırlar. Temsilciler uluslararası işbirliği, yasal düzenlemelerin uyumlandırılması ve uluslararası standartların hazırlanması için ortak platformların oluşturulması noktasında desteklenmeli ve teşvik edilmelidirler. İnsan hakları gibi bir takım evrensel değerler küreselleşmeye insani bir yüz kazandırabilir (penal.org, 2007).

2.2.2. TÜRKİYE’DE MAFYA VE ORGANİZE SUÇ OLGULARININ KÜRESELLEŞME ÇERÇEVESİNDEKİ DURUMU

Ceza yasalarının sosyal çatışmaları tamamen önleyemeyeceği aşikârdır. Geleneksel yasal kavramlar ve olgular organize suç örgütlerini kapsamına almak ya da bir çerçeveye oturtmak konusunda yetersiz kalmaktadır. Küreselleşme eskiden beri uygulanan normları çağın gerisinde bırakmaktadır. Dolayısı ile ulusal ve uluslararası ölçekte organize suçla mücadele için yasal mevzuatlarda reforma ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu bağlamda 1990’lı yıllar, Türkiye’de organize suçluluğun sadece büyüdüğü, faaliyet alanlarını genişlettiği ve etkinliğini artırdığı bir dönem olmamış; aynı zamanda çok önemli bir dönüşüm ve değişimi de yaşadığı bir dönem olmuştur. Bu dönem için Türk mafyasının ‘modernleşme’ süreci demek mümkündür. Örgütlü kabadayılıktan tam teşekküllü organize suça bir dönüşüm söz konusudur (Özcan, 2006: 57).

Bu dönemde ülkemizdeki organize suç yapılanmalarının geleneklerin hakim olduğu klasik anlayıştan ziyade, işletme mantık ve örgüsüyle çalışmaya başladığı; basit aile ve hemşerilik ilişkisi yanında uzmanlaşma ve profesyonelliğe dayanan daha karmaşık bir şekilde yapılanmaya çalıştığı; nam olsun diye suç üstlenme, duygusal ve ritüel bağlılık anlayışına dayanan eylemcilikten ziyade, paravan işbiriciler kullanmaya ve rasyonel tercihler yapmaya yöneldiği; rant elde etme esasına dayalı, liderle örgütün diğer elemanları arasındaki mesafenin açıldığı, liderin işadamı kimliğine sahip olduğu, kişisel ve örgüt güvenliğinin ön planda tutulduğu bir evrim sürecine girilmiştir. Örneğin; yeni ortaya çıkmış örgütlerde tetikçilik, taşeron olarak kullanılan profesyonellere yaptırılmaktadır. Bu

şekilde, eylemle örgüt arasındaki illiyet bağı ortadan kaldırılmaktadır. Bu süreç aslında, tüm dünyada mafya tipi organize suç örgütlerinin girdiği bir yapısal değişim sürecidir. Bu süreç içerisinde ‘geleneksel mafya’ tipinden ‘girişimci mafya’ tipine geçiş ve dönüşüm söz konusudur (Özcan, 2006: 58-59).

Yine bu dönemde terörün gölgesinde yeniden yapılanmasını tamamlayan organize suç örgütleri, globalleşme ile birlikte seyahat imkanlarının artması, hızla gelişen teknolojinin kendilerine sağladığı imkanlarla dış dünyaya açılmaya ve diğer ülke organize suç örgütleriyle bağlantılar kurmaya başlarken diğer yandan da kamuya ait arazileri işgal etme, devlet ihalelerini yönlendirme ve gelir düzeyi yüksek işadamlarından tehdit veya baskı yoluyla haraç alma gibi faaliyetlerle uğraşmaktadır.

“Halkın kültür, toplumsal normlar, gelenekler, vb. tüm değerlerinden alıntı motiflerle bezenmiş, suçluluk alt kültürü ile beslenen organize suçlar; bazen mafya, bazen çete, hukukumuzda ise; ‘suç örgütü’ şeklinde ifadesini bulmakta, yapısı ve deşifasyon yöntemleri nedeniyle farklılık arz etmektedir” (kom.gov.tr). Resmi literatürde organize suç(lar), “yıldıрма, korkutma, sindirme gücünü haiz, çoğunlukla tehdit, cebir ve şiddet uygulayabilen, bünyesinde açık veya gizli işbölümü bulunan, hiyerarşik yapıya sahip, suç işlemeyi süreklilik haline getirmiş, farklı suç alanlarında faaliyet gösterebilen ve haksız çıkar sağlamayı amaçlayan suç örgütleri” (KOM Raporu, 2008) olarak tanımlanmaktadır.

2.2.2.1. Türkiye’de Organize Suç ve Mafyanın Tarihsel Gelişimi

Mafya tipi organize suçları, araştırmacılar, sosyal tarihin bir biçimi olarak gördüklerinden Sicilya Mafyası’nın, Yakuza’nın, La Cosa Nostra’nın ve Türkiye’deki mafya ile daha birçoğunun tarihi bir sürecin ürünleri olduğunu gözden kaçırmamak gerektiğine işaret etmektedirler (Beşe, 2003: 96).

Türkiye’deki organize suç örgütlerinin tarihi incelendiğinde bu grubun kökenlerinin çok daha eski olduğu görülmektedir. Bu kökenlerin izleri Selçuklular dönemine kadar götürülmektedir. Bu dönemde etkin olan Sabîlik mezhebinden doğan Bâtıniler, Anadolu coğrafyası içerisindeki ilk organize suç örgütü olarak teşhis edilebilir. Liderleri Hasan Sabbah’ın etrafında Alamut Kalesi’nde kümelenen bu grup siyasi suikast faaliyetleri yürütmekteydi (Karlığa, 2005).

Osmanlı döneminden itibaren Türkiye’de organize suçların gelişimine bakıldığında, bu tür yapılanmaların kökeninde dönemselsel olarak ülkede çeşitli nedenlere devlet otoritesinin zaafiyete uğraması sonucu meydana gelen boşluğu doldurmak üzere ortaya yeni güç odaklarının çıkması görülecektir. Türkiye’de organize suç tarihine bakıldığında, ülkemizde yeni sayılabilecek bir kavram olan organize suç, olgu olarak çok eskilere dayandırılmakta ve organize suç örgütlerinin kökeni Osmanlı’daki mahalle kabadayılığı ve külhanbeyliğine kadar götürülmektedir.

Osmanlı döneminde Türk mafyasının özünü kırsal kesimde eşkıyalık, kentlerde ise külhanbeylik ve kabadayılığın oluşturduğu söylenmektedir. Kırsal alanda faaliyet gösteren eşkıyaların büyük bölümü devletle, devlet baskısı altında kalan yoksul halkın arasında tampon oluşturmuşlar, hatta bir kısmı kahraman olmuşlardır. Buna karşılık kentlerde kabadayılar suç üreten ortamlarda sözü geçen kişiler olarak ortaya çıkmışlardır. Bölgelerinde her şey onlardan sorulmuş ve örgütlü olmaktan çok bireysel hüviyetleri ile ön plana çıkmışlardır. Şehir kabadayılarını etkinlikleri kentleşme süreci ile son bulmuş, yerini kısmen daha organize ve daha geniş alanda faaliyet gösteren babalara bırakmışlardır (Gökpınar, 2005: 224).

Türkiye’de organize suç ve mafya olgularının ‘Susurluk Kazası’ ile kamuoyunun gündemine geldiği ve mafya-siyasetçi-bürokrat üçgeninde yer alan yolsuzluklar başta olmak üzere birçok skandalın bu olay sonrasında ortaya çıkarılmaya çalışıldığı çok bilinen bir gerçektir. 1996 yılındaki Susurluk kazası ve 2000-2002 yılları arasındaki yolsuzluk operasyonları mafya dendiğinde akla hep ‘kabadayılar’, ‘mafya babalarını’ ve ‘çete liderlerini’ getirmiştir (Hatipkarasulu, 2005: 186). Bu algının oluşmasında ülkemizin Osmanlı geleneğinden gelmiş olması önemli rol oynamıştır. Osmanlı döneminden itibaren ülkemizdeki mafya tipi organize suç örgütlerinin kökeninde dönemselsel olarak ülkede zaman zaman çeşitli nedenlerle meydana gelen otorite boşluğunu doldurmak için ortaya çıkan ve külhanbeyi, kabadayılık ve son yıllarda da ‘baba’ gibi toplumda koruyucu bir rol üstlenmiş olan olgular bulunmaktadır (Cengiz, 2005: 51). Örneğin Celali isyanları mafya, eşkıya, haydut, asi, bürokrat ve askeri aynı amaçlarla bir araya getirmiş görüldüğünden bunun ilk örneklerinden sayılmaktadır (Cengiz, 2005: 53).

Osmanlı’dan Cumhuriyete miras kalan kabadayılık ve türevi grupların, “1970’li yıllarda ekonomik sıkıntıların had safhaya ulaştığı ortamı fırsata çevirdikleri dikkat

çekmektedir” (Kahya ve Özerkmen, 2007: 55). Bu yıllarda başta gıda olmak üzere birçok tüketim malını bulmak çok zorlaşırken, temini noktasında karaborsacılık ve kaçakçılık ön plana çıkmıştır.

Özellikle 1970’li yıllara damgasını vuran terör ve anarşi ortamı, Türkiye’de bu dönemdeki organize suç örgüt ve yapılanmalarını da etkilemiştir. Bu dönemde, başta silah kaçakçılığıyla uğraşanlar olmak üzere, ülkedeki organize suç örgütleri faaliyetleri açısından uygun ortam bulmuşlar ve bunun neticesinde uluslararası düzeyde faaliyet gösteren, iyi örgütlenmiş ve ekonomik açıdan da güçlü hale gelmişlerdir. Bu dönemde özellikle karaborsa ve stokçuluk organize suç örgütleri için en çok kar getirici cazip alanlar olmuştur. 1970’li yılların şartları, mafya tipi yapılanmalara hem bir takım olanaklar sunmuş hem de bu yapıların niteliklerinde değişime yol açmıştır (Özcan, 2006: 55).

Bu dönemdeki organize suç ortaya çıkaran belirgin özellikler, devlet otoritesinin sarsılması, zayıf koalisyon hükümetlerinin iş başına gelmesi, ekonomik reformların gerçekleştirilmesi ve gelir artırımının sağlanması yerine hantal ve işleme yavaş, devlet ağırlıklı bürokrasinin artması, gelir dağılımının giderek adaletsizleşmesi ve köylerden kentlere doğru hızlı bir demografik gelişimin yaşandığı nüfus hareketlerinin varlığı olarak ifade edilmektedir (Bal ve Özcan, 2003: 171).

1980’li Özal’lı yıllarda alınan radikal kararlar, gümrük mevzuatındaki düzenlemeler ve ithalatın serbest hale getirilmesi ülkemizdeki karaborsanın ve bundan nemalanan mafya örgütlerinin aleyhine olmakla birlikte, bu örgütler strateji ve yöntem değişikliğine gitmişlerdir. Ekonominin liberalleşmesi ve hukuki düzenlemeler ve yaptırımlar mafyanın elde ettiği büyük gelirlere darbe vurmuştur (Bal ve Özcan, 2003: 171).

Türkiye’de 1997’de yapılan bir araştırma kapsamında 61 şehirde 34.000’den fazla kişiye Susurluk’la ilgili sorular sorulmuş ve yanıt verenlerin %89’u Türkiye’de mafyaya karşı ciddi önlemler alınmadığını savunmuştur. Yüzde %55’i devlet, politikacı ve mafya arasında ilişkiler olduğunu ve %84’ü de Susurluk olayından sorumlu olanların sonuçta ceza görmeyecekleri kanaatindeydiler (Erşahin, 2006: 42). Ancak günümüzde görülen davalar ve öncesinde gerçekleştirilen örgütlü suçlarla mücadele kapsamındaki operasyonlarla bu algıların büyük oranda değiştiği yönünde kanaat oluşmaktadır. EGM tarafından her yıl yayınlanan KOM raporları ve istatistikler buna işaret etmektedir.

Siyasi ve ekonomik istikrarsızlık, metropollere yoğun göç, dengesiz gelir dağılımı, yolsuzluğun kol gezmesi, eğitim seviyesinin düşüklüğü, kamunun etkisizliği, adaletin geç tecelli etmesi, yeterince ceza verilememesi gibi sebepler hem terör, hem de çıkar amaçlı suç örgütlerini palazlandıran, güçlendiren, azdıran, pervasızlaştıran iklimlerdir. Bu atmosferde kaydedilen kolluk başarısı, tek başına sonuç almaktan uzaktır. Polisiye başarının, ülkemiz adına ümit ve haz verici sonuçlar doğurması için, yukarıdaki olumsuz tablonun tersine dönmesi önem arz etmektedir. Asıl olan suçla mücadele için uygun zemindir.

Ülkemizde PKK başta olmak üzere değişik terör olaylarının ortaya çıkması organize suçlarla mücadeleyi de olumsuz etkilemiştir. Her iki alanda da yapılan mücadele için harcanan kaynaklar geçmiş dönemde iki büyük ekonomik krize neden olmuştur. Bu durumdan faydalanan yine organize suç örgütleri olmuş ve yeni teknolojik imkanlardan faydalanarak dünyaya açılmayı da başarmışlardır.

Yakın zamana kadar ulusal bazda faaliyet gösteren organize suç örgütleri özerk kurumların seçimlerinde en önemli etken olabilmekte, genel ve yerel seçimlerde nüfuz kullanmak üzere kimin, hangi partiden, nereden ve kaçınıcı sıradan aday olacaklarını belirleyebilmekte, yüksek kar getiren özel ve devlet kurumlarının bünyesine sızabilmekteydiler. Aynı zamanda sanat, spor ve magazin dünyasının önemli isimleri ile birlikte anılarak, popülaritelerini arttırmak suretiyle legal görünüm sergilerken, özenti kaynağı olmaktadır.

Ancak, toplumun bazı kesimlerinde sempati uyandıran, organize suç örgütleriyle özdeşleşmiş isimlerin birbiri ardına cezaevine girmeleri, yargılama sürecinde ciddi cezalara çarptırılmaları, devlete olan güvenin artmasına neden olmuştur.

Bu gün itibariyle organize suç örgütlerinin yukarıda da zikredilen faaliyet sahalarının tamamında boy gösteremedikleri, buldukları alanlarda ise kuvvet, kudret ve tesir bakımından etkilerinin azaldığı görülmektedir. Bu durum kararlı mücadeleyi tetiklemekte ve olumlu döngü hızla devam etmektedir.

Kamuoyunda mafya tipi organize suç örgütleri genelde çete olarak ifade edilmektedir. “Susurluk Çetesi, Nuriş Kardeşler Çetesi, Söylemezler Çetesi” olarak isimlendirilen çetelerle birlikte liderlerinin ismiyle tanınan çeteler de söz konusudur:

Alaattin Çakıcı, Sedat Peker gibi. Ancak bu örgütlerin bir kısmı örgüt liderlerinin cezaevine girmesi ya da ölümü gibi nedenlerle etkinliklerini büyük oranda yitirmişlerdir.

Çalışmada örnekleme yer alan organize suç örgütlerinin yapılanmasına paralel olarak son zamanlarda ele geçirilen örgütlerin bünyesinde emniyet görevlisi, yargı mensubu, asker ve bürokratların da varlığı görülmektedir.

Buna rağmen Türkiye’de örnekleme gibi büyük çapta ve uluslararası ya da sınır-aşan olarak nitelendirebileceğimiz bir geniş mafya teşkilatlanmasının devletin yerini alabilmesi mümkün görünmemektedir. Bunun ilk nedeni Türk toplumunun siyasi kültüründe "devlet" in büyük itibarı ve "devlet geleneği" denilen birikimin ağırlığıdır (Alkan, 2004). Dünya üzerindeki uzunca geçmişe sahip mafya örgütleri kadar önemli bir geleneğe sahip olmasalar da liderleri yakalanan ya da dışarıda olan mafya örgütlerinin dünyada olduğu gibi Türkiye’de de basın ve medyaya sık sık yansıdığı dönemlerde toplumda korkuya neden olduğu gözlemlenmiştir.

Bununla birlikte bu örgütlerin liderleri dolayısıyla ortaya koydukları zengin ve güçlü olma, korku salma imajı özellikle çocuklar ve gençler üzerinde Deli Yürek, Kurtlar Vadisi, Marziye, Yılan Hikayesi, Tatlı Kaçıklar, Ana, Alacakaranlık gibi televizyon dizileri ve bazı filmlerin özendirici etkisiyle birleşmiş ve tek-tip (siyah takım elbise, beyaz gömlek, tespih gibi) giyinme, aynı jargonu kullanma, kirli sakal bırakma, saçları jöleleyip arkaya yatırma gibi eğilimler ağırlık kazanmıştır. Bununla birlikte bu ve diğer bazı dizilerde ve filmlerde işlenen ve devletin mafyayla olan gizli ya da açık mücadelesi ile mafyanın üst düzey yapılanması üzerine (Özdiker, 2005: 14) toplumda oluşturulan algı “mafya” olgusunu başka boyutlara taşımaktadır.

2.2.2.2. Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Karakteristik Özellikleri

Dünyada birçok organize suç örgütünde benzerlikler olduğu kadar, diğer ülkelerin organize suç örgütlerinden ayıran unsurlar da bulunmaktadır. Ülkenin demografik yapısı, ideolojik yönetim şekli, demokratik gelişmişlik düzeyi ve devletin fonksiyonlarını yerine getirebilme kapasitesi bunu önemli derecede etkilemektedir. Bu açıdan, Türk mafya dünyasının diğer mafya örgütleriyle aynı düzlemi paylaşmasına neden olan özellikleri illegal yapılanma ağı, bu ağın genelde kendi içinde kapalı bir bağ kurması, fakat ihtiyaç halinde sisteme potansiyel ‘iş bitirebilecek’ başka aktörlerin de eklenmesi olarak

sayılabılır. Özellikle, bu aktörler Türkiye’de stratejik olarak devlet organlarının önemli pozisyonlarını işgal etmektedir. Bu pozisyonlar bilhassa hukuk, bürokrasi ve politika üçgeninde cereyan etmektedir.

Kısa ya da kolay yoldan kazanç elde etmenin mümkün olduğu her alanda boy gösterebilen organize suç örgütleri başta inşaat, emlak, kamu ihaleleri, eğlence, turizm, sağlık, taşıma gibi sektörlerde sözde hakemlik hukuku oluşturma, koruma sağlama, anlaşmazlıkları çözme yöntemleri ile haksız kazanç elde etmektedirler. Genel itibariyle eğitim seviyesi düşük, kolay kazanma arzusunda, suça meyilli ve genç nüfustan eleman temin etmektedirler.

Rant alanı olarak görülen sektörlerin yoğun olduğu, ekonomik açıdan gelişmiş şehirlerimizde, operasyon sayılarının fazla olduğu görülmektedir. Bununla beraber, özellikle akrabalık bağıyla oluşan organize suç örgütlerinin, nüfus ve ekonomik açıdan daha az gelişmiş şehir ve bölgelerimizde de faaliyet gösterdikleri yapılan çalışmalar neticesinde anlaşılmıştır (KOM Raporu, 2011).

Ankara Ticaret Odası’nın (ATO) 2004 yılında yaptırdığı araştırmaya göre, Türkiye’de mafya tipi suç örgütleri yüz civarında "işkolu"nda faaliyet göstermektedir; yıllık cirosunun ise 60 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Suç türleri aynı zamanda mafyaların devletle olan rekabet alanlarını da göstermektedir: Uyuşturucu, kumar, altın-pırlanta, kira-tahliye, fuhuş, icra, nakliye, inşaat, ehliyet, sigara, silah, odun-kömür, hal-pazar, ilaç, sahil, ithalat-ihracat, bebek-çocuk, boşanma-evlenme, dilenci, vize ve pasaport, döviz, gecekondu, turizm, kapıcı, hamal, seyyar satıcı, plaka, fırın, çayhane, kantin, nükleer-maden-cıva kaçakçılığı, ulaşım (taksi, dolmuş, okul servisi, iş servisi), nakliyat, oto çekici, oto kaçakçılığı, otogar, orman, futbol, kaldırım, pazaryeri, su, insan, pornografi, reçete, özelleştirme, milli emlak, iş takip, kokoreç-balık ve simit, balık pazarı, yed-i emin ve icra, hırsızlık malı pazarlama, müzik, kitap, bilet, jeton, kumar, kapıcı, kiraathane, göçmen, silah ticareti, tarihi eser kaçakçılığı, kalpazanlık, yetkisiz para ticareti ve tefecilik, kimyasal atık-çöp ve çevre suçları, koruma ve haraç, bilişim suçları, telefon dinleme ve izleme, hapishane, naylon fatura, gümrük (ATO, 2004).

“Türk mafya dünyasını başka ülkelerin mafya örgütlerinden ayıran temel farklılıklar ise örgütlerin katı kurallar yerine ‘esnek’ bir yapıya sahip olabilmeleri ve yurt dışındaki mafya örgütleriyle anlaşmaya daha açık ve meyilli olmalarıdır. Bu neden

özellikle, Türkiye'nin Asya ve Ortadoğu'dan Avrupa'ya yönelen uyuşturucu ve ticari insan kaçakçılığını yürüten dünyadaki mafya örgütlerinin Türk mafya gruplarıyla irtibata geçerek başarıya ulaşmasına neden olmaktadır. Türkiye'nin coğrafi özellikleri sadece kültürlerin kesiştiği noktayla sınırlı kalmayıp, ticari insan ve uyuşturucu kaçakçılığında da mafya örgütlerinin iştahını kabartan hedef noktasıdır” (Çaylı, 2011).

Türk mafya gruplarını dünyanın diğer mafya örgütlerinden ayıran özelliklerinden bir diğeri ise Türkiye'deki medya tarafından 'mafya' veya 'kabadayı' figürünün yansıtılma şeklidir. Mafya babaları günümüz popüler kültüründe tüketim odaklı ve kâr amaçlı medya grupları tarafından yayınlanan dizilerde 'öldürme' eylemlerini ve illegal yapılanmaları birçok yerde meşru gösteren bir perspektiften gösterilmektedirler.

2.2.2.3. Küreselleşme, Değişim ve Türk Mafyası - Organize Suç Örgütleri

“Değişimin olmadığı bir insan topluluğu düşünülemez. Toplumlar zamanla değişir ve değişiklik toplumun hangi özelliklerinde meydana geliyorsa toplumu oluşturan öğeler de buna uyumlu olarak değişir” (Sümer, 2006: 153). Toplum bir bütün olduğu için de organize suç örgütlerini oluşturan üyeler içinden çıktıkları toplumun özelliklerini taşırlar. Bu özelliklerdeki değişim hem bireysel olarak hem de örgütsel anlamda değişimi ve dönüşümü getirmiştir. Türkiye'de yaşanan modernleşme (göç, kentleşme, sanayileşme vs.) süreçlerini çok iyi değerlendiren, esas olarak kırsal kökenli insanların bir kısmı, kentin sunduğu ekonomik kazanç, is ve hizmet sektörlerini kendi geçim stratejilerinin temeli olarak görebilmiştir. Zaten kültür kodlarında var olan dayanışma kültürünü (birincil ilişkiler) kendi kurdukları organize suç örgütlerine taşımışlardır (Özerkmen ve Yavuz, 2008: 19).

Tam bu noktada her şeyin geri dönülmez biçimde değiştiği bir dünyada diğer mafya örgütlerine paralel olarak Türkiye'deki mafya kültürünün de bu anlamda değiştiği gözlemlenmektedir. Osmanlı'dan gelen külhanbeyliği geleneği giyiminden kendilerine has konuşma tarzlarına (jargonlarına), sosyal yaşam içerisindeki konumlarına kadar birçok kültürel kodun değişime uğradığı ve bu anlamda popüler kültürün yaygınlaştırdığı imgeler sayesinde benzeşme ve tek-tipleşmenin meydana geldiği görülmektedir.

Örneğin, hem 1950'ler hem de 1960'ların modern babalarının belli yazılı olmayan kurallara riayet ettiği bilinmekteydi. “İlke olarak kadın ve çocuklara ateş edilmiyor,

düğünlerde ve cenazelerde eller silahlara gitmiyordu ki Mario Puzo etkisinin burada da görülebildiği söylenebilir. Türk mafya babaları Amerikanlaşırken, Amerikan-İtalyan mafyasının Türk yorumunu yapmışlardır. Jestleri, mimikleri oradan alırken kendileri de bu imgeyi dönüştürmüştür. Bu imgenin daha sonra özellikle Kurtlar Vadisi ile tekrardan ortaya çıktığını söylenebilir. Özellikle dizinin birinci senesinde Süleyman Çakır karakteri ile verilen eski tip baba ile Polat Alemdar ile ilişkilendirilen yeni tip baba arasındaki kontrast bu dönüşüme örnek gösterilebilir” (Çakmak, 2011: 91).

Kısacası Türk mafya örgütleri de küreselleşme rüzgarlarından etkilenmişler ve modern mafya olgusuna uygun olarak hem kısa vadede kar getiren ve maliyet- kar dengesini gözeten işlere yönelmişler, hem de kültürel anlamda değişerek acımasızlaşmışlardır. Bu değişimin izleri cezaevinde röportaj yapılan örgüt üyelerinin söylemlerinde ortaya çıkmaktadır (Kahya ve Özerkmen, 2008).

Bununla birlikte globalleşen dünyada, bilginin serbest dolaşımı ve suç örgütlerinin birbirleriyle olan teması neticesinde, yurt dışında haksız çıkar sağlamak için kullanılan yöntemlerin ülkemizde de kullanıldığı görülmektedir. Uluslararası alanda faaliyet gösteren organize suç örgütlerinin yurt içindeki sektörlere yönelik ilgileri devam etmektedir. Soruşturma ve kovuşturma sürecinde, suç örgütü lider ve yöneticilerinin herhangi bir problem yaşanma ihtimaline karşı güvenli olarak algıladıkları ülkelere kaçtıkları görülmektedir (KOM Raporu, 2011).

2.2.2.4. Mafya ya da Organize Suç Örgütleri Bakımından Türkiye’deki Normatif Durum

Türkiye’de organize suç ya da mafya olarak bilinen oluşumlarla mücadelede öncelikle çerçevenin iyi belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de bu çerçevede yer alması gereken organize suç ya da mafya olarak bilinen oluşumlarla ilgili tanımlamalarda ‘örgütlü suç’, bu suçu işleyenler içinse ‘örgüt mensubu’ ifadeleri kullanılmaktadır. Tanım konusunda dünya genelindeki farklılıklara paralel biçimde Türkiye’de de farklı tanım ya da tanımlamalar bulunmaktadır.

Bozlak (2009: 63) özellikle “haksız ekonomik çıkar amaçlı suç ve suç örgütleri”ni kastetmek amacıyla bu kavramın kanuni biçimi olan ‘örgütlü suç’ terimini tercih etmektedir.

Şu an yürürlükte olmayan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrasına göre 'çıkar amaçlı suç örgütü';

"Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün denetimini ele geçirmek; ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde etkinlik ve denetim elde etmek; ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasına ve darlığına, fiyatların düşmesine veya artmasına sebep olmak, seçimlerde oy temin etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suçlar işlemek için kurulan örgüt" şeklinde tanımlanmaktaydı.

5237 sayılı TCK (Türk Ceza Kanunu)nda ise "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma" başlığı altında (md. 220) yapılan düzenlemede kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenlerin cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Örgütlü olarak işlenen suçlar bakımından genel bir hüküm olma özelliğindeki bu maddede "örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde" denilerek örgütün varlığı için gerekli olan şartların da gözetilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca kanuna göre bir örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekmektedir.

Suç örgütü kurmakla ilgili bu yeni hüküm (md.220) eski TCK'ya göre (md.313) daha ayrıntılı bir tanımlama yapmakta, teşekkül yerine "örgüt" terimini kullanarak hem TCK md.313'deki örgütü, hem de 4422 sayılı kanunda tanımlanan çıkar amaçlı suç örgütünü içine almaktadır (Pek, <http://www.kom.gov.tr>) .

Ceza yasalarının sosyal çatışmaları tamamen önleyemeyeceği aşikârdır. Geleneksel yasal kavramlar ve olgular organize suç örgütlerini kapsamına almak ya da bir çerçeveye oturtmak konusunda yetersiz kalmaktadır. Küreselleşme eskiden beri uygulanan normları çağın gerisinde bırakmaktadır. Dolayısı ile ulusal ve uluslararası ölçekte organize suçla mücadele için yasal mevzuatlarda reforma ihtiyaç bulunmaktadır.

Son yıllarda siyasi istikrar sonucu ekonominin iyileşmesi, kişi başına düşen milli gelirin artması, kamu kurumlarının birbirleriyle koordineli çalışması sonucu suçla mücadele eden birimlerin moral ve motivasyonunun olumlu anlamda ivme kazanması, mücadelenin daha tesirli ve sonuca yönelik olmasına sebep olmuştur. Artık suç odağı

haline gelen ve isimleri kamuoyunca ezberlenen şahıs ve gruplar günlük hayatta veya televizyon ekranlarında sempatik ortamlarda karşımıza çıkmamaktadır.

Bu bağlamda polis tarafından organize suçla mücadele anlamında, 2005 yılında 43 ilde organize suç örgütlerine yönelik 221 operasyon gerçekleştirilmiş, bu operasyonlarda 2344 şüpheli yakalanmış, 910 şahıs tutuklanmıştır. Bu şahıslardan 429 tabanca, 16 uzun namlulu silah temin edilmiştir.

2006 yılında ise, 53 ilde organize suç örgütlerine yönelik 228 operasyon gerçekleştirilmiş, bu operasyonlarda 2957 şüpheli yakalanmış, 1361 şahıs tutuklanmıştır. Bu şahıslardan 516 tabanca, 10 uzun namlulu silah temin edilmiştir.

2007 yılında da, 47 ilde organize suç örgütlerine yönelik 167 operasyon gerçekleştirilmiş, bu operasyonlarda 2463 şüpheli yakalanmış, 1211 şahıs tutuklanmıştır. Bu şahıslardan 436 tabanca, 4 uzun namlulu silah temin edilmiştir (Pek, 2008).

Tablo 1: *Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığı'nın Organize Suçlarla Mücadele İstatistiği*

Organize Suçlarla Mücadele	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OPERASYON SAYISI	221	228	167	118	119	112	102
SÜPHELİ SAYISI	2344	2957	2463	2239	2200	2252	2383
TUTUKLU SAYISI	910	1361	1211	905	863	699	772
TABANCA	429	516	436	331	297	262	224
UZUN NAMLULU SİLAH	16	10	4	5	4	10	14
AV TÜFEK	111	164	124	99	117	111	133
FİSEK (UZUN NAM.-TAB.-AV TÜF.)	12661	17451	14539	9093	11965	14831	16156
GAZ-KURUSIKI TABANCA	94	105	100	88	63	72	43
EL BOMBASI	4	10	4	10	1	6	1
SAHTE KİMLİK	83	94	74	50	36	13	24
ÇEK SENET	2273	2353	2865	2851	1499	7770	3260

(Kaynak: www.kom.gov.tr)

Son dönemlerde yeni yasal düzenlemeler ve kolluk kuvvetlerinin organize suç örgütleri ile mücadele anlamında ortaya koyduğu kararlılık mafya tipi organize suç örgütlerini bitirme noktasına getirmiştir. Organize suç olgusunun tanımı ve örgüt kapsamına alınan suçların delillendirilmesi bağlamında yaşanan birtakım zorluklara rağmen Emniyet Genel Müdürlüğü bu tür suçlara karşı önemli başarılar elde etmektedir (Bkz. Tablo 1).

Rakamlar, mafyanın başkentinin İstanbul olduğunu göstermektedir. Türkiye'deki organize suçların neredeyse yarısı İstanbul'da işlenmektedir. Raporda; mafyanın yoğun olarak faaliyet gösterdiği iller ise şu şekilde sıralanıyor: Adana, Ankara, Aydın, Antalya, Balıkesir, Bursa, G.Antep, İçel, İzmir, Kayseri, Kocaeli ve Samsun (Alkan, 2004).

Organize suçla mücadelede yaşanan profesyonelleşme süreci, 2007 yılında Başbakanlık Makamı'nın onayıyla yürürlüğe giren Organize Suçla Mücadele Ulusal Strateji Belgesi'yle yeni ve bütüncül bir perspektif kazanmıştır. Bu belgeyi, 2010 yılında kabul edilen güncel hali ve eylem planı takip etmiştir (KOM Raporu, 2011).

2.3. EN ETKİLİ ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNDEN ÖRNEKLER

2.3.1. ÇİN ÖRNEĞİ: TRIADLAR

“Yeraltı” kavramı suç ve ahlakdışı işler içerisinde olan ya da bu amaçla organize olan toplulukları ifade etmektedir. Çin'de ise yeraltı kavramına denk görülen *heishewei* (karanlık topluluk); gizli topluluk, organize suç ve yer altı dünyası anlamlarına gelen belirsiz ve çok yönlü bir ifadedir (Xia, 2006: 152-153).

Çin'de ‘suç çeteleri’, mafya-tarzı gruplar’, ‘karanlık güç’ ve ‘yeraltı topluluğu’ gibi kavramlar birlikte ya da birbirlerinin yerine belirsiz biçimde kullanılabilir. Öncelikle resmi tutum Çin'de sadece mafya özelliklerine sahip suç gruplarının var olduğu, fakat yer altı suç dünyasının bulunmadığı yönündedir.

“Çin organize suçu” ve “Çin Mafyası” ifadeleri, gizli topluluklar ve Triadlar, organize suç çeteleri, mafya-benzeri yer altı grupları, tonglar, sokak çeteleri ile insan kaçakçılığı, insan ticareti ve uyuşturucu ticareti ağlarını kapsayan çok geniş çeşitlilikteki varlıkları niteleyen şemsiye kavramlardır (Finckenauer, 2007: 104). Bunların hepsi, bazıları sadece yerel faaliyet gösteren, önemli bir kısmı sınır-aşan ve diğerleri de diğer ülkelerdeki Çin göçmen toplumlarına özgü suç örgütleridir. Bunlar arasında en çok bilineni Triadlar, tonglar ve sokak çeteleridir. Ancak resmi söylemde Çin yetkilileri tipik mafya gruplarının ya da yer altı dünyasının varlığını kabul etmemektedir. Bugüne kadar sadece “mafya özelliklerine sahip suç çeteleri” ya da “mafya tipi suç örgütleri” ifadelerini kullanmışlardır (Xia, 2006: 153).

Örgüt isminin orijinine bakıldığında Triad isminin sihirli ‘üç’ rakamına atfen kullanıldığı görülmektedir. Çin sayıbiliminde üç, *cennet*, *dünya* ve *insan* arasındaki dengeye işaret etmektedir (Lintner, 2004: 88; Chin ve Godson, 2006: 18). İngiliz otoritelerince, “gizli toplulukların” yarı-dinsel doğasının bir göstergesi olarak cennet, dünya ve insanın birliğini sembolize eden karakterin üçgen şekline atfen konulmuştur (Bolz, 1995: 148).

Tarihsel çerçevede incelendiğinde çok farklı ve birbirine rakip Triad toplulukları bulunmaktadır. Lintner, Çin tarihinde Triadları on ikinci yüzyılda keşişler ve bilim adamları tarafından kurulan ve on üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda Moğol istilalarına karşı koymada önemli rol oynayan Beyaz Lotus Topluluğu’na dayandırmaktadır (2004: 87). Triadlar modern dönem öncesi Çin’in gizli topluluklarının büyük kollarından birini oluşturuyordu. İlk Triadlar’ın Çin’de Fujian’daki oldukça kötü sosyo-ekonomik koşullar sebebiyle geçim sıkıntısı ve hayatta kalma mücadelesini halletme amaçlı bir karşılıklı yardımlaşma örgütü olarak Fujian’da oluşturulduğu belirtilmektedir (Huang, 2006: 74; Lintner, 2004: 87). Buna göre, ilk Triadlar ortaya çıkar çıkmaz işsiz ve marjinal insanlar benzer gruplar oluşturdular. Böylelikle hızla yaygınlaşan gizli topluluklar 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyıl başlarında özellikle Güney Çin ve Tayvan’ın en etkili ve önemli sivil örgütü haline geldiler.

‘Modern’ Triadlar ise on yedinci yüzyılda Ching (Qing) Hanedanlığı’na karşı ilk olarak oluşturulan gizli topluluklardır. Vatansever ve milliyetçi olmalarıyla birlikte, ilk oluşumlarında dinsel, isyancı köylüler ya da politik gruplar olarak ortaya çıkmışlardır. Triadlar, özellikle eski Avrupa sömürgeleri ve artık Çin özel yönetim bölgeleri olan Hong Kong ve Macau’da görülmektedirler (Lintner, 2004: 87; Finckenauer, 2007: 104).

Çin geçen yüzyıl boyunca, radikal hanedanlıktan diktatörlüğe, oradan nasyonalist bir yönetime, sonra Mao’nun baskıcı totaliter rejimine ve son olarak da hızlı reform kapsamında neo-otoriteryanizme doğru radikal rejim değişiklikleri yaşadı. Çin gizli toplulukları olarak ifade edilen Green Gang, Red Gang, Triadlar (*Tiandihui*) ve dinsel mezhepler yeni çevrelerine ve yeni örgütsel tekniklere büyük uyum sağladılar (Xia, 2008: 8).

Modern çağda Triadlar da çağa ayak uydurup hiyerarşik ve patriyarkal yapıdan vazgeçerek, devletle ve orduyla bağlantı kurmaya başladı, hem legal hem de illegal pazar

mekanizmalarını kullandı ve yasal zeminde ortaklık biçimleri oluşturdu. Yirminci yüzyıl başlarında modern Çin’de gelişen kapitalizmin oluşturduğu yeni pazarlardan faydalanmak için örgüt suç işlemeyi bir iş haline dönüştürdü. Bir taraftan kendi bankalarıyla ve fabrikalarıyla yasal işler kurarken, diğer taraftan da afyon satın alarak, kumar oynatarak ya da randevu evlerini çalıştırarak yasal olmayan faaliyetlerde de bulundular (Xia, 2008: 10). Günümüzde halen yaratıcı olmaya ve göreneklere uymamaya çalışmaktadırlar.

Triadlar İle İlgili Son Gelişmeler

Özellikle Asya’da Çin organize suçunun yeni yüzü, bölgedeki güvenlik konusundaki kaygıların daha da derinleşmesine neden olmaktadır. Büyüyen yeraltı dünyası Çin’de ülkenin kanun ve düzenini, sosyal istikrarı, pazar ekonomisini, politik meşruluğu ve Komünist Parti idaresini aşındırmaktadır.

Yer altı dünyası, Çin tarihinde özerkliğin en esnek örgütsel biçimine sahip oldu. 50 yıllık tamamen baskıcı ve totaliter bir Leninist yönetimin ardından organize suç güçlü bir sıçrayış kaydetti (Xia, 2006: 175). Özellikle 1970’lerin ortalarından itibaren Çin politik ekonomisinde ve toplumunda meydana gelen köklü değişiklikler gizli toplulukların olduğu kadar Triadların da hayatta kalması için önemli fırsatlar sundu. 10 yıllık Kültürel Devrim sonrası Mao’nun etkisini kaybetmesi ile merkezi devlet otoritesinin gittikçe zayıflaması; kırsal kesime doğru genişleyen reformlar sebebiyle siyasi yönetim ve denetimin zayıflaması ve daha da önemlisi ekonominin pazar ekonomisine doğru geçmeye başlaması ile yetersiz pazar düzenlemeleri yapılması organize suç örgütünün girişimci suçluları için uygun boşluklar ve fırsatlar doğurdu (Xia, 2008: 11).

Buna ilaveten suçun küreselleşmesi Triadların sınır-aşan organize suç örgütleriyle bağlantı kurarak işbirliği yapmalarını sağladı. Organize suç Çin’in tamamına yayıldığından aynı zamanda küreselleşme sürecine girmektedir. Çin, uyuşturucu ticareti, insan ticareti, imitasyon ya da taklit mal üretimi ve kara para aklama gibi belirli hizmet sektörlerinin küresel zincirlerinde güçlü bir bağlantı olmaya başlamıştır.

1991 ile 2001 yılları arasındaki on yıllık süreçte küreselleşmenin büyük etkisiyle sınır-aşan organize suçun önemli oranda geliştiği gözlemlenmektedir. Çin organize suçunun da bu paralelde 2000’li yılların başından itibaren ciddi düzeyde büyüdüğü belirtilmektedir (Zhang ve Chin, 2008: 178). Triadlar’da kolay kolay değişmeyen kültür ve

örgüt yapısının son zamanlarda önemini yitirdiği de belirtilmektedirler. Organize suç grupları kendi bağımsız yapılanmalarını oluşturmak için daha çok “Mafia”yı takip etmektedirler (Wright, 2006: 113).

Bununla birlikte organize suç örgütleri için uygun örgütsel modeli seçmek basit ve tekdüze değildir. Organize suç grupları örgütsel yapılanmalarını bürokratik hiyerarşik yapılanmalardan pazar mekanizmalarına ondan da ağlara (networks) kadar değişen çeşitlilikte seçebilirler. Çoğu zaman da, devletin, pazarın ya da toplumun temel öğelerindeki değişikliklere göre bu yapılardan ikisini ya da üçünü aynı zamanda kendilerinde birleştirebilirler. Bazıları daha sıkı ilişkiler içerisindeki bir örgüt olabilmek için gayret gösterirken, diğerleri örgütün gelişmesi ve genişlemesi için farklı stratejiler benimseyebilir (Xia, 2008: 22). Dahası artık günümüzde çoğu organize suç örgütünün katı hiyerarşik yapıları terk edip, esnek ve gevşek ağlar şeklinde var oldukları gözlemlenmektedir.

İş dünyasında Çinlilerin hızla büyüyen küresel ağının varlığı, Çin ve diaspora arasında mekik dokuma konusundaki kolaylık, çoğu Çinli’ye küresel köy olarak ifade edilen dünyada Çinlileri barındıran değişik devletlerin kanunlarındaki ve uygulamalarındaki boşluklardan yararlanma fırsatı oluşturmaktadır (Zhang ve Chin, 2008: 191). Bu ağlar ailesel ya da atalara ait bağlantılardır ve özellikle suç işlemek için değil, herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde fırsat doğduğunda nadiren suç faaliyeti içerisinde yer almak için oluşturulmuşlardır.

Örgütsel yapı ve örgütsel davranış aynı madalyonun iki yüzü olduğu için çoğu davranışlar ancak doğru kavramsal çerçevede yorumlanırsa doğru anlaşılabilir. Yani, ağ (network) yapısı içerisinde grup davranışı belirli aile ve klan değerleri ya da ceza-adalet sistemi içerisinde benzer sosyalleşme gibi birtakım alt-kültür ve değerler sistemi ile kavramsallaştırılabilir. Bazı örgütsel davranışlar sadece örgütsel yapı var olduğu sürece gözlemlenebilir. Bu sebeple de örgüt yapısını, kolluk kuvvetlerince etkisizleştirildikten ya da yok edildikten sonra tespit etmek güç hale gelir (Xia, 2008: 23). İnternet, cep telefonları ve hızlı ulaşım çağında organize suç örgütleri ile ilgili delil bulmak üzere daha iyi yollar takip etmek sadece Çin için değil, diğer devletler için de artık önemli bir gereklilik haline gelmiştir.

Son zamanlarda her yıl yüksek düzey mafya babaları hakkındaki dosyalar Komünist hükümet tarafından organize suçla mücadeledeki kararlılıklarını göstermek için açığa kavuşturulmaktadır (Zhang ve Chin, 2008: 187). Kendi geleneksel gizli topluluk tarzı hiyerarşik yapılarına ilaveten Çin organize suç örgütleri yeni örgütsel modelleri benimsemiş görünmektedir. Öncelikle kanuna aykırı uygulamalar için pazar mekanizmalarını daha fazla kullanmaktadırlar. İkinci olarak, pazar mekanizmaları kadar devlet bürokrasisi ve iş dünyasındaki şirketleri de içeren hiyerarşilerle yatay ve dikey olarak entegre olabilen suç ağları Çin’de günden güne daha egemen örgütsel model olmaya başlamıştır (Xia, 2008: 3).

2.3.2. İTALYA ÖRNEĞİ: (LA) COSA NOSTRA

Cosa Nostra’nın doğuşunun bazı yazarlarca modern İtalya Devleti’nin doğuşu ile aynı zamana denk gelmesi tesadüf olarak görülmemektedir. O tarihten beridir de İtalya’da şiddet uygulama yetisinde olan güç (iktidar) ile devlet o kadar içi içe oldu ki halen özellikle Güney İtalya’nın bazı bölgeleri devlet hâkimiyeti altında değildir. Bu bölgelerde “suç dernekleri” kendi yasallıklarını oluşturmuş, kendi gölge devletlerini kurmuş durumdadırlar (Dickie’den aktaran Lawless, 2006). Benzer biçimde Alexis de Tocqueville’in 1827’de Napoli ve Sicilya’yla başlayan ünlü seyahatlerinde yazdığı notlardan 11 yıl sonra (1838) resmi raporlarda mafya (*the mafia*) gibi bir oluşumdan bahsedilmesi Gambetta tarafından rastlantı olarak görülmemiş ve o yazılardaki anlamıyla sosyal bir güç olarak nitelendirilmiştir (Gambetta, 2000: 161).

Genel olarak da söylemler, İtalya’da ‘Mafia’nın ilk kez 1984’te Buscetta’nın Savcı Giovanni Falcone’ye konuşmaya başlamasıyla literatüre girdiği yönündedir. O tarihten sonra bu kavram İtalyan Ceza Yasasında ve Oxford İngilizce Sözlüğünün yeni baskılarında yer aldı. Oradaki anlamıyla ‘mafia’ suç işlemek amacıyla oluşturulan bir organize gizli topluluk olarak tanımlanıyordu (Smith, 2007: 35). Buscetta’nın ifadeleri o tarihten sonra mafya üzerine yapılan incelemelerde çok etkili oldu.

İtalya’da da mafyanın gelişimini İtalya’daki siyasi olaylar önemli düzeyde etkilemiştir. 19. yüzyılın ortalarında Avrupa’da ve İtalya’da kargaşa hâkimdi. 1848 yılında tüm kıtayı etkileyen devrimler ve halk ayaklanmaları ve daha sonra da Birleşik İtalya’nın doğması ile sonuçlanacak 1860 devrimi, Güney İtalya’yı harabeye çevirmişti. İtalya’nın

birleşmesi süreci sadece kaotik ortam oluşması nedeniyle değil, aynı zamanda politik altyapı oluşturmasıyla da mafyanın gelişmesinde etkili oldu. Birleşik İtalya'ya katılmamakta direnen Papa, tüm Katolikleri yeni yönetimle işbirliğini reddetmeleri konusunda yüreklendiriyordu. Papalık ile İtalyan hükümeti arasındaki bu çatışma, Sicilya'daki kanun dışı örgütlerin köy ve kasaba halkını, dini karşıtı olarak sunulan devlet güçlerine karşı kullanması ve örgütlenmesi için uygun ortam yarattı. 20.yy. başında Güney İtalya'da mafya örgütlü ve güçlü bir yapı kurmayı başardı. Mafyanın çekirdekleri bu dönemde atıldı. O günlerde Güney İtalya'da ve özellikle Sicilya'da limon bahçelerini ve çiftlikleri koruyan küçük gruplar geleceğin mafya örgütlenmesinin temelini oluşturdu (NTVMSNBC).

Son yıllarda yapılan bazı çalışmalar, Sicilya mafyası, Rus mafyası, Triadlar, Japon Yakuza gibi birtakım suç örgütlerinin “mafya” olarak ifade edilen “tür”lerin bir parçası olduğunu ortaya koydu. 1990'lara kadar baskın görüş, bu örgütlerin sosyal ve ekonomik yetersizliğin ve kaosun bir ürünü olduğu idi. Bunun tersine mafyaların, ekonomik olarak genişleyen ancak mülkiyet haklarını koruyan ya da iş dünyasındaki anlaşmazlıkları halleden gerçek bir güvenilir yasal yapıdan yoksun modernleşen toplumlarda ortaya çıktığı söylenmektedir (Varese, 2006: 412).

LCN ve İtalya'da Örgütle İlgili Son Gelişmeler

LCN, suçla ilgili durumunu 1980'lerin başlangıcına kadar sürdürdü. Bazı başarılı polis operasyonları örgütün önemli düzeyde zayıflamasına neden oldu. Bu süreçte İtalyan Amerikalı aileler suç pazarlarında Rus mafyası gibi organize suç örgütleriyle karşı karşıya geldiler (Finckenauer, 2007: 85). İtalya'da ise, ilgili kontrol politikalarıyla -medya tarafından bildirilmese de- 1990'ların başından itibaren yasa-koyucu ve uygulayıcıları tarafından büyük başarılar elde edildi. Bu başarıların bir sonucu olarak Cosa Nostra ciddi bir kriz içerisine girdi (Paoli, 2007: 854).

Buna rağmen, kolluk kuvvetlerinin son başarılarının bir sonucu olarak, ABD'de La Cosa Nostra faaliyetlerini daha da çeşitlendirerek özellikle beyaz-yaka suçlar alanında boy gösterirken (Finckenauer, 2007: 88), İtalyan mafya örgütleri ve özellikle de Cosa Nostra, 1920'lerin sonundaki Faşist rejimin mafya baskısından bu yana en ciddi krizine uğramış durumdadır. Özellikle kuzey ve merkez İtalya'da çoğunlukla yabancı göçmenlerden oluşan

ve kısa ömürlü çok sayıdaki yeni suç girişimlerine karşı zemin kaybetmektedir. Aynı zamanda büyük ölçekli uluslararası illegal ticaret akımlarından dışlanmakta ve yerel topluluklardan haraç toplama üzerine çalışarak kendi topraklarına kapanmaktadır (Paoli, 2007: 855).

Cosa Nostra'ya karşı operasyonların en yıkıcısı, Nisan 2006'da en son Capo (baba) olarak bilinen, Bernardo Provenzano'nun (Sicilya mafyasının şefi) yakalanması oldu (Paoli, 2007: 860). Çünkü 1990'lerden itibaren örgüt finansal anlamdaki krizi ciddi biçimde hissetmişti ve Provenzano'nun yakalanması ile de örgüt daha ciddi bir çöküş yaşadı.

Bununla birlikte, popüler algıların tersine; suç, suç kanunları ve suç adalet sistemine entegre olan mafyayla doğrudan mücadele politikaları, yirmi birinci yüzyılın başında etkili olmayı sürdürdü. Yargıya olan programlı düşmanlıklara rağmen, hükümetleri 1994'te 1 yıllığına ve 2001-2006 arası ve yakın döneme kadar Başbakan olan Berlusconi yönetse de, ne bu politikalarda sistemli bir değişiklik yaptı ne de polis, savcılar ya da mahkemelerin müdahalelerini engelledi (Paoli, 2007: 855). Ancak aynı zamanda mafya siyaset ilişkisini gösteren bir takım olaylar da devam etti. Bunun en son örneklerinden bir tanesi de Berlusconi'nin mafya ile bağlantısı nedeni ile hakkında soruşturma yapılan milletvekilini 2011'de Tarım Bakanı olarak atamasıydı (iocni.com).

2.3.3. KOLOMBİYA ÖRNEĞİ: *KARTELLER*

“Kolombiya Kartelleri” ya da “Kolombiyalı karteller” ifadeleri genellikle Kolombiya'da illegal uyuşturucu işiyle uğraşan ve rakip iki suç örgütünden bahsetmek için kullanılmaktadır: Medellin Karteli ve Cali Karteli. Bununla birlikte kartel olarak bilinen Bogota karteli, Caqueta gibi karteller de bulunmaktadır. Ancak burada örnekleme alınan örgütler Kolombiya'nın tarihinde önemli bir geçmişe sahip olan güçlü Medellin ve Cali kartelleridir.

Bu örgütleri incelemeyi önce kartellerin ortaya çıktığı ülkenin siyasi geçmişi ve coğrafi konumu gereği kazandığı önemi vurgulamak gerekir. Kolombiya, kokain üretimi ve ticaretinin küresel merkezi ve ABD, Ekvator, Nikaragua, Venezuela, Guatemala ve Meksika'nın en büyük eroin sağlayıcısı olarak ünlenen bir Latin-Amerikan ülkesidir. Avrupa, Avustralya ve bazı Afrika ülkeleri de önemli müşterileri arasındadır. Kolombiya

sadece uyuşturucu kartelleri olarak ünlenmiş de değildirler. Aynı zamanda rüşvet, gerillalar, paramiliterler ve yaygın şiddet Kolombiya Kartelleri'nin kötü anlamda ünlenme sebepleridir (Finckenauer, 2007: 110).

Kolombiya'nın bugünkü durumu geçmişinde yoğun şiddet olaylarının varlığıyla yakından ilgilidir. Kurumsallaşmış şiddet sebebi ile ülkedeki neredeyse hiçbir kurum ya da kuruluş sağlıklı bir şekilde işlememektedir ve toplum kaçakçılık ve kaçak mallarla iç içe bir yaşam sürdürmektedir. Doğal olarak rüşvet de ülkenin her yerindedir ve hem devleti hem de toplumu hastalıklı bir hale getirmiştir.

Kolombiyalı uyuşturucu kartelleri devletin zayıf ekonomik, sosyal ve politik yapısı ve uzun süren sivil savaşın tetiklemesiyle ortaya çıktı. Hükümetin kanunları yapma ve uygulama konusundaki yetersizliği kartellerin uluslararası kapitalist ekonomik sistemin tüm avantajlarından faydalanmasına olanak sağladı (Fukumi, 2003: 93). Kolombiyalı uyuşturucu kartelleri Rus Mafyasına benzer tarzda devletin yönetim mekanizmasına kazanç sağlamak için yardımcı olan örgütler olarak da görülmektedir.

Kolombiya'da devlet, geniş ekonomik faaliyetler ve ülke toprakları üzerinde kesintili bir kontrol uyguladı ve mülkiyet haklarını korumakla ve anlaşmazlıkları çözmekle ilgili etkili yöntemler geliştirmede (Lee III ve Thoumi, 1999: 61). Fukumi (2003: 93), üç ayrı bağımsız erk olan yasama, yargı ve seçilmiş parlamento üyeleri ile devlet temsilcilerine sahip olması sebebiyle Kolombiya'nın -Latin Amerika'nın en uzun demokrasi tarihine sahip- bir demokrasisi olduğu iddiasındadır. Bununla birlikte yozlaşma, rüşvet ve tehdit sebebiyle de kartellerin bunu göstermelik bir demokrasi haline getirdikleri artık ortadadır.

1970'lerin başlarında Kolombiyalı uyuşturucu satıcıları La Cosa Nostra, Meksikalı ve diğer çeteler gibi organize suç gruplarına kokain sağladı. Daha sonraları kokain işi çok büyük kazançlar getirince, kendi üretim ve dağıtım faaliyetlerini yürüterek pazardan daha büyük pay almaya başladılar. Böylece “uyuşturucu kartellerini” ya da “bağımsız ticaret örgütlerini” oluşturdular. En büyük ve en ünlü iki kartel “Medellin” ve “Cali” kartelleridir. Bu karteller oldukça karmaşık, ortaklık benzeri yapıya sahip, binlerce insanı bünyesinde barındıran (bazı tahminlere göre 24.000 civarı) milyar-dolarlık iş hacmi olan örgütlerdir (Finckenauer, 2007: 112).

Medellin Karteli Kolombiya'nın Medellin şehrinde ortaya çıkan bir organize uyuşturucu ticareti ve kaçakçılığı ağıdır. Kolombiya, Peru, Bolivya, Amerika, ABD, Kanada ve 1970 ve 1980'li yıllardan beri Avrupa'da faaliyet gösteren bir örgüttür. Pablo Escobar'la birlikte Jorge Luis, Juan David ve Fabio Ochoa Vázquez kardeşler tarafından 1976 yılında kurulmuştur (hrw.org). Bu örgüt bir zamanlar Kolombiya'nın en güçlü karteliydi ve gücü ülke sınırlarını aşmaktaydı.

Cali Carteli ise, Güney Kolombiya'da Cali şehri ve civarında ortaya çıkan bir uyuşturucu kartelidir. 1977 yılında Gilberto ve Miguel Rodríguez Orejuela kardeşlerle onlara yardımcı olan José Santacruz Londoño tarafından kurulmuştur (hrw.org).

1988'den 1993'e kadar Medellin ve Cali kartelleri arasında yüzlerce kişinin öldüğü saldırıları ve cinayetleri kapsayan bir savaş sürdü. 1991 öncesine kadar olan şiddet çoğunlukla verimli Boyaca bölgesindeki uyuşturucu kartelleri arasında cereyan ediyordu. Daha sonraları Cali karteli Escobar'ın uyuşturucu ticareti terörizmine karşı devletin güvenlik kuvvetleriyle işbirliği yaptı (Bibes, 2001: 249; Lee III ve Thoumi, 1999: 65). Bu işbirliği Cali Kartelinin faaliyetleri için koruma sağlama avantajı anlamına geliyordu ve kolayca arazi satın alarak uyuşturucu pazarını ellerine geçirdiler.

1993 yılına kadar örgüt liderlerinden ya da alt kademedeki pek az suçlu ve kaçak yargılanıp cezaevine girmişken 1993'te Escobar'ın öldürülmesinden sonra ABD Delta Force ve CIA elemanları tarafından eğitilen Kolombiya polisi tarafından tutuklandılar, yakalandılar ya da öldürüldüler.

Kolombiya Kartellerinin Parçalanması ve Sonrası

Escobar'ın öldürülmesi ve ardından da Rodriguez Orejuela Kardeşlerin mahkum olmaları kartellerin ve yönetim yapılarının parçalanmasına neden oldu. Ancak bu bölünme ve parçalanma örgütü daha küçük ve şiddetin pek olmadığı yapılara dönüştürse de kokain üretiminde ve ticaretinde önemli bir değişikliğe yol açmadı (O'Neil, 2011).

Kolombiya kartelleri Cali kartelinin de son yıllarda devlet görevlilerinin yaptığı müdahalelerden aldığı darbelerle gücünü iyice yitirmesi Kolombiya'da uyuşturucu ticareti alanında büyük boşluk doğurdu. Ancak uyuşturucu talebinde bir azalma olmadığından Norte del Valle karteli ülkenin en büyük karteli haline geldi. Bununla birlikte "bebek

karteller” olarak isimlendirilen ve son teknolojiyi kullanan küçük uyuşturucu “kartelcikleri” ve FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia), paramiliter gruplar gibi oluşumlar da son dönemde Cali sonrası uyuşturucu ve uyuşturucuyla bağlantılı faaliyetleri yürütmektedirler (Mallory, 2007: 58-60).

Kolombiyalı uyuşturucu kartelleri Brezilya ve Paraguay’da yıllarca geniş faaliyet alanı buldu. Kolombiyalı büyük gerilla örgütlerinden Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetlerinin (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia - FARC), bu ülkelerde uyuşturucu trafiği için güçlü bağlantıları vardı (Hudson, 2003: 45).

Kolombiya’da bugün uyuşturucu tacirlerinin rüşvet ve tehditleri hükümeti ve devleti işlevsizleştirmektedir. Demokratik anlamda işleyen pek fazla bir şeyin olmadığı ifade edilmektedir. Seçimler, yasama faaliyetleri, yürütme ve yargı kararları para ve şiddetle şekillendirilmektedir. Politikacılar uyuşturucuyla mücadele adına konuşamamakta gazeteciler uyuşturucu ticareti ile ilgili makale ya da köşe yazısı yazamamaktadır.

Buna rağmen Kolombiya devleti ve polisinin baskıları etkisini ciddi anlamda göstermektedir. Örneğin, Medellin kartelinin son dönemde yaptığı operasyonlarla elde ettiği bilgiler örgütün üst düzey yönetiminde olanların artık yakalanmamak için estetik yüz ameliyatları yaptırdıklarını ve parmakizlerini değiştirmeye çalıştıklarını ortaya koymaktadır

2.3.4. RUSYA ÖRNEĞİ: *RUS MAFYASI*

Rusya, yüzyıllar süren geleneğinde hukukun üstünlüğü ilkesiyle hiç özdeşleşmemiş bir toplum olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda Rus toplumu tarihsel olarak iyi idare edilmemiş ve yerleşik olarak da yozlaşmış durumdaydı. Bunun sonucu olarak da insanlar haydutluk, ayaklanma ve yaygın hale gelen suçla karşılık vermişlerdir. Bu kültürün önemli bir parçasını Rusya’daki bütün profesyonel suçluları kapsayan bir tutarlı “suçlu sınıf”ın yükselişi oluşturmuştur. On dokuzuncu yüzyılın sonunda *Vorovskoi Mir* ya da “hırsızlar dünyası” kendi dilini, görsel dövme kodunu ve karışık bir hiyerarşiyi iyice oluşturmuştu (Galeotti, 1998:417). Rusya’da suç örgütlerinin geçmişi SSCB dönemine ve hatta on yedinci yüzyıl kanun dışı çetelerini ve on dokuzuncu yüzyıldaki dilenciler ve hırsızlar topluluğunu da içine alan dönemin başlangıcına dayandırılmaktadır (Schulte-Bockholt, 2006:163).

Bununla birlikte Gerber, Rus terminolojisi ve Batı terminolojisinin her zaman karşılaştırılabilir olmadığını savunarak, *mafya* kavramının, Sicilyalı gruplardan günümüz modern illegal girişimlerine kadar değişen Batı'daki anlamlarından farklı olarak Rusya'da:

- (1) Organize suç gruplarını,
- (2) Belirli bölgelerde politika ve ekonomiyi kontrollerinde bulunduran klanları,
- (3) Rüşvet alan devlet görevlilerini ve
- (4) Komünist Parti'yi belirtmek için kullanıldığını söylemektedir (2000:331).

Organize suç ya da mafya kavramları bugün Rusya'da değişik şahısları ya da oluşumları belirtmek için kullanılmaktadır. Çoğu Rus için ticaretle uğraşan, siyaset içerisinde olan ya da Kafkas bölgesinden gelen herhangi biri "mafya" üyesi olarak görülmektedir (Orlova, 2005: 24). Rus mafyasının özeti gibi değerlendirilebilecek "violent entrepreneur(ship)" -şiddete dayanan girişimcilik- tanımlamasını yapan Volkov'a göre (2000: 710), Rus mafyası sürekli olarak organize gücü ya da şiddeti paraya veya diğer değerli mallara çeviren bir oluşumdur. Bazıları da mafyayı ekonomiyi kontrolünde bulunduran, şiddet kullanarak iş dünyasına hâkim olan ve uyuşturucu, kadın ve silah ticareti yapan sinsi bir kanser olarak nitelendirmektedir (Serio, 2008: vxii).

Rusya'da mafyanın ortaya çıkışı sadece Sovyet devletinden serbest pazar demokrasisine geçişin getirdiği değişikliklerin ve belirsizliklerin ürünü değil, aynı zamanda Rus geleneğinde ve Sovyet deneyiminde kökleri olan bir olgudur (Galeotti, 1998: 415; Schulte-Bockholt, 2006: 163; Finckenauer ve Waring, 2001: 3). Organize suç grupları Rusya'da devleti yozlaştırmaktan çok, kendileri bir devlet gibi olmuşlardır. Organize suç, Rusya'da 400 yılı aşan ve legal ile illegal olanın, kamusal ile özelin arasındaki sınırın belirsizleştiği ve hukukun üstünlüğüne bağlılığın çok zayıf olduğu bir geçmişe sahiptir. Bu da Rus organize suçunun Sovyet yönetiminin son 75 yıllık döneminde sıçrama gösterse de, sadece Sovyet dönemine ait olmadığını göstermektedir. Örneğin, Sovyet öncesi döneme ait bir alt-kültür olan *Vorovskoi Mir* (Hırsızların dünyası) bir elit suçlular grubu – vory v zakone (Kanun Hırsızları) - olarak ortaya çıkmıştır (Finckenauer, 2007: 96; Finckenauer ve Voronin, 2001: 4). Vory v zakone'nin kökenin izleri onyedinci yüzyıl sonuna kadar dayandırılmaktadır. Serseriler kendiliklerinden bir serseri çetesi oluşturdu. Bu serseriler çoğunlukla hırsızlık ve küçük suçlar işliyorlardı ve sonradan büyük bir profesyonel suçlu

grubunu oluşturdular. Kolluk kuvvetleri daha sonraları bu gruba ‘vory v zakone’ ismini verdi (Cheloukhine, 2008: 354).

Rusya’da değişik dönemler halinde yer alan organize suçun ilk safhasını 1950’lere kadar süren *Vory v zakone* örgütünün varlığı oluşturmaktaydı (Cheloukhine, 2008: 358). Bu grubun üyeleri 1929 – 1953 yılları arasında Stalin’in *gulag*ları içerisinde hapsede kaldılar. 1953 yılında Stalin’inin ölümü ile diğer suçlular gibi bu Voryler de serbest kaldılar. 1960’lardan itibaren Komünist Parti elitlerinin iyice yozlaşması sayesinde ve resmî, planlı ekonominin darboğazdan kurtulması ve aç kitlelerin kıt olan mal ve hizmetlerin sağlanması yoluyla sakinleştirilmesi için, yer altı ekonomisinin devlet tarafından kerhen kabul edilmesi bağlamında organize suç geliyecekti (Galeotti, 2004: 56). Serbest kalan üyeler diğer organize suç gruplarının üyelerini de adeta sömürgeleştirerek kendi iş ortakları haline getirdiler ve üç katmanlı Sovyet dönemi organize suç örgütünü 1991’de SSCB’nin çöküşüne kadar götürdüler (Finckenauer, 2007: 96).

Sovyet hükümeti, organize suçü sosyalist bir toplumda olmayan ileri kapitalizmin hastalığı olarak nitelemiştir. Bunun sonucunda da organize suçla mücadele edebilmek için gerekli modern yasal araçları hiçbir zaman geliştiremedi. Dinlemeler, gizli soruşturmalar ve muhbirler Sovyet döneminde de vardı. Ancak bunlar suç soruşturmalarından çok, rejimin muhaliflerine ve siyasi düşmanlarına karşı kullanıldı (Firestone, 2006: 64).

Çoğu Rus’un değişmeyen Sovyet kafa yapısı, Rus organize suçunun ortaya çıkması ve gelişmesine izin vermiştir. Çünkü çoğu Rus’a göre kurallar (kanunlar) bozulması için yapılmıştır. Dolayısı ile de kanun çerçevesinde ya da kanunî sınırlar içerisinde hareket etmekle ilgili herhangi bir moral güdü bulunmamaktadır (Webster ve Borchgrave, 1997: 27). Rüşvet, karaborsa ve hayatı sürdürmek için diğer tertipler Sovyet toplumunda iyi bilinen bir olgudur. Devlet malını çalmak ya da onu kendi çıkarı uğruna kullanmak yanlış olarak değerlendirilmeyordu (Finckenauer ve Waring, 2001: 3).

Elitlerin iktidar ve statülerini kaybetmekten korkmaları sebebiyle reforma ve karar-alma süreçlerinin merkezîleşmesine karşı çıkmaları sonucu Rusya’da ekonominin modernleştirilememesi Sovyet ekonomisinin zayıflamasına neden oldu. Tarihi boyunca Sovyet ekonomik sistemi sürekli olarak parti iktidarının oluşturulması ve devamlılığının sağlanması amacına hizmet etmiştir (Schulte-Bockholt, 2006: 161).

II. Dünya Savaşı suçlular arasında 1917 Devrimine göre daha fazla karışıklığa neden oldu. Hırsızlar için devlet adına savaşma kavramı ahlaksızca bir şeydi. Buna rağmen adli makamların hırsızlarla ilgili suç iddialarını tamamen kaldırmış olması bu tabunun yıkılmasına neden oldu (Cheloukhine, 2008: 361). 1960'larda başlayan ve kazananının tam belli olmadığı çete savaşlarından sonra yeni nesil gangsterler daha fazla şiddete değer vererek *thieves-in-law* örgütünün ahlaki kodlarına aykırı davrandılar ve 1970'lerin başında yok olmaya başladılar.

Özellikle 1964-1982 yılları arasında, Brezhnev döneminde devlet görevlileri ile suç girişimcileri arasında artan işbirliği sayesinde organize suç daha fazla gelişme olanağı buldu (Orlova, 2008: 101). Bu dönemde yoğun işsizlik sebebiyle, Rus organize suçu, bilim adamlarına, yöneticilere, eski KGB görevlilerine, polis memurlarına, orduya ve diğer profesyonellere ulaştı. Bu durum, Rus organize suçunun bu anlamda dünyadaki en özgün yapılanma sayılmasına neden oldu (Gerber, 2000: 331).

SSCB'de gıda ve tüketim maddelerinin aşırı derecede kıtlaşması organize suç gruplarının bu talepleri karşılamak üzere ortaya çıkmalarına ve illegal yollardan belirli mal ve hizmetlerin sağlanmasına sebep oldu. Gölge ekonominin oluşması organize suçun oluşmasında temel harcı oluşturdu. Haraççılık, soygun ve diğer suçlar tehlikeli fakat çoğunlukla ikincil nitelikte oldu. Rus mafyasının kökleri Rus gölge ekonominin derinliklerinde yatmaktadır (Cheloukhine, 2008: 363).

Rus Mafyasının Değişimi ve Son Durumu

Rus mafyası geleneksel ve katı hiyerarşik yapılanma yerine dünya çapında yaşanan küreselleşmeye paralel olarak yatay, esnek ve ağ tipi bir yapılanmaya gitti. Rus organize suçunu bu süreçte iki faktör değiştirdi. Birincisi, örgüt daha Rusya devletinin ilk yıllarında rahatça ortaya çıkan çok sayıdaki çeteleri elimine eden ya da onlarla işbirliği yapmamış olan daha geniş çapta ve daha profesyonel ağlar geliştirdi. İkincisi de Putin kendinden öncekilere göre daha farklı bir şahsiyeti ve 1990'larla özdeşleşen anarşi türü olaylara daha az toleranslı bir devlet-inşası süreci başlattı. Bununla birlikte, *vorovskoi mir* yapı ve kültürünü, yeni çevresine yansıtmak için değişti. Rus mafya gruplarının formel yapılarını ortaya koymak için onları tepesinde mafya babaları, alt kademedeki yöneticiler ve sokak

elemanları olan hiyerarşik yapılar olarak tasvir etmek artık yeterli gözükmemektedir (Galeotti, 2004: 56).

Kumar, kadın ticareti, uyuşturucu gibi illegal faaliyetler üzerinden büyüyen Batı ülkelerindeki organize suçun tersine Rus organize suçu yasal ekonomi içerisinde kendini şekillendirmiştir (Schulte-Bockholt, 2006: 165). Buna paralel olarak da Rusya’da günümüzde organize suçla mücadele ile ilgili halen bir takım sorunlar devam etmektedir. Ceza kanunlarında yapılan bazı kanuni değişikliklere rağmen Rusya’daki organize suçu ve mafyayı yapısal ve işlevsel anlamda çerçeveye alabilecek tanımların henüz yeterince yapılamamış olması en önemli sorunlardan biridir. Polis ve yargıçlar politik ve suçlu elitlere dokunamazken, ancak “küçük balık” niteliğindeki toplumun fakir kısmından bu tip suç gruplarına karışanları tutuklamakta ve mahkûm etmektedirler. Çağdaş Rus mafyası Rusya’da son dönemdeki hastalıklı yasal, ekonomik ve ahlak anlayışının bir kombinasyonu olan demokratik dönüşümün bir ürünüdür. Bu sebeple Rusya günümüzde anarşinin devam ettiği, radyoaktif maddelerin, silahların ve uyuşturucunun rahatlıkla ülkeye girip çıkabildiği bir devlet haline gelmiştir (Cheloukhine, 2008: 374).

Bununla birlikte, daha geniş çaptaki bir problem de organize suçla mücadele çabalarında sivil toplumun ve medyanın katılımının hemen hemen hiç olmamasıdır ki bu da NGO (non-Governmental Organizations) lar ve medya özgürlüğü üzerindeki devlet kısıtlamalarının pekiştirilmesine yaradı (Orlova, 2008: 113). Dahası, organize suç problemini çözmekle ilgili siyasi isteksizlik Rusya’da halen devam etmektedir.

Rus mafyasının son dönemde rüşvet ve dolandırıcılık suçlarıyla daha çok iç içe olduğunu gösteren bir olgu da ABD’de Victorialı Telekom şirketlerinden tehdit, dolandırıcılık ve rüşvetle kopardığı milyon dolarlar ve polise şikayet ederlerse öldüreceklerini söyledikleri yatırımcılardır (Heraldsun Gazetesi, 2011). Bu olaylar mafyanın Rusya’daki bir merkezden yönetildiği ve yönlendirildiği yorumlarına da neden olmaktadır ki bu da Rus mafyasının küresel hale gelip birçok ülkede faaliyet gösterdiğinin göstergelerinden bir tanesidir.

Galeotti, (2004: 62); İtalyan mafyası, Yakuza ve Triadlar örgütleri gibi oluşturulmuş örneklerine göre Rusya ve Post-Sovyet organize suçunun hala daha az güçlü olduğu iddiasındadır. Buna rağmen esnek ve dağınık yapısı mafyayı yeni tehlike ve fırsatlara anında karşılık veren ve yok edilmesi imkânsız hale getirmiştir. Bu sebeple

nerede fırsat bulurlarsa oraya doğru yayılacaklardır, olanak bulduklarında birleşeceklerdir ve zorunluluk ortaya çıkarsa yerli organize gruplarla bir arada bulunacaklardır.

2.3.5. JAPONYA ÖRNEĞİ: YAKUZA

“Yakuza” Japonya’da ve Japonya dışında hareket eden farklı organize suç gruplarının ortak bir adıdır. Yakuza kelimesi Japonların bir kart oyunu olan ve Blackjack’e benzeyen Oicho-Kabu’dan ya da en yaygın inanişaya göre, *hanafuda* oyunundan gelmektedir (Kaplan ve Dubro, 2003: 13). Oyunda amaç 19 sayısını elde etmektir. Çünkü ya (8), ku (9) ve za (3)’ün toplamı 20 etmektedir ki bu da “kaybeden el” anlamına gelir. Yakuza’nın benzer biçimde kelime olarak “toplumda işe yaramayan eller” anlamı olduğu da ifade edilmektedir (Mallory, 2007: 116).

Yakuzaların kökeni tartışılan bir konudur. Bazıları, üyelerinin “kabuki-mono” olarak adlandırılan, tuhaf giysileri ve saç stilleri ile dolaşmaktan haz duyan karmaşık, ayrıntılı bir argo ile konuşan ve bellerinde uzun kılıçlar taşıyan tuhaf 17.yüzyıl samuraylarının torunları olduklarını iddia etmektedirler (Kaplan ve Dubro, 2003: 4).

Modern Yakuzalar bu teoriyi kabul etmezler ve daha çok kendilerini kente hizmet etmiş olan ve “kabuki-mono”lara düşman olan "machi-yoko"nun torunları olarak görürler. Resmi Yakuza tarihi, grubun atalarını, aynen Ortaçağ İngiltere’sinde köylülere yardım eden Robin Hood gibi, fakirlere ve korumasızlara yardım eden mazlum halkın kahramanları olarak tasvir etmektedir (www.crimelibrary.com). Bu tasvir Japon toplumunun algısında önemli bir yer tutmuştur ve Yakuza’nın diğer organize suç örgütlerinin aksine yeraltında değil de, günlük yaşamın ve özellikle eğlence sektörünün içerisinde yer almalarını kolaylaştırmıştır.

Yakuza üyeleri üç genel kategoriye ayrılmaktadır: *tekiya* (seyyar-satıcılar), *bakuto* (kumarbazlar) ve *guerantai* (serseri, kabadayılar). Bakuto kentlerde ve otoyollarda çalışırken, eskiden beri *tekiya* Ortaçağ Japonları’nın fuarlarda ve pazarlarda çalışarak yılan yağı satan türüdür. Guerantai ise tam tersine, Amerikan Capone döneminin gangsterlerini kendilerine örnek aldılar ve amaçlarını elde etmek için tehdit ve yağma (gasp) yaptılar. Bakuto, Edo dönemi (1603-1867) olarak da bilinen Tokugawa çağında ortaya çıktı ve hükümet tarafından işçilerin kazandıkları paraları kumar oynayarak geri almak için görevlendirilmiş kumarlılardı. Bakuto ve Tekiya suç grupları varlıklarını ekonomik ve

politik nedenlerle 1945'e kadar sürdürdüler (Mallory, 2007: 116).

Bakuto Japon geleneğine, Japonya'nın geleneksel "parmak kesme" uygulamasını olduğu kadar kumarı ve "Yakuza" kelimesinin orijinini vermiştir. Yakuza kelimesi hanafuda denen kart oyununda bir elden gelmektedir. Kartlar üçer üçer dağıtılır ve toplamdaki son rakam, o elin sayısı olarak hesaplanır (Blackjack'e benzer bir oyundur). En kötü skor 20'dir. Genellikle de yaygın olarak işe yaramayan anlamına gelen 8-9-3 ya da yaku-sa da bu skorlardan biridir. Bu ifade toplumda işe yaramayan bakuto'lar için kullanılmaya başlamıştır. Ayrıca dövmelerin kullanımına da bakutolar tarafından başlanmıştır.

İtalyan Sicilya Mafyasına benzer biçimde Yakuza, kökenini geleneksel feodal toplumda meydana gelen hızlı bir sosyal değişiklik döneminden almıştır. 19. yy. sonlarında Japon toplumu, tarım toplumundan modern sanayi toplumuna hızlı bir geçiş yaşadı (Sardell, 2009: 88). 1600'lerde ortaya çıktığına inanılan Yakuza organize suç örgütü, 85 milyon dolarlık mal varlığına ve yaklaşık 150.000 kişilik üyeye sahiptir. Şirketlere şantaj uygulaması, kumar, fahişelik ve uyuşturucu ticareti ile tanınan Yakuza dünyadaki en güçlü ve başarılı organize suç örgütlerinden biridir (Mallory, 2007: 114).

Takugawa döneminde (1600-1867) sosyal kontrol ve bilgi sağlama elemanı olarak kullanılan Yakuza dönemin yetkililerince pragmatik bir tavır benimsenmesine rağmen, aynı dönemde periyodik takiplere maruz kaldı (Hill, 2004: 97). 1604'te Tokugawa, Japonya'daki sivil savaşın ardından barış döneminde ada ülkesini birleştirdi. Bu da yaklaşık 500.000 "samuray"ın hizmetine artık pek ihtiyaç duyulmadığının ve böylece öndersiz, lidersiz bir 'ronin' olduklarının göstergesiydi (Kaplan ve Dubro, 2003: 4).

Dönemin ikinci yarısında Samurayların çoğu feodal lord statülerini kaybettiler ve devletin ya da ordunun bir memuru gibi davranmaya başladılar. Meiji hükümetinin vergi toplamaya başlaması ve zorunlu askerliği getirmesinin ardından 1898'de sivil yasanın kabulü ve (imparator ailesi hariç) tüm ailelere uygulanmasıyla samuray ve kentli aileler kanun karşısında eşit hale geldiler. Sonunda geçimlerini sağlamak için odak noktaları topluma hizmetten, sokak kavgaları, hırsızlık ve kargaşaya geçti. Japon toplumunda önemli hale gelen "ailelerin standartlaştırılması" samurayın günlük yaşam tarzını da etkiledi. Aile reisi saygı duyulan bir otorite haline geldi. Anne-babaya, özellikle de babaya itaate önem verildi. Ailenin önemi hükümet tarafından sürekli Konfüçyan kelimelerle imparatorluğun

emirleri içerisinde vurgulanıyordu (Morishima, 1988: 462). Bu, Meiji Japonyası'nda toplumun ayrılmış öğelerini bir araya getirmede çok etkili oldu. Böylece 'Japon ruhu' genel nüfus içerisinde gelişmiş oldu. Günümüz Yakuza'sı'nda etkisi halen devam eden oyabun-kobun (baba-oğul) ilişkisinin temelini bu dönemin oluşturduğu söylenebilir.

20. yy. başında Japonya Meiji Restorasyonu sonrası hızla gelişen ve karışık 45 milyonluk nüfusa sahip bir ülkeydi. Üretimi ikiye katladı ve politik olarak da oldukça değişti. Japonlar ilk defa parlamentoyla siyasi partilere ve Çin'i işgal edip, Kore'yi topraklarına katan ve 1905'te Ruslarla yapılan savaşı kazanan bir güçlü, özerk orduyla tanıklık ettiler (Kaplan ve Dubro, 2003: 20). Bu süreçte Yakuza'nın tarihsel gelişimine yol açan temel iki faktörden birincisi değişen pazar fırsatları, ikincisi ise bu grupların faaliyet gösterdiği yasal alan ile kolluk güçlerinin uygulama alanlarındaki aşırılıklardır. Son yıllarda bu iki faktör Yakuza'nın geleceğine ciddi bir etki yaptı; 1992 *böryokudan* (Yakuza)'a karşı önlemler kanunu ve 1990'da hızla gelişen ekonominin birden çökmesini takip eden sıkıntılar Yakuza üyelerinin yaşamlarını oldukça zor hale getirdi (Hill, 2004: 97).

Son yıllarda Yakuza'nın Japonya'daki konumunu ifade edebilecek bir gelişme Kasım 2008'de Japonya'da inşaat sektöründe yer alanların Yakuza'yı bu sektörden uzak tutmak için bir kurul oluşturması oldu. Yakuza çetelerinin eskiden beri iç içe oldukları inşaat sektöründe yer almamaları için artık polis de bu türde oluşturulan ittifakları açıkça desteklemektedir (www.tokyoreporter.com).

Yakuza'nın doğasındaki değişimi, kendilerini gösterdikleri, sundukları yol (biçim) bağlamında görmek gerekir. Permalı saçlar, elmas yüzükler ve altın bileziklerle geleneksel 'Yakuza stili' artık açıkça modası geçmiş olarak görülüyor (Hill, 2004: 112). Alt düzey Yakuzalar abartılı spor giyimleri ile tanınırken, üst düzey Yakuzalar genellikle normal yöneticilere benzemektedirler. Yakuza yüzyılın son yarısında önemli oranda değişti ve önümüzdeki yıllarda değişeceğine de şüphe yok. Bu değişime etki eden temel faktörler yasal ve adli çevredeki değişiklikler ve kazanç elde edilebilecek ekonomik fırsatların ortaya çıkıp yok olmasıdır. 1990'lardan itibaren her iki alan da Yakuza için olumsuzdu (Hill, 2004: 113).

Daha önceleri topladığı "vergi"lerle ayakta duran ve insanlarda derin korkulara yol açan Japon mafyası Yakuza, son yıllarda uyuşturucu ve fuhuş sektörüne yönelince, eski

popülaritesini kaybetmeye başladı. Yakuza'nın neden çoğu ülkede bu kadar meşhur ve çoğu insanlarca korkulan ve nefret edilen bir örgüt olduğunu görmek zor değildir. Yakuza kanunlara uymuyor, illegal işler yapıyor ve masum, vatandaşların öldürüldüğü birçok mücadeleye katılıyor. Bu, Japon toplumunda en büyük sosyal problemlerden biri olmaya devam etmektedir (www.crimelibrary.com).

Anlaşmazlıkların çözümü için yasal prosedürleri daha çok kullanması, Yakuza'nın perde arkasından iş çevirmeden daha da marjinalleşmesine yol açmaktadır. Böylece Yakuza üyelerini tespit etmek, yer üstü sektörlerle iç içe olduklarından daha da zorlaşmaktadır (Hill, 2004: 113).

Yakuza'nın Son Durumu

Japon Ulusal Polisi, Yakuza hakkındaki tüm raporları eskiden beri açıklama konusunda isteksiz olduğundan örgütün son yıllarda diğer bazı organize suç örgütleri gibi düşüş yaşadığına dair kesin bir şey söylemek güçtür. Bu isteksizliğin Yakuza'nın gerçek gücünü ifade eden bir portre çizerek küçük düşmek istemediğinden olabileceği ifade edilmektedir. Uluslararası anlamda sıkıntı yaşamaktan çekinmektedirler, çünkü Yakuza Japonya'da iş ve politika dünyasıyla oldukça iç içe bulunmaktadır (www.trutv.com).

Japon toplumunun hızla yaşlanan nüfusunu telafi etmek için Japonya, ülke dışından gelen aç ve hırslı genç işçi grubunu kabul etmek zorunda kalmaktadır. Yakuza için de benzer durum geçerlidir. Ya alt düzeydeki yaşlı elemanlarının yerine bu bireylerle işbirliği yapacaklar ya da bu bireylerin oluşturduğu gruplarla mücadele edeceklerdir.

Yakuzalar politik, ekonomik ve sosyal gelişmelerle derinden değişse de yakın gelecekte varlıklarını devam ettireceklerdir. Japon üst düzey politikacıları ile Yakuza'nın üyelerinin bağlantıları ile ilgili kanıtlar devam ettikçe, Japonya'nın politik elitlerinin organize suç önlemleri konusunda ciddi oldukları konusunda daha çok şüpheli olunmalıdır (Hill, 2004: 113). Japon toplumunda Yakuza kötü imajı nedeni ile gittikçe güç kaybetmektedir. Japon Ulusal Polis Örgütü geleneksel olarak ülkenin suç grubu hakkındaki bütün raporları açıklamadığı için Amerikan Mafyası gibi, Yakuza'nın da bir düşüş sürecinde olduğu söylenemez. Japon otoriteleri belki de Yakuza'nın gerçek gücünü açıklayarak uluslararası imaj kaybetme riskine girmek istemiyorlar. Ancak özellikle Japon halkı bazı bölgelerde, Yakuza'nın komşuları olmalarına ve sosyal kulüpler kurmalarına

pek de izin vermiyorlar. Yakuza'ların karargâhlarını videoya alarak çıkanları polise bildiriyorlar (www.crimelibrary.com).

Yakuza'nın zayıflamasını sağlayan diğer bir gelişme de bazı yasal şirketlerin Yakuza üyeleri için açıkça iş imkanı ve rehabilitasyon programları önermeleridir. Ömür boyu örgüt üyesi olmayı isteyen ve örgütten ayrılmaya bazı tepkiler gösteren başka mafya örgütlerinin aksine, önceleri cani ya da haydut olan Yakuza üyeleri şimdilerde, gündelik çalışma için başvurumaktadırlar.

Japon Polisi'nin resmi kayıtlarına göre 2010 yılı sonu itibariyle Yakuza'nın tüm üye sayısı bir önceki yıla 2300 daha azalarak 78,600 seviyesine indi ki bu sayı organize suçla mücadeleyle ilgili kanunların uygulamaya konduğu 1992'den beri en düşük seviye olarak kabul edilmektedir (iocni.com). Her şeye rağmen Yakuza'nın Japon toplumunda etkisinin azalması, güç kaybetmesi aldatıcı olabilir. Yakuza örgütü büyük mafya örgütü olmayı sürdürüyor, gizemli yapıları kendilerine hala hizmet ediyor ve gerçekte haklarında çok az şey biliniyor ve yazılıyor. Aynı zamanda temellerini genişlettikleri ve küreselleşen suç organizasyonunun içerisinde kendilerine yer edindiklerinden, yeni topraklara sızdıklarından ve yeni iş alanlarına açıldıklarından eskisinden daha aktif ve daha dikkatli olabilmektedirler.

Japon devleti de 2008 yılında çıkarılan yasa ve devamında yerel yönetmeliklerle Yakuza ile ciddi bir mücadele yürütmektedir (iocni.com). İtalyan ve Çinli örgütlerin aksine açıktan iş yaptıkları için bu örgüt her yerdedir. Ancak toplumsal desteği azaldığı ve örgütün üst düzey yöneticileri teker teker yakalandığı için gün geçtikçe zayıflamaktadırlar.

2.3.6. TÜRKİYE ÖRNEĞİ: MAFYA TİPİ ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİ

Türkiye'de mafya tipi organize suç örgütleri dünyadaki benzer örgütlerden farklılık göstermektedir. Tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde Türk mafyasının özünü kırsal kesimde eşkıyalık, kentlerde ise külhanbeylik ve kabadayılık oluşturmaktadır. Kırsal alanda faaliyet gösteren eşkıyaların büyük bölümü devletle, devlet baskısı altında kalan yoksul halkın arasında tampon oluşturmuşlar, hatta bir kısmı kahraman olmuşlardır. Buna karşılık kentlerde kabadayılar suç üreten ortamlarda sözü geçen kişiler olarak ortaya çıkmışlardır. Bölgelerinde her şey onlardan sorulmuş ve örgütlü olmaktan çok bireysel hüviyetleri ile ön plana çıkmışlardır. Şehir kabadayılarının etkinlikleri kentleşme

süreci ile son bulmuş, yerini kısmen daha organize ve daha geniş alanda faaliyet gösteren mafya babalarına bırakmışlardır (Gökpinar, 2005: 224).

Türkiye’de son yıllarda özellikle 1965 sonrasında en çok tartışılan konulardan birisi de bu mafya babalarının isimleriyle ünlene mafya tipi organize suçlar olmuştur. Bu dönem sonrasında yaşanan siyasi istikrarsızlıklar ile bundan kaynaklanan ekonomik krizler mafya tipi suçların artışına neden olmuştur (Cengiz, 2005: 58).

Ülkemizde turizm, inşaat, arazi, ihaleler, oto kiralama, at yarışları, dernekler, vakıflar, şirketler ve otel sektöründe boy gösteren organize suç örgütleri; çek-senet, haraç alma, karaborsa, arazi yolsuzluğu, otopark, kara para aklama, silah ve mühimmat kaçakçılığı, fidye karşılığı adam kaçırma silahla yaralama, para karşılığı cinayet, şantaj suçlarında faaliyetlerini gösterme çabasındadırlar.

İstanbul başta olmak üzere gelişmekte olan illerde görülen suç gruplarının, haksız kazançlarının bir kısmını yardım adı altında dağıtmak suretiyle kamuoyunda sempatik görünmeye çalışarak legal alana kaymak istedikleri ve böylelikle giremedikleri ve açamadıkları pek çok kapıyı iş adamı sıfatıyla açmaya çalıştıkları görülmektedir (KOM Raporu, 1999).

Mafya; her şeyde olduğu gibi batılı anlamda organize görüntüsünden uzak; daha çok Türkiye’ye özgü, bizatihi devlet bürokrasisi ve uzun yıllar gümrük duvarları ile korunmuş ve devlet ihaleleri ile zengin olmuş iş adamları tarafından yaratılmıştır. Özellikle 90’lı yıllarda eski ideolojik kökenli sabıkalarının devreye girmesiyle, geleneksel Türkiye’ye özgü babalık kurumunun sarsıldığı, bu nedenle Türkiye’deki suç örgütlerini çete olarak değerlendirmenin daha doğru olacağı belirtilmektedir (Gökpinar, 2005: 224).

Mafya ile çete arasındaki en önemli fark yapılanma şekilleri ve faaliyet alanlarında yatmaktadır. Mafyada gizlilik esas iken, çeteler özellikle çete reisi gücünü ispatlamak için ortalıkta görünmek zorundadır. Mafya daha çok silah ve uyuşturucu kaçakçılığı ile uğraşırken, çeteler sistemdeki tıkanıklıktan doğan ranttan pay almak peşindedir. Türkiye’de son yıllarda çetelerin en önemli faaliyet alanları arazi, çek-senet, kumar otopark, eğlence yerleri, haraç, tefecilik alanlarında yoğunlaşmaktadır. Mafya gerek ulusal gerekse uluslararası zeminde ortak bir beyin ve stratejiye sahip iken çeteler bu büyük pastadan sadece dilim alma peşindedirler. Bu nedenle çeteleri mafya taşeronları olarak değerlendirmek mümkündür denmektedir (Gökpinar, 2005: 225).

Mafya kavramı Türkiye’de yalnız uyuşturucu ticaretiyle sınırlı olarak değil, yasadışı faaliyetlerin değişik türleri içinde kullanılmaktadır. Türkiye’de vatandaşların pek çoğunun günlük yaşantısında uyuşturucu ticaretinin önemli bir yeri yoktur, ama aynı insanlar gecekondulu, çek-senet veya park mafyası gibi suç örgütleriyle öyle ya da böyle yüz yüze gelmişlerdir. Ülkemizde görülen belli başlı mafya tipleri şunlardır:

- Çek-senet/ tefecilik mafyası,
- Arazi mafyası,
- İhale mafyası,
- Gecekondulu mafyası,
- Kaçak işçi mafyası,
- Otopark mafyası (Gökpınar, 2005: 225-229).

Bunlara ilaveten son zamanlarda para kazanmanın kolay yolu olarak gözüken ve insanların zaaflarından faydalanarak kazanç elde etmeye çalışan yeni yür mafya türleri de (organ mafyası gibi) ortaya çıkmaktadır.

Bu bağlamda bütün organize suç örgütlerinde olduğu gibi mafya, Türkiye’de de modern devletin iki büyük temel tekeline el atmış durumdadır. Şiddet kullanma ve vergi toplama tekeli. “Mafya” kavramı çok çeşitli ve geniş ilişkileri olan suç örgütleri için kullanılır. Kökeni haraç ve kaçakçılığa, özellikle de uyuşturucuyla ilgili uluslararası kaçakçılığa dayanır (Özerkmen ve Kahya, 2008: 21).

Ülkemizde bu tip suçlulukla ve örgütlerle mücadele, güvenlik kuruluşları içindeki farklı birimlerin kendi inisiyatifleri ile sürmekte ve zaman zamanda olumlu sonuçlar alınan tarzda yıllardan beri devam etmektedir. Son yıllarda gerek teknolojik gerekse ekonomik alanındaki gelişmeler paralelinde, ülkemizdeki organize suç örgütleri de bu yeniliklere ayak uydurmak suretiyle faaliyet alanlarını genişletmeye ve organize yapılarında da değişiklik yapmak yoluna gitmişlerdir.

Türkiye’de Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Son Durumu

Ülkemizde 1960’lı yıllarda mafya tipi organize suçluluğun ana direği 'kabadayılık' idi. Kabadayının finans kaynağı sınırlı olduğu için her kabadayının bir kumarhanesi vardı.

Bu arada kaçakçılar, yurt dışından getirip dağıttıkları malların paralarını piyasadan toplamakta güçlük çektiler. Kabadayılardan yardım ve destek aldılar. İşte bu suretle 'kabadayı, kumarhaneci, kaçakçı' (3K) dayanışması yeraltı dünyasını oluşturdu. 1980'li yılların ortalarında yeraltı dünyasının felsefesi değişti. Delikanlılık adına kabadayılık dönemi kapandı, iktisadi kabadayılık dönemi başladı. Bu suretle yeraltının "Üç K"sının yanına, tahsilat, ihale, arazi konuları da girerek sonunda yeraltı yerüstünün fotokopisi haline geldi. En nihayet politika da dahil olunca yeraltı ile yer üstü dünyası birleşti.

Yeraltı dünyasının yaşadığı bu dönüşüm en çarpıcı tanımını, 30 Temmuz 1999 günü Meclis'te kabul edilen Organize Suçlarla Mücadele Kanunu'nda buldu. Kanun, "reisler"in yönetimindeki "çıkar amaçlı suç örgütü"nü şöyle tanımladı:

"Doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenlere sadece bu nedenle üç yıldan altı yıla kadar, örgüte üye olanlara iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir." (1 Ağustos 1999 tarihli Resmi Gazete).

2.4. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ULUSLARARASI SUÇ ÖNLEME MERKEZİ RAPORU (2000) VE ÖRNEKLEMDEKİ ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Organize suç artık günümüzde Weberyen bürokratik yapılanmaya sahip örgütler perspektifinden tanımlanamaz. Sosyal bir alt sistem olarak değerlendirilmesi gerektiği yukarıda sayılan belli başlı çalışmalarda ortaya çıkmaktadır. Bunun için de organize suç örgütleri sosyal bir alt sistem olarak varlıklarını sürdürebilmek ve en azından kendilerine yer bulabilmek için belirli işlevsel gereksinimleri yerine getirme durumundadırlar. Bu

gereksinimler: 1) üretim-dağıtım-tüketim 2) sosyalleşme, 3) sosyal denetim, 4) sosyal katılım ve 5) karşılıklı destek (Potter, 1994: 20) olarak ifade edilmektedir.

Organize suç örgütleri için uygun bir örgütsel model seçmek basit ve tekdüze değildir. Organize suç grupları örgütsel yapılanmalarını bürokratik hiyerarşik yapılanmalardan pazar mekanizmalarına ondan da ağlara (network) kadar değişen çeşitlilikte seçebilirler. Çoğu zaman da, devletin, pazarın ya da toplumun temel öğelerindeki değişikliklere göre bu yapılardan ikisini ya da üçünü aynı zamanda kendilerinde birleştirebilirler. Bazıları daha sıkı ilişkiler içerisindeki bir örgüt olabilmek için gayret gösterirken, diğerleri örgütün gelişmesi ve genişlemesi için farklı stratejiler benimseyebilir (Xia, 2008: 22). Dahası artık günümüzde çoğu organize suç örgütünün katı hiyerarşik yapıları terk edip, esnek ve gevşek ağlar şeklinde var oldukları gözlemlenmektedir.

Günümüzde organize suç örgütlerinin ileri düzeyde esneklik, pazardaki değişikliklere uyum sağlama kabiliyeti ve toplumun sosyal anlamda zayıf yönlerini kullanma gibi küresel ekonomi mekanizmalarını benimsedikleri ortadadır (Hoffmann, 2009: 2). Ağ (network) tipi organize suç örgütü yapıları etnisite, bölge ya da aile temelli örgütlere göre yaygındır. Bu durum adem-i merkeziyetçiliğin etkinliğine ve gevşek, hiyerarşik olmayan, belirli bir amaç için bir araya gelen ve yer değiştiren modele sahip ortaklarla hareket eden gruplar ya da hücreler arasındaki bağlantıya dayanmaktadır (Chatterjee, 2005: 15). Yeni ekonomik şartlarla ve birikmiş sermayeyle bir organize suç grubu kendini ekonomik sistemin normal bir unsuru haline getirebilmektedir (Kaplan ve Dubro, 1998: 85). Örneğin, organize suç örgütü ekonomik durumları kötüye gidiyorsa, normal şirketler gibi birleşme, yeniden düzenleme ya da feshetme gibi yolları kullanabilmektedir (Milhaupt ve West, 2000: 27).

Organize suç örgütlerinin yapısı ve faaliyetleri önemli düzeyde devlet tarafından şekillendirilmektedir. Organize suç, normalde devlet tarafından sağlanan mülkiyet hakları ve uygulama (icra) konularındaki yetersizliklere girişimsel bir tepki – özel düzenin karanlık yüzü- olarak betimlenmektedir (Milhaupt ve West, 2000: 2). İlegal girişimci olarak tanımlanan “modern mafya”, devlet tarafından sağlanan ya da izin verilen kamu hizmetlerinin özellikle de mülkiyet haklarının alternatif uygulayıcılarının yerini almaktadır.

BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi'nin yaptığı çalışma (UNCICP, 2000), organize suç örgütlerini yapısal anlamda temelde 5 grupta inceleyerek tipolojiler oluşturmuştur. Buna göre organize suç grupları matrisinde yapısal anlamda farklılıklar, çeşitlilik gözlemlenmektedir. Organize suç çetelerinin farklı yapısal biçimleri suç organizasyonlarının tipolojilerini oluşturmaktadır:

A- *Katı hiyerarşi (Rigid hierarchy)*: Tek patron, merkeze rapor veren örgüt yapısı, güçlü iç disiplin sistemi,

B- *Devreden Hiyerarşi (Devolved hierarchy)*: Hiyerarşik yapı ve emir-komuta silsilesi. Kendi liderlik hiyerarşisinde bölgesel yapılar, günlük faaliyetlerinde belirli bir derecede özerkliğe sahip.

C- *Hiyerarşik küme (Hierarchical conglomerate)*: Tek bir yönetim yapısı altında organize suç çetelerinin birleşimi.

D- *Merkezi Suçlu Grup (Core criminal group)*: Aynı örgüt adına çalıştığını savunan merkezi (önemli) bireylere sıkıca bağlı olan çeteden serbest olana kadar değişen bağlılıkta çeteler. Dikeyden daha çok yatay bir yapıdır.

E- *Organize Suç Ağı (Organized criminal network)*: Yasaklanmış aktiviteleri yürütmek için kilit konumundaki bireylerin (suçluların) aktiviteleri bu grubu tanımlar. İşbirliği yaptığı kişilerin sık sık değiştiği bilinmektedir (UNCICP, 2000).

16 ülkeden 40 organize suç örgütü üzerine çalışma yapan BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi araştırmada isim, yapı ve suç faaliyetleri; etnisite ve ırk boyutları; şiddete başvurma; yöntem (*modus operandi*) ve aktiviteleri hakkında bilgi ile ilgili profesyonizm, politik süreçleri etkileme yetisi; illegal faaliyetleri gerçekleştirmek için rüşvet kullanımı, diğer suç çetelerini de içeren sınır-aşan bağlantılar ve yasal ekonomide çetenin rolü gibi değişkenleri temel almaktadır (UNCICP, 2000: 54).

Profili incelenen grupların çoğu tek suçlu entiteleri oluşturmaktadır. Bu gruplar kendiliğinden oluşan ve üyeleri açıkça teşhis edilebilecek kadar sayıda olan gruplardır. Aynı zamanda çoğu homojen olmayan bu oluşumlar, küçük çapta birçok gruptan oluşmakta ve genellikle bağımsız olarak diğer gruplarla işbirliği yapmaktadır. Örneğin: Türkiye'den Hollanda'ya illegal uyuşturucu ticareti yapan oluşum (UNCICP, 2000: 59).

BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi'nin yaptığı çalışmada (UNCICP, 2000) örneklemdaki örgütler karşılaştırma matrisleri bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir:

Yapı:

- İtalya kaynaklı organize suç çetelerinden 4 çeteden 1'inin (isimsiz bir çete) A-tipi katı hiyerarşik yapılanma, 3'ünün de B tipi yapılanma (Clan Paviglianiti, La Cosa Nostra, Licciardi Clan)
- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 3'ünde (Sizranskaya Groopirovka ve 2 isimsiz bir çete) A tipi yapılanma (Ziberman Group).
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 3'ünün de A tipi yapılanma,
- Japonya kaynaklı organize suç çetesi (Yamaguchi-Gumi) B tipi yapılanma,
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesinin D tipi yapılanma içinde olduğu görülmektedir (UNCICP, 2000: 63).

Böylece çetelerin önemli bir çoğunluğunun hiyerarşik yapıya sahip olduğu görülmektedir.

Büyüklik: Çete üyelerinin sayısı tahmini olmakla birlikte, çeteye dolaylı katılan üyeleri de kapsamaktadır. Üyelikteki gizlilik ve merkezi ve diğer üyeleri ayırt etmedeki güçlük organize suç çetelerinin büyüklüğü ile ilgili tahminleri sınırlandırmaktadır.

- İtalya kaynaklı organize suç çeteleri çoğu itibari ile 100 kişiden fazla üyeye sahiptir.
- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 2 tanesi 1-20, 1 tanesi 20-50, 1 tanesi de 50-100 üyeye sahiptir.
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 2 tanesi 20-50, 1 tanesi de 100 den fazla üyeye sahiptir.
- Japonya kaynaklı organize suç çetesi (Yamaguchi-Gumi) 100 den fazla üyeye sahiptir.
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesi 100 den fazla üyeye sahiptir.

Örneklemedeki ülkelerin organize suç çetelerinin üye sayısı çoğunlukla 100 den fazla olan grupta yer aldığı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte geçmişte özellikle uyuşturucu trafiği 10 – 15 büyük örgüt ve alt grupları tarafından sağlanırken, uyuşturucudaki illegal ticaret şimdilerde 150 – 200 daha küçük örgüt tarafından ve en az 10 kişiden oluşan diğer gruplar tarafından sağlanmaktadır (UNCICP, 2000: 86).

Faaliyetler: Genelde yalnız suç çetelerinin birbirini destekleyen çok çeşitli faaliyetler içinde oldukları varsayımı vardır. Ancak, yapılan bir çalışma (UNCICP, 2000), çetelerin çoğunun sadece bir temel suçlu faaliyette bulunduğunu göstermektedir. Bazı alt kategori faaliyetleri ise temel suçlu faaliyeti yapmak için kullanmaktadırlar (örneğin; sahtecilik). Organize suç gruplarının çok büyük bir kısmı temel suçlu faaliyet olarak uyuşturucu trafiğine sahiptir.

- İtalya kaynaklı organize suç çetelerinin 4'ü de çok sayıda (3 ten fazla) suçlu faaliyette bulunmaktadır. La Cosa Nostra dışındaki diğer çetelerde uyuşturucu ticareti temel faaliyettir.
- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 2 tanesi iki ya da üç, 2 tanesi de tek bir suçlu faaliyette bulunmaktadır. Ziberman Group dışındaki diğer çetelerde uyuşturucu ticareti temel faaliyettir.
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 3'ü de iki ya da üç suçlu faaliyette bulunmaktadır. Üçünde de uyuşturucu trafiği temel suçlu faaliyet değildir.
- Japonya kaynaklı organize suç çetesi (Yamaguchi-Gumi) çok sayıda (3 ten fazla) suçlu faaliyette bulunmaktadır ve uyuşturucu ticareti temel faaliyettir.
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesi uyuşturucu trafiğini sağlayan tek suçlu faaliyette bulunmaktadır.

Şiddete başvurma düzeyi: Şiddete başvurma organize suç gruplarının çoğunda anahtar niteliğindedir. Çok büyük oranda şiddet faaliyetlerin yürütülmesinde esastır.

- İtalya kaynaklı organize suç çetelerinin 4'ünde de şiddet faaliyetlerin temelinde vardır.

- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 2 tanesinde şiddete ihtiyaç halinde başvurulmakta, 2 tanesinde ise şiddet her zaman vardır.
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 3'ünde de şiddet faaliyetlerin temelinde vardır.
- Japonya kaynaklı organize suç çetesinde (Yamaguchi-Gumi) şiddet faaliyetlerin temelinde vardır.
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesinde şiddet çok azdır ya da yoktur.

Etnik ya da Sosyal Kimlik: Araştırmanın en ilginç sonuçlarından biri örneklemdeki ülkelerin organize suç çetelerinin çoğunda güçlü sosyal ya da etnik kimliğin olmamasıdır.

- İtalya kaynaklı organize suç çetelerinin 3'ünde güçlü biçimde aynı etnik grup, bölge ya da ülkeye mensup aile-temelli ya da etnik temelli örgüt olarak, 1 tanesinde de (isim belli değil) güçlü sosyal ya da etnik kimliği olmayan örgüt olarak görünmektedir.
- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 2 tanesi güçlü biçimde aynı etnik grup, bölge ya da ülkeye mensup aile-temelli ya da etnik temelli örgüt olarak, 2 tanesi de sosyal ya da etnik kimliği olmayan örgüt olarak görünmektedir.
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 3'ünde de aynı sosyal geçmişten ya da ortak sosyal menfaatlerden kaynaklanan sosyal temelli organizasyon vardır.
- Japonya kaynaklı organize suç çetesi (Yamaguchi-Gumi) güçlü sosyal ya da etnik kimliğe sahip değildir.
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesi güçlü sosyal ya da etnik bir kimliğe sahip değildir.

Rüşvet Kullanımı: Araştırmada yer alan organize suç gruplarının yarısında rüşvet, suç grubunun faaliyetlerinde temel oluşturmaktadır.

- İtalya kaynaklı organize suç çetelerinin 3'ünde rüşvet, suçlu faaliyetlerde temel oluşturmakta, 1 tanesinde de (isim belli değil) fırsat buldukça kullanılmaktadır.
- Rusya kaynaklı organize suç çetelerinden 2 tanesinde rüşvet fırsat buldukça kullanılmaktadır, 2 tanesinde de çok az kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır.
- Çin kaynaklı 3 organize suç çetesinden 3'ünde de rüşvet, suçlu faaliyetlerde temel oluşturmaktadır.

- Japonya kaynaklı organize suç çetesi (Yamaguchi-Gumi) rüşvet çok az kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır.
- Kolombiya kaynaklı organize suç çetesinde rüşvet, suçlu faaliyetlerde temel oluşturmaktadır (UNCICP, 2000: 65-85).

Bu araştırma sonucu ortaya çıkan anahtar özellikler şunlardır:

- Suç gruplarının 2/3'ü klasik hiyerarşik yapılanmaya, 1/3'ü de gevşek bir hiyerarşik yapılanmaya sahiptir.
- Grupların çoğu orta ölçekte 20-50 üyesi olan gruplardır.
- Grupların çoğunun faaliyetlerinin temelinde şiddet vardır.
- Gruplar büyük oranda sadece bir ana suç faaliyetinde bulunmaktadır.
- Grupların yarıya yakını güçlü bir sosyal ve etnik kimliğe sahip değilken, 1/3 ten daha azında ancak etnik temelli bir organizasyon söz konusudur.
- Büyük çoğunluğuyla gruplar yoğun biçimde ya da fırsat buldukça da olsa rüşvet vermektedir.
- Grupların yarıya yakını yoğun olarak yasal ekonomik sisteme girmişlerdir.
- Grupların büyük çoğunluğu diğer organize suç grupları ile özellikle yasak malların kaynağı olarak işbirliği yapmaktadır.

Bu sonuçlar örneklemdaki organize suç örgütlerinin temel özellikleri hakkında geniş bir gözlem alanı sağlamıştır.

Özellikler bir araya getirildiğinde özellikle üç değişkenin (yapı, şiddet ve kimlik) diğer değişkenlere daha çok bağlı ortaya çıkmaktadır. Örneğin, yapı büyüklükle bağlantılıdır. Üyelerin sayısı arttıkça gruplarda daha sıkı bir hiyerarşik yapılanma gözlemlenmektedir. Çok daha büyük gruplarda ise devreden hiyerarşi hâkim yapılanma olarak gözükmemektedir (UNCICP, 2000: 70-71). Tahmin edileceği üzere grup üye sayısı arttıkça iç kontrolün sağlanması ve sürdürülmesi için gereken hiyerarşik kontrol düzeyi ve şiddet artmaktadır.

Ana suç grubu ve suç ağı yapısal kategorilerindeki gruplar eleman alımında katı kurallara sahip değillerdir. Suç grupları için etnik kimlik elemanın yetenekli oluşundan ya da işlevselliğinden daha az önemlidir. Tersine katı hiyerarşik yapılanma arttıkça gruplar da daha güçlü sosyal ya da etnik yapı içermektedirler. Güçlü sosyal ya da etnik kimliğe sahip suç organizasyonlarında daha yüksek düzeyde şiddet konusu ile karşılaşmaktadır.

Uyuşturucu trafiğini sağlamak eğer grubun ana faaliyeti ise ya da önemli bir temel aktivite ise genellikle şiddet çok daha fazla olmaktadır.

İyi yapılandırılmış bir suç örgütü şiddet kullanmaya daha çok meyilli, daha güçlü sosyal ya da etnik kimliğe sahip, büyük oranda rüşvet eğiliminde, yasal ve yasal olmayan faaliyetler arasında daha çok geçişlilikte ve sınır-aşan faaliyetlerle daha fazla uğraşan bir profil oluşturmaktadır.

Suç ağları hakkındaki en önemli unsurlardan birisi de açıkça görünür olmamalarıdır. Suç ağları değişik yasal faaliyetlerin ardına saklanabilir, diğer suç örgütlerinden daha düşük seviyedeki bir resmiyette hareket edebilir ve kolluk kuvvetlerinin dikkatini çekmeyecek bir profil sürdürebilir (UNCICP, 2000: 73). Gevşek ya da dağınık yapı, genellikle kilit üyelerin uzaklaşmasıyla kolayca kendi kendini tekrar oluşturacağından, kolluk kuvvetleri için örgütün tüm üyelerini tespit etmek ve yapılanmayı etkin biçimde bitirmek amacıyla mücadele etmeyi zorlaştırmaktadır.

Üçüncü Bölüm

ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

3.1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ VE UYGULANAN TEKNİKLER

3.1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Dünyada bu alanda araştırma yapan hemen herkesçe bilinen ve örnekleme yer alan örgütler tarihsel, sosyal ve kültürel bakımdan mafya ve devlet-toplum ilişkisi ile modernleşme süreçleri bağlamında Türkiye'deki organize suç örgütleri ve mafya yapılanmalarından farklılık arz etmektedir. Bununla birlikte devletlerin yaşadığı tecrübeler ve organize suçla mücadele süreçleri, hızlı değişimin ve başkalaşmanın yaşandığı küreselleşme sürecinde tüm devletler için olduğu kadar devletimiz için de işaretler taşımaktadır. Ontolojik ve epistemolojik yaklaşımla gözlem yapılması her türlü suç için devlet birimlerine tutarlı ve sürdürülebilir bir mücadele temeli kazandırır.

Küresel yönetim ve küreselleşme bağlamında, organize suçlar henüz tam çalışılmamış bir konudur. Bu terimlerin bilimsel olarak kullanılması, uluslararası ilişkilerde ve uluslararası politik ekonomi literatüründe analiz edilen bir mega-süreçler bütünü ile küresel üretim sistemlerinde değişiklikler, yeni teknolojiler, gelişmekte olan ülkelere imalatın kaymasıyla oluşan küresel kapitalizmin alanlarındaki reorganizasyon ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi yirminci yüzyıl sonlarında başlamıştır (Mittelman, 1999). Açıkçası, küresel politik ekonomi ve organize suç ilişkisi, özellikle onunla mücadele etmek için bir teorik çerçeve getirme anlamında, sosyal bilimler alanında henüz bir konu olamamıştır. Küresel organize suçun politik ekonomisi çok ciddi araştırmayı gerektirmektedir.

Bu çalışma, küresel toplumu bir ağ gibi saran organize suç örgütlerini daha iyi betimleme, kavramsallaştırma ve karşılaştırmayı ve böylece literatüre özgün bir karşılaştırmalı analiz çerçevesi sunmayı amaçlamaktadır. Literatürde (örn: Von Lampe,

2005) sınırların belirsizleştiği küresel bir dünyada, eldeki verilerle endişe duyulması gereken boyutta bir organize suç ağının varlığının ülkelerinde bulunup bulunmadığı tartışılmaktadır. Türkiye için de bu tip soruları sormanın gerekliliği üzerine düşünmenin faydalı olacağı öngörüldüğünden bu tür örgütleri içine alan karşılaştırmalı bir analiz yapılmaktadır.

Araştırma kapsamında altı organize suç örgütünden bahsedilecektir. Kolombiya Uyuşturucu Kartelleri'nden Yakuza'ya; Triadlardan Türk mafyasına kadar değişen bir aralıkta bu grupların tarihine, organizasyonel yapısına ve işlevlerine değinilecektir. Görülebileceği üzere bu grupların oluşum tarihçeleri ve grup içi kültürleri birbirlerinden çok farklı olsa da yaptıkları işler (fuhuş, insan ticareti, uyuşturucu kaçakçılığı vb.) bakımından benzerlikler söz konusudur. Bu gruplar haricinde organize suç örgütlerinin varlık sebebi hakkında teorilere önceki bölümlerde değinildi. Her ne kadar bahsedildiği üzere küreselleşme ile beraber günümüzde organizasyonel şemalar değişikliğe uğrayacak olsa da organize suç teorilerinin hâlâ öğretilmesinin temel sebebi bu çok parçalı kavramın hâlâ insanların zihnini kurcalaması ve her teorinin gerçeğin bir kısmını açıklaması yüzünden denilebilir. Ormanda bir fil ile karşılaşan körlerin hikayesi ile benzer olarak her teori çok karmaşık olan bu kavramın bir ucundan tutmuş haldedir ve hiçbirisi tek başına genel geçer halde değildir. Bu teorilerin birden fazlasını kullanarak organize suç kavramını çevreleyen mistik aurayı aşabiliriz.

Bununla birlikte organize suç örgütleri ve mafya üyeleri hakkındaki veriler güvenilirlik bakımından ülkeden ülkeye değişiklik arz ettiğinden çalışmanın niceliksel yönüne istenen ölçüde katkıda bulunmamakla birlikte ikincil kaynaklar karşılaştırmalı analiz için genel bir çerçeve sunmuştur. Araştırmanın temel amacı ve problem konusu *“organize suç örgütlerinin küreselleşme sürecinde yapısal ve işlevsel anlamda karşılaştırılması ile örgütlerin yaşadığı değişim ve başkalaşımın ve bu sürece uyum sağlamanın incelenmesi”*dir.

Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranması amaçlanmıştır:

Küreselleşme sürecinde organize suç örgütlerindeki yapılanmanın yaşadığı değişim hangi boyuttadır?

Organize suç örgütlerinin kapsam, nitelik ve faaliyetlerinde nasıl bir değişim olmuştur?

Organize suç örgütlerindeki değişim ve küreselleşmeye uyum süreci ülkelerde farklılaşmakta mıdır?

Modern mafya örgütleri yapısal ve işlevsel olarak ne gibi özellikler taşımaktadır?

Türkiye’de mafya ve organize suç olgularının küreselleşme süreci bağlamında değişimi nasıldır?

3.1.2. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmanın temel problemi “organize suç örgütlerinin küreselleşme süreciyle değişim ve başkalaşım yaşadığı, bu süreçte örgütlerin modern mafya yapı ve işlevlerine sahip olarak tek-tipleştiği ve bu anlamda birbirlerine benzedikleri”dir.

Bununla birlikte araştırmanın varsayımları genel çerçevesiyle şöyle sıralanabilir:

1. Organize suç örgütleri küreselleşme sürecinde yapısal ve işlevsel anlamda değişim ve başkalaşım yaşamaktadırlar.
2. Bu örgütlerin günümüzde artık daha çok esnek, yatay ve hiyerarşik olmayan yapılanmalar içerisinde oldukları düşünülmektedir.
3. Organize suç örgütleri yaşadıkları değişim sonucunda yapısal ve işlevsel anlamda birbirlerine benzemekte ve tektipleşmektedirler.
4. Küreselleşme sürecinde organize suç örgütleri yerelden küresele uzanan çizgide yerel ve bölgesel suçlar kadar sınır-aşan suç faaliyetleri içerisindeyler.
5. Organize suç örgütlerinin faaliyetlerinde temeli kısa vadede en çok kazanç elde edilmesini sağlayan suçlar oluşturmaktadır.
6. Türkiye’de “mafya” olarak nitelendirilen yapılanmalar esasında örnekleme alınan örgütlerden tamamen farklıdırlar. Bu bağlamda Türkiye’de gerçek anlamda bir mafyanın bulunmadığı düşünülmektedir.

3.1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Dünya üzerinde bu tür organize suç süreçlerini gözlemlemek için etkili bir sistemin uygulanmasının önünde esasında yeterince metodolojik engel bulunmaktadır. Birçok toplumdan standart bilgi sağlama problemi açıktır. Bu tür sınır-aşan organize suç örgütleri

hakkında veri sağlama, gizlilik ve veriye ulaşım problemi nedeniyle daha da zorlaşmaktadır.

Örgütlerin kendilerine has omerta kültürü bu örgütlerle ilgili verilere ulaşmada sadece kamu görevlileri için değil, araştırmacılar için de engel teşkil etmektedir. Bununla birlikte örgütlerin uyguladıkları şiddet ya da şiddet tehdidi bu konuda bilgisi olanları da bilgi paylaşmamaya itmektedir. Dolayısı ile hem ilgili kurum ve kuruluşların raporları ve araştırmacıların kitap ve makaleleri hem de örgüt üyeleri ile yapılan mülakatlar araştırma için yeterli düzeyde ve detaylı veri sunmamaktadır.

Bu araştırma, mafya tanımlamasına tarihsel süreç, sosyokültürel özellikler ve sosyolojik yönü bakımından uymayan ve belirli suçları sürekli olmayan tarzda işlemek için organize olan örgütleri, gevşek organize suç gruplarını ve suç ağlarını temsilden uzak kalmıştır. Bununla birlikte örneklemedeki ülkelerde ortaya çıkmış, “mafya” olarak tanımlanan ve sınır-aşan faaliyetler içerisinde olan örgütler de bu araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.1.4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE UYGULANAN TEKNİKLER

Sosyal bilimlerde nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve diğerleri, 2010: 302).

Bu bağlamda araştırma, nitel bir araştırma olmakla birlikte konu ile ilgili neden ve nasıl gibi sorulara yanıt aranacağından “açıklayıcı” ve mevcut durumu ortaya koyacağından “tanımlayıcı” bir araştırmadır. Bu tip araştırmalar ile olgular hakkında sistemli ve düzenli bilgilere sahip oluruz. Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Örneklemeden hareketle evren hakkında geniş bilgi sahibi oluruz (Arslanoğlu, 2012). Betimsel yöntemler temelde var olan durumu betimlemeye, tasvir etmeye yönelik olan yöntemlerdir. Olayın ortaya çıkmasına yol açsalar bile olaya ve

sürece müdahale etmezler (Bacanlı, 2009:26). Dolayısı ile organize suç olgusu ve organize suç örgütleri epistemolojik yaklaşımla ele alındığında mafya olarak bilinen yapılanmalar algılarda genel çerçeveyi oluşturmaktadır. Yani bu örgütlerin ontolojisi üzerine yapılan tartışmalar da dahil olmak üzere bu araştırmaya yönlendiren nedenlerin başında mafyanın bir mit mi olduğu sorunsalı gelmektedir. Eğer öyleyse bulunduğumuz topraklarda küresel hale geldiği ifade edilen mafyadan çekinilmesinin çok da gereği yoktur. Eğer mafya gerçekse boyutlarının derinlemesine ölçülmesi için bilginin gerçek kaynaklarına ulaşmak gerekmektedir. Bu açıdan organize suç ya da mafya olgularının ve örgütlerin betimlenmesi ve karşılaştırılması faydalı olacaktır.

Bununla birlikte araştırma, sosyal bilimlerde araştırma yöntemlerinden *literatür taraması* ve *karşılaştırmalı yöntem* şeklinde gerçekleştirilmiştir. Toplumsal bilimlerde doğal bilimlerdeki gibi deney yapmak çok güç ve sınırlı olduğundan, bu eksikliği gidermek bakımından toplumsal bilimlerde karşılaştırmalı yöntem başvurulmaktadır. Bu yöntem, aynı olayın zaman içinde ve farklı yerlerdeki durumunun karşılaştırılarak incelenmesidir.

Karşılaştırmalı bir analiz için organize suç kavramının farklılıkları içerisinde ortak ya da genel kabul gören bir tanımı belirleyerek, organize suç örgütlerinin temel karakteristikleri, faaliyetleri, bu konudaki teoriler ve küreselleşme süreci bağlamında örgüt yapılanması ile faaliyetlerindeki karşılaştırmaları ve değişimi İtalya, Rusya, Çin, Japonya, Kolombiya ve Türkiye ülkeleri temelinde yapma amacındadır.

İncelenen organize suç örgütleri, literatürdeki tanım farklılıklarına rağmen, BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi Raporu (2000)'nda da kullanılan analiz nesnelere temelinde karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Zira bu analiz nesnelere çalışmada yer alan akademisyenlerin ya da uzmanların “organize suç” ya da “organize suç örgütü-mafya” tanımlamalarında genel itibarıyla odak teşkil etmektedir. Örgütler *yapı, büyüklük, faaliyetler, şiddet, etnik ve sosyal kimlik, rüşvet, sınırötesi faaliyetler* ve *politik etki* bağlamında analiz edilmektedir.

Bu çerçevede konumuzla ilgili olarak veri bulunan kitap, makale, raporlar, gazete köşe yazıları incelenmiştir. Çalışma esnasında resmi belgelere de müracaat edilerek, bu kaynaklardan istifade edilmiştir. Konu, Türkçe kaynak yetersizliği nedeniyle organize suç olgusu, organize suç örgütleri ve mafya üzerine yabancı literatür taranarak incelenmekte, aynı zamanda bölgesel ve uluslararası organizasyonların çalışma ve raporları da bilimsel

veri olarak sunulmaktadır. Dolayısı ile ikincil veriler/kaynaklar çalışmada genel manasıyla temel oluşturmaktadır. Bununla birlikte örneklemedeki örgütlere dair kitap, makale ve raporlardan da bizzat faydalanılmıştır.

Kaynaklardan elde edilen veriler ışığında karşılaştırma yapılarak varsayımlar test edilmiş ve elde edilen sonuçlar araştırmanın sonunda belirtilmiştir.

3.1.5. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki "mafya" örgütlerinden birçok yönden farklı olduğunu varsaydığımız ve adeta bir mit haline gelen "gerçek mafya"nın dünya üzerinde ismi bilinen ve karşılaştırmaya esas alınabilecek örnekleri ile Türkiye'deki mafya tipi organize suç örgütleri oluşturmaktadır. Yurtdışındaki örneklerin aralarında bilinen ya da bilinmeyen benzerlik ve farklılıkları referans alınarak dünya çapında etkisi olan bu örgütlerin karşılaştırılması analiz nesnelere bağlamında yapılmaktadır. Bununla birlikte karşılaştırmalar neticesinde elde edilen veriler ışığında örgütlerin küreselleşme sürecinde yaşadıkları yapısal ve işlevsel değişim analiz edilerek bu örgütlerle mücadele etmek için genel bir perspektif elde edilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda örgütleri değişik yönlerden tanımanın faydası olacağı düşüncesiyle farklı kültürlere, yönetim yapılarına, ekonomik sistemlere sahip ülkelerde ortaya çıkan mafya örgütleri örnekleme alınmıştır.

Küreselleşme ile ilgili teorisyenlerin ya da akademisyenlerin önceki bölümlerde ifade edilen iddiaları doğrultusunda "küresel bir köy" haline geldiği söylenen dünyada farklı coğrafyalardan ülkelere ait örgütler "illegal girişimci" teorisinin gerçekliği perspektifinden analiz edilmektedir. Bunun için Avrupa kıtasından mafyanın çıkış yeri olan ve mafya olgusuyla özdeşleşen İtalya, sosyalist rejimle yönetilmiş olan Rusya, Asya kıtasında imparatorluk ve sosyalist rejim geçmişine sahip ve güçlü bir ekonomi olan Çin, halen İmparatorlukla yönetilen ve dünyanın en güçlü ekonomilerinden biri olan Japonya ve Güney Amerika'dan kokain ticaretinde dünyada ilk akla gelen kartellere sahip Kolombiya seçilmiştir. Bununla birlikte örneklemedeki ülkelerde ismi anılan örgütlerden yalnızca kaynaklarda en çok bilineni ya da günümüzde en güçlü olanı tercih edilmiştir. Literatürde de bu bağlamda ele alınan örgütlerin esasında dünyada en etkin mafya örgütleri oldukları göze çarpmaktadır.

İtalya'dan seçilen La Cosa Nostra (LCN) ABD'de faaliyet gösteren, aynı zamanda mafya, gangster, örgüt isimleriyle özdeşleşen ve Hollywood filmlerine konu olacak kadar ünlenen İtalyan-Amerikan organize suç aileleri topluluğudur. LCN, ABD'nin en köklü organize suç örgütüdür.

Dünyada en az 26 ülkede varlığı bilinen ve küresel mafya olarak adlandırılan Rus Mafyası örnekleme alınan dünyanın en etkin mafyalarından bir diğeridir. Profesyonel ve uzman üyelere sahip örgüt Rusya'da gölge ekonomi olarak adlandırılacak kadar güçlüdür.

Dünyanın en çok şiddet yaşanan ülkelerinden olan Kolombiya'da Kolombiya Kartelleri olarak bilinen Medellin ve Cali Kartelleri yetiştirilmesinden ticaretine kadar değişen alanlarda küresel uyuşturucu pazarının en etkin aktörlerindendirler. Bu nedenle de mafya olarak nitelendirilen örgütlerle karşılaştırma yapmak için örnekleme alınmayı hak etmektedirler.

Çin organize suç örgütü Triadlar da Hong Kong, Makao ve Tayvan gibi ana Çin toplumlarında ya da Asya ve Pasifik'te Chinatown gibi deniz aşırı Çin topluluklarında değişik faaliyetler yürüten etkin mafya yapılanmasıdır.

Japon Yakuza ise, sadece faaliyetleri ile değil, aynı zamanda ritüelleri ve parmak kesme gibi cezalandırma yöntemleri ile ünlü olması ile genellikle Japonya ve Asya civarında yağma, fahişelik ve özellikle amfetamin olmak üzere uyuşturucu ticareti ile uğraşan yüzlerce üyeden oluşan birçok klanı sahip bir devasa mafya olması nedeniyle araştırmada tercih edilmiştir.

Mafya örgütlerinden özellikle La Cosa Nostra, Rus Mafyası ve Yakuza ile ilgili sosyal anlamdaki algı Hollywood filmlerine de yansıyan ve topluma korku salan, adeta mit haline getirilmiş yapı ve işlevleridir. Ritüeller, cezalandırma yöntemleri, omerta kültürü, devlet ve toplumla olan ilişkileri, acımasız eylemleri ve liderleri ölse de devam eden yapılanmaları herkes kadar akademisyenlerin de ilgisini çekmektedir.

Araştırmanın Türkiye ile ilgili kısmında “mafya” olarak bilinen, mafya babalarının isimleriyle ünlenen ve dünya üzerindeki mafya yapıları gibi topluma korku salan örgütler genel olarak incelenmektedir. Analiz nesnelere bağlamında Türkiye'deki mafya tipi organize suç örgütleri analiz edilerek diğer örgütler için temel alınan değişim paradigmasının Türkiye'deki örgütler bakımından etkisi araştırılmaktadır.

3.1.6. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Organize suç kavramının tarihsel gelişimi, felsefi arka planı ve kavramın gelişmesinde katkı veren düşünürler ve görüşleri ile organize suçun Türkiye'deki tarihsel oluşum süreci, sosyolojik arka planı ve problem alanları ile genel bağlamda mafya örgütlerinin yapı, işleyiş ve problemlerinin değerlendirilmesi bu araştırmanın teorik çevresini oluşturmuştur. Sağlıklı değerlendirme sürecinin oluşması ve problemin açık bir şekilde ortaya konulması amacıyla teorik çevrenin kapsamlı olmasına dikkat edilmiştir. Bu alandaki literatür taraması temelde iki önemli kaynağa dayanmaktadır: *birincisi*, elektronik kaynaklar (Ebscohost, Google Academics, YÖK veritabanı, kurum ve kuruluşların resmi internet siteleri, çeşitli haber ajanslarının internet siteleri gibi), *ikincisi*; araştırma konusu ile ilgili kitap, makale, sempozyum bildirileri, akademik tez çalışmaları, araştırma raporları, köşe yazıları ve raporlar ile bu kaynakların referansları.

Araştırma süreci sonunda elde edilen veriler betimsel ve içerik analizine tabi tutulurlar. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılırken, içerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 89). Betimsel analizle içerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya çalışılır; birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır (Altunışık ve diğerleri, 2010: 322). Bu bağlamda araştırmanın evrenini oluşturan örgütlerle ilgili resmi kaynaklar ve akademisyenlerin çalışmalarından elde edilen veriler incelenerek betimsel analiz yoluyla ortak hususlar ve farklılıklar ortaya konarak modern mafyanın çerçevesinin değişim paradigması temelinde oluşturulması amaçlanmaktadır.

Çeşitli devlet ve devlet-dışı (resmi olmayan) kurum ve kuruluşların raporlarına erişim kısıtlı olduğundan organize suç örgütlerini yeterli düzeyde temsil edici ya da betimleyici yayınlar ve raporlar elde edilememiştir. Bununla birlikte BM (Birleşmiş Milletler) ve AB (Avrupa Birliği) gibi örgütlerin resmi sitelerinde yayınlanan raporlardan ya da bu örgütlerce yayınlanan raporları kullanmış olan çalışmalardan bir takım veriler elde edildiğini söylemek gerekir. Örneklemdaki devletler ve NGO'lar tarafından yayımlanan raporlar konuyla bağlantılı olarak ve gerekli metodolojik hassasiyet çerçevesinde kullanılmıştır.

Finckenauer'in mafya ve organize suç kavramlarının tanımlarından başlayarak genel çerçeveyi çizen "*Mafia and Organized Crime*" adlı çalışması araştırmanın evrenini oluşturan örgütlerin belirlenmesinde doğru seçim yapıldığını göstermektedir. Zira La Cosa Nostra, Yakuza, Rus Mafyası, Triadlar ve Kolombiya Kartelleri dünya üzerinde en ünlü ve etkisi en fazla olan örgütlerdir.

Karşılaştırmalı bir çalışma için de daha önce bu örgütleri referans alarak analiz yapan BM'nin 2000 yılında hazırladığı "*Assessing Transnational Organized Crime: Results of A Pilot Survey of 40 Selected Organized Criminal Groups in 16 Countries*" adlı rapor ortak analiz nesnelere belirlenmesi ve verilerin incelenmesinde oldukça faydalı bulunmuştur.

Bununla birlikte mafya olgusunun sosyolojik yanının ağırlığını hissettiren, gelenekselden modern mafyaya geçişi ve girişimci mafyayı ortaya koyan Raimondo Catanzoro'nun "*Men of Respect: A Social History of the Sicilian Mafia*" (1992) ve "*Enforcers, Entrepreneurs and Survivors: How the Mafia Adapted to Change*" (1985) adlı çalışmaları ile Pino Arlacchi'nin "*Mafya Ahlakı*" (1991) adlı çalışması İtalya özelinde Sicilya mafyası olarak doğan ve tüm mafya örgütlerini etkileyen yapılanmayı tarihsel ve sosyolojik bağlamda ortaya koymaktadır. Bu çalışmaların aynı zamanda illegal girişim teorisi bağlamında geleneksel mafyanın modern mafyaya dönüşümünü ortaya koyarak çizdiği çerçevenin araştırmaya önemli katkılar sağladığını söylemek gerekir.

3.2. ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN ANALİZ NESNELERİ BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Organize suçun analitik bir modelini ortaya çıkarmak için özellikle yapısal anlamda bir tipoloji oluşturmak gerektiği bilinmektedir. Bu tipolojiyle birlikte ilk olarak organize suç kavramının altında bulunan 'suç örgütü' ve 'suç ağı' gibi orta-düzey kavramların tanımlanmaya ve üzerinde görüş birliğine varılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kavramlarla tanımlanan olgu Von Lampe'nin algılamasıyla, tek bağlamda ve mümkün olduğunca sosyal ve tarihi oluşumlar içinde incelenmelidir (2002: 197).

Karşılaştırmalı bir 'organize suç' çalışması sadece değişik suç gruplarının şemalarını ortaya koyarak belirli ülkelerdeki organize suç örgütlerini değerlendirme fırsatı vermekle kalmayıp, aynı zamanda benzer suç gruplarının eylemlerini karşılaştırma imkânı

da sağlamaktadır. Bu karşılaştırma için de hem hukukçuların ve kolluk kuvvetlerinin, hem politikacıların, hem de akademisyenlerin bu alanda aynı terminolojiyi kullanmaları büyük önem taşımaktadır. Keza çalışmada örnekleme alınan örgütler kıyaslandığında değişik coğrafyalardaki örgütlerin analiz nesnelere bağlamında benzerlikler kadar farklılıklar taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Bir taraftan etnik olarak homojen suç iştirakleri (crime syndicate) üzerine vurgu yapan Amerikan ‘mafya’ algısı halen etkisini sürdürmektedir. Bu konudaki dikkatler kısmen geleneksel topluluklar olarak ifade edilen Amerikan ve Sicilyalı La Cosa Nostra ve Japon Yakuza ile beraber Kolombiyalı ve Meksikalı uyuşturucu kartelleri gibi henüz yeni olgular ve Rus mafyası gibi varlıklar üzerine toplanmaktadır (Von Lampe, 2002: 190).

Organize suç örgütleri ile ilgili bilgilerimiz yakın geçmişe kadar aslında genel olarak televizyon, sinema, dergiler, romanlar, müzik gibi popüler medya öğelerine dayanmaktaydı. Halen etkisini değişik topluluklarda sürdüren “mafya efsanesi” toplum algısını özellikle medya üzerinden etkilemektedir (Finckenauer, 2007: 33).

Organize suç ya da mafya ile ilgili araştırmalar ise sıklıkla gazete ve dergi makaleleri, bununla mücadele eden polislerle ya da mağdur gazeteci, öğretmen gibi organize suçla bağlantısı olan kişilerle yapılan röportajlara dayanmaktadır. Daha detaylı araştırmalar iki tür bilgi kaynağından beslenmektedir: Birincisi, pazardaki talebi nasıl karşıladıklarını, bu amaçla nasıl örgütlendiklerini kolaylıkla anlatabilen aktif örgüt üyeleri, özellikle de sahadaki patronları; ikincisi, organize suç örgütlerine kendilerini korumaları için ödeme yapan ve hangi menfaatleri elde ettiklerini açıklayabilen kişiler (Chu, 2001: 138).

Örneğin, ABD’de FBI’ın Rus mafyası üzerine yaptığı çalışmalar, daha önceki LCN ile ilgili tecrübeleri üzerinden yapılmıştı. Dolayısı ile hiyerarşik yapılanmalar, mafya babaları ve diğer özellikleri bakımından benzer örgütlerin de aynı özelliklere sahip olduğu varsayımı ile hareket ettiklerinden onlara ulaşamadılar. Sadece -biraz da medyanın yardımı ile- bazı mafya babalarını kendileri ürettiler (Finckenauer, 2007: 54). Dolayısı ile günümüze kadar popüler kültür vasıtasıyla algılarımızı derinlemesine etkileyen mafyanın küresel hale gelmesinde bu tür şablonist analizler ve mücadele yöntemlerinin olduğu kanaatindeyiz.

Bu bölümde çalışmayı destekleyen BM Uluslararası Suç Önleme Merkezi'nin raporundaki (2000) verilerden ve bu alandaki Shaw'ın çalışmasından (2008) faydalanılarak çalışmanın örneklemindeki ülkelere ait örgütler temelinde karşılaştırma yapılmaktadır.

Suç grupları, uluslararası literatürde suç çeteleri ve suç örgütleri tanımsal olarak birbirine çok karıştırılmaktadır (örneğin: İngilizce groups ve clusters). Bu oluşumlardan bazıları yapı ve organizasyon olarak benzerlik taşısa da kabul ettikleri çerçevenin dışında tanımlanmaktadır. Bu tanımlama genellikle basının yapıştırdığı etiketten ya da insanların görüş açısı farklılığından kaynaklanmaktadır. Amerika'da Rus organize suçu basın tarafından, sanki bir bireyin altında homojen hiyerarşik yapılanmaya sahip değilmiş gibi sıklıkla farklı bir mafya olarak sunulmaktadır (UNCICP, 2000: 52).

Shaw'a göre, Organize Suç Grupları temelde dört kategoriye ayrılmaktadır:

- a) *Aile temelli (family-based)*: En çok bilineni mafyadır.
- b) *Yaş grubu temelli*: Aynı düzeyde deneyim, eğitim ya da enerjiyi paylaşan üyelere oluşur. Örn: Mara Salvatrucha ya da MS-13.
- c) *İrk ya da etnisite temelli*: Hemen tüm organize suç gruplarında karakterizedir. İtalyan Cosa Nostra'dan Japon Yakuza'ya, Çin Triadları'ndan Latin Çetelere, Kolombiya Kartelleri'nden Rus Mafyalarına kadar değişmektedir.
- d) *Dil bağlantılı*: Bu kategori aynı ırk ya da etnisiteye sahip insanlar aynı dili kullanmaya daha yatkın olduklarından üçüncü türle bağlantılıdır. İtalyanca konuşan Latin Gruplar, Rusça konuşan doğu Avrupalı ve Orta Asyalı gruplar, tüm dünya çapında işlenen suçlarda ise İngilizce konuşan gruplar (Shaw, 2008: 45).

Dünyada birçok organize suç örgütünde benzerlikler olduğu kadar, her ülkenin kendi mafya örgütünün diğer ülkelerin mafya örgütlerinden ayıran unsurlar da vardır. Ülkenin demografik yapısı, ideolojik yönetim şekli, demokratik gelişmişlik düzeyi ve devletin fonksiyonlarını yerine getirebilme kapasitesi bunu önemli derecede etkilemektedir (Çaylı, 2011). Araştırmada incelemeye esas alınan İtalya, Rusya, Çin, Japonya ve Kolombiya'daki organize suç örgütleri belli kriterler açısından incelendiğinde önemli farklılıklar göstermekte, bunun yanında bazı benzer özellikler de sergilemektedirler. Küreselleşme sürecindeki değişim ve dönüşüm kültürel, yönetsel ve temel

karakteristikler bakımından farklılıklar nedeniyle tek-tip değildir. Hatta aynı ülkenin örgütleri arasında bile farklılaşma göze çarpmaktadır.

3.2.1. YAPISAL KARŞILAŞTIRMA

Weber'in bürokrasi teorisinde hiyerarşik yapı, bir örgütün özellikle de giderek daha da karmaşık hale gelen sosyal ve ekonomik yaşamda teknik etkinliğini arttırmaktadır. Bununla birlikte geçen 3.000 yıl boyunca egemen örgütsel model olarak hiyerarşi ya da bürokrasi, onun düzeni, yapısı, kuralları ve kültürü örgütsel gelişimin ve örgütsel mimarinin yirminci yüzyılda merkezî bir ögesi olmuştur (Xia, 2008: 3). Buna karşın özellikle sosyal ağ analizi bağlamında örgüt yapısı birey ya da birey toplulukları arasındaki etkileşim modellerini daha gevşek ve esnek biçimde tarif edilmektedir.

Hiyerarşik yapının ve pazar mekanizmalarının birtakım örgütsel masraflara ve başarısızlıklara sahip olmasından bahisle ağ stratejisi bazı akademisyenlerce daha uygulanabilir bir çözüm olarak görülmektedir. Klan modeli olarak da belirtilen ağlar, işleri organize etmenin üçüncü bir yolu olarak sosyal ilişkiler grubuna ilintilidir (Xia, 2008: 3). Bunun en açık örneği insan ticareti yapmak için kendi ağlarını kuran ve kendi kaynaklarını kullanan Çinli girişimcilerde görülmektedir (Zhang ve Chin, 2008: 182).

Örgütsel yapı ve örgütsel davranış aynı madalyonun iki yüzü olduğu için çoğu davranışlar ancak doğru kavramsal çerçevede yorumlanırsa doğru anlaşılabilir. Yani, ağ (network) yapısı içerisinde grup davranışı belirli aile ve klan değerleri ya da ceza-adalet sistemi içerisinde benzer sosyalleşme gibi birtakım alt-kültür ve değerler sistemi ile kavramsallaştırılabilir. Bazı örgütsel davranışlar sadece örgütsel yapı var olduğu sürece gözlemlenebilir. Bu sebeple de örgüt yapısını, kolluk kuvvetlerince etkisizleştirildikten ya da yok edildikten sonra tespit etmek güç hale gelir (Xia, 2008: 23). İnternet, cep telefonları ve hızlı ulaşım çağında organize suç örgütleri ile ilgili delil bulmak üzere daha iyi yollar takip etmek sadece Çin için değil, diğer devletler için artık önemli bir gereklilik haline gelmiştir.

3.2.1.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Çin’de resmi suç istatistiklerinin güvenilirliği konusundaki belirsizlik, farklı kaynakların farklı sayılar vermesi (Xia, 2006: 155) sebebiyle organize suç örgütlerinin Çin’deki durumu ile ilgili net bilgi elde edilememekle birlikte, Çin’de yasal çerçevede üç suç türü organize suç örgütleriyle ilintilendirilmektedir: (a) suç örgütünü organize etmek, liderlik yapmak ya da aktif olarak üyelik; (b) denizaşırı Çinli Triadlarca Çin’den üye eleman alımı; (c) suç örgütleriyle ortak suç işlemek ya da onları barındırmak. Çin’deki ceza kanununa ve onu yasal ve adli olarak yorumlayanlara göre, ‘örgütsel yapı’ ve “örgütsel davranış” organize suç gruplarını değerlendirmek için temel oluşturmaktadır (Xia, 2008: 2). Buna rağmen Çin hükümetinin eski tarz düşünceye sahip olması sebebiyle genellikle sadece piramit benzeri yapılanmalara sahip sıkıca eklenmiş örgütler üzerinde durduğu gözlemlenmektedir.

Huang’ın organize suç grupları ile ilgili çalışmasındaki (2006) tipolojilere göre; Çinli, Hong Konglu ve Tayvanlı karşıt-kültürel gruplar, aktörler ve faaliyetler örgütsel yapı, siyasi katılım ve ideolojik tutumdan oluşan üç değişkenden oluşan sekiz ihtimalli kombinasyon üzerinden tarif edilmektedir. Karışık ya da gevşek örgütsel yapılanma, politika içerisinde sık ya da sık olmayan aralıklarla yer alma ve tipik ya da tipik olmayan ideoloji bu değişkenlerin kombinasyonunu belirlemektedir.

Çin devleti, Çin’de yalnız üç tür suç örgütü bulunduğunu belirtmektedir: suç çeteleri, suç grupları ve yeraltı yapısındaki örgütler (Zhang ve Chin, 2008: 187). Xia’ya göre de, Çin organize suçu, örgütsel yapılanmalar bakımından üç ana grupta sınıflandırılmaktadır: (1) geleneksel hiyerarşiler, (2) pavurya (hermit-crab) melez örgütler ve (3) suç ağları (2008: 12).

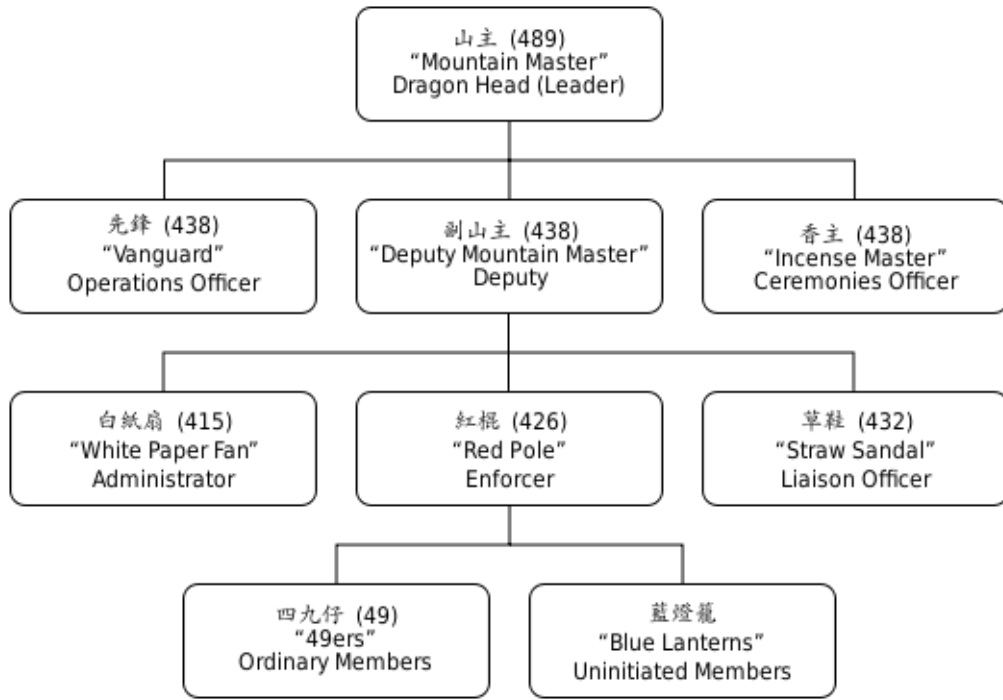
Geleneksel hiyerarşiler: Çin geleneksel topluluklarında çoğu geleneksel organize suç grubu bir topluluk, şef, ritüel ya da argo ismi taşıyan hiyerarşik bir yapı benimsemiştir. Bu gruplarda hiyerarşik örgüt yapılanmasını sürdürmek için katı kurallar ve kodlar uygulanmaktadır.

Pavurya (hermit-crab) melez örgütler: Bu tür gruplar, iş dünyasındaki firmalar, sivil toplum kuruluşları ya da devlet bürokrasisi gibi yasal hiyerarşilerin tabela isimlerini alarak iş yapmaktadırlar. Şirket tarzı organize suç grupları, ortaklıklar ya da politik güçlerle bağlantılarla oluşturulan ögeler olarak yer alabilirler.

Suç Ağları: Çin’de bugün pek az bilimadaminin farkında olduğu ve çoğu teorisyen ve pratisyenin piramit-tarzı hiyerarşiler olarak gördüğü bazı suç örgütleri ağlar (network) biçiminde varlığını sürdürmektedir. Bu tür gruplar da birçok merkezin ya da noktanın bulunduğu *çok kutuplu ağ*, ağın merkezinde egemen bir gücün bulunduğu *örümcek ağı* ve üretim, tedarik ve talep düzleminde yer alan *üretim-dağıtım zinciri* olarak üç kategoride sınıflandırılmışlardır (Xia, 2008: 12-20).

Çin’de organize suç grupları genellikle sıkı, piramit benzeri ve hiyerarşik yapılanmalar olarak ya mafya aileleri ya da Çinli Yeşil Çeteler/Kızıl Çeteler (Green Gangs/Red Gangs)den oluşmaktadır. Aralarında sıkı işbölümü takip edilir, net bir biçimde emir-komuta zinciri ve katı disiplin uygulanır, liderlik ve üyelik kuralları bellidir.

Şekil 1: *Triadların Geleneksel Örgüt Yapılanması*

(Kaynak: Mallory, 2007: 137)

Triadlar örgüt içerisindeki rütbe ve konumları gösteren rakamsal kodlar kullanmaktadırlar (Bkz: Şekil 1). Bu numaralar Çin Numerolojisinden ilham alınarak belirlenmiştir. Hiyerarşinin en üstünde lider olarak “489” *mountain (dragon) master* (Shan

Chu), onun hemen altında liderin yardımcısı (Fu Shan Chu), öncü kol olarak öncü birliklerin sorumlusu (Heung Chu) ve törenlerden sorumlu (Sin Fung) “438” kodlu görevliler bulunmaktadır. “426” ‘Red Pole’ (Hung Kwan) olarak adlandırılan askerlerin komutanına atfen kullanılırken, ‘White Paper Fan’ (Pak Tsz Sin) “415” mali ve iş dünyasıyla ilgili danışman olarak ve “432” ‘Straw Sandal’ (Cho Hai) ise birimler arası irtibat görevlisi olarak yer almaktadır. En alt düzeyde “49” kodlu normal üyeler (Chai) ile bağlantısı olmayan üyeler bulunmaktadır (Chu, 2001: 23).

Triad bir takım ritüellere sahip ve işbölümü yapan bir hiyerarşik örgüt olmasına rağmen üst seviyelerdekilerin işlevi, suç faaliyetlerinin yönetmekten çok genellikle anlaşmazlıkları çözmek, uluslararası prestij ve parasal kaynak elde etmek biçimindedir (Glenn vd. 2002: 20). Dolayısı ile İtalyan organize suç örgütlerine kıyasla Triadlar, alt kademelerde çok daha serbest biçimde suça katılırlar, işleyecekleri suçlarla ilgili seçimi genellikle kendilerinin yapmasını sağlayan bir otonomiye sahiptirler (Chatterjee, 2005: 14).

“Çin polis teşkilatı organize suç örgütlerinin içyapısını bir ‘pagoda’ olarak tanımlamaktadır. Buna göre, yapılanma yatay eş merkezli (konsantrik) dairelerden oluşmaktadır. Liderler ya da reisler mafya özelliklerine sahip suç örgütlerinin merkezinde yer alırlar. Liderlik konumunun etrafında içteki dairelerle dış katmanlar arasında iletişim ve koordinasyonu sağlayan ana üyeler bulunmaktadır. Normal üyeler dış katmanlardadır. Dikey olarak piramide benzeyen bir iktidar yapısı oluşturulmuştur: Piramidin en üstünde çok büyük yetkilerle donatılmış liderler ve reisler oturmaktadır ve bağlı üyeler onlara itaat etmek zorundadır. Orta seviyede suç işleme konusunda tecrübeleri ve yönetim kabiliyetleri sebebiyle kendi otorite ve statülerini sağlayan, suçları aktif olarak organize eden ve suçlara katılan esas üyeler bulunmaktadır” (Xia, 2008: 7).

İyi örgütlenmiş bir Triad topluluğunda normalde etkili ve üst düzey görevlilerden oluşan merkezi bir komite bulunmaktadır. Komitenin başkanı ve saymanı her yıl ya da iki yılda bir toplanan bu komite üyeleri arasından seçilirler. Bunlar 426 kodlu mevkiden seçilen herhangi birisi olabilir (Chu, 2001: 27).

Örgütsel yapı; sembolik, açığa vurulmamış ve özel önlemlerin (örneğin, sistemli üyelik, şifreli konuşma, özgün işaretler, simgeler, vb.) gizliliği sürdürmek için kullanıldığı bir uzam olarak betimlenmektedir. Politik katılım mali olarak politik figürlerin

destekleneceği ya da bizzat devlet yöneticilerinden/yerel politikacılardan biri olmak için karşıt-kültürel grupların elemanlarının ulaşabileceği yasal fırsatlar olarak tarif edilmektedir. Bununla birlikte, ideoloji de eylemler için yön belirlemeyi sağlayan düşünce parametreleri (ırkçılık ya da nasyonalizm gibi) olarak ifade edilmektedir (Huang, 2006: 74). Buna göre, Triadlar karışık örgüt yapısı, politika içerisinde sıkça yer alma ve tipik ideoloji kombinasyonu içerisinde yer almaktadır.

3.2.1.2. La Cosa Nostra

Mafya denildiğinde genellikle akla tek bir örgüt gelmektedir: Cosa Nostra. İtalyan mafyası, Sicilya merkezli tek bir yapıymış gibi düşünülür. Oysa İtalyan mafyası birbiriyle çatışan rakip gruplarıyla, aralarındaki savaşlarıyla ve uyulması gereken ritüellerle karmaşık bir yapıdır. Bu karmaşık yapının aktörleri zaman zaman birbirleriyle işbirliği yapsa da çoğu kez birbirlerine rakiptir. Bu örgütlerden üçü; Cosa Nostra (Sicilya Mafyası), Camorra (Napoli Mafyası) ve 'Ndrangheta (Calabria Mafyası) 1850'lerden beri varlığını sürdürmektedir.

La Cosa Nostra (LCN) ise 1920'lerden bu yana ABD'de faaliyet gösteren ve aynı zamanda mafya, gangster, örgüt isimleriyle özdeşleşen İtalyan-Amerikan organize suç aileleri topluluğudur. ABD'nin en köklü organize suç örgütü olan LCN yakın dönemde kolluk kuvvetlerinden aldığı darbeye kadarki süreçte, diğer örgütlerle pazar mücadelesi, kontrolü ele geçirme için şiddete ya da şiddet tehdidine başvurma, politikacıları ve kolluk kuvvetlerini ayartma gibi konularda büyük kapasitesi olan bir örgüttü. Halen örgüt devamlılığını belirli alanlarda sürdürmektedir.

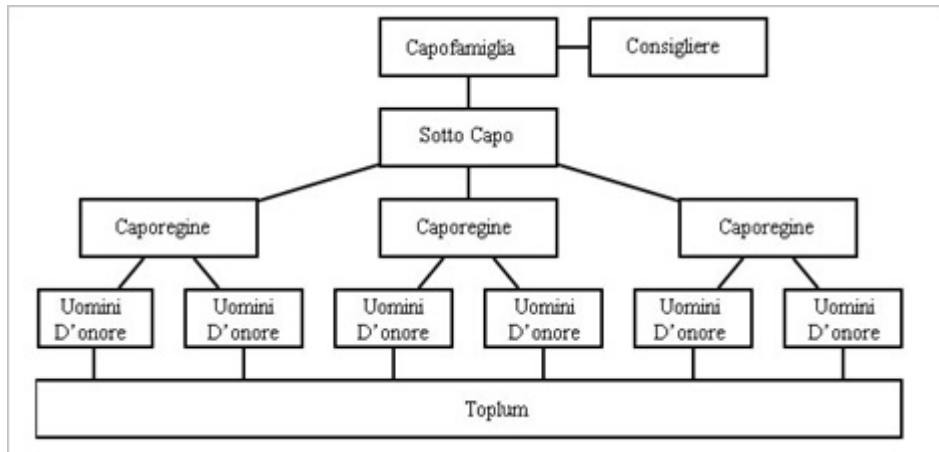
Kendilerini 'Onurlu Topluluk' olarak adlandıran Cosa Nostra'nın örgütlenmesi, modern bir şirket örgütlenmesini andırmaktadır. La Cosa Nostra, İtalya'nın en büyük iki mafya örgütünden biridir ve yaklaşık yüz mafya grubundan oluşur (Paoli, 2007: 856). Merkezi olarak yönlendirilen bir örgüt olmadığından mafya üyeleri "cosche" denilen küçük gruplar içerisinde hareket etmektedir (Bandiera, 2002: 11).

Doğası gereği gizli olan örgütün yapısının ortaya çıkmasında özellikle örgütten ayrılıp mahkemede itirafta bulunanların ifadelerinin çok etkili olduğu bilinmektedir. Buna göre, örgüt çok katı dikey bir yapılanma içerisinde, esas merkezi Palermo'da olan bir organizasyondur ve *cupole* ya da komisyon olarak isimlendirilen bir tepe yönetimi

tarafından yönlendiriliyordu. Yaygın olan inancın aksine örgüt birbirleriyle kavga halinde olan topluluklardan değil, birbirine eklemlenmiş ve kompleks, ama kesinlikle kendine özgü bir örgüt olarak tanımlanıyordu (Catanzaro, 1992: 198).

Örgüt içerisinde işler kurulduğu tarihten beri hiyerarşik bir yapı içerisinde yürütülmektedir. En üstte aileyi yöneten ve üst düzey kararlar alan bir patron (boss), onun altında ya da yanında sağ kolu bir danışman (consigliere-underboss), alt düzeyde “er”ler (soldiers) ya da Cosa Nostra’ya üye yapılanların oluşturduğu birçok ekibi denetleyen “capo”lar (capo-regime) bulunmaktadır (bkz. Şekil 2). Örgütte en üst düzey yönetim yapısı “Komisyon”dur. Komisyon en büyük şehirlerdeki en güçlü ailelerinin yöneticilerinden oluşmaktadır (Anderson, 1979: 11). “Capo”lar ve onun üstündekiler işlenen suçlardan, yapılan işlerden elde edilenden pay almaktadırlar (Finckenauer, 2000).

Şekil 2: Cosa Nostra Örgütünün yapılanması

(Kaynak: arxiv.ntvmsnbc.com)

Aileler Cosa Nostrayı oluşturan temel hücrelerdir. Aile belirli bir bölgeyi ya da oturlan bir bölgenin tamamını kontrolü altında tutar. Her aile “er”lerden oluşmakta ve erler de *capodecina* (onbaşı) tarafından yönlendirilmektedir.

Toprakları bitişik olan iki ya da daha fazla aile bir *mandamento* (bölge) oluşturmakta, ailelerden seçilen aile reisi ya da önde gelen bir kişi de bölge müdürü olarak görevlendirilmektedir. Bölge müdürleri de *cupolayı* (komisyonu) oluşturmaktadır. Komisyona sekreter ya da müdür olarak isimlendirilen bir bölge müdürü tarafından başkanlık edilmektedir. Bütün bu yapılanmanın üstünde ya da ötesinde itirafçıların da tam

ifade edemediği gizli-saklı birtakım özelliklere sahip bir bölgelerarası yapı söz konusudur (Catanzaro, 1992: 199).

Cosa Nostra'yı sadece diğer İtalyan örgütlerinden değil, diğer ünlü mafya benzeri örgütlerden de ayıran özelliği Batı Sicilya'da adeta meclis ve mahkeme görevi yürüten bu her ildeki komisyonlardır. ABD'de olduğu gibi İtalya'da da patronlardan oluşan ve patronu olan bir komisyon bulunmaktadır (Dickie'den aktaran Lawless, 2006). Küçük mafya ailelerinden oluşan bu örgütün ABD'deki mafyayla ilişkileri eskiden beri sıkı değildi. 1958'de mafya aileleri arasındaki çatışmaları önlemek için, ABD'de Şanslı Luciano'nun önderliğinde bir komisyon (Capo) kuruldu. Capo kuralları koyuyor, anlaşmazlıkları önlüyordu. Kurallar dönemin önde gelen isimlerinden Tommasso Buscetta, Badalamenti ve 'Küçük Kuş' Salvatore Greco tarafından belirleniyordu (NTVMSNBC). Cosa Nostra'yı oluşturan ailelerin patronları beş yılda bir toplanarak kendi aralarından Komisyon üyelerini seçiyorlardı (Anderson, 1979: 16). "Yapılan bu seçimi politik sistemdeki demokratik bir seçim olarak algılamamak gerekir. Oylama tamamen semboliktir. Çünkü bu komisyonda seçimde tek aday vardır ve yapılan işlem aslında ailedeki birliği ölçmek ve tam bir birliktelik sergilemektir" (Catanzoro, 1992: 201).

İtalya'da Cosa Nostra'nın yapılanması da hemen hemen aynı örgütsel düzen içerisindedir:

Cosa Nostra 'yüksek' ve 'alçak' olarak adlandırılan ikili yapıya sahipti. Yüksek mafya rüşvet ve büyük ticari faaliyetleri idare ederken, alçak mafya Cosa Nostra'nın 'kirli işleri'ni yaptı. Cosa Nostra İtalya'da öyle bir nam saldı ki bazı kaynaklar örgütü Fiat'tan sonraki en büyük İtalyan 'kurumu' olarak gösterdi. Örgüt 2 bin 500 üyesiyle ABD'de de etkinliğini halen sürdürüyor (NTVMSNBC). Ancak Buscetta gibi itiraflıların ifadeleri Amerika'daki Cosa Nostra ile İtalya'daki Cosa Nostra arasında sürekli olan herhangi bir örgütsel bağlantının olmadığı yönündedir (Catanzaro, 1992: 199).

1900'lerin başında ve özellikle New York City'de İtalyan-Amerikalı organize suç aileleri faaliyet göstermeye başlamıştı. Daha sonraları LCN (La Cosa Nostra) olarak isimlendirilen örgütün özünü oluşturan bu aileler 1920 ve 1930'lu yıllarda ABD'de en çok bahsedilen örgütlerden olmaya başlamıştı. Amerikan organize suç tarihindeki en ünlü karakterler LCN ile özdeşleşmiştir: Al Capone, Lucky Luciano, Frank Costello, Carlo

Gambino, Vito Genovese, Joe Provaci ve daha yakın tarihte de John Gotti ve Vincent Gigante (Finckenauer, 2007: 84).

LCN'nin önemli isimlerinden Lucky (Şanslı) Luciano Amerika'daki Sicilyalı komisyonu "onurlu adamlar"ın haksız yere öldürülmesini önlemek için kurduğunu ifade etmiştir. Mafya gangsterlerinin katillerini cezalandırmak için oluşturulan komisyon, mafya ailelerinin patronlarından oluşuyordu (Blok, 1994: 45). Eski ya da geleneksel mafya "aile türü" bir örgüt iken, değişim sürecinden sonra eski ile modernleşmiş, girişimci yeni mafyanın bir karışımı oldu.

Bununla birlikte birçok araştırmacı ve bilim adamının aksine kültürel antropolog Francis A.J. Ianni İtalyan kökenli organize suç gruplarının düzenli örgütler olmadığını, bilinçli olarak belirli amaçları gerçekleştirmek üzere yapılandıklarını ifade etmiştir:

"Onlar daha çok geleneksel sosyal sistemlerdir, kültürün ürünleridir ve kültürel değişime tepkidirler. Diyagramlarla çizilen ve organizasyon şemalarıyla gösterilen örgütsel yapılanma olmaktan çok öte, akrabalık bağına sahip bireyler arasında ve sadece sert ve genellikle de ölümcül müdahalelerle değiştirilen ilişki modelleridir" (Akt. Anderson, 1979: 13).

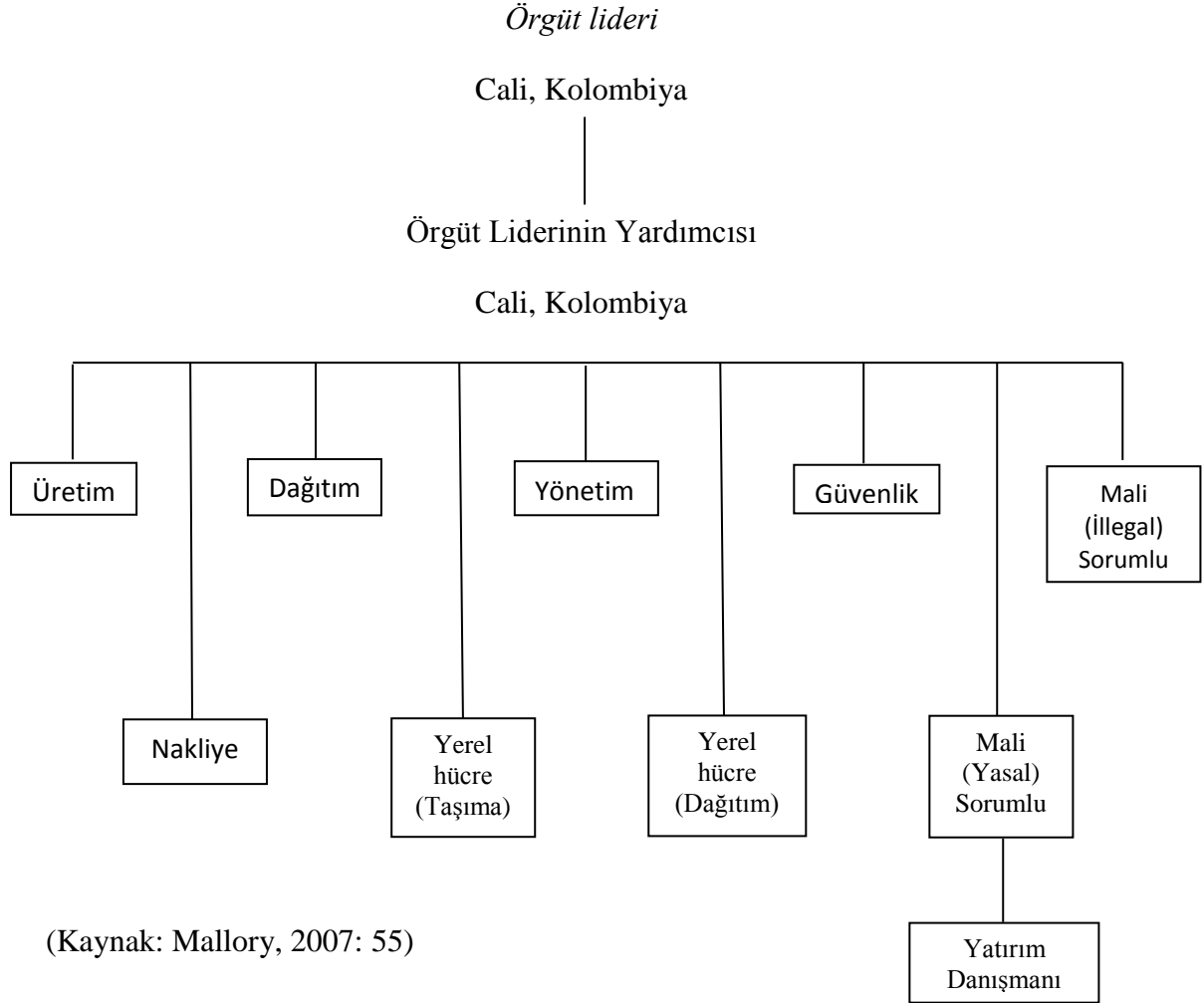
3.2.1.3. Kolombiya Kartelleri

Kolombiyalı karteller, gerek Kolombiya gerekse ABD ve Avrupa'daki faaliyetlerinde, lojistik ve pazarlama gibi konularda uzmanlaşmış hücre tipi yapılanmaya sahiptir. Bu yapılanma sayesinde, örgüt üyeleri arasındaki ilişki ortadan kaldırılmakta ve örgüte ihanet en alt düzeye indirilmektedir. Medellin kartelinin üreticileri, katilleri, kimyacıları, avukatları, devlet görevlilerini, muhasebecileri, ihracat uzmanlarını ve dünyanın değişik yerlerindeki dağıtım sorumlularını içinde barındıran geniş bir uzmanlar topluluğu vardır (Mallory, 2007: 52).

Kolombiya kartelleri karışık (*complex*) network tarzındaki yapılanmalara iyi bir örnek oluşturur. Yapı bölümlere ayrılmıştır ve yerli bir başkan ve başkan yardımcısının uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili kararlar aldığı, gözlemlediği bir yapılanmaya sahiptir (bkz. Şekil 3) ve istihbarat, üretim, ihracat, pazarlama ve finans faaliyetlerinin yönetildiği ve

deniz-aşırı ülkelerde ürünün ithalat, depolama ve dağıtımının yapıldığı ve hatta kara para aklandığı büyük birçok uluslu şirkete benzemektedir (Chatterjee, 2005: 2).

Şekil 3. Cali Kartelinin Örgüt Yapısı

(Kaynak: Mallory, 2007: 55)

Son yıllarda özellikle Medellin ve Cali Kartelleri olarak bilinen iki kartel Kolombiya'da öne çıkmıştır. Genellikle, Kolombiyalı karteller birbirleriyle bağlantılı olan küçük suç grupları olarak örgütlenmişlerdir. Kendi içlerinde bağlantıları, dikey olarak birbirilerine entegre olmuş iki yasal şirketin bağlantılarına benzer biçimdedir. Bununla birlikte örneğin, eroin satan örgütler arasında öne çıkan bir grup da söz konusu değildir ve bu durum Kolombiya kartellerinin dağıtım ağları için geçerlidir (Fukumi, 2003: 98).

Cali karteli tıpkı diğer uluslararası şirketler gibi faaliyetlerini yürütmektedir. Malvarlığını arttırmak için gerekli mal ve hizmetlerinin genişliğine uygun olarak yeterince

esnek yapıya sahiptir. Cali kartelinin yapısal gücü görece bağımsız hareket eden küçük suç gruplarından oluşan bir birlik olarak örgütlenmesinden gelmektedir (Fukumi, 2003: 99). Örgüt liderinin ölmesi ya da hapse girmesi bu anlamda örgüt yapısı üzerinde önemli bir değişikliği gerekli kılmamaktadır. Bu durum Cali kartelini tek lidere (Escobar) bağlı olarak faaliyet gösteren Medellin kartelinden önemli düzeyde ayırmaktadır.

Her hücre şeklinde yapılanmış küçük grup daha büyük gruba rapor vermekte, onlar da yönetim kademesi Kolombiyalı olan Cali karteli liderlerine aktarmaktadırlar (Chatterjee, 2005: 11). Bu gruplar genel olarak belli başlı uzmanlık kategorilerine ayrılmış durumdadırlar:

- Narko-ticaret: uyuşturucunun işlendiği laboratuvarlar, taşıma/transfer yöntemleri ve rotaları,
- Ordu: Güvenlik, Suç/Ceza ve ordu ya da polis yetkilileri ile rüşvet ilişkileri,
- Politika: Devletle, parlamento üyeleri, federal yetkililer ve yerel otoritelerle olan bağlantılar,
- Mali Konular: Kara para aklama, sahte şirketler ve yasal iş girişimleri,
- Yasal konular: Yakalanan tacirler için vekillik, lobicilik faaliyetleri ve deniz aşırı ülkelerde temsilcilik gibi temel konular (Mallory, 2007).

Kolombiya'daki Cali kartelleri gibi bazı suç grupları, oldukça merkezileşmiş olsalar da, gevşek ailevi ve etnik ilişkilere dayanan ağlar üzerine yapılandırılmıştır. Bu ağlar illegal faaliyetler hakkında bilgi elde temelinin mahiyetlerini azaltmışlardır ve güvenli çevre oluştururlar (Mittelman ve Johnston, 1999: 111).

3.2.1.4. Rus Mafyası

Organize suç, Rus mafyası ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda, suç yapılarının -suç grupları, örgütleri ve birlikteliklerinin- bir ürünü olarak tanımlanmaktadır. Burada organize suçun üç ögesi öne çıkmaktadır. Birincisi, sistematik bir temelde suç faaliyeti içerisinde yer alan artan insan sayısıdır. Bu tür gruplarda güç, suç gelenekleri doğrultusunda itaati sağlayan bir ya da birden fazla liderin ellerinde toplanmaktadır. Bu gruplar kendi içerisinde de hiyerarşik örgüt seviyesi, yapı ve suç faaliyet türü bakımından farklılaşmaktadır. İkincisi, büyük miktarlarda para ve malzeme elde etmek isteyen suç gruplarının ekonomik

alandaki faaliyetleridir. Üçüncüsü ise rüşvettir (Cheloukhine, 2008: 366; Galeotti, 2004: 57).

Rus organize suç örgütleri için belirli bir yapılanmadan bahsedilemese de özellikle örgütü oluşturan büyük gruplar için yaklaşık olarak bazı yapılanmalardan bahsedilmektedir. Bunlar, sanayi ile ulusal ve yerel hükümetler içerisinde sağlam bağlantıları olan bir liderin altında toplanmaktadırlar. Liderin alt kademesinde stratejist, ekonomik danışman, bankacılık uzmanları, sanayi uzmanları, güvenlik, karşı-istihbarat gibi değişik bölümlerden yardımcıları, onların altında da muhasebeci, oto galericisi, bankacı, şantajcı, vb. gibi ekip liderleri yer almaktadır. En alt kademe de kaçakçılar, korumalar, tetikçiler, kadın satıcıları gibi elemanlar bulunmaktadır (Dunn, 1997: 64). Örgütün ilk dönemlerinde oldukça katı uygulanan disiplin cezalarıyla yürütülen bir hiyerarşi söz konusuydu. Ailelerden ya da etnik bağlardan oluşan bir kısıtlı üyelik sistemi, sıkı tutulan gizlilik ve bölmelere ayrılmış bir yapı, yasaklanmamış tehdit ve şiddet özellikle de büyük çeteler için geçerli özellikler olarak gözükmekteydi. Ancak bugün Rus organize suç örgütü, İtalya, Kolombiya, Meksika ya da diğer ünlü organize suç örgütlerinden farklı olarak etnik ya da aileye dayanmayan ve ağ tipi bir yapılanmadır.

Rus kaynakları, Rus organize suçunu iki ya da daha fazla katmandan oluşan bölgeler ve suç uzmanlıkları hiyerarşisi olarak sınıflandırmaktadırlar. Aynı zamanda örgütü etnisite, faaliyet alanları ve liderlik tiplerine göre de bir tasnif etmektedirler (Webster ve Borchgrave, 1997: 24). Bu da organize suç gruplarını tanımlarken ek tanımlayıcı özellikler kazandırmaktadır. Hiyerarşik fakat esnek bir iç yapılanmaya sahip olan Moskova bölgesindeki en büyük ve en güçlü grup Solntsevo grubu Rus mafyası içerisindeki gruplardan bir tanesidir ve ismini ortaya çıktığı Moskova'daki varoştan almaktadır (Varese, 2001: 170).

Örgütün geçmişini önemli kılan en önemli özelliği organize suç ile ekonomik ve politik yapılar arasındaki anormal karşılıklı ilişkidir. Bu karşılıklı ilişki halen Rusya'da sürdürülmektedir (Finckenauer, 2007: 97). Bununla birlikte örgütün niteliğini tamamlayan, suçluların profesyonelleşmesini sağlamış olan -1917 Rus devrimine kadar- yeraltı üniversitesi görevi gören Rus cezalandırma sistemidir (Cheloukhine, 2008: 359).

Rusya'da Gulag sisteminin çöküşünden sonra ve Sovyetler Birliği'nin sona ermesiyle oluşan suç fırsatlarıyla ulusal nitelikte bir örgüt ortaya çıkmadı (Varese, 2001:

187). Ondokuzuncu yüzyılın sonunda ve yirminci yüzyılın başında hırsızların kanunları olarak bilinen suç dünyası kuralları yerleşti ve bir suçlu hiyerarşisi oluştu. Suç dünyasında ilk grup profesyonel suçlular kendi akrabalıklarını unutan, ailelerinden kopan ve ‘suçlu kardeşliği’ne bağlı olan İvanlar’dı. Bu oluşum aileye ya da devlet otoritesine bağlanmadan göçebe yaşamı tercih ediyordu. İkinci bir grup sadece soygun ve cinayetler işleyen, yer altı dünyasında daha az saygın bir suçlular grubuydu. Üçüncü ve en geniş grup 30 ayrı uzmanlık alanına bölünmüş profesyonel hırsızlardı. Hiyerarşinin tepesinde en pratik yeteneklere sahip olmayı gerektiren tayfaya sahip ve sıklıkla yurtdışına seyahat eden yankesiciler sıralanmaktaydı. Yer altı dünyasının en üst otoritesi, çelik kasaları açan ya da patlatan ayı avcıları lakaplı (metvezhatniki) ev hırsızlarıydı. Son grup da yeraltının entelijansiyası olarak görülen dolandırıcı ve kalpazanlardan oluşmaktaydı (Cheloukhine, 2008: 357; Schulte-Bockholt, 2006: 163).

Rus organize suç, gevşek ve esnek yarı-özerk suç girişimleri ağıyla ve faaliyet gösterdiği siyasi çevreyle olan ilişkileriyle bilinmesiyle tanımlanan farklı hatta post-modernist bir olgudur. Sovyet yeraltı dünyası yüzyıllar öncesine dayanan hırsızlar dünyası (vorovskoi mir) olarak adlandırılan bir kültür üzerine inşa edilmiştir. Bu kültürün ‘*fenya*’ olarak bilinen kendine has bir dili ve kodu vardır, fakat sonradan Stalinizm deneyimleri ve kıtlık sebebiyle yeniden şekillenmiştir. Bununla birlikte Rus organize suç örgütünün en ayırt edici özelliği, karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır. Örgüt yapısı, Çeçen gangsterlerden, kara para aklayarak ya da hileli ihalelerle iş dünyasının imparatorluğunu elde eden, görünürde yasal hareket eden Rus girişimcilere kadar değişmektedir. Koruma haracı alma, uyuşturucu kaçakçılığı ve fahişelik gibi açıkça işlenen suçların yanında çoğunlukla çok daha yasal işlerle iç içedirler (Galeotti, 2004: 55).

Uygulamada Rusya’daki organize suç örgütü, iyi yapılandırılmış bir hiyerarşik suç uzmanlıkları sistemi ve kendini istenmeyen müdahalelerden koruyan mekanizmalar olarak tanımlanmaktadır (Cheloukhine, 2008: 359). Rus organize suç piramidinin, Vory’yi de kapsayan profesyonel suçlulara sahip çok geniş bir temeli vardır. Bu piramidin üzerinde “gölge ekonomi” ve karaborsa işlemcileri bulunmaktadır. Bununla birlikte üst düzey devlet bürokratları ve Komünist Parti yetkilileri de kendi paylarına düşen en büyük dilimlerden birine de sahip olarak piramidin üstünde yer alıp sistemi sömürmekteydiler (Finckenaue, 2007: 97). Organize suç ve Komünist Parti arasındaki ilişki esasında çok derindir. Devrim-

öncesi Bolşevikler para için banka soyarlar ve güvenli barınaklar elde etmek için haydutlarla işbirliği yaparlardı (Galeotti, 1998: 419).

Rus organize suç örgütü üç seviyede gruplardan oluşmaktadır. Birinci düzeyde Thieves-in-law'da atanmış suç otoritelerince yönetilen suçlarda uzmanlaşmış çok sayıda suç grupların yer almaktadır. İkinci düzeyde bütün gölge ekonomi ya da iş dünyası ekonomi suçlarından elde edilen çıkarın oluşturduğu suç örgütü yer alır. Gölge ekonominin iş adamları genellikle devlette konum sahibi kişilerdir ve thieves-in-law'un kontrolünde olmayan, sadece üçüncü düzeyi yönetirler. Böylelikle ilk iki düzeydekiler, adli yetkililer ve kolluk güçleriyle rüşvet ilişkisi içerisine girmişlerse, üçüncü düzeydekiler de politik güce sahip olmak için uğraşırlar. İnsanların gözünde de organize suç örgütünün bu en üst düzeyi "Rus Mafyası" olarak kabul edilmektedir (Cheloukhine, 2008: 364). 1960 öncesi belirgin biçimde ayrı olan bu üç düzey, 1960 sonrasında geleneksel organize suç örgütünün, gölge ekonominin beyaz yakalı suçluları ve parti bürokrasisiyle iç içe olmaları sebebiyle belirsizleşti (Finckenauer ve Voronin, 2001: 3-6).

Özellikle ABD'deki La Cosa Nostra oluşumu bir seviyede de olsa örgütlenmeyi gerektirse de Rus organize suçu bu aşamada değildir. Bu sebeple ABD'deki Rus organize suçunun mafya şablonuna uymadığı bazılarınca iddia edilmektedir (Gerber, 2000: 337). Rus organize suçu katı hiyerarşik yapılardan ziyade gevşek ve ağırlıklı olarak girişimsel ağlarla özdeşleşen karışık bir yapılanma olarak varlığını sürdürmektedir. Yasal örgütlere benzer biçimde ihtiyaç duyulduğunda bağlantılar ya da ağlar üzerinden oluşturulan, proje odaklı ve esnek bir yapılanmadır (Finckenauer ve Waring, 2001: 6). Bununla birlikte Rus mafya geleneğinde tek patronun kontrolündeki bir örgüt yapılanması söz konusu değildir. Genellikle Sicilya ya da ABD'deki -tek patron- "baba" güdümündeki yapılanmaya benzeyen örgüt yapısına güçlü bir direnç olacağı bilinmektedir. Bu sebeple mafya-tipi organize suç örgütü yapılanmasına ve faaliyetlerine çok benzememektedir. Çoğu yasal örgütte olduğu gibi dikey yapılanmadan ziyade yatay yapılanmayı benimsemiştir.

3.2.1.5. Yakuza

Yakuza piramit gibi kademelenen hiyerarşik bir yapıdan oluşmaktadır. Bu yapılanma büyük şirketlere, askeri örgütlere ve Amerikan La Cosa Nostra ve Çin Triadlar gibi diğer organize suç örgütlerine çok benzemektedir (Smith, 2009: 1116).

Yamaguchi-gumi örneğinde olduğu gibi, çekirdek aile 2. düzeydeki grupların patronlarından oluşan bir adamlar topluluğudur. İkinci düzey grubu yaşlı (kıdemli) yöneticileri de yine üçüncü düzey grupların yöneticileri olacaktır ve böylece alt düzeye doğru devam eder. Sumiyoshi-kai adlı örgüt ise geleneksel olarak daha düz (hiyerarşik olmayan) federal örgütsel bir yapıya sahiptir (Hill, 2004: 107).

Mafya gibi Yakuza iktidar yapısı tepede bir patriyarkın ve onun altında kendisine bağlı çeşitli seviyelerdeki elemanların olduğu piramit şeklindedir. Mafya hiyerarşisi nispeten basittir. “Patron” aileyi kendi patronluğu altındaki asistanı ve danışmanı ile birlikte yönetir. Bir sonraki seviyede kendi buyruklarına bütün olarak uyan (mafya yönetimine resmen katılmamış) erler tayfasını yönlendiren söz sahibi kişiler vardır.

Bu gruplar arasındaki hiyerarşik ilişkiler baba-oğul (oyabun-kabun) ve kardeş ilişkileri ile *sake* değişimi ritüeline dayanan seremonilerde sağlamlaştırılmaktadır. Bu yüzden gerçek aile bağlarına dayanmak pek de normal değildir (Hill, 2004: 107).

Yakuza’yı önemli ölçüde oluşturan 3 büyük grup vardır: Yamaguchi-Gumi, Inagawa-Kai ve Sumiyoshi-Kai. Böryokudan olarak isimlendirilen Yakuza’nın istatistiklere göre geçmişe oranla genel sayısı azalsa da, özellikle Yamaguchi-Gumi gibi büyük grupların sayısında bir artış söz konusudur (Hill, 2003: 66).

Mafya sistemi basit ancak daha çok karmakarışık bir yapıya sahiptir. Yakuza yapısının rehber ilkesi *oyabun-kobun ilişkisi* (baba rolü- çocuk rolü) dir. Oyabun kobunu korur, güvence verir, ailesinin geçimine katkıda bulunur, bunun karşılığında kobun, oyabun (patron)un verdiği emirlere sorgusuz - sualsiz uymakla yükümlüdür (Kaplan ve Dubro, 2003: 8). Bir kişi Yakuza olarak kabul edilmişse bu ilişkiyi kabullenmek zorundadır. Patrona bağlılık ve uymada mantığa aykırı bile olsa soru sormamak çok önemli bir Yakuza kodudur (Hill, 2003: 73).

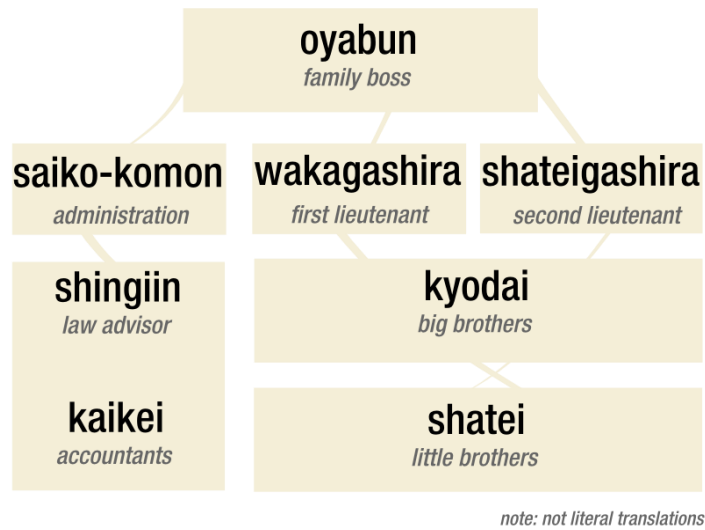
Yakuza yapısındaki yönetim kademeleri Mafya'ya göre çok daha komplekstir. En üst patronun (kumicho) hemen altında saiko komon (başdanışman) ve sohonbucho (karargâh şefi) vardır. Wakagashira (iki numaralı adam) çetelerin çoğunu yönetmekle sorumlu bölgesel bir patronudur ve kendine ait bazı çeteleri yönetmekle görevli *fukuhon bucho* tarafından kendisine yardımcı olunur. Daha alt kademelerde de daha alt seviyelerdeki patronlar ve genç biraderler ile küçük liderler mevcuttur (Hill, 2004: 66).

Yakuza'nın iki tip yapısı bulunmaktadır: klan (büyük aile) Yakuzası ve serbest Yakuza. Serbest Yakuza herhangi bir daha büyük suç işlemeyen ve küçük bir dolandırıcı gruba ait Yakuza olarak biliniyor. Ancak serbest Yakuza, klan Yakuzasının tahakkümü altında hayatını sürdürüyor, çünkü klan Yakuzası onların yapmadığı suçlar için polise ipucu vermek, eğer çok para kazanırlarsa onları öldürmek ya da iz bırakmadan yok etmek gibi birçok yolla kendi topraklarında kendilerinden başkasının faaliyet göstermesine izin vermiyorlar.

Klan mafyası, İtalyan Sicilya mafyasına benzer bir aile mafyası özelliği taşır. Geleneksel Japonya'da geniş bir aile olarak yapılanmışlardır ve hiyerarşik bir yapıları vardır. Oyabun-kobun ilişkisi içerisinde işler yürütülür. Oyabun patronudur ve onun altında Saiko-komon olarak adlandırılan muhasebeciler, danışmanlar, sekreterler ve avukatlar bulunur. Diğer yandan hiyerarşik yapıda kendi altında çocuklar (wakashu) ve biraderler (kyodai) vardır (Bkz. Şekil 4), ancak bunlar klan içindeki mevki ve pozisyonları üzerinde düzenlemeleri olmaksızın gerçek çocuk ve biraderleri değildirler (members.tripot.com).

Organize suç grupları kıdeme göre terfi sistemine sahip geleneksel Japon girişimcilere göre nispeten daha meritokratiktir. Bununla birlikte suni akrabalık ilişkilerine dayanan sistem sadece Yakuza'ya özgüdür (Hill, 2003: 67).

Şekil 4: Yakuza'nın Örgütsel Yapılanması

(Kaynak: Iparchive.org)

Patron ve elemanı arasındaki baba-oğul ilişkisi Yakuza gruplarının temel yapı taşıdır. Örgütün diğer yönlerinde radikal değişikliklere rağmen, danışman /öğretmen/patron/sensei rolü gruplarda çok önemli olmaya devam etmektedir (Kaplan ve Dubro, 1998: 84).

Biçimsel hiyerarşi türüne ve üyeler arasındaki işbölümüne dayanarak organize suç gruplarının oldukça bürokratik örgütler olduğu iddia edilse de, Hill (2003: 67) bazı Japon ve İtalyan organize suç gruplarının birleşik/bürokratik yapılarla birlikte bulunan ve geleneksel akrabalık bağlarına dayanan paralel hiyerarşik yapılara da sahip olduğunu belirtmektedir.

Modern Yakuza üyeleri eski Yakuza'ya göre ekonomik olarak daha motive olmuş ve materyalisttir. Üyeler üzerine yapılan bir çalışma çoğu Yakuza'nın yüksekokuldan ayrılanlardan olduğunu göstermektedir. Çoğu üye Yakuza örgütünün göz kamaştırıcılığından ve parasal başarısından dolayı örgüte katılmaktadır (Mallory, 2007: 118).

Eski tarihlerden beri Yakuza'nın eleman kaynağını genç sabıkalı gruplar ve genç motosikletli çeteler oluşturuyordu. Tokyo grubunda hatırı sayılır bir çoğunluğu boksörler ve dövüşçü artistler (sanatçı) oluşturmaktaydı (Hill, 2004: 108). Ancak Mafya gibi Yakuza da son yıllarda eleman alımında standartlarını eskisi kadar güçlü ve organize olmadıkları düşüncesiyle düşürmeye zorladı. Geçmişte seçimler geleneksel bakuto (kumarbaz) ve tekiya (seyyar satıcı)lardan yapılıırken artık bu şartlar pek de aranmamaya başlanmıştır (crimelibrary.com).

3.2.1.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Türk mafyasının yapı ve tarihi itibarıyla İtalyan mafyasına benzediği söylenilebilir. Türkiye'deki aile yapısından ve ataerkil düzenden kaynaklı olarak hiyerarşik bir yapılanmaya sahiptir, net bir emir komuta zinciri vardır ve koşulsuz itaat üye olmanın temel şartıdır.

Türk mafyalarının organizasyonel şemasına bakıldığında açık bir biçimde hiyerarşik bir şekilde oluştuğunu görebiliriz. En üstte bir babanın olduğu, altında şeflerin ve alt şeflerin bulunduğu piramit bir yapıya sahiptir. Baba emreder ve bu emir iletişim

kanalları ile alt kanallara aktararak babanın isteği gerçekleştirilir (Çakmak, 2011: 94). Günümüzde mafya lideri konumunda olan “baba”ların ismiyle bilinen örgütler ya da çeteler bu liderlerin “güçlü kişiliği” etrafında toplanmaktadırlar.

Eskiden devlet otoritesi ulaşmadığı için çeteler kırsal kesimde bulunur, adam öldürme, yağma, kız/kadın kaçırma, ırza geçme gibi suçlar işlerlerdi. Artık teknolojinin gelişmesi ile birlikte, devlet otoritesinin ülkenin her tarafında hissedilmesi sağlanmış, ancak bu defa da büyük kitlelerin oluşturduğu şehirleşme olgusu başka şekilde çeteleşmeyi doğurmuş ve organize suçluluk artmıştır (Bozlak, 2009: 62).

Türkiye’de artan organize suçluluğun genel çerçevesi içinde yer alan büyük çaplı mafya tipi örgütlenmeler olarak ifade edebileceğimiz çeteler, uyuşturucu kaçakçılığıyla uğraşan 'ailevi' niteliklidir. Uyuşturucu madde kaçaklığıyla ilgili olarak yakalanan bu çete ve şahısların genelde yakın akraba oldukları, aralarında ortaklık bağının bulunduğu ve hemşehri oldukları görülmektedir (Geleri ve Beşe, 2010: 60-61). Dolayısı ile Türkiye’de organize suçun oluşumunda ve kendi içindeki yapılanmanın sıralanışında akrabalığın, aynı soydan veya boydan gelmenin, yakın arkadaşlığın ve dolayısıyla toplum tarafından kabul gören yöreselliğin, hemşehriliğin etkili bir şekilde belirleyici rol aldığını vurgulanmaktadır (Bal ve Özcan, 2003: 175).

Bu örgütlerin aile biçiminde örgütlenmekle birlikte, katı bir hiyerarşi içerisinde var oldukları da bilinmektedir. Keza liderlerine “baba” veya “ağa” olarak hitap edilmesi bu savı güçlendirmektedir. Ancak burada kullanılan “aile” kelimesi, örnekleme yer alan mafya yapılanmalarındaki aile kavramı ile karıştırılmamalıdır. Gerçek anlamda “mafya” bir sürekliliği ifade eder. Örneğin, Gambino ailesinin şefi Carlo Gambino öldüğünde yerine geçen Paul Castellano ailenin adının değişmesine sebep olmaz; Türk mafyasında ise böyle bir şeyden bahsedilemez (Çakmak, 2011: 94).

Diğer taraftan haksız kazanç temelinde özellikle ülke içerisindeki ekonomik gelişmeyi takip eden bu tür suç örgütlerinin hedeflerinin dolaylı veya direk haksız kazanç olduğu ortadadır. Bu noktada hedefe ulaşmak için eleman, muhasip, kurye tetikçi gibi örgütün dikey yapılanması içerisinde yer alan unsurların yanı sıra yapılan illegal faaliyetin kamufle edilmesine yönelik örgütün yatay yapılanması içerisinde yer alan yardımcı ve koruyuculardan oluşan hiyerarşik bir yapılanmaya ihtiyaç vardır. Bu, örgütün organik yapısı ile çevresini oluşturmaktadır (kom.antalya.pol.tr).

Türkiye’de organize suç örgütleri genel olarak çete görünümündedir ve çekirdek denilen elemanlar, lider ve çevresinden oluşmaktadır (Kahya ve Özerkmen, 2008: 36). Ancak Türkiye’de son 30 yıla bakıldığında “mafya” olarak öne çıkan ünlü çetelerin mafya liderlerinin adlarıyla bilinmekte olduğu göze çarpmaktadır. Abdullah Çatlı, Alaattin Çakıcı, Sami Hoştan, Dünder Kılıç, Kürt İdris, Sedat Peker gibi isimler temelde bir çete lideri olarak değerlendirilmelidir.

Kendisini mafya babası olarak değil de daha çok bir ‘kabadayı’ olarak gören ve mafya babası denmesinden pek hoşlanmayan Dünder Kılıç’ın bir röportajındaki tespitleri mafya-çete olgularının belirlenmesi anlamında önem taşır: “*Bütün dünya ülkelerinde, bilhassa demokrasi ülkelerinde mafya teşkilatları vardır. Türkiye’de de vardır, ama mafya kimdir, işte bu tartışılır. Mafya bir teşkilat olayıdır. Mafyanın Meclis’te milletvekilleri olur, bakanları olur, polis müdürleri olur, her kesimi, hatta fahişeleri bile olur. Bu teşkilatlara sahip olan insanlardır mafya. Ama kabadayılar halkın bağrından kopmuştur. Bu kelime yıllardır rahatsız ettiği halde yine de halka hizmet ve emek verdiğimiz için mutluyum*” (Ateş, 2012). Dolayısı ile kötü imaja sahip mafya babası ile Osmanlı geleneğinden gelen kabadayılar bu anlamda ayrılmaktadır.

Osmanlı döneminde ortaya çıktığı bilinen ve o döneme ait kültürel kodlara sahip külhanbeyleri ya da kabadayılar (Cengiz, 2005: 54) racon³larıyla bugünün mafya babaları ya da çete üyelerinin raconları arasında çok büyük farklar bulunur. Günümüzün mafya babalarının yozlaşmış, menfaati ön plana alan, çıkar sağlayan, yasadışı güç kullanan ve toplumda kabul görmeyen suçlu profiline sahip oldukları rahatlıkla söylenebilir.

Bununla birlikte uyuşturucu çeteleri ve liderleri ile daha geniş bir yelpazeye sahip olan ve devletle bağlantıları olan örgütleri ve liderleri ayırt etmek gerekse de bu ayrımın yapılması hem tanımdan kaynaklanan zorluklar hem de siyasi hedeflerinin ya da yolsuzluk gibi konularla bağlantılarının tespit edilmesinin güçlüğü nedeniyle pek mümkün gözükmemektedir.

³ Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde “racon: 1- Yol, yöntem, usul; 2- Fiyaka, gösteriş” olarak yer almaktadır. (Bkz: <http://tdkterim.gov.tr/bts/>).

Organize suç örgütleri ile yapılan mülakatlarda örgüt üyelerinin ‘racon’ kelimesini kural olarak anladıkları ve algıladıkları, ‘racon kesme’yi de patronun ya da örgütün koyduğu kurallar bütünü olarak görgükleri ortaya çıkmaktadır (Bkz. Yavuz ve Özerkmen, 2007). Buna rağmen, Beşe (2003:97) ‘racon’un aslının İtalyanca olduğunu ve İstanbul çapkınlarının aralarında halledemedikleri meseleleri bir hakem vasıtasıyla karara bağlamaları anlamında kullanıldığını belirtmektedir.

3.2.2. BÜYÜKLÜK KARŞILAŞTIRMASI

3.2.2.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Araştırmacılar, Çin'deki organize suçun ulusal ya da sınır-aşan bir olgu olmasından çok, bir bölgesel ya da kentsel olgu olduğunu ifade etmektedirler (Finckenauer, 2007: 106). Her yıl onbinlerce Çinli erkek ve kadın ülke dışına kaçırılmaktadır ve çok sayıda Çinli işçi ve seks kölesi birçok ülke için en büyük endişelerden biri olarak hissedilmektedir. Bununla birlikte Çinli yetkililer bunu ne bir organize suç sorunu ne de büyük bir problem olarak görmektedir (Finckenauer, 2007: 107).

Çin'de organize suç örgütlerinin ve örnekleme yer alan Triadlar'ın büyüklüğünü anlamak için özellikle 1950'den günümüze ülkedeki suç oranlarına bakmak yararlı olabilir. 1970'lerden itibaren Çin'de suç artış göstermektedir ve her beş ya da sekiz yılda bir de yeni bir zirveye ulaşmaktadır (Xia, 2006: 151).

Tablo 2. Çin'deki suç oranları (1950-2002) -100.000 kişiye düşen suç dosyaları

1950	93	1962	62 (48)	1979	64.80	1991	209.44 (215)
1951	59	1963	36	1980	76.30	1992	138.60
1952	42	1964	35 (31)	1981	89.37	1993	140.30
1953	50	1965	33 (30)	1982	74.02	1994	142.83
1954	65	1966-72	40-60	1983	59.81	1995	144.04
1955	37 (53)	1972	46	1984	49.91	1996	135.12
1956	23 (299)	1973	60	1985	52.06	1997	134.98
1957	58 (46)	1974	57	1986	51.91	1998	159.13
1958	120 (32)	1975	52	1987	54.12	1999	178.65
1959	35 (30)	1976	53	1988	77.41	2000	280.80
1960	33	1977	58	1989	181.49	2001	349.27
1961	35 (64)	1978	55.30	1990	200.90	2002	337.61

Kaynak: (Xia, 2006: 159).

Çin'de altı dönemde suç oranlarında önemli dalgalanmalar oldu. İstatistiklere göre "1950, 1961 ve 1973'de bu önemli değişikliklerden ilk üçü gerçekleşti. 1981'de 890.000'den fazla olay tespit edildi. 1991'de Çin'in tamamında suç oranı 2,5 milyona, 2000'de 3,5 milyona ve 2001'de de 4,4 milyona ulaştı (bkz. Tablo 2). Çin'de organize suçun yeniden doğuşu olarak nitelendirilebilecek dönemi de son dört dalgalanmanın yaşandığı döneme denk gelmektedir. Suçun artmasına paralel olarak çete bağlantılı

suçlarda da artış söz konusudur. 1990'da Sichuan'da çözülen olayların % 50'sinin suç örgütlerince işlendiği tespit edilmiştir. 1995'te ise yakalanan örgüt üyelerinin sayısının tüm suçlular içerisindeki oranı % 37 olarak bildirilmiştir” (Xia, 2006: 160).

Tüm suçlar içerisinde organize suç örgütlerince işlenen suçların oranı daha da artış göstermiştir. 1990'da 500 civarı mafya tipi organize suç örgütü varken 1992'de bu sayı 1800'ün üzerine çıktı. 2000'de bu tür örgütlere karşı yürütülen kampanya kapsamında 2003'e kadar 100.000 mafya tipi örgüt üyesi yakalandı, 150.000 olay çözüldü ve 5.000 civarı çeşitli türde tabanca ve tüfek ele geçirildi. 2004'te 60'tan fazla sınır-aşan ve kara para aklama ile kaçakçılık ve göçmen kaçakçılığında daha fazla aktif olan mafya tarzı örgütler bulunmaktaydı (Xia, 2006: 166). Bu durum yıllar geçtikçe artan Çin nüfusuyla doğru orantılı olarak artan suç oranlarını göstermektedir. Bununla birlikte ulusal sınırların belirsizleştiği bir dünyada mafya tipi örgütlerin suç faaliyetleri ile ilgili alanlarda da bir artışı ortaya koymaktadır.

Çin'de suç soruşturma ve yargılama ile ilgili yetersizlik sebepleriyle suçların 1/3'ünün rapor edilmediği ya da çözülemediği ve polisin olayların ancak % 10-20'sinden haberinin olduğu göz önüne alındığında özellikle organize suçun daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Dolayısı ile günümüze kadarki süreçte ortalama bir hesaplama ile 10.000 civarı mafya tarzı örgüte üye 100.000 civarı profesyonel suçlu olduğu ve yaklaşık 100.000 “karanlık güce” üye en az 500.000 kişi bulunduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte Çin'deki organize suç sınır-aşan yönleriyle daha geniş değerlendirildiğinde de yer altı topluluğunun üye sayısının 10 milyondan az olamayacağı değerlendirilmektedir (Xia, 2006: 165-166). Çinli liderler de bu sayının 30 milyon civarı olduğunu tahmin etmektedirler.

Günümüzde Triadların sayısının Hong Kong'ta 150.000 ile 250.000 arasında olduğu tahmin edilmekte (Gertz, 2010; Chin ve Godson, 2006: 18) iken, Çin'de bilinen 22.000 mafya tarzı grubun ve karanlık gücün varlığından bahsedilmektedir. Parti ve devlet görevlilerini, vali yardımcılarını ya da bakanlık görevlilerini de kapsayan 30 milyon insan yer altı topluluğuna girmiş bulunmaktadır (Xia, 2006: 167).

Triadlar için büyük, sıkı ve hiyerarşik olmak örgütün durumunun kötüleşmesi için yeterli, fakat pek de önemli olmayan bir gösterge olarak değerlendirilmektedir. Organize suç örgütleri büyük ve hiyerarşik olmadan, diğerleriyle iyi bağlantılar kurarak da örgütsel

anlamda etkili olabilirler. Bu taktik “*bütün*, parçalar toplamından daha büyüktür” ilkesi bağlamında etkili olmaktadır (Xia, 2008: 22). Triadların diğer mafya tipi örgütler kadar ünlü olmasalar da kurdukları ağlar sayesinde Çin’de ve Çin’e yakın ülkelerde sayıca ve işlevsel anlamda büyük ve etkin oldukları söylenebilir.

3.2.2.2. La Cosa Nostra

LCN ile ilgili en iyi bilgileri veren itiraflılardan Joe Valachi o dönemde Cosa Nostra’nın daha çok New York’ta yer aldığını, iki bin civarı aktif üyesinin olduğunu ve New York dışında da yüzden fazla kişinin bulunduğunu ifade etmiştir (Blok, 1994: 46). Valachi’nin itirafları özellikle Amerikan Cosa Nostra’nın örgütsel yapısının önemli bir bölümünü ortaya koymuştur. Bununla birlikte Buscetta ve Contorno’nun itirafları mahkemenin örgütle ilgili kanaatlerini yönlendirmişti (Catanzaro, 1992: 198).

New York City polisi Ralph Salerno Cosa Nostra’nın sadece oradaki varlığı ile ilgili 5000-7500 arası resmi üyesi olan, işbirlikçileri ve bağımsız hareket eden grupları da kapsayan bir grup olduğundan bahsetmektedir (Anderson, 1979: 12).

Bu LCN üyelerinin sayısı ABD’de tahmini 1100 civarındaydı. Bununla birlikte 10.000 civarında da bu üyelerle ve ailelerle işbirliği yapan ortaklar bulunmaktaydı.

Son yıllarda özellikle kolluk kuvvetlerinin etkililiği sayesinde örgüt içerisinde bazı aileler varlıklarını sürdüremedi, geri kalanlar da 30 yıl öncesine göre % 10 - % 50 oranında küçüldü. Buna rağmen UNCICP Raporu (2000) verilerine göre LCN’nın üye sayısı her halükarda 100’ün üzerindedir ki bu da bilinenin paralelinde büyük bir örgüt olduğunu göstermektedir.

3.2.2.3. Kolombiya Kartelleri

Dünyada organize suç örgütlerinin elde ettikleri gelirin 500 milyar ile 2 trilyon dolar arasında olduğu tahmin edilmektedir ki bu da onları dünyanın en büyük pazarı yapmaktadır (Hoffmann, 2009: 2). Arz ve talep dengesine göre işleyen kapitalist yaklaşımın radikal bir biçimi olarak illegal ekonomi Kolombiya ile beraber tüm dünyayı kaplamıştır.

Dünyadaki kokainin yaklaşık % 80'i Kolombiya'da üretilmektedir (Bibes, 2001: 245) ve dünya kokain pazarının % 90'ı Cali kartelinin elindedir. Bu sebeple Kolombiya kartelleri diğer organize suç örgütlerinin suç faaliyetlerindeki çeşitliliğinin aksine başta kokain olmak üzere uyuşturucu ticaretine yoğunlaşmakta ve bu amaçla örgütlenmektedir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında Kolombiya'da koka yetiştirilen alanlarda çok büyük artış meydana geldi (Mallory, 2007: 50). Kolombiya 2008 rakamlarıyla 99.000 hektarlık koka yetiştirme miktarıyla dünyada en büyük kokain üreticisi konumundadır (Hoffmann, 2009: 4). Bununla birlikte, 2007 itibariyle Kolombiya'daki koka yetiştiriciliği % 27 artarak Bolivya ve Peru'yla birlikte toplam 181.600 hektarlık koka yetiştirilen alanda da % 16'lık bir artışa neden olmuştur. Ancak bu seviye 2000'lerdeki 221.300 hektarlık yetiştirme alanından yine de azdır (UNODC, 2008: 13).

800 klanı ve 25 bin dolayında örgüt elemanı ve yaklaşık 100 bin yandaşı ile Kolombiya mafyası, Avrupa mafyası ile işbirliğine giderek Avrupa piyasalarına son 10 yılda Kolombiya'dan eroin sevkiyatı yapmaktadır.

Medellin ve Cali kartelleri 1990'larda kolluk kuvvetlerince büyük oranda tasfiye edildiler. Bu dönemden sonra daha küçük ve düşük profile sahip gruplar haline geldiler. Bu gruplardan bir tanesi 260 üyeye sahip Juvenal Group'tur. Meslek ya da iş tecrübesine sahip ve suç kaydı olmayanlardan seçilen bu grup üyeleri eski kartellerin yaptıkları gibi sadece uyuşturucu işi yapmak yerine daha farklı suç faaliyetleri içerisinde oldular (Finckenauer, 2007: 112).

3.2.2.4. Rus Mafyası

Rus organize suçunun büyüklüğünün ve etki alanının belirlenmesinde öncelikli olarak 'tanım' problemi ortaya çıkmaktadır. Genel organize suç tanımları organize suç örgütü tanımı içerisinde minimum sayıyı 3 olarak gösterirken Rus kolluk kuvvetleri otoritelerinin tanımlamasında organize suç, "sayıları 50 ile 1000 kişi arasında değişen organize suç topluluğu ..." olarak yer almaktadır (Webster ve Borchgrave, 1997: 23). Bu durum diğer organize suç örgütleri ile karşılaştırma yaparken elde edilen verilerin farklılığından kaynaklanan sorunlardan biridir. Dolayısı ile Rus organize suçunun kapsam ve büyüklüğünün sağlıklı olarak ölçülemediği varsayımından yola çıkarak, bu verilerin elde edileceği resmi kaynakların da organize suç örgütleri ile bağlantıları sebebiyle pek de

güvenilir olamayacağını söyleyebiliriz. Modern Rus mafyasının geçmişi ve bugünü karşılaştırıldığında farklı bir tablo ortaya çıkabilir.

Modern Rus mafyasının şekillenmesi, Sicilya Mafyasının şekillenmesine sebep olan duruma oldukça benzemektedir. 1991’de S.S.C.B.’nin çözülmesiyle Rus ekonomisi hızlı bir biçimde devlet desteğindeki komünizmden kapitalist serbest piyasa topluluğuna geçti. Bununla birlikte bu değişiklik mülkiyet haklarının korunmasını sağlayan çoğu önemli kuruluş ve düzenleme yapılamadan oluştu. Aynı zamanda yeterli kolluk gücünün olmaması ve ücretsiz görev yapan polislerin rüşvete bulaştırılması suç oranını önemli düzeyde arttırdı. Örneğin, 1989 ile 1992 yıllarında Rusya’da kayıtlı suç oranlarında % 70.5’lik bir artış meydana geldi. Sonuçta çeşitli organize suç örgütlerinin gelişimine neden olan özel koruma hizmetlerine oldukça artan düzeyde bir talep doğdu. Bu gelişim o kadar dramatik bir biçimde ortaya çıktı ki, 2000’li yılların başında Rus ekonomisinin tahmini % 40’ı organize suç örgütlerinin kontrolündeydi (Sardell, 2009: 90).

Rusya’da günümüz organize suçunun önemli bir özelliği, suç gruplarının büyük şehirlerde ve sanayi şehirlerinde yoğunlaşmaları ve faaliyetlerini buralarda yürütmeleridir (Cheloukhine, 2008: 367).

Rus İçişleri Bakanlığı’nın verilerine göre 1996’da Rusya’da faaliyet gösteren 3000 suç grubu vardı: 70 tanesi ulusal çapta, 365’i bölgelerarası, geri kalanlar da bölgesel düzeyde faaliyet gösteriyordu. Rus suç dünyasında toplam suçlu sayısı 600.000 civarındadır. Bu rakam % 40 civarındaki girişimcileri ve neredeyse % 70 civarındaki suç faaliyetleri içerisinde yer alan yapıları kapsamamaktadır (Cheloukhine, 2008: 367). 2004 verilerine göre ise çoğu daha büyük ağlar içerisinde yer alan 4000 civarı organize suç grubu yer almaktaydı. Halen Rusya’da faaliyet gösteren, çok sayıda küçük ekipler, yerel çeteler ve hatta bireylerden oluşan 12-15 büyük *mafya* yapılanmaları mevcuttur (Galeotti, 2004: 57).

Başka kaynaklara göre ise (Webster ve Borchgrave, 1997: 25; Dunn, 1997: 63), Rus organize suç gruplarının sayısı 1990’da 785 iken 1994’te 5691’e, 1996’da ise 8000’e ulaştı. Aynı zamanda 120.000 tam üyesi olduğu da tahmin edilmekteydi. Sınır-aşan faaliyetler temelinde incelendiğinde ise İçişleri Bakanlığı verileri, yaklaşık 3000 profesyonel suçlu ve en az 300 Rus organize suç grubunun bulunduğunu göstermektedir.

Resmi makamların aktardığı verilere göre, 400 bankayı ve 1500 devlet teşebbüsünü kapsayan tahmini 30.000 civarındaki teşebbüsün organize suç örgütünün kontrolünde olduğu ifade edilmektedir (Cheloukhine, 2008: 368). Yeterince düzenlenmemiş bankaları kontrolleri altına aldıkları ya da etkiledikleri kadar, faaliyetlerinin sonucu olarak da *mafya* grupları aynı zamanda kara para aklama hizmetini hem yerine getiren hem de sağlayanlardır. Her yıl küresel anlamda yaklaşık 500 milyar dolarlık aklanan paradan hesaplarına artan oranda pay geçirmektedirler. G-7 grubundaki sanayileşmiş ülkelere göre ise yıllık 20 milyar dolar para Rusya’da aklanmaktadır (Galeotti, 2004: 60).

Rus mafyasının küresel hale geldiğinin göstergesi olan bu sayısal veriler, esnek ve ağ şeklinde yapılanmış ve sınır-aşan özelliği ön planda olan, bununla birlikte çok çeşitli suç faaliyetleri yürüten bir örgüte işaret etmektedir.

3.2.2.5. Yakuza

Üyelerini aşırı sağcı sokak gençlerinden de seçen Japon mafyası, büyük holdinglerden, köşe başlarındaki küçük iş yerlerine, partilerden karakollara kadar geniş bir yelpazede görülmektedir.

Yakuza’nın 1902’de en büyük ve en güçlü grubu Yamaguchi-gumi’nin yaklaşık 23.000 üyesi vardı (Mallory, 2007: 117). 1958-1963 yılları arasında ise Yakuza üyelerinin sayısı tarihindeki en büyük zirveye, Japon ordusundan daha fazla bir sayıya 184.000’e ulaşmıştı ve Japonya’da 5000’den fazla çete vardı. 1963 yılında itibaren de yetkililerce yapılan zirve stratejisi (Summit Strategy) ile Yakuza üyelerinin sayısı 180.000’lerden 120.000’lere inmekle beraber önde gelen çeşitli çetelerin dağılmasına yol açmıştır (Hill, 2004: 98). Sadece boryokudan gruplarıyla sınırlı tutulursa, Yakuza grupları 27.700 kişilik Yamaguchi-gumi’den sadece 70 kişiden oluşan Shinwa-kai’ye kadar değişmektedir. Yakuza gruplarının 2/3’ü ulusal çaptaki Yamaguchi-gumi, İnagawa-kai ve Sumiyoshi-kai üyeleridir (Hill, 2004: 105).

Yakuza ile ilgili sayısal veriler bu alanda araştırma yapanların ortaya koyduğu rakamlarla resmi kayıtlar arasında fark olduğunu göstermektedir. Yıllar geçtikçe de yasal alanla illegal alanın belirsizleşmesi ve Japon toplumunda bir takım suçların hayatın normal akışı içerisinde kabul edilmesi gibi sebeplerle üye sayılarında belirsizlik oluştu.

1992'de Yakuza'yı hedef alan Japon organize suçları ile ilgili yasal düzenleme içerisinde polis tarafından 16 grup tespit edildi. Bu gruplara üye 43.960 üye vardı (Mallory, 2007: 118).

Son yıllardaki en önemli gelişmelerden biri Tokyo topraklarında Yamaguchi-gumi'nin artan genişlemesidir. Tokyo'da balon ekonomi döneminde, örgüt emlak tefecilik ve inşaat işleri ile meşgulken, 1990'larda 200-300 üyesi vardı. Sonradan sayıları arttı ve 2002 polis tahminlerine göre diğer kaynaklar 3000-4000 civarını ifade etseler de 7500 üyeden oluşan 35 alt-grup halinde bulunuyorlardı (Hill, 2004: 111). Finckenauer ise, sayılarının 2005 yılı istatistiklerine göre 39.000 olduğunu ifade etmektedir (2007: 101).

Yamaguchi-gumi Yakuza'nın en büyük alt organizasyonu ve grubudur. Yakuza için 300 yıldır uygulanan yönetim kuralları bu grup için de geçerlidir ve oyabun-kobun ilişkisine dayanan ilkeler günlük yönetimi belirlemektedir. Her yıl 460 milyon \$ lık bir büyüme göstermektedir. Yamaguchi-gumi bazı zamanlar üye sayısı 15.000'leri bulan ve toprakları Japonya'nın batı yarısını alacak kadar büyük düzenlenmiş Yakuza örgütlerinin en ünlü suç grubudur. Son resmi açıklamalara göre bu örgütün üye sayısı 27.700 olarak ifade edilmektedir (Star Gazetesi).

Yakuza nüfusu 1963'teki 184.000 sayısından şimdi daha az olmasına rağmen 1995'in 79300'lük sayısından bugüne yavaş yavaş artmaktadır. 2002 yılındaki Polis istatistiklerine göre Böryokudan üyelerinin sayısı Japonya'da 84400'a kadar çıktı. Bunların neredeyse yarısı (43100) tam üye (kösei-in), geri kalanlarda ortak üye (junkösei-in)lerdir ve % 90'ını da *bõtaiho* hükümlerince yeniden düzenlenen böryokudan gruplarının üyeleri oluşturmaktadır (Hill, 2004: 106).

Japon Ulusal Polis Örgütü'nün (NPA) 2006'da yayınladığı rapora göre boryokudan çetelerinin üye sayısı, yarı üyelerle (quasi-members) birlikte 86.300 idi. Bu rakam bir önceki seneye göre düşüktür. Ancak yarı üyelerin sayısı artan bir trend içerisinde 43.000'lere ulaşmıştır (hakusyo1.moj.go.jp).

Yakuza'nın günümüzdeki aktif üye sayısı 102.400 olmakla birlikte (NTVMSNBC), Yakuza sayısının önceki yıllara nispeten azalmasında polisin daha fazla mücadelesi, yeni kanunlar, değişen ekonomik koşullar ve polis bilgi toplama uygulamalarının farklılaşmasının etkili olduğu ifade edilmektedir (Finckenauer, 2007: 101).

3.2.2.6. Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Dönmezer’e göre ülkemizde organize suç örgütleri tahmin edilenin çok üzerinde yaygındır. Özellikle orta çaptaki işadamları iş yapmak için bu örgütlerle bağlantılı olmak zorundadır (Çulcu, 2005: 64). Ancak bu örgütlerin büyüklüğü ve sürekliliği ele alındığında birbirleriyle bağlantısı olmayan ve liderleri tutuklanınca ya da ölünce etkinliğini kaybeden veya yok olan çeteler olarak görülmesi gerekir. Türkiye’nin yakın tarihine bakıldığında ismi “uyuşturucu baronu” ya da “ünlü mafya lideri” olarak anılan pek çok isim ve örgütleri artık hatırlanmamaktadır.

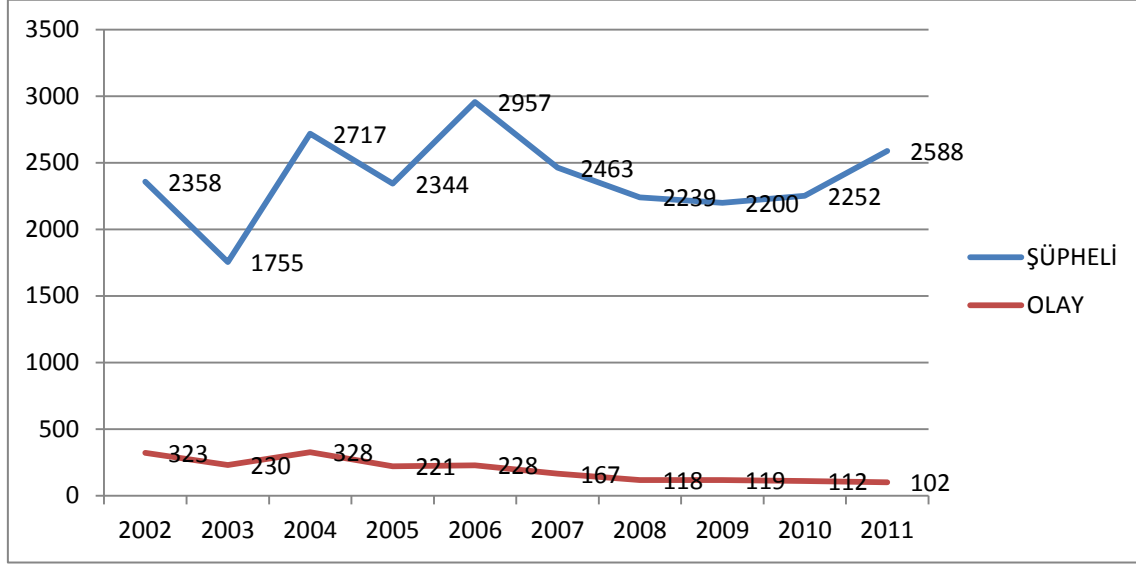
Örneklemedeki organize suç örgütleri (mafya) ile karşılaştırıldığında Türk Mafyası diğerlerine kıyasla küçük kalmıştır ve küresel anlamda etkisizdir. Bunun temel sebebi Türkiye’de mafya ve organize suç kavramına daha az tolerans gösterilmesi olabilir. Aynı zamanda “kabadayılık” kültürü özlenen bir geçmişi ifade etmediğinden ötürü bu derece büyüyemedikleri savunulabilir. Ancak Türkiye’deki suçluların ekonomik ve sosyal imkansızlıktan ötürü suça karıştığı ve ikinci ve üçüncü nesilde sistemin içerisinde meşru bir biçimde çalışan bireylere dönüştüğü iddiası da yer almaktadır (Çakmak, 2011: 95).

Ülkemizde, organize suç ve suçluluğun büyüyememesinde bu suçla mücadelede gelen aşamanın da etkili olduğunu söylemek gerekir. Özellikle son yıllarda sergilenen organize suçla mücadele yöntem ve stratejileri, organize suç örgütlerinin henüz oluşum aşamasında belirlenmesinde ve etkisizleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu noktadan hareketle ulusal manada faaliyet gösteren suç örgütlerinin yerini, marjinal küçük grupların aldığı resmi kayıtlara girmiş durumdadır (KOM Raporu, 2011).

Türkiye’de organize suç üyesi sayısında adli kayıtlarla polis kayıtları arasındaki farklılık ve net rakamlara ulaşılamaması nedeniyle sağlıklı bir genel çerçeve sunulmamakla birlikte KOM raporları ile organize suç örgütlerinin ortalama üye sayısı ortaya çıkmaktadır. Kolluk güçlerince yapılan operasyonlarda ortalama 16 şüphelinin yakalandığı (KOM Raporu, 2010) belirtilirken, Yavuz ve Özerkmen (2008)’in yaptıkları çalışma örnekleme alınan 15 örgütün genel olarak 15-20 üyeden oluştuğunu ve faaliyetlerini de buldukları il ve çevresinde yürüttüklerini göstermektedir. Dolayısı ile bu bağlamda ulusal çaptaki bir oluşumdan bahsetmek mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte Geleri ve Beşe’ye göre (2010: 70), kimi gruplar 3-5 kişi ile faaliyet gösterirken bazı büyük örgütlerin sayısı 600-700’ü bulabilmektedirler. Ancak 600-700

kişilik bir örgütle ilgili bir veriye çalışmada rastlanmadığından bu iddia gerçekçi bulunmamaktadır.

Grafik 1: *Organize Suçlara Ait Olay ve Şüpheli Sayıları (2003-2011)*

(Kaynak: KOM Raporu, 2007; KOM Raporu, 2008; KOM Raporu, 2011)

KOM raporları incelendiğinde de son yıllarda bu örgütlere yapılan operasyonlarla organize suç örgütü kapsamındaki olay (suç) sayısının yıllık olarak en fazla 328, yakalanan üye sayısının yıllık olarak 2000-2500 olduğu görülmektedir (Bkz. Grafik 1). Ancak bu örgütler içerisinde mafya tipi organize suç örgütleri de ayrı bir sınıflandırmaya tabi tutulmadıkları için yer almamaktadır.

3.2.3. FAALİYETLER

3.2.3.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Bolz, karmaşık küresel ağları nedeniyle, Çin gizli topluluklarını sezgilerinin kuvvetli olmasının avantajını kullanan ve kolluk kuvvetlerinin aralarına sızmalarına hemen cevap verebilecek tepkiselliğe sahip organizmalar olarak ifade etmektedir (1995: 153). İş dünyasında Çinliler'in hızla büyüyen küresel ağının varlığı, Çin ve diaspora arasında mekik dokuma konusundaki kolaylık, çoğu Çinli'ye küresel köy olarak ifade edilen dünyada Çinlileri barındıran değişik ülkelerin kanunlarındaki ve uygulamalarındaki

boşluklardan yararlanma fırsatı oluşturmaktadır (Zhang ve Chin, 2008: 191). Bu ağlar ailesel ya da atalara ait bağlantılardır ve özellikle suç işlemek için değil, herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerde fırsat doğduğunda sık olmayan aralıklarla suç faaliyeti içerisinde yer almak için oluşturulmuşlardır.

Ciddi manada Çin'deki en büyük organize suç sorununu uyuşturucu ticareti, kumar, fahişelik ve şiddet oluşturmaktadır. Kumar ve fahişelik 1949'daki Komünist devrim sonrası Çinli Komünistler tarafından ortadan kalkar diye beklenmişti, ancak Çin'e artarak geri dönmüş oldu (Finckenauer, 2007: 105-106). Suç çeteleri daha fazla silahlanıp daha çok şiddete başvurduğundan, Çinli yetkililer gangsterlerin rakip çete üyelerine, normal vatandaşlara, iş sahiplerine ve devlet yetkililerine karşı artan şiddet olayları ile ilgili endişe içerisindeyler. Bununla birlikte bütün yasal olmayan faaliyetler içerisinde insan ticareti Çin organize suç örgütü için en dikkat çekenidir. 1980'lerden beri, Çinli kaçakçılar (snakeheads) tarafından taşınan kaçak göçmenler Çin organize suçu ile ilgili yazılan raporlarda en önemli konulardan biri olarak gösterilmektedir (Zhang ve Chin, 2008: 181).

Triadlar'ın iş dünyası ile olan ilişkileri de dikkat çekmektedir. Büyük işadamları Triadlar'la rahatlıkla bağlantı kurabiliyor ve rakip işadamlarını etkisiz hale getirmek için de Triadlar'ın en alt tabakadaki elemanları bu amaçla kullanılabiliyorlar (Lintner, 2004: 88). Bununla birlikte özel halk otobüsleri, balık pazarları, sokak pazarları, toptancı pazarları, eğlence merkezleri, otoparkçılık, korsan VCD satışı, fahişelik, kumar ve haraç alma gibi işleri de takip etmektedirler (Finckenauer ve Chin, 2004: 24). Vergi kaçırmak için yurtdışındaki finans merkezlerine büyük miktarlarda para aktarmak için Triad üyeleri görevlendirilebilmektedir. İlegal insan ticareti ve silah kaçakçılığı da ilgi alanları içerisinde yer almaktadır.

Son yirmi yıllık gelişim sürecinde Çin'de organize suç örgütlerinin tekrar ortaya çıkması için uygun zemin hazırlayan kumar, fahişelik ve uyuşturucu kullanımı gibi sosyal hastalıklar hızlı bir biçimde artmıştır (Zhang ve Chin, 2008: 177). Çin'de son yıllarda fahişelik sayısında da –Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre yaklaşık 6 milyon fahişenin bulunduğu ifade ediliyor- artış gözlemlenmektedir. Bununla birlikte kayıtlı uyuşturucu kullanıcı sayısının 2003'te 1,05 milyona ulaştığı, 740,000 aktif uyuşturucu kullanıcısı olduğu belirtilmektedir. Kayıtlı olmayanlarla birlikte bu sayının 3,7 milyon civarı olduğu tahmin edilmektedir (Xia, 2006: 167). Tayvan'da ise organize suç örgütleri genellikle oyun

odaları ve genelevleri işletmek ve korumak ya da yardımcı olmak, alacak tahsilatı yapmak ve iş sahiplerinden haraç almak gibi suçlarla uğraşmaktadırlar (Zhang ve Chin, 2008: 186).

Triadlar artık ‘yırtıcı’ olmaktan çok yerel ekonominin çoğu sektörüne eklenmiş bir unsur olarak görülmektedir. Macao, Hong Kong, Londra, Amsterdam, Şangay ve San Francisco’da Triadlar’ın çoğunun ‘14K’, ‘Wo On Lok’, ‘Big Circle Boys’ gibi yerel isimler kullanmalarının onların dünya çapındaki bir ağın bir parçası olmadıkları anlamına geldiği, uluslararası bir suç örgütü olarak görülemeyecekleri de ifade edilmektedir (Lintner, 2004: 88).

Suç türü ne olursa olsun kara para aklama illegal her türlü faaliyetin bileşik bir ögesi olmaktadır. Çin’de organize suç örgütlerince kara para aklama üç türlü yapılmaktadır: (a) Çin topraklarındaki şirketler “Tek Ülke, İki Sistem” politikası altında Hong Kong’un ayrıcalıkları sebebiyle kara para aklamak için Hong Kong temelli bankaları kullanmaktadırlar; (b) Çin içerisinde kara para aklamak için yeraltı bankaları kurulmaktadır; (c) kara para aklayanlar resmi görevlilere kendi birikimlerini saklama konusunda yardımcı olmaktadır (Zhang ve Chin, 2008: 188).

3.2.3.2. La Cosa Nostra

Mafya, Sicilya’nın modernleşme sürecine girmesiyle değişime uğradı. Mafyanın adaptasyonu ve “sömürü”nün genişlemesi bu değişim sürecinin bir yanını oluşturmuştur. Geleneksel olarak sürdürülen tarıma, çiftçiliğe dayalı sebze, meyve, su, et, balık, çiçek ile yapı – inşaat işlerinin yerine Batı Sicilya’da “koruma” için ödeme yapmayanın kalmadığı bir “mafya” söz konusuydu. Bu durum bazı bilim adamlarınca da mafyanın “kentli” olması olarak ifade edilmektedir (Blok, 1994: 50).

La Cosa Nostra’nın suç faaliyetleri geniştir, kumar ve uyuşturucu eskilerden beri en büyük kazanç kaynağıdır. Genellikle kumar ve uyuşturucu ile bağlantılı olan tefecilik, şiddet uygulayarak gerçekleştirilen bir diğer faaliyettir. Haraç alma, uçak kaçırma, hava kargo hırsızlığı ve cinayet de yine eskiden beri yer almaktadır (Finckenauer, 2007: 88).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Mafya’nın faaliyetleri genişledi. Özellikle uyuşturucu kaçakçılığından büyük gelirler elde edildi. Ancak bu dönem daha önceki

dönemlerdeki gibi devlet güçleriyle mafyanın doğrudan karşı karşıya geldiği bir dönem değildir (NTVMSNBC).

“Cosa Nostra, Çin Triadları ve Japon Yakuzası ile bir başka önemli hususu da paylaşmaktadır. Diğer çağdaş organize suç örgütlerinin aksine, illegal mal ve hizmetleri kendileri üretilip satarak kendilerini tatmin etmezler. Cosa Nostra birçok alanda faaliyet gösterir. Son 30 yılda her ne kadar bu faaliyetlere gereksinim artmışsa da bu örgütlerin tek amacı ne illegal mal ve hizmetlerin ticareti, ne de kar maksimizasyonu oldu... Cosa Nostra 1950’lerden itibaren inşaat sektörü ile ilgilendi. 1980’ler itibari ile de ulusal ya da yerel kamu idarelerinin ihalelerinden pay almak için yoğun çaba içerisindeydiler” (Paoli, 2007: 857-860).

Son yıllarda etkili biçimde LCN’nin faaliyet gösterdiği geleneksel alanlarda uygulanan kolluk kuvvetlerinin operasyonları, örgütün faaliyetlerini ve sızdıkları yasal pazarları dönüştürdü. Bu dönüşüm genel itibariyle beyaz yaka suçlarına doğru oldu. LCN bu dönüşüm dönemi ve sonrasında büyük gelirler elde etti, sağlık sigortası, kontör kartları alanlarında dolandırarak milyon dolarları elde ettiler (Finckenauer, 2007: 88). Bununla birlikte LCN işçi birliklerine hükmetmekte, işveren kartelleri organize etmekte, büyük sanayileri gerçekleştiren güç olarak faaliyet göstermekte ve yer-altı dünyası ile yasal dünya arasında işlevini yürütmektedir (Finckenauer, 2000).

LCN’yi farklı kılan en temel özelliklerinden bir tanesi de geniş iş zekâsıdır. Örgüt bu anlamda daha çok girişimci, fırsatçı ve kolay uyum sağlayan bir örgüt olarak bilinmektedir. İş dünyasında gerekli olan istikrar ve ileri görüşlülüğe sahip olmakla birlikte aynı zamanda pazardaki açıklığı sömürme konusunda da kendilerine fırsatlar bulabiliyorlar.

3.2.3.3. Kolombiya Kartelleri

Kolombiya kartelleri bugüne kadar organize suç örgütü özelliklerinin çoğunu gösterdiler. Uyuşturucu piyasasını belirlediler, rekabeti önlediler, şiddet ve rüşvet sebebiyle soruşturulmaktan kaçındılar, büyük çaptaki gelirlerini gizlemek ya da kara para aklamak için diğer suç faaliyetlerini ve yasal işleri yaptılar. Uyuşturucudan elde edilen para, kolluk kuvvetlerine, hâkimlere, politikacılara ve avukatlara rüşvet vermek için kullanıldı (Finckenauer, 2007: 112; Bibes, 2001: 246).

Medellin karteli Latin Amerika’da uyuşturucu kaçakçılığını başlatan ilk örgüttür ve bu başarısı rgt Latin Amerika’da 1980’lerde en güçlü kartel haline getirmiştir. 1993’te örgütün liderlerinden Pablo Escobar’ın öldürülmesinin ardından önceki üstün durumlarını kaybettiler. Bu durum Cali kartelinin ön plana çıkmasına ve Kolombiya’nın en güçlü karteli olmasına zemin hazırladı.

1990’lı yıllarda Meksikalı uyuşturucu tacirleri kokain ticareti ile daha çok ilgilenmeye başlayınca Kolombiya kartelleri de eroin ticaretine yndeldiler. Uyuşturucunun zellikle ABD’ye naklinde Kolombiya uyuşturucu kartellerinin yerini bu dönemler itibariyle daha kk karteller ve gruplar aldı (Mallory, 2007: 52).

1990’larda uyuşturucu lideri olan Medellin ve Cali kartelleri kk ağlar biçiminde g kazanarak uyuşturucudan büyük kazançlar elde ettiler ve bu kazançları koka yetiştirilecek araziler olarak ve yerel siyasette daha etkili olabilmek için kullandılar (Hoffman, 2009: 3). Bununla birlikte Medellin kartellerinin uyuşturucu ticaretinin yanı sıra kara para aklama, haraç alma, adam kaçırma, adam öldürme ve silah ticareti işleriyle de uğraştığı bilinmektedir.

İlk ortaya çıktığı yıllarda marihuana ticareti yapan Cali karteli taşımacılığın kolaylaşması ve daha yüksek kar marđı sebebi ile kokaine geçiş yaptı. Cali karteli kokain ticaret ve üretimi alanında arıtma faaliyetlerini Peru ve Bolivya’ya taşımasıyla ve Panama yönündeki yeni ticaret rotalarına öncülük etmesiyle de bilinmektedir. Aynı zamanda eroin ticareti pazarına da girmiş bulunmaktadırlar. Her ne kadar liderleri eroin piyasası ile ilgilenmese de eroin dağıtım merkezleri ile dirsek temasları bulunmaktadır. Bununla birlikte ilgi alanlarına son devrin büyük ekonomi dünyası futbol da girmiştir:

“Kolombiya mafyası ya da ‘Kolombiya Kartelleri’ dünyada uyuşturucu ile bağlantılı olarak kötü bir ne sahiptir. Futbolla da bağlantısı olduğu bilinmekle birlikte en kötü, en u model Kolombiya’daki uyuşturucu parası ile futbolu pompalama modeli idi. Pablo Escobar Atletico Nasyonal’in sahibi idi. Millionarios takımının sahibi ise Jose Gonzalo Rodrigues Gacha adlı uyuşturucu zengini olmuştu. ‘Cali Karteli’ adlı uyuşturucu çetesinin sahibi olan Orejuela kardeşler ise America de Cali adlı takımın ortağı olmuşlardı... Bugün Kolombiya Hkmeti uyuşturucu mafyalarının çoğunu bastırrsa da, Norte del Valle adlı ete Santa Fe adlı lig takımını kullanarak para aklamaya çalışıyordu. Kulübe sokulup çıkartılan 161 milyon dolar nakde el konu ve çete liderleri de yurtdışına kaçmaya mecbur kaldılar” (Gökçe, 2011).

Bugün, bağımsız hareket eden ve yerel düzeyde faaliyet gösteren sayısız uyuşturucu tacirleri ve örgütleri bulunmaktadır. Buna ilaveten yeni dönem tacirleri artık uzmanlarla ek anlaşmalar yapmak, faaliyetlerini korumak ve yönetmek için interneti kullanmaktadırlar (Bibes, 2001: 247).

3.2.3.4. Rus Mafyası

1917 Rus devriminden sonra yer altı dünyasında önemli değişiklikler oldu. Hırsızların elit tabakası yok oldu. Bazıları temel özellikleriyle Bolşeviklere katıldı ve savaş döneminde soygun, yağma ve büyük vurgunlara başladılar (Cheloukhine, 2008: 358).

Hırsızların gelirleri değişik suç faaliyetlerinden gelmekte ve *thieves-in-law*'dan birisine sunulmaktaydı. Buradaki suç grupları daha çok uyuşturucu satıcılığı, yankesicilik, dolandırıcılık gibi bireysel suçlarla ilgilidirler, ticari işletmelerden koruma karşılığında aldıkları 'vergi'lerden, devlet tarafından yürütülen projeler ya da yasal işlerde rüşvet ağlarından aldıkları paylardan gelir elde ederler. Bugünlerde ise hırsızların fazladan elde ettikleri kazançlar Rusya içinde ve dışında emlak ve yasal işlere yatırılmaktadır (Cheloukhine, 2008: 360).

Rus organize suç örgütü için en büyük geliri gölge ekonomiden ve takastan elde edilen kazançlar oluşturmaktadır. Takas sistemi, ödeme gerektirmediği, vergi rejimine tabi olmadığı ve para yerine geçtiği için gelirin kaynağını örtmek ve gelirlerini saklamak üzere uygun bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Webster ve Borchgrave, 2001: 11). Örneğin, doğalgaz karşılığında, para yerine hububat verilmesi buna bir örnek oluşturmaktadır.

Rus ekonomisinin pazar ekonomisine geçiş döneminde bir mücadele içerisinde olması Rusya'da devlet düzenlemesinden kaçan, güç kullanılarak ve gözdağı verilerek uygulanan ve özellikle yabancı sermayenin kullanıldığı bir "gölge ekonomi"nin oluşmasını sağladı (Webster ve Borchgrave, 1997: 38). Gölge ekonomi organize suç örgütü için kara para aklama ve yasal ekonomik sistemle entegre olabilme anlamında önemli bir kaynak durumundaydı. SSCB döneminde salt haraç olarak ödenen para, yeni dönemde "koruma sağlanması" için ödenmekteydi. Gölge ekonomide hareket eden girişimcilerin resmi kanalların dışında araç-gereç, hammadde üzerinden iş dünyasıyla özel bağlantılar kurmak için tuttıkları özel şahıslar (tolkachi) özellikle 1960'larda yasal ve illegal alan arasındaki

gri bölgede yer alıyorlardı ve faaliyetlerin kolaylaştırılması için Sovyet yetkilileriyle ve adli görevlilerle bağlantı kuruyorlardı (Schulte-Bockholt, 2006: 161-162).

Çoğu mafya karakterleri ve çeteler geniş yasal ve illegal kazançlara sahiptir. Cinayetlerden internet dolandırıcılığına, kara para aklamadan dolandırıcılara kadar çok çeşitli uzmanları bulunmaktadır, fakat bu uzmanlar serbest servis sağlayıcıları olarak genellikle ağların periferilerinde yer almaktadırlar. Ana suçlular ağ içerisinde çok çeşitli faaliyet ve işleri oluşturmak için fırsat kollarlar. Rusya'nın tamamına sahip olmasa da, organize suç etkileyebildiği alanları kontrolünde tutmaktadır (Galeotti, 2004: 57).

Faaliyetin özellik ve biçimine göre şimdilerde iki temel Rus organize suç türü bulunmaktadır: gangsterler ve beyaz-yaka suçları. Birinci türü hırsızlık, haraç, sahtecilik ve adam öldürme suçları oluşturmaktadır. Ekonomiye ilişkin suçlar ya da beyaz-yaka suçları bürokratik ve pazar tipi suçlar içerisinde sınıflandırılmaktadır. Bu tür suçlar insanların belirli irrasyonel ihtiyaçlarını (uyuşturucu, silah, seks) sağlamak için vardır. Beyaz yaka suçluları devletin mahiyetinde ve güvenliğiyle illegal suçları yönetmektedirler (Cheloukhine, 2008: 365). Bununla birlikte Rus mafyasının önemli bir özelliği de bilgisayar ve internet teknolojisini kullanarak banka dolandırıcılığı gibi suçlar işlemesidir. Bu konudaki uzmanları kullanarak polis bilgisayar ağlarına girerek kendilerine ait illegal kayıtları yok etmeye teşebbüs ettikleri ve Baltık devletlerinden birinde çalıntı araçlarla ilgili seri numaraları da kapsayan kayıtların polis bilgisayar arşivinde birdenbire kaybolduğu belirlenmiştir (Webster ve Borchgrave, 1997: 37).

Rus mafyasının ülkedeki etkinliğini görmek için resmi verilere bakılabilir. Rus İçişleri Bakanlığı yetkilileri, özel sektörün % 40'ının, kamu teşebbüslerinin % 60'ının ve bankaların da %50 ile % 85'inin Rus organize suç örgütünün kontrolünde olduğunu, bunun da ekonominin kabaca 2/3'ünün organize suç gruplarının etkisinde olduğu anlamına geldiğini ifade etmektedirler (Orlova, 2005: 30).

Buna ek olarak Sovyet-sonrası Rus organize suç örgütünün illegal hammadde ticareti içerisinde olduğu tespit edilmiştir (Schulte-Bockholt, 2006: 151). SSCB'nin dağılmasından sonra, önceki birçok devlet bağımsızlıklarını elde ettiler, fakat hayati derecede önemli kaynaklarını kaybettiler. Böylece, Çeçen Cumhuriyeti, sadece insan ticareti için değil, yasak maddeler ve silahlar için de temel geçiş alanı oldu. Ukrayna uzun

süredir hem kullanıma hazır uyuşturucu hem de üretimi için hammadde sağlayıcısı konumundadır.

3.2.3.5. Yakuza

Yakuza İtalya'daki Sicilya Mafyası gibi haydutluğa karşı oluşmuş bir örgüt değildir. Bunun yerine Yakuza'nın temel rolü Japonya'nın mülkiyet hakları ile ilgili kanunlarının gevşek doğasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, Japonya ABD'de yaygın olan iflas kanunlarına ve mekanizmalarına benzer kanuni düzenlemeler yapmamıştır. Bu yüzden de dolandırılan şirketler ya da bireyler borçlarının sağlanması için yasal seçeneklere pek başvurmazlar (Sardell, 2009: 88). Benzer şekilde, Japon kanunları bir mülkiyet sahibinin kiracısını yasal yollardan çıkarmasını zorlaştıran kiracıların mülkiyet haklarının korunmasına çok önem vermektedir. Yasal çerçeveden yoksun olarak bu durumlarla uğraşmak bireyler ve şirketler için fazla seçenek bırakmadığından borçların temininde ya da emlak işlemlerinde Yakuza tercih edilmektedir.

Yakuza'nın tarihi, suç faaliyetleri olarak fahişelik, çocuk pornografisi, kumar, eğlence, likör dağıtımı, uyuşturucu, kara para aklama ve şantaj gibi suçlara kadar değişiklik göstermiştir (Mallory, 2007: 119). Bununla birlikte organize suçla tipik olarak eşleşen uyuşturucu ticareti, şantaj ve kara para aklamaya ilaveten, silah kaçakçılığı, çalıntı mal alım-satımı, fidye ve sigorta dolandırıcılığı da Yakuza faaliyetleri arasındadır (Finckenauer, 2007: 101).

1992'de Yakuza'yı illegal eylemleri işlemek için şiddet kullanan bir örgüt olarak niteleyen Boryokudan ile ilgili kanun (The Boryokudan Countmeasures Law) yasaklanan eylemleri şu şekilde sıralamıştır:

- Hediye talep etmek
- Taşeronluk talebinde bulunmak
- Mikajime (Kas ücreti) talebinde bulunmak
- Parayı korumak için talep teklifi yapmak
- Yüksek faizli kredi talebi sağlama
- Borçlardan ya da mali zorunluluklardan muafiyet talebi

- Faizle borç talebi
- Belirli stokları satın alması için şirketleri ya da diğerlerini zorlamak
- Açık arttırma konusu boş arazi ya da binaları iade etmek için para talep etmek
- İlegal olarak mülk alım-satım işleri yapmak
- Bir kişinin zayıf yönlerinden istifade ederek şantaj yapmak
- Sahtecilik ya da dolandırıcılık yoluyla para talebi
- Mahkeme dava dosyalarına müdahale ya da mahkeme dışında dosyaları karara bağlatma (Mallory, 2007: 127).

Bu kanun maddeleri Yakuza'nın faaliyetlerine ışık tutmaktadır ve bu konuyu araştıranlar için bir görüş açısı sağlamaktadır.

Tehdit ya da şiddet yoluyla turizmle uğraşan işadamlarına zorla çok sayıda eleman verme, koruma sağlama ve bundan dolayı zorla haraç alma ile diğer organize suç örgütlerinin yaptığı gibi toplumun illegal mal ve hizmet taleplerinin karşılanması için eskiden beri Bakuto grubunun gelir kaynağını oluşturan kumar, Yakuza'nın başta gelen suç faaliyetidir (Mallory, 2007: 123). Ancak Yakuza ile özdeşleşen ve orijininden bugüne hep var olan suç türü kumardır. Birçok ülkede yasak olmasına rağmen Japonya'nın hemen her tarafında Yakuza kumarı eskiden beri kontrol altında tutmaktadır ve bu alanda tekeli sürdürmektedir (Shaw, 2008: 41).

Japonya'da eskiden gangsterler, mali yönden kötü durumda olan şirketleri bulmaya çalışıyorlardı ve bu şirketlerin yönetimlerini ele geçirebilmek için her türlü entrikayı çeviriyorlardı. Şirket yetkililerine ve alacaklılarına verilen sahte kâğıtlarla ve tehditlerle zor durumdaki işin kontrolünü sürdürüyorlardı, mülkleri satabiliyorlar ve zarardan faydalanıyorlardı (Kaplan ve Dubro, 1998: 85). 1950'lerden itibaren Yakuza, Japon toplumunda o kadar zenginleşip farklılaşmıştı ki hemen hemen ulusal hükümetin gündeminden ayırt edilemeyecek kadar her kurum ve endüstri ile paralel bir evren oluşturmuştur (Kaplan ve Dubro, 1998: 84). Yakuza bir organize suç örgütünün nasıl sırasıyla kolluk kuvvetleri, kamu kuruluşları, iş dünyası ve halkla bir çeşit ortak yaşam sürdürerek sosyal çevre oluşturduğunun etkileyici bir örneğini oluşturmaktadır (Shaw, 2008: 41).

Yakuza için internet, diğer organize suç örgütlerinde olduğu gibi para akışının sağlandığı yeni bir araçtır. Örgüt için para kazanmanın diğer bir yolu da mafya benzeri özellik kazandıran mahkeme dışında bireysel ya da iş dünyasındaki anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulduğu “kriz yönetimi” işi ve yarı-devlet rolünü aldıkları “güvenlik”tir (Finckenaue, 2007: 103; Shaw, 2008: 41). Ancak bu da günden güne azalan bir ivmeye sahiptir. Beyaz-yaka faaliyetlerinin oranının artmasına bağlı olarak bilgisayar ve mali konularda uzmanlık özellikle yeni iş alanlarıdır (Hill, 2003: 84).

Bununla birlikte Japonya’nın katı göçmen yasasından kaçmak için gemicilik ve inşaat sektöründe günlük işçi ya da hamal olarak elemanlarını çalıştıran Yakuza, sözde arsa uzmanlarını, inatçı arazi sahiplerini ya da kiracıları tahliye etmek için; sözde “*sokaiya*” uzmanlarını da şirketleri korumak ya da onları zarar ettirmek için yıllık olağan toplantılarına katılmak üzere göndermektedir. Zaman zaman da polise bazı konuları çözmesinde yardımcı olmaktadır. Örneğin, polis sokak suçlarıyla mücadele ederken belli ölçüde Yakuza’nın varlığına dayanmaktadır (Shaw, 2008: 42).

Son elli yılda Japonya büyük oranda politik, ekonomik ve sosyal değişim geçirdi. Bu değişimlere karşın Japonya’nın suç örgütleri çoğunlukla da Yakuza örgütleri, kendilerini bu sürece çabucak adapte ettiler.

Japon ekonomisinin düzelmesiyle beraber bu gruplara tolerans gösterildiği de bilinmektedir. Ekonomi düzeldiğinde bu grupların temel ekonomik odağı değişti. Gelişen eğlence sektörü işleri (barlar, kulüpler, restoranlar ve seks hizmeti sunan kuruluşları içeren) yeni bir para kaynağı oldu (Hill, 2004: 98).

Son yıllarda resmi yetkililerce anti-sökaiya tedbirlerinin etkili şekilde uygulanmasıyla minbö denen vatandaşın işlerini şiddetli müdahalelerle halletme, çözüme kavuşturma faaliyetlerini Yakuza; mali kazanç sağlama amacıyla yapmaya başladı. Bunun en sık görülen örneği de trafikte yaşanan anlaşmazlıkların halledilmesiydi. Çünkü Japonya’da sivil anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulması süreci hem yavaş hem de pahalıydı (Hill, 2004: 100). Çoğu durumda Yakuza, müşteri talebi olan gerçek hizmetlerde bulunurken bazen de tazminat almak isteyenlere mazeret buluyordu. Örneğin araçlara kasten zarar verip diğer sürücülerden istemek ya da pahalı giysilerin temizleme şirketlerinde zarar gördüğünü iddia etmek gibi (Hill, 2004: 100).

Diğer Yakuza gelir kaynaklarını ise sanayi atıklarının yok edilmesi, inşaatçılık, iflas yönetimi, emlak, borç verme, amfetamin işi, kriz yönetimi (mahkeme dışındaki anlaşmazlıkları çözmek gibi) ve bu iş alanlarında yer alan şirketleri korumayı içermektedir.

Japon organize suç örgütünün son zamanlarda en çok meşgul olduğu yasal işler eğlence sektörü, emlak alım-satımı ve inşaat olarak devam etmektedir (Finckenauer, 2007: 102). Yakuzalar'ın geçmişte olduğu gibi bugün de usta oldukları bir konu da kara para aklamadır. Bunun en kolay ve en etkin yollarından biri bar, restoran ve hediye dükkânları gibi yüksek gelirli bir iş sürdürmektir. Doğu Asya'da olduğu gibi yatırım ve ihracat-ithalat firmaları çetelerin favorileridir. Ayrıca inşaat sektörü ve liman işletmeciliğinde de önemli yere sahipler.

Japon organize suç örgütü olarak tarif edilse de Yakuza aslında diğer suç örgütlerinden birkaç açıdan çok farklı özelliklere sahiptir. İlk olarak yer altında değil sokaklardadır. İkincisi de siyaset ve polis ile açık ilişki içerisindedir. Hill, bu durumu Yakuza, kanun ve devlet arasında oynanan karşılıklı bir *oyun* olarak tarif etmektedir. Diğer organize suç örgütleri ile karşılaştırıldığında bu oyunda Yakuza'nın (*sui generis*) nev-i şahsına münhasır olmadığı, benzer özelliklerin bu anlamda Sicilya mafyasında, Triadlar'da ve Rus *vory-v-zakone*'de de olduğu bilinmektedir (2003: 1).

Japon Ulusal Polis Örgütü'nün (NPA) 2006'da yayınladığı rapora göre, Yakuza (böryokudan) üyeleri; kumar, kanunsuz yakalama/hapis, tehdit, yağma, uyuşturucu, Bisiklet ve At Yarışı Kanunlarına muhalefet gibi suçlarda tüm suç işleyenler arasında büyük orana (% 50'ler civarı) sahiptir (hakusyol.moj.go.jp/en).

3.2.3.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Organize suç faaliyetleri Türkiye'de ihaleye fesat karıştırmaktan uyuşturucu kaçakçılığına, geleneksel olarak sürdürülen haraç toplama suçundan fuhuş olaylarına kadar değişen çeşitlilikte gözükse de mafya tipi organize suçların içerisinde belirli suçlar ana faaliyet olarak yürütülmektedir.

İtalyan Mafyası'na benzer olarak Türk mafyası da temel olarak kaçakçılıkla, uyuşturucu, kumar ve fuhuş sektöründe faaliyet göstermektedir. Ancak yine onlar gibi bu örgütler de değişen dünya düzeninde şimdilik teknolojik ve dilsel yeterliliklere sahip

olamadıkları için etkisizleşmişlerdir. Yerel olarak çok kuvvetli olsalar da küresel olarak dünyada hakimiyetini ilan etmiş bir Türk mafyasından bahsedilemez (Çakmak, 2011: 98-99).

Türkiye'deki bu örgütlerin yakın geçmişi incelendiğinde özellikle 90'lı yılların ortalarında organize suç örgütlerinin çek senet tahsilatı, devlet ihaleleri, hırsızlık, mal pazarlama, zorla senet imzalatma, kasa hırsızlığı, oto hırsızlığı, fuhuş, göçmen kaçakçılığı, işçi simsarlığı ve kara para aklama gibi alanlarda faaliyet gösterdiği (Özcan, 2006: 59) ortaya çıkmaktadır.

Daha sonraları ise bölgesel anlamda tespit edilen organize suçların genellikle turizm, sanayi, inşaat, emlak, eğlence, taşıma gibi rant alanı yüksek bölgelerde (Marmara, İç Anadolu, Ege, Akdeniz) veya şehirlerde (İstanbul, İzmir, Ankara, Mersin, Konya, Adana...) meydana geldiği gerçekleştirilen operasyonlarla ortaya konmuştur (KOM, 2008). Genel itibariyle nüfus yoğunluğu, nüfusun göç alma oranı, kolluk kuvvetlerinin başarısı gibi değişkenler iller arasındaki sıralamayı değiştirebilmektedir.

Son zamanlarda ise, organize suç örgütleri legal yapılanmaya yönelmiş durumdadır. Artık mafyanın holdingleri olmakta, mafya inşaat sektörü, ihaleler konusu, arsalar, belediye ve hazine arsalarının sahte evraklarla kapatılması gibi büyük kazanç getiren faaliyetler yürütülmektedir. Rant alanı olarak görülen sektörlerin yoğun olduğu, ekonomik açıdan gelişmiş şehirlerde, kolluk kuvvetlerince yapılan operasyon sayılarının fazla olması bunun bir göstergesidir. Bununla beraber, özellikle akrabalık bağıyla oluşan organize suç örgütlerinin, nüfus ve ekonomik açıdan daha az gelişmiş şehir ve bölgelerimizde de faaliyet gösterdikleri yapılan çalışmalar neticesinde anlaşılmıştır (KOM 2008-2011 Raporları).

Organize suç örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için vatandaşlara karşı genelde uyguladıkları yöntemleri maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Çek-senet tahsilatı amacıyla,
2. Alacak tahsili ya da borçlandırma amacıyla adam kaçırma,
3. Borçlunun azmettirmesi sonucu alacaklının tehdidi ve kaçırılması.

Bazı borçlular devreye organize suç örgütlerini sokarak alacaklının alacağından vazgeçmesini sağlamaya çalışmaktadırlar. Böyle bir durumda da alacaklıların elindeki

çek ve senetler zorla alınmakta veya yukarıda belirtilen yöntemler uygulanmaktadır. Özellikle iflas eden işyeri sahiplerinin, işyerlerine mafya elemanları oturmakta ve alacaklıları silah teşhiri veya dövme suretiyle yıldırırmaktadırlar (Yavuz ve Özerkmen, 2008: 30).

Bununla birlikte yerelde kolluk kuvvetlerinin mücadele ettikleri bu örgütlerle ilgili yaptıkları tespitler faaliyet alanlarını ve çalışma biçimlerini sergilemektedir. Kolluk birimlerince yapılan tespitler:

- Tefecilik yapan şahısların, tahsilatı gerçekleştirmek suretiyle komisyon alarak gelir elde ettikleri,
- İhalelerin sonuçlarına etki ederek, komisyon aldıkları veya üçüncü şahıslar vasıtasıyla ticarete atılarak dengeleri bozdukları,
- İş adamları, gazino, bar, pavyon vb. yerlerden koruma adı altında para alarak gelir sağladıkları,
- Otoparklardan haksız kazanç elde ettikleri,
- Turizm bölgelerindeki otel ve barların korku ve baskı yoluyla el değiştirmesinden maddi menfaat temin ettikleri,
- Korku, baskı ve hile yolu ile emlak ve arazi satışlarından gelir elde ettikleri,
- Uluslararası seviyede göçmen ve akaryakıt kaçakçılığı yaparak büyük meblağlarda gelir elde ettikleri,
- Maden ve kömür ocaklarını baskı ve korku yolu ile ele geçirdikleri,
- Sanayi tesislerini, fabrikaları ve firmaları (ilaç, inşaat, çimento, demir-çelik, mermer, taşımacılık vb.) ele geçirmeye çalıştıkları,
- Futbol sektöründe futbolcu transferlerini yönlendirdikleri, bahis oynattıkları, maç sonuçlarına ve kulüp yönetimine etki etmek suretiyle imkânlarından faydalandıkları,
- Müzik ve medya sektörüne nüfuz ederek menfaat temin ettikleri,
- Kapkaç ve gasp amaçlı suç grupları oluşturarak, yüksek meblağlarda gelir elde ettikleri,
- Gıda piyasasında tekel yaratmak suretiyle fiyatların düşmesine veya artmasına sebebiyet verdikleri yönünde olmaktadır (kom.antalya.pol.tr).

Bu listede ortaya konan suçlar çoğu itibariyle örneklemedeki diğer örgütlerde de yer alan, üretmeden kısa vadede çok kazandıran ve mafyavari özellikleri çağrıştıran faaliyetlerdir. Ancak diğer örgütlerin temel faaliyetlerinde yer alan uyuşturucu ticareti, kadın (insan ticareti), kumar ve karapara aklama gibi suçlar bu listede yer almasa da, kökeni haraç ve kaçakçılığa, özellikle uyuşturucuyla ilgili uluslararası kaçakçılığa dayanan (Bovenkerk ve Yeşilgöz'den akt. Kahya ve Özerkmen, 2008: 19), Türk Mafyası halen bu alanlarda etkinliğini sürdürmektedir.

3.2.4. ŞİDDET

3.2.4.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

2001 yılında yapılan bir çalışma (Zhang, 2001: 70), şiddet içeren organize suçların daha çok büyük taşıma noktalarına yakın küçük ve orta çaptaki şehirlerde işlendiğini göstermektedir. Çin'de büyük şehirlere oranla küçük ve orta büyüklükteki kentlerde bombalama, adam öldürme, soygun, çocuk kaçırma ve haraç alma gibi suçların meydana geldiği görülmektedir. Hatta şiddet, hakkında fidye istenen mağdurun canlı olarak yakılarak öldürülmesi ya da boğazının kesilmesi gibi boyutlara ulaşmaktadır.

Organize suç örgütlerinin genel özellikleri arasında olan şiddete başvurma genellikle çarpık kentleşmenin olduğu bölgelerin bir ürünü olan mafyanın sıklıkla kullandığı bir yöntemdir. Bununla birlikte özellikle köylerde ve varoşlarda kırsal bölgelerde tehdit ya da baskı organize suç örgütünün bir yöntemi olarak sürdürülmektedir. Triadlar için taşıma ya da ulaşım ağının yoğun olduğu hatların bulunduğu bölgelerde tren, otobüs ya da gemileri soymak yaygındır. Özellikle tren soygunları bazı gruplar için önemli gelir kaynağıdır. Hem örgüt içerisinde içi disiplini sağlamak hem de etrafa korku ve nam salmak için acımasızca başvuru şiddet, Triadlar'ın illegal işlerini kolaylaştırmaktadır. Ancak suç işlemek için sistematik bir şiddet döngüsüne rastlanmamaktadır (Huang, 2006: 75-76).

3.2.4.2. La Cosa Nostra

LCN ününü, yıllarca uyguladığı acımasız şiddetten almıştır. Diğer organize suç örgütlerinin çoğundan daha fazla sistematik şiddet kullanmayı meslek haline getiren LCN bu bakımdan farklılaşmaktadır. Suç faaliyetlerini gerçekleştirirken sürekli şiddet ya da şiddet tehdidine başvuran örgüt iç disiplini sağlamak için de şiddet uygulamaktadır (Finckenauer, 2007: 87). Genelde de, yapılan disiplinsizliğin cezası ölüm olmaktadır. Kişisel şiddetin dışında sistematik olarak bombalama, patlama ya da kundaklama yaparak mala zarar verme de şiddetin diğer tarafını oluşturmaktadır.

Şiddet kullanma yetisi, doğrudan ya da tehdit şeklinde de olsa *mafioso* davranışının genel bir parçasıydı ve bu özelliği onu diğer Güney İtalyan organize suç gruplarından önemli düzeyde ayırmaktaydı (Gambetta, 2000: 169). Şiddet ve şiddet uygulama tehdidi

LCN'nın değişik suç girişimleri üzerinde tekel oluşturması anlamına gelmekteydi. Bu da rakiplerin cesaretini kırdı ve ortadan kaldırdı, böylece örgütün ününü ve güvenilirliğini artırmaya yaradı. şiddet aynı zamanda iç disiplini sağlamak için de önemliydi. şiddet tehdidi, LCN faaliyetlerinin sıklıkla temelinde zaten vardı.

şiddete başvurmaları sebebiyle Güney İtalya'daki mafya, Çin Triadları ve Japon Yakuzası gibi örgütlerle büyük benzerlikler taşımaktadır. Yüzlerce yıllık tarihleriyle, eklenmiş yapılarıyla ve sofistike ritüelleri ve sembolik araçları ile bu örgütler organize suç dünyasında bir çok paralellikler göstermektedir. İlegal malların ticaretini sistematik olarak yapan diğer örgütlerin hiçbirisi aynı seviyede bir karışıklığa ve uzun ömürlüğe sahip değildir (Paoli, 2007: 857).

Bununla birlikte aşırı şiddet, şiddet uygulayanlarda bir paranoyaya sebep olmasının ötesinde, ailesinin yarısı öldürülen ve bu yüzden 1983'te itirafta bulunan Tommaso Buscetta örneğinde olduğu gibi intikam almaya ve *omertanın* ihlaline de sebep olabilmekteydi (Gambetta, 2000: 166).

Sadece illegal yapılar arasında değil, örgütlerin dışında da ekonomik kazancın sağlanabileceği fırsatlar da değerlendirilmekteydi. Sivil görevlilerin rüşvet verilerek ayartılması, seçim desteği için karşılıklı destek sağlanması ya da iş dünyasındaki anlaşmazlıkların toprak sahiplerinin ve girişimcilerin lehine halledilmesi bunlara birer örnek oluşturmaktaydı (Gambetta, 2000: 170).

Mafya tarafından iki yönlü baskı uygulanmaktadır. İlk baskı insanların haraç, dolandırıcılık, çocuk kaçırma, ucuz işçilik, kaçakçılık ve diğer yöntemlerle sömürülmesi yoluyla; ikincisi de bu baskıya karşı koyan ve zalimliğe karşı yasal kurumlara başvurmaya çalışan insanların bürokrasi, politika ve yerel bağlantılarla kurulan ağlar üzerinden engellenmesi şeklinde meydana gelmektedir (Çaylı, 2010: 6). Mafyanın bütün faaliyetleri açıkça şiddet içermemekle birlikte aslında mafyadaki temel dönüşüm beyaz-yaka suçlarına doğru olmuştur. Çünkü bu tip suçlar normalde görünürde olmadığından sosyal olarak da tepki çekmemektedir.

3.2.4.3. Kolombiya Kartelleri

Kolombiya belki de dünyada en çok şiddet olaylarının meydana geldiği ülkedir. Kolombiya kartellerinin bugünkü durumunu iyi değerlendirebilmek için ülkedeki şiddet sarmalının tarihini iyi bilmek gerekir. 1901 halk savaşları ile nitelenen karışıklıklardan sonra Kolombiya iktidarın değiştiği, vahşetin göstergesi olan ve 50 yıl süren şiddet olaylarına sahne oldu. 1930 ve 1950 yılları arasında Kolombiya'nın liberal ve muhafazakar partileri gerilla çeteleri tarafından desteklenen bir dizi iktidar mücadelesine girdi (Schulte-Blockholt, 2006: 100-101) ve bu mücadele 250.000 sivilin yaşamına mal oldu (Bibes, 2001: 247). Bu şiddet durumu oligarşik devlet otoritesine karşı ordunun da etkisiz kalması nedeniyle birçok kurumu da içerisine de alacak şekilde kurumsallaştırmıştır.

Medellin ve Cali kartelleri Kolombiyalı gazetecileri, politikacıları, hâkimleri parlamenterleri, polisleri, ordu üyelerini, bakanları ve diğer olası öğeleri öldürerek ya da en azından tehdit ederek şiddet uygulamışlardır (Lee III ve Thoumi, 1999: 61). Kartellerin geçmişinde 63 kişinin öldüğü bombalı saldırı, içerisinde muhbir olduğu için birçok insanın öldüğü bir uçağı düşürmek gibi ağır şiddet olayları da bulunmaktadır (Mallory, 2007: 53). Ülkede, kırk yıl süren gerilla savaşları, suç ve yozlaşma nedeniyle çok tehlikeli, kanuna uyulmayan bir ortam oluşmuş bulunmaktadır. Masum köylülerin öldürülmesi, iş adamları ve ailelerinin fidye için kaçırılması ve polislerin düzenli olarak öldürülmesi Kolombiya'yı dünyanın en güvensiz ülkelerinden bir haline getirmiştir.

Organize suç örgütlerinin kendilerine has biçimde şiddete başvurmaları ve denetimsiz zenginlik sağlamaları Kolombiya'da çok ciddi seviyede demokratik bağımsız bir devletin varlığına tehdit oluşturmaktadır (Fukumi, 2003: 98).

Kolombiya zenginlik ve iktidarın kaynağı uyuşturucu ticaretinin varlığı sebebi ile şiddete dönüşen geleneksel devrimci hareketlerin örneklerine sahne olmuş bir ülkedir. 1980'ler boyunca meydana gelen terörist faaliyetler serisi sebebi ile yeni tür bir iç çatışma tanımı bu dönemde ortaya çıkmıştı: narko-terörizm (Bibes, 2001: 244).

Medellin kartelinin uyguladığı şiddetin derecesi kendine has biçimde aşırı olabilmektedir. Bunun en bilinen örneği 1989'da Bogota'daki bombalamadır. Medellin karteli başlangıçta, Kolombiya devlet yetkililerinin uyuşturucu tacirlerinin yargılanabilmesi için ABD ile yapılan anlaşmayı iptal etmesi karşılığında dış borcu ödemeyi teklif etti. Hükümetin kabul etmemesi üzerine şiddetli bombalama olaylarına

başladılar ve 6 Aralık 1989'da Emniyet Genel Müdürlüğü merkez binasını bombalayarak 1700 Kolombiyalı ve 400 polis memurunu öldürdüler. 1990'da da altı aylık süreçte 200 bombalama olayını gerçekleştirdiler (Fukumi, 2003: 100).

Suç örgütlerinin malvarlığının artması ile şiddet arasında korelasyon bulunduğu bazı çalışmalarla ortaya konmakla birlikte Kolombiya'da şiddetin narko-terörizm olarak ifade edilen büyük boyutlarda olduğu yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı üzere ortadadır. Günümüzde halen bu bölgede polis ölümlerini de içine alan şiddet olayları devam etmektedir.

3.2.4.4. Rus Mafyası

Rus organize suç örgütünü, acımasızlığı, aşırı şiddet uygulama eğilimi ve dış ülkelerde faaliyet gösterme kabiliyeti ve isteği gibi bazı faktörler ifade etmektedir (Dunn, 1997: 63). Değişik suç grupları arasında ortaya çıkan anlaşmazlık ve şiddetin, aynı zamanda beyaz ve mavi yakalı suçlular arasında da artmaya başladığı gözlemlenmektedir. Güçlü gruplar arasında suikast timleri oluşturarak birbirlerini elimine etme gayreti bunun bir göstergesidir (Finckenauer ve Voronin, 2001: 15).

Rusya'da bugün organize suç örgütleri iş dünyasına ve ekonomik girişimlere iyice girmiş durumdadır. *Krysha* koruma sistemi, birçok işletmenin şantaj ve koruma haracı mağduru olması anlamına gelmektedir. Devletin elindeki işletmelerin hızla özelleştirilmesi organize suçun, kilit noktadaki birçok mülkü ele geçirmesini sağladı (Finckenauer, 2007: 98).

Bununla birlikte örgüt, “çatı altında” bulunan iş sahiplerinden her zaman açıktan haraç istemez. Genellikle, *krysha* çok değişik hizmetler sunar. Örgütün sağladığı hizmetler girişimcileri sadece suçlulardan korumakla sınırlı değildir, aynı zamanda alacak tahsilinden yerel makamlara rüşvet yedirmeye kadar değişmektedir (Shvartz, 2003: 376). Bu hizmetten faydalanmak için Rusya'daki şirketlerin % 70-80'i gelirlerinin ortalama % 20-50'si oranında ödeme yapmaktadırlar (Varese, 2001: 102).

Rüşvet, kalpazanlık, fiziksel şiddet, öldürme ve güç gösterme kentteki yeni faaliyetlerdir. Günümüz Rus mafyası çok kazanan bir hizmet sağlayıcısı hüviyetindedir. Bu bağlamda ifade edilen *krysha* ya da ‘roof’ (çatı) koruması oldukça önemli, fakat karışık ve

bazen de belirsiz bir kavramdır. Bu kavram koruma parası olarak haraç almadan çok daha olumlu hizmetlere kadar çok çeşitli faaliyetler için kullanılmaktadır (Galeotti, 2004: 57). Sistem, devlet görevlilerine rüşvet vererek, onlara karşı (*militsiya*), vergi polisi, ordu, gümrük ve sınır koruma memurları gibi) örgüt üyelerinin korunmasını sağlamaktadır (Webster ve Borchgrave, 1997: 17).

Rus organize suç grupları, Rus iş dünyasında haraç ödemeyi kabul etmeyen patronlara karşı katil ve kundakçı kiralamasıyla da bilinmektedir. Kalabalık restoranlarda ya da diğer halka açık mekânlarda karşıt organize suç grupları arasında uzun süre devam eden silahlı çatışmalar değişik zamanlarda kaydedilmişti. Rus organize suçunun şiddet olaylarıyla bağlantısı 1990'lı yılların sonunda yükselişeydi ve özellikle kiralık katiller konusu kolluk kuvvetleri için en büyük problemlerden biri olarak görülmekteydi (Webster ve Borchgrave, 1997: 41).

Organize suçla özdeşleşen şiddete başvurma olayları Rusya'daki gruplar içerisinde de vardır ve bu durum onları bir organize suç olarak nitelendirecek en yakın özelliğidir. Mafya kontrolündeki şirketler kapitalist iş yapma yollarına adaptasyon döneminde pazarda tekelleşmek için tehdit ve şiddete başvurmuş olabilir. Bununla birlikte muhalif partilere, kuruluşlara ve gruplara da şiddet uygulanmış olabilir (Schulte-Bockholt, 2006: 168). Ancak, suç girişimlerinin tekeli ele almak ya da sürdürmek için sistematik bir şiddet uygulamasından bahsedemeyiz (Gerber, 2000: 339). Çoğu eski suçlu artık yasal iş adamı olmuş gözükmektedir. Ancak uyuşturucu işiyle ilgilendikleri zaman halen aynı bilinen yöntemlere başvurdukları da bilinmektedir.

3.2.4.5. Yakuza

Yakuza üyeleri eskiden beri onur ve vatanseverlik yolunu benimsemiş gözükmekteydiler ve her zaman tüm toplumun yararını gözetiyor gibi davranıyorlardı. Bu, Yakuza'yı diğer bazı organize suç örgütlerinden ayıran temel bir noktadır.

Yakuza her zaman "*bushido*"⁴yu kendine kılavuz yapmakla ya da samurayın yolunda olmakla övünmektedir. Şiddete dayanan ölüm geleneksel olarak romantik, trajik ve gurur duyulan bir kader olarak görülmekte ve üyeler arasında güçlü bağların olmasına

⁴ Japonlara özgü iletişim kodu ve şövalyelik olarak da bilinen bir tür samuray yaşam biçimi

zorlayan Japon “*giri*” ve güçsüz, aciz insanlara ve başkalarına karşı merhamet ve şefkat duygularını ifade eden “*ninjo*” kavramları üyeler arasında yaygındı (Kaplan ve Dubro, 2003: 17). Böylece ilk zamanlar ölüme karşı cesur olma ve giri-ninjo duygularını benimseyen Yakuza toplumunda kendine daha çok yer edinmişti.

Aynı zamanda Yakuza üyeleri kanunlarda belirtilen suç tehdidinden bilerek sakındıklarından, “*minbō*⁵”, yetkililerin suç kanunu bağlamında çok zor uğraşacakları bir Yakuza faaliyeti kategorisidir. Çünkü Yakuza üyeliğine has kesik parmaklar, dövmeleler, belirgin bir konuşma ve giyim tarzı gibi ayırt edici ortak özellikler normal bir Japon vatandaşı tarafından kolayca anlaşılabilirdiğinden ve Yakuza isimlikleri ve yaka rozetleri açıkça çete üyeliğini ifade ettiğinden, açıktan gözdağı vermek çok da önemli değildir.

Yakuza / bōryokudan üyelerinin gözdağı ya da tehditleri ve uyguladıkları şiddet dünyaca ünlenmiştir. 1980’ler boyunca Yakuza’nın gelirinin büyük bir oranı, mevcut yasal çerçevede mücadele edilebilecek türden, açıkça tehdit içeren faaliyetlerden elde ediliyordu (Hill, 2004: 100). Günümüzde de zaman zaman şiddet uygulayarak Japonya’da hissedarların genel kurul toplantılarında düzenlerini sürdürmek için bōryokudan infazcılarını kullanılmaktadır (Finckenauer, 2007: 102).

Yakuza, özellikle de bōryokudan grupları (şiddetli olanları) patolojik şiddete başvurmaları sebebi ile en tehlikeli ve ciddi tehdit olarak kabul edilmektedir (Finckenauer, 2007: 101). Aşırı milliyetçiler olarak şiddetleri ülke çapına yayılmıştır. O kadar ki “iki başbakan, iki maliye bakanı öldürmeleri ve bazı politikacı ve sanayicilere de saldırımları” (Skold’dan akt. Mallory, 2007: 116) şiddet boyutunu ortaya koymaktadır.

2003 yılında 3000 firmaya posta yoluyla yapılan ulusal bir ankette cevap verenlerin % 30’undan azı son bir yıl içerisinde Yakuza ya da karşıt gruplardan para ya da sözleşme (anlaşma) için teklif aldıklarını ifade etmiştir. Yine cevap verenlerin % 87,8’i bu tür talepleri reddettikleri için hedef olunduklarını, %8,7 si ise bir şekilde talepleri kabul ettiklerini itiraf etmişlerdir (Hill, 2004: 104).

Ülkedeki şiddeti azaltmak ve Yakuza içindeki çatışmaları önlemek için 1972’de kurulan Pan-Tokyo birliği Kantō Hatsuka-kai, tüm bakuto gruplarını kapsamaktaydı ve amacı da çeteler ya da gruplar arasında çatışmalara ve yanlış anlamalara çözüm bulmaktı.

⁵ Vatandaşın işlerini şiddetli müdahalelerle halletme, çözüme kavuşturma faaliyetleri

“Yargı kararlarının organize suç standartlarıyla, son yıllarda Yakuza içindeki çeteler savaşı gözle görülür biçimde azaldı; 1992 ile 2001 yılları arasında Yakuza çeteler arası çatışmaya bağlı adam öldürme ve yaralama olaylarının ortalaması 3.1 ve 11.5 idi. Son yıllarda bu azaldı. Aynı dönemde çatışma sayısı ortalaması ise 8.6 idi” (Hill, 2004: 109). Bu karşılıklı ateşkesi etkileyen faktörler: Japon organize suçunun olgunlaşmış hali, Japon toplumundaki şiddetin eskiden beri düşük seviyelerde olması ve şimdilerde bu tür faaliyetlerle ilgili sağlam yerel önlemlerin ve yargı yorumlarının olmasıdır.

3.2.4.6. Türkiye’deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Organize suç örgütlerinin başvurduğu şiddet, esasında hem örgüt içi disiplini sağlamak hem de yasadışı faaliyetlerini sürdürmek için ihtiyaç duydukları bir araçtır (Cengiz, 2005: 149). Buna rağmen organize suç örgütleri güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmemek için sıklıkla şiddete başvurmazlar. Bunun yerine şiddet tehdidinde bulunurlar. Şiddetten çok yolsuzlukla faaliyetlerini yürütme eğilimindedirler, ancak gerektiğinde şiddete başvurmaktan çekinmezler.

Son yıllarda organize suç örgütlerinin yukarıda sayılan çekinmeden ziyade sanayi, bankacılık ve hizmet sektöründe faaliyet göstermeleri şiddet olgusunda eskiye oranla azalma meydana getirmiştir (Taşkın, 2001: 19). Yakın döneme kadar herkes tarafından anlamı bilinir hale gelen dizlerden ya da topuktan vurma mafyaya özgü bir cezalandırma biçimi olmakla birlikte günümüzde pek görülmemektedir. Buna rağmen tüm mafya örgütlerinde olduğu gibi şiddet uygulayabilecek potansiyele sahip olduklarının toplum tarafından bilinmesi Türkiye’deki örgütlerin etkinliğini arttırmaktadır.

Ülkemizde korkutma ve sindirme gücünü elinde bulunduran, işlemiş olduğu suç faaliyetlerinde tehdit, cebir, şiddet uygulayabilen, suç işlemeyi süreklilik haline getirmiş, belirli bir işbölümü çerçevesinde hiyerarşik yapıya sahip olan suç grupları olarak tanımlanan organize suç örgütleri (KOM Raporu, 2011), modern devletin şiddet (güç) kullanma ve vergi toplama tekeline alternatif oluşturmaktadır.

Haksız kazanç sınır tanımayan bir kimliğe büründüğünden organize suç örgütü ya da mafya şantaj, tehdit, adam kaçırma, alıkoyma, adam yaralama ve adam öldürme gibi yöntemlere başvurmaktan hatta belediye başkanı, kamu görevlisi ya da kolluk gücüne karşı silah kullanmaktan kaçınmamaktadır (Yavuz ve Özerkmen, 2007: 153-154).

Bununla birlikte sürekli şiddet ya da şiddet tehdidi uygulayan bir ulusal mafyadan söz edilemez. Buradaki şiddet olgusu çete olarak ifade edilen oluşumlara aittir.

Ülkemizde organize suç olgusunun altyapısında şiddet kaçınılmaz biçimde yer almaktadır ve bunu sağlayan gelişme Kardaş'a göre, suç işleme ve saldırganlık eğilimlerini arttıran sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik parçalanmadır (2005: 36). 1980'lerde özellikle İstanbul, İzmir, Ankara, Adana ve Bursa illeri gibi büyük illere başlayan göç dalgası ve bu illerdeki çarpık kentleşme ile ortaya çıkan gettolaşma, organize suç örgütlerinin oluşumuna zemin hazırlayarak tehdit ve şiddet kullanmak suretiyle ihaleler ve arazi, inşaat gibi birçok sektörde tekelleşmeye sebep olmuştur. Yakın tarihimizde şahit olunan ve toplumsal hafızada önemli yaralar bırakan yolsuzluklar da bu süreçleri etkilemiştir.

KOM Raporlarından elde edilen veriler ışığında özellikle büyük illerde çok büyük kazançlar elde etmenin kısa yollarını bulan çetelerin EGM'nin KOM birimlerinin yaptıkları operasyonlarla yakalanarak adli mercilere teslim edildikleri görülmektedir. Bununla birlikte örgüt içi disiplini sağlama adına ve "racona uymama", "ihanet etme", "adamını satma" gibi nedenlerle gerçekleştirilen örgüt içi infazlar örgüt içinde katı bir disiplinin varlığını göstermektedir (Yavuz ve Özerkmen, 2007).

3.2.5. ETNİK VE SOSYAL KİMLİK

Örgütsel bir "kimlik"ten ya da bir "mafya kültürü"nden bahsedebilmek için, bunun içerisinde kültürü oluşturan gelenek ve ritüeller içinde kodlanmış değerler, semboller, mitler ve göreneklerden örnekler vermek gerekir.

Smith'e göre etnik bir topluluğun altı ana niteliği olmalıdır:

Kolektif bir özel ad, ortak bir soy miti, paylaşılan tarihi anılar, ortak kültürü farklı kılan bir ya da daha fazla unsur, özel bir yurtla bağ ve nüfusun önemli kesimleri arasında dayanışma duygusu (1999: 42). Bu özellikleri örneklemdaki örgütler bağlamında incelediğimizde hepsinde kolektif bir özel ad görebilmekteyiz.

İtalyan organize suç örgütü La Cosa Nostra'dan, Çinli Triad'lara, Rus Mafyasından Kolombiya Kartellerine kadar büyük çaptaki organize suç örgütleri ırk ya da etnisite temelli örgütlerdir (Shaw, 2008: 32). Bununla birlikte örgütlerin hepsi kendi içerisinde

ortak bir etnik yapıya sahip olduğundan, tam bir homojenlikten bahsedemeyiz. Örneklemedeki örgütler etnik ve sosyal kimlik bakımından irdelendiğinde ortak olduğu kadar farklı noktalar da ortaya çıkmaktadır.

3.2.5.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Çin’de yeraltı dünyasının, Çinli gizli topluluklarının bir parçası olarak uzun ve çaplı bir geçmişi vardır. Çinli gizli topluluklar iki gelenekten gelen 2000 yıllık bir geçmişe sahiptirler: kışkırtıcılık yapan birlikler (*huidang*) olarak tanımlanan çeteler ve topluluklar ile dinsel mezhepler (*jiaomeng*) (Xia, 2006: 157).

Triad topluluğu 17. yüzyıl Çin’inde Qing Hanedanlığı’nı yıkıp yerine Ming Hanedanlığı’nı getirmeyi amaçlayan bir grup Monk tarafından Şaolin Tapınağında kurulmuştur (Chu, 2000: 11; Wright, 2006: 110). Bununla birlikte genel söylem, gizli toplulukların (komşu çeteler, serseriler, karşılıklı yardım toplulukları, loncalar ya da dinsel mezhepler gibi) 7. ve 13. yüzyıllar arasında Tong ve Song Hanedanlıkları zamanında yaygınlaştığı yönündedir. Bununla birlikte gizli toplulukların esas oluşumları suç ve illegal ticaretle ilgilenmeye başladıkları Ming Hanedanlığının Qing’e dönüşmesi sonrası (1368-1644) gerçekleşmişti (Xia, 2006: 157).

Uzun tarihi süresince Çin’de gizli ya da ezoterik örgütlerin mümkün olan her çeşidi görülmüştür. Bu muazzam ülke her zaman için bir ezoterik örgütler diyarı olmuş, farklı ekonomik ve sosyal grupların temsilcilerini; ziraatçıları, tüccarları, politikacıları, askerleri, din adamlarını ve hatta dilenciler ile hırsızları bile bir çatı altında toplayan sayısız gizli toplulukları barındırmıştır. Örneğin; 1674 Yılında Ming Hanedanı’nın düşüşünden sonra, tahta çıkan Ching Hanedanı’nı devirmek ve Mingleri yeniden başa geçirmek amacını taşıyan gizli örgütler büyük çaba içine girmişler, bunun için sokak serserilerini bile bir araya getirdikleri "Ko Lao Houei" (İhtiyar Kardeşler) örgütünü kurmuşlardır (Xia, 2003: 157).

19. yüzyıla girildiğinde ise gizli topluluklar, geniş isyanlar organize ettiler ve Qing Hanedanlığı’nı 1911’de devrilmesine kadar salladılar. Cumhuriyet dönemi (1911-1949) yeraltı topluluklarının Çin tarihinde en fazla rahatsızlık verdiği dönem oldu (Bolz, 1995: 148). 1940’ların sonunda devlet yetkilileri gizli toplulukların üye sayısını 80 milyon olarak

tahmin etmekteydi. Dahası iki milyon haydut ve 300 dinsel mezhep bulunmaktaydı. Özellikle bu dönemlerde politika – suç bağı somut olarak biçimlendi (Xia, 2006: 157).

Bazı akademisyen ve yasal otoriteler Triadlar'ın orijin, dönüşüm, ritüeller ve uygulamalar bağlamında Sicilya Mafyasına çok benzer olduğunu belirtmektedirler (Finckenaue, 2007: 104). Örgüte üye olmak önemli siyasi ve ekonomik bağlantılar kadar statü de getirmektedir (Bolz, 1995: 148). Örgüte katılmak isteyenler karmaşık ritüellere ve törenlere katılmak zorundadırlar. Bütün kardeşler ve büyükler çok sayıda geçitle (*gongkou*) bölünmüş beş daireye (*tangkou*) mensupturlar. Hepsi bir limanda aynı yerde yaşar ve birbirlerine eşit şekilde davranırlar. Birbirlerini tanımak ve iletişim kurmak için kendilerine has kural, jargon ve işaretleri vardır (Otuzaltı Yemin, Yirmialtı Kural, Onbir Emir gibi). Ayrıca, Triadlar için kan kardeşliği ve kılıç kardeşliği güçlü bir kimlik ve dayanışma duygusu oluşturmuştur (Xia, 2008: 8-9).

İmparatorluk dönemi Çin'de Triadlar, sık sık yerel çaptaki silahlı karışıklıklar ve toplu kavgalar içerisinde yer almaları sebebiyle artık karşılıklı yardımlaşma örgütü olmak yerine kışkırtıcı ya da isyan eden ve bertaraf edilmeleri gereken gruplar olarak görülmeye başlandı. Bu dönemde ortaya çıkmaları yasak olduğundan Triad üyeleri, girift ve benzersiz bir hiyerarşik konumlar, el işaretleri, selamlama hareketleri, “36 yemin” olarak şekillenen davranış biçimleri, çay/şarap içme ayinleri, sisteme bağlı hale gelmiş liderlikler ve kimlikler, gizli semboller ve diyagramlar, parola olarak kullanılan şiirler ve diğer örgütsel yapıyla ilgili düzenlemelerden oluşan bir düzenleme içerisinde yetkililerin görüş mesafesinden uzak kalmayı hedeflediler. Bu sofistike ve özel düzenlemeler Triad üyeleri için, 1950 öncesi Çin, Hong Kong, Tayvan ve Amerika'da “shan” olarak isimlendirilen özerk Triad örgütlerinin gelişimi adına bir temel oluşturdu (Huang, 2006: 75).

1989'da Triadlar'ın yasal çizgiye gelmesi ve normalleşmesi Triad topluluklarının doğasında büyük bir dönüşüme neden oldu. Bu topluluklar artık gizlilik ve efsanelerle gizlenmiyorlardı. Hatta isteyen ve Triadlar'la ilgilenen herkesin katılımı hoş görülüyordu. Serbest üyelik sebebiyle de Triad örgütlerinin çoğu geleneksel yapısal ögesi (36 yemin, çay/şarap içme ayini gibi) ister istemez önemini kaybetti. Bu örgütsel dönüşüm Triadlar'ın gelişimsel tarihinde bir köşe taşı olarak Triadlar'ı 1990 sonrası serbest (esnek) örgüt yapılanmasına götürdü (Huang, 2006: 76).

Günümüzde ise Triadlar'ın yaşam felsefeleri şu hususları içermektedir:

“Öğretileri dudakla yaymak ve kalpler vasıtasıyla bağlanmak”, “simge haline gelmiş karakterleri ve resimleri kullanmayı terk etmek”, “kayıt formlarını ve üyelik ritüellerini kaldırmak”, “sadece tek taraflı sözleşmeler yapmak” ve “aile üyeleri arasından daha aktif olanları almak”(Xia, 2008: 10). Geleneksel örgüt yapı ve işlevlerinden modern olana doğru bir değişim ve dönüşüm ile aynı zamanda “girişimci mafya” profiline uygun özellikler Triadlar'ın belirgin niteliklerinden olmuş gözükmektedir.

3.2.5.2. La Cosa Nostra

Mafya, İtalya'da ilk defa feodalizmin sona ermesinden bir süre sonra (1812) ve İtalyan devletinin kurulmasının öncesinde (1861) Bourbon yönetimindeki Batı Sicilya'da ortaya çıktı. “Mafya” kelimesi resmi olarak ilk defa 1865'te Palermolu bir başsavcı olan Filippo Gualtieri tarafından hazırlanan bir raporda yer aldı. Bazı bilim adamları mafyanın izlerini, 17. ve 18.yy.larda baronların mülklerini beklemek için tuttukları silahlı korumaları “Mafiosi” ye kadar götürmüşlerdir (Bandiera, 2002: 7).

Kültür, Güney İtalya'da mafyanın ortaya çıkmasında çok büyük öneme sahiptir. Bölge zirai ekonomisi içerisinde genellikle kolektif karakteristik özelliklerle geleneksel değerleri temsil etmektedir ve “onur” ile “güven” kavramları bu kültürel özelliğin iki önemli sonucudur. Kültürden ayrı olarak politika da mafyanın gelişiminde önemli etkiye sahiptir. Bununla birlikte hükümetler tarihi süreç içerisinde İtalya'dan mafyayı tamamen uzaklaştırmak için çok büyük önlemler almalarına rağmen engel olamadılar (Çaylı, 2010: 1). İtalya'da Sicilya mafyası sadece bir örgüt değil, aynı zamanda bir kültür, bir yaşam tarzıdır. Disiplinli, hiyerarşik ve patriarkal bir örgüte uygun olarak, üyelerinin belirli kural ve beklentilere uyum sağlamaları gerekmektedir (Galeotti, 1998: 416).

Sicilya mafyası içerisinde gelen LCN ve diğer İtalyan organize suç gruplarından (Camorra ya da 'Ndrangheta gibi) olmak, örgüte başlama ve üyelik kodları için geçerlidir. Örgüte üyelik gizlilik içerisinde ve törenle gerçekleştirilir. Üye olma hem onura hem de artan bir gelire sahip olma anlamına gelmekle birlikte özellikle omerta yeminine sadık olma gibi sorumlulukları beraberinde getirir. Aynı zamanda örgüte yeni başlayanlar yemin ederler, ancak yemin etmeden önce diğer aile reislerine de bilgi verilmesi zorunludur. Örgüte eleman alımı aileden en az üç kişinin bulunduğu, Cosa Nostra'ya bağlılığı ifade

eden bir yemin töreniyle başlamaktadır. Aday bir azizin resmini elinde tutar, iğne batırarak kanattığı parmağıyla resme dokunur, resmi yakmaya başlar ve ellerinde tuttuğu resim tamamen yanıncaya kadar “Eğer yeminime sadık kalmazsam etim bu resim gibi yansın” diyerek yemin eder. Böylece aileye kabul edilir (Catanzaro, 1992: 199; Smith, 2007: 35).

Cosa Nostra üyeleri kendilerini her zaman onur insanları (men of honour) olarak görürlerdi. Onur insanları (*men of honour*) olarak Cosa Nostra üyeliğine kabul edilenler kendilerini mafya olarak isimlendirmiyorlardı. Dolayısı ile “mafya” kelimesinin etimolojik kökeni ile ilgili tahminler bu bakımdan yanılmış gözükmetedir. Sadece on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Palermo lehçesinde bu kelimenin “bir çeşit kendine güven ve güzellik” anlamında kullanıldığı ifade edilmektedir (Dickie’den akt. Lawless, 2006). 20. yy.ın ortalarından itibaren de üyeler “girişimci” olarak görülmekte ya da isimlendirilmekteydi. Bu dönüşümün hikâyesini Pino Arlacchi’nin “Mafya Ahlâkı”nda detaylı olarak görmek mümkündür.

İtalya’da genç mafya delikanlıları sadece gösterişli değil, aynı zamanda tehditkârdı. 19. yüzyılın sonlarında Sicilyalı polis ve kriminolog Antonio Cutrera, mafioso hakkında, “parlak renkli gömlek giyer, şapkasını hafifçe yatık tutar, bolca briyantınlanmış saçlarını bir zülûf alnına düşecek şekilde tarar; bıyıkları güzelce düzeltilmiştir. Yürüdüğünde kalçalarını sallar, sigarası ağzında, bastonu elindedir ve uzun bıçağını güzelce... polisten saklamıştır” diye yazar (Akt. Fentress, 2004: 154). Bu tasvir mafya üyesinin kendine özgü kültürel kodlarını ifade eder. Mafya denince herkesin aklına gelen aşağı yukarı bu görüntüdür.

Mafyaya özgü diğer bir özellik olan *omerta* mafyanın İtalyan toplumunun “güven” ve “onur” kavramlarına olan yakınlığından yararlandığı dönemde ortaya çıkmıştır. Mafya perspektifinden “yaptığı işlere bağlılık ve sessiz kalma” olarak tanımlanmaktadır (Çaylı, 2010: 4). Bununla birlikte, mafyanın son dönemlerdeki dönüşümüne paralel olarak mafya kimliğine içkin olan *omerta* da etkisini yitirmektedir. Bütün bu gizlilik ve ritüellere rağmen ABD federal tanık koruma programı altında, -omertanın artık eskisi gibi etkili olmadığını doğrulayan- kendi gangster arkadaşlarının adli soruşturmalarında devlete yardım eden yüzlerce LCN üyesi olduğu ifade edilmektedir (Finckenauer, 2007: 87). Aynı olgu, geri dönüşlerin yaşandığı İtalya’da da söz konusudur. Son dönemde basına ve medyaya da yansıyan (Habertürk vd.), İtalya’da yakalanan bir mafya babasının mafyaya bağlılığını

göstermek için diğer mafya elemanlarını dudaklarından öpmesi “Merak etme ağzımı sıkı tutup konuşmayacağım” anlamında devam eden bir omerta geleneğidir.

Fakat ortaya çıkan değişim rüzgarları mafyayı ve ona ait kültürel kodları da etkilemiştir. Bu değişim ve dönüşümün birçok nedeni söylenebilir. Ancak mafyanın ayırım yapmadan, rastgele işlediği cinayetlerle onurunu kaybetmesi öne çıkan nedenler arasındadır. Sicilya’da La Cosa Nostra’nın 1963’teki varlığı bir savaşın başlaması ile eş zamanlıdır. Bu tarihten sonra on yıllarca süren bir savaş durumu başlamıştı. Bu savaşın odak noktası Cosa Nostra Komisyonu’nun kontrolünü ele geçirmektir (Blok, 1994: 51). Mafya savaşları olarak bilinen çatışmalar “onurlu insanlar”ın yerine “girişimci mafya”yı getirdi. Günümüzde halen bunun izleri görülmektedir.

3.2.5.3. Kolombiya Kartelleri

Kolombiyalı uyuşturucu baronları ortaya çıktıkları dönemde milli değerlerin savunucusu, şehrin liderleri ve ilerleme için savaşan kişiler olarak görülüyorlardı. Hatta uyuşturucu işi ile uğraşanların ülke ekonomisine ve refahına katkı sağladığını iddia ediyorlardı (Lee, 1990: 53). Buna karşın zayıf devlet yapısı, milli kimlikten yoksunluk ve insanlar arasında güvensizliğin aşırı bireysellekle birleşmesi ve yüksek iş maliyetleri Kolombiya’yı kliklerin ve mafya benzeri çetelerin iş dünyasını ve politik iktidarı kontrolü altına aldığı bir ülkeye dönüştürdü (Lee III ve Thoumi, 1999: 63).

Çoğu genç ve hedefine ulaşamamış Kolombiyalı için ilk zamanlar illegal uyuşturucu endüstrisi sosyal statü sağlamanın en kolay yoluydu. Zamanla illegal yollardan elde edilen gelir ve sermaye düzeyinin artması devleti daha da zayıflatarak illegal yollardan elde edilen gelir ve sermayenin toplumun çoğunluğu tarafından benimsenmesine yol açtı.

Kolombiya Kartelleri eskiden beri, Kolombiya narko-mafyasının temelini oluşturan şiddet geleneği, güçlü aile bağları, uzun geçmişe sahip haydutluk ve haraç alma, devlete güvenmeme, suç ve girişimci yeteneklerinin kombinasyonuna sahip olma gibi özelliklerle Güney İtalya’nın sosyokültürel geçmişine paralel biçimde Sicilya Mafyası ve La Cosa Nostra’ya benzetilmektedir (Finckenauer, 2007: 111). Ancak daha ilk zamanlarda ve sonraları da –biraz da ABD’nin uyuşturucu ile mücadele politikasının özel bir yönüne bağlantılı olarak- milliyetçi olarak biliniyorlardı (Lee, 1990: 53).

Medellin karteli merkezî olmayan ve belli bir biçimde yapılanmayan oluşum olduğundan ülke güvenlik görevlilerince bir ahtapota benzetiliyordu. Medellin kartelinin en önde gelen üyeleri ilk kurulduğu tarihten itibaren yakın akrabalar, çocukluk arkadaşları ya da komşulardan oluşuyordu (Mahan ve O’Neil, 1998: 110). Gevşek yapılanması ve kokain pazarındaki anlık değişikliklere ayak uydurabilmek için yeterince esnekliğe sahip olması sebebi ile aynı zamanda içine sızılması zor bir örgüt niteliği taşıyordu.

Cali karteli ise Medellin kartelinden ve diğer uyuşturucu bağlantılı örgütlerden öncelikle sosyal kimlikleri sebebi ile ayrılmaktadırlar. Örgütün kurucusu olan Rodriguez Kardeşlerin ve Santacruz’un diğer bütün uyuşturucu tacirlerinden daha yüksek düzeyde bir kökene sahip olmaları onların “Cali centilmenleri” olarak isimlendirilmelerine neden olmuştur (Lee III ve Thoumi, 1999: 65). Cali karteli üyeleri ayrıca oldukça profesyonel davranmaları ve Medellin karteline kıyasla nadiren şiddet kullanarak genellikle işadımı gibi faaliyet göstermeleri sebebi ile de “Cali centilmenleri” olarak biliniyorlardı. En azından devletin karşısında olmak yerine devletin yanında yer alarak birlikte var olma stratejisi ile faaliyetlerini yürütmeyi benimsediler.

Cali örgütü aslında Luis Fernando Tamayo Garcia’nın liderliğini yaptığı *Las Chemas* olarak bilinen adam kaçırma (kaldırma) çetesi olarak ilk ortaya çıkmıştı. Las Chemas tarihinde iki İsviçre vatandaşının – bir diplomat olan Herman Buff ve Zack Jazz Milis Martin adında bir öğrenci- kaçırılması olayını da kapsayan sayısız adam kaçırma suçuna imza atmış bulunmaktadır. Fidyeden aldıkları 700.000 doları uyuşturucu ticareti imparatorluklarını finanse etmekte kullandıkları iddia edilmektedir (Lee III ve Thoumi, 1999: 70).

Anlaşılabacağı üzere Kolombiya Kartelleri de ortaya çıktıkları dönemler itibariyle milliyetçilik, devlet yanlısı olmak gibi özellikleriyle diğer organize suç örgütlerine benzerken, aynı zamanda son dönemlerde küresel düzeydeki değişimden etkilenerek önceki özelliklerin silikleşmesiyle “girişimci” mantalitede hareket eden bir çok uluslu şirket hüviyetine bürünmüştür.

3.2.5.4. Rus Mafyası

Rus yer altı dünyası, otorite düzeyi, süreklilik ve kurallara karşı katılığıyla farklılaşan bir suç yapısıdır. Hiyerarşinin en üstünde thieves-in-law (kanuni hırsızlar) yer

almaktadır. En yüksek suçlu rütbesi de sadece hırsızlar zirvesinde ve kural olarak sadece hırsızların gelenek ve göreneklerine sahip olanlara verilmektedir (Cheloukhine, 2008: 359).

Örgüt onur koduna sahip olması nedeniyle, özellikle devlet ajanlarıyla işbirliği içerisinde olmaları halinde elemanları için örgütten çıkarma ve ölüm gibi çok ciddi cezalandırma pratiklerine sahipti (Schulte-Bockholt, 2006: 163). Ancak Stalin dönemiyle birlikte bu durum, sadece suçlular ve devlet yetkilileri arasında değil, Vorovskoi Mir içerisinde kurulan ilişkiler anlamında da değişti.

“Ancak kısaca *vor* da denilen kişiler, statülerini parmaklıkların ardından kurtulduktan sonra dış dünyada da sürdürmeye başlayınca doğal olarak günün mafyası ortaya çıkmıştır. Kendi içinde oldukça kapalı ve katı kurallara dayalı *vor* sisteminde evlenmek, ev ve arabaya sahip olmak yasaktır. *Vor*'un en önemli geçerliliği tutarlılığıdır. İsteyen herkes *vor* olamaz, *vor* arabulucudur, sorun çözücüdür. Devlet, onu bilir; ama dokunmaz” (Çetinkaya, 2004).

Mafya sadece biçimsiz kıyafetler giyen çetelerden oluşan bir topluluk ya da *vory v zakone* elitlerinden ibaret değildir. Örgüt aynı zamanda bütün ekonomik sektörleri etkisi altına alan ve önde gelen bankaları Rusya'nın en güçlü bankaları arasında olan çok güçlü bir ekonomik hâkim gruptur. Bununla birlikte *mafya*; gevşek yapılanmış bir suç teşebbüsleri topluluğu, yeni Rus kapitalizminin arkasındaki baskın güç ve temel sosyal sorunları çözemeyen devletin zayıflığına verilen bir cevap olarak da görülmektedir (Galeotti, 1998: 419).

Rus Mafyası *vor* ritüeline uyan grup liderlerinin özet toplamı gibidir. *Vor* üyeliğine kabul edilme hususu, yeni elemanlara değil, grup liderlerine açıktır. Bu, yer altı dünyasına bağlılığın ve kalitenin göstergesidir ve diğer suçluların gözünde onur verici ve ayrıcalıklı bir geleneği hatırlatmaktadır. Bu bağlamda, Rus Mafyası Sicilya Cosa Nostrası'yla büyük benzerlik göstermektedir (Varese, 2001: 188). Ancak Cosa Nostra kendi kimliğine ait işaretleri taşımayan rakip unsurların ortaya çıkmaya izin vermezken, Rus mafyası ülkede yer alan ve *vory* işaretlerini kullanmayan çok sayıdaki etnik suç gruplarına benzerini uygulayamamıştır.

Örgüte yeni eleman alımı genellikle suçluların eğitilip öğretildiği ve daha sonra hırsızların klanlarına katıldığı hapisanelerde yapılmaktaydı. Hırsız uzmanlarınca adayla

ilgili kaç yıl hüküm giydiğini, hapiste ne kadar kaldığını ve hapisane yönetimince işte kullanılıp kullanılmadığını içeren istihbarat toplandıktan sonra yapılan toplantıyla hırsızları işe alma prosedürü uygulanıyordu (Cheloukhine, 2008: 354).

Bir profesyonel suç grubuna bağlılığın göstergesi dövme ve onun işlevsel anlamı üzerinden tanımlanıyordu. Her dövme önceki mahkûmiyetleri, psikolojik yatkınlıkları ve cinsel eğilimleri bakımından suç(lu) bilgilerine sahipti. Eğer bir birey homoseksüel olmaya başlamışsa ya da uygun (ilgili) bir dövme taşımiyorsa çok katı biçimde cezalandırılırdı (Cheloukhine, 2008: 361).

Rus toplumsal bilincinde mafyanın yurtsever olduğu ve halkın düşmanlarına karşı mücadele ettiği gibi bir izlenim oluşturulmaya çalışıldığı, bunun mafyanın kendisi tarafından kurgulandığını da bilinmektedir.

Rus organize suçunun en yeni özellikleri arasında, kendi üyelerinin suç örgütünde yönetici konumundakilerin genellikle beyaz-yaka suçlarıyla uğraşırken değişen sosyal imajı da yer almaktadır. Rusya'da çok sayıda etnik topluluk yer almaktadır ve bu etnik topluluklar başta Moskova ve St. Petersburg olmak üzere büyük şehirlerde önemli bir etkiye sahiptirler. Organize suç olarak da en aktif gruplar Gürcüler, Çeçenler, Azeriler, Tatarlar, Ermeniler ve Çingenelerdir. Bu gruplar kendi çıkarları, yapıları ya da hareket tarzları bakımından homojen ya da eşit değildirler. Onları birleştiren ya da ortak hareket etmelerini sağlayan milli kültür, gelenekler bazı durumlarda da din olgusudur (Cheloukhine, 2008: 368).

1995 yılından itibaren Rus *mafyası*, sadece Rusya içerisinde değil, Rusya dışında da etkinliği sebebiyle global yer altı dünyası olarak baskın güçlerden biri olarak gösteriliyordu ve Soğuk-Savaş sonrası dönemin temel aktörlerinden olmaya başlamıştı (Galeotti, 2004: 54).

Sovyetler Birliğinin çökmesinden beri Rus organize suçu, Batı'daki anlamıyla terim tam olarak karşılamasa da "Rus Mafyası" olarak anılmaktadır. Aslında Rusya'da örgüt, Cosa Nostra örgütüne kırsal Sicilya'daki derin kökleriyle, süslü ritüelleriyle, onur kodu, saygı ve sessiz kalma (omerta) geleneği bakımından benzememektedir (Finckenauer ve Waring, 2001: 6). Rus yer altı dünyasında birçok şey daha farklı ve karışıktır. Örgütü devlet görevlileri, işadamları ve gangsterlerden oluşan üç katmanlı hiyerarşik yapı olarak tanımlamak daha doğru olabilir.

Bununla birlikte etnik topluluklardan oluşan Rus organize suç ağlarının çoğu, Yakuza ya da mafya gibi kültürlerde önemli bir role sahip olan gelenekler ve mitolojiden farklı olarak küçük grupları bir arada tutan kişisel ve bölgesel bağlılıklarını yitirmiştir (Galeotti, 2004:58).

3.2.5.5. Yakuza

Yakuza'nın geleneksel olarak kendilerine özgün grup yapıları, davranış modelleri, kodları, değerleri ve jargonları vardır. Günümüzde artık soluklaşan baba-oğul modeline dayanan hiyerarşik bir yapılanma içerisindedirler. Elemanlarını çoğunlukla eğitimini tamamlayamamış ve kendisinden bekleneni veremeyenlerle genç sokak çetelerinden ve motorlu çetelerden almaktadır (Finckenauer, 2007: 102; Hill, 2003: 82). Bunların neredeyse yarısı anne-babasından birini ya da her ikisini kaybetmiştir (Milhaupt ve West, 2000: 25). Bu bakımdan Yakuza'nın sıkı, yakın sosyal yapısı ve akrabalık bağları bu tip elemanların kendilerini önemli hissetmeleri için imkân sağlamaktadır.

İtalyan La Cosa Nostra'ya benzerliği yeni üyeler için omerta/yemin kültürünün ve kuralların olmasıdır. Diğer organize suç örgütleri gibi Yakuza daha sonraları hırs ve iktidarla bozulan toplumlardan, hükümetten ve mal sahiplerinden koruma sağlamaya başlamıştır (Mallory, 2007: 121).

Tüm vücudu kaplayan dövme ve kesik parmak Yakuza'ya özgüdür. En sert katı kurallarla donatılmış Japon mafyasının kendi arasında çelişki ya da çıkar hesaplaşmasına girdiği pek nadirdir; aksine son derece uyumlu bir çalışma tarzı vardır. Hangi üyenin hangi gruba bağlı olduğu, vücutlarına işlenmiş dövmelerle belirginleşmiştir, hangi mafya grubunun hangi alanı kontrolünde tutacağı da çok önceden beri netleştirilmiş, bölgeler paylaştırılmıştır.

Geçmişte törensel başlangıçları (pirinç, balık, tuz ve *sake* içeren), vücuda dövme yaptırmayı ve parmak keserek kendini bir anlamda sakat bırakmayı da kapsayan ritüellere çok önem verilmekteydi. Halen uygulanmakla beraber tüm bu ritüeller günümüzde daha az şiddetle devam ettirilmektedir (Finckenauer, 2007: 102). Yakuza'ya özgü parmak kesme cezası (yubitsume) artık nadiren uygulanmaktadır. Bu cezanın yerine diğer cezalandırma yöntemleri (öldürme, bir süre örgütten uzaklaştırma ya da tamamen örgüt dışına atma gibi) uygulanabilmektedir (Mallory, 2007: 121; Hill, 2003: 74).

Yakuza'da aileye katılma bir ritüel olan *sake* (pirinç ve şarap) kaplarının karşılıklı değiştirilmesi ve baba-oğul ilişkisi içerisinde olmaktadır. Yakuza'ya katılma töreninde *sake* kanı temsil etmektedir. Yeni üyeler örgüte katıldıklarında altı gizli yemine sadık kalmalıdır:

- Asla örgütün sırları ifşa edilmeyecek,
- Bir başka üyenin eşine ve çocuklarına şiddet uygulanmayacak,
- Klandan para saklanmayacak,
- Üstlere itaatsizlik edilmeyecek,
- Uyuşturucu işiyle ilgilenilmeyecek,
- Kanuni yollara ya da polise başvurulmayacak (Mallory, 2007: 121),

Yakuza'ya giriş töreni de, Japonya'nın modernleşmesi sürecinde zamanla değişti ve önceki dönemlerde Mafya ve Güneydoğu Asya Mafya Örgütü (Triadlar)nün kullandığı insancıl olmayan ritüellerin yerini Yakuza'ya girişi ve oyabun-kobun ilişkisini sembolize eden, *sake* kaplarının değiştirilmesi töreni aldı. Tören genellikle bir dinsel öneme sahip, Shinto önünde gerçekleştiriliyordu.

Yakuza üyelerinin örgüte katılmalarındaki temel motivasyonun ekonomik kararlar olduğu ifade edilmektedir. Her ne kadar yapılan anketlerde para doğrudan telaffuz edilmese de paranın sağladığı güç ve statü örgüte katılmada önem taşımaktadır (Hill, 2003: 85). Yakuza imajının ve giri-ninjo dünyasının çekiciliği bu konuda en önde gelmektedir. Bununla birlikte yapılan bir çalışma (Milhaupt ve West, 2000: 25) en azından motorlu çete üyelerinde örgüte katılımın heyecan için değil, ekonomik nedenlerle olduğunu ortaya koymaktadır.

Tahmini değerlendirmelere göre 56 milyar dolarlık Japon organize suç endüstrisi (Milhaupt ve West, 2000: 25) içerisindeki Yakuza'da iç kontrolü sağlamak için yüzyıllardır sıkı sıkıya bağlı bulunan beş önemli kural bulunmaktadır: (1) Üstlerine itaatsizlik yapma, başlarına dert açma, (2) Çeteni ya da çetedeki arkadaşını ele verme, (3) Çete arkadaşınla kavga etme ve çetenin uyumunu bozma, (4) Çetenin parasını zimmetine geçirme, (5) çete üyesi arkadaşının kadınına dokunma. Bu ilkeler Sicilya, Rus ve Çinli mafya gruplarının ilkeleriyle önemli ölçüde benzerlik taşımaktadır (Hill, 2003: 73).

Amerika ile savaş sonrası Yakuza da artık hem bireysel hem de kolektif olarak daha şiddetli ve acımasız hale geldi. Geleneksel olan kılıcın yerini ateşli silahlar aldı.

Kumarbazların ya da seyyar satıcıların yerine normal vatandaşları seçerek yeni hedefleri olan hırsızlık ve şantaj (para sızdırma) için kullandılar. Bu dönemde giyimleri de değişti, Amerikan sinemasının gangsterleri gibi giyinmeye başladılar. Güneş gözlükleri, siyah elbise, beyaz gömlek üzerine, kravatlar giydiler ve spor tıraş oldular (www.crimelibrary.com). Bu durum küreselleşmenin Yakuza kültüründeki etkisini göstermektedir. İletişim ağının gelişmesi, özellikle Amerikan Mafyasının imajının örnek alınmasına sevk etmiştir.

Amerika' da artık özellikle büyük gelir getiren işlere sahip olan Yakuzalar kirli ilişkileri (eğer varsa) ortaya çıkmasın diye ya da kötü imajı sebebi ile "Yakuza kimliğini" saklıyorlar. Buna rağmen çoğu Japon sahipli şirket polis tarafından zaman zaman kontrol edilmektedir ve para dolaşımı sürekli takip edilmektedir.

Narsizm organize suç alt-kültüründe yaygındır ve aşırı göze çarpan kılık-kıyafetle sergilendiğinde toplumsal yargıyı meydan okurcasına reddetmek anlamına gelmektedir (Hill, 2003: 83). Yakuza örgütünde ise bu tür kıyafetler giyme zenginliğin ve iyi bir gangster olmanın işareti olarak kabul edilmekteydi.

Bununla birlikte Yakuza'nın, Japonya'da saklanma ya da yer altına çekilme gibi bir sorunu yoktur. Çünkü her zaman gözler önündedir, alkışlarla siyasal zemindedir, devletin içindedir, polisle kol koladır. Devlet görevlileriyle olan bu danışıklı hareket tarzı, Japon mafyasına toplum düzenini koruma misyonu yüklemiştir. Bu bakımdan Yakuza'nın özellikle Amerikan La Cosa Nostra ile önemli benzerlikler taşıdığı belirtilmektedir. Örgütün diğer üyelerini sevme ve bağlılık gibi sosyolojik anlamda benzerlikler belirtmekle birlikte bunun nedeni önemli oranda tarihsel ve ekonomik temeldedir (Milhaupt ve West, 2000: 25). Diğer organize suç örgütleriyle üyelik, marka olma, yapı, faaliyetler, polisle ilişki ve güç kullanma gibi temel özelliklerde çok az farklılık göstermektedir. En temel farklılıklardan biri örgütün ülkenin değişik bölgelerinde dışarıdan bakıldığında açıkça görülen girişinde ya da camlarında amblemi olan ofislerinin olmasıdır.

Yakuza üyelerini sokakta tanımak çok da zor değildir. Koyu güneş gözlükleri, göz boyayan giysiler, parlak ayakkabılar ve permalı saçlarıyla çok kolay tanınmaktadırlar. Kesik parmakları ya da renkli ve genellikle de tüm vücudu kaplayan dövmeleri onları açıkça belli etmektedir. Toyota ve Honda'yı küçümseyerek Mercedes-Benz ya da Lincoln Continentals'a binmeleri yine onlar için bir güç gösterisi olarak algılanmaktadır (Milhaupt

ve West, 2000: 28).

Böryokudan'ın önceleri Japonya'da sadece işadamları ve politikacılardan değil aynı zamanda neredeyse tüm toplum tarafından genel kabul görmesi, kendilerinin “ordunun saldırgan ve yağmacılara karşı savunucusu” olarak görülmelerinden kaynaklanmaktaydı (Finckenauer, 2007: 102). Şimdilerde ise bu durum o kadar değişmiştir ki, artık halkın temsilcileri ve toplum aktivistlerince yoğun biçimde karşı koyulan bir toplum-karşıtı örgüt haline gelmiştir.

Genellikle sanayileşmiş ve dünyanın en az suç işlenen ülkelerinden biri olarak bilinen bir toplumda açıkça kimliği tespit edilebilecek birçok çetenin rahatça hareket etmesi gözle görünür bir paradokstur (Hill, 2003: 1). Ancak bu durumun Japonya'da suçu kontrol altına almanın tamamlayıcı bir parçası olduğu ve yasal otoriteyle Yakuza'nın bundan karşılıklı olarak faydalandıkları bilinmektedir. Suç unsurlarını asgariye indirip çözümü polise havale etmek de, en önemli işlevlerindedir. Tamamen geleneksel Japon anlayışı üzerine kurulmuş olan Yakuza, yaklaşık 20 bin kişilik ordusuyla, ülke genelini en ücra sokaklarına kadar kontrolü altında tutmasıyla meşhurdur.

Tüm Yakuza üyeleri para elde etmek ve katkı sağlamak zorundadır. Ninkyō-do olarak adlandırılan etik kurallar birçok geleneği ve ritüeli terk eden şimdiki materyalist Yakuza'dan çok eski Yakuzalarca uygulanmaktaydı (Mallory, 2007: 122). Japon gençliği aynen dünyadaki diğer kendi akranları gibi bireysel ve materyalist olduklarından, örgüte katılmış olanlara yansması da benzer şekilde olmaktadır. Genç Yakuza, savaşçı atalarından daha çok sokak serserilerine benzetilmektedir. Kapitalist dünya düzeni sadece legal ya da normal dünyayı, yer üstünü değil yer altı dünyasını, mafyayı ya da daha geniş manasıyla organize suç örgütlerini de etkisi altına alarak yozlaştırmıştır.

Yakuza halen kendisini bir onur kodu taşıyan ve yücelik vasfı taşıyan toplumun daha zayıf kesimlerinin koruyucusu olarak göstermektedir. Farklılıklara, tarihsel gelişimine, yasal işlere yoğun biçimde karışmalarına ve değişime ayak uydurabilme kabiliyetine bağlı olarak Yakuza'nın yapısı varlığını sürdürecektir ve küresel olarak genişlemeye devam edecektir.

3.2.5.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Kültür temelleri bakımından ülkemizdeki organize suç örgütlerinin toplumsal kökleri kırsal kökenli olmasından dolayı geleneksel kültür değerlerine sahiptir. Diğer bir ifade ile bu insanlar henüz modern değerleri taşıyacak ne eğitimsel bilgi donanımına ne de modern iş bölümünün gerek duyduğu teknolojik donanıma ve yaşam pratiklerine sahiptir.

Ülkemizin tarihine bakıldığında zaman zaman oluşan yasal otorite boşluklarından (Celali isyanları, 15.yy.da İstanbul'daki öğrenci hareketleri, ekonomik ve siyasi istikrarsızlık dönemleri) faydalanan güç odaklarının kabadayılık, külhanbeylik ve son yıllarda da "baba" olarak ortaya çıktıkları (Cengiz, 2005: 54) ve bu süreçlerden diğer mafya örgütlerinde olduğu gibi 'koruma sağlama' faaliyeti temelinde çıkar sağladıkları bilinmektedir.

Türkiye'de organize suçun tarihine bakıldığı zaman bu yapının kendisini Osmanlı ve Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sokak kabadayılarında alarak 1960'lı yıllardan sonra örgütlenmeleri, 1970'li yıllarda ise gerek terörizmin gelişmesi sonucu silah ve benzeri gereksinimleri karşılaması, gerekse ekonominin kapalı yapısının oluşturduğu karaborsa rantının büyümesi ile kendisini gösterdiği ifade edilmektedir (Aytaç ve Bal, 1999: 122). 1980'li yıllar ise Türk mafyasının gelişimi için uygun ortam oluşturmuştur. Ekonominin bu dönemde yurtdışına sermaye kaçmasına sebep olur diye kayda alınmaması kayıtdışı ekonominin büyümesine (Cengiz, 2005: 60) ve bu alanda adli ve idari anlamda yetersiz kalınması mafyanın palazlanmasına ve Türkiye'de adeta güçlü bir yeraltı dünyası olduğu algısına neden olmuştur. Ancak bu algılar son yıllarda yapılan hukuki düzenlemeler ve kolluk güçlerinin operasyonlarıyla değişmiştir.

1980 sonrası sahneye çıkan ve ülkücü mafya olarak nitelendirilen mafya yapılanmalarında cezaevindeki birlikteliğe, arkadaşlığa dayalı temel referans noktasının yanı sıra aynı siyasi görüş ve ideoloji etrafında kenetlenme de ayrı bir etki ve öneme sahip olmuştur (Geleri ve Beşe, 2010: 68)

Türkiye'de yaşanan modernleşme (göç, kentleşme, sanayileşme vs.) süreçlerini çok iyi değerlendiren, esas olarak kırsal kökenli olan insanların bir kısmı, kentin sunduğu ekonomik kazanç, iş ve hizmet sektörlerini kendi geçim stratejilerinin temeli olarak görebilmiştir. Zaten kültür kodlarında var olan dayanışma kültürünü kendi kurdukları

organize suç örgütlerine taşınmışlardır. Amaçlarına ulaşmak için legal görünümdeki iş organizasyonlarını kurmuşlardır (Kahya ve Özerkmen, 2008: 19).

Bu yapıların etnik temeline bakıldığında ise legal ya da illegal sektörlerde yer alan organize suç örgütlerinin hemşehri ağırlıklı bir yapılanma içerisinde oldukları (Diyarbakırlılar Grubu, Sakaryalılar Grubu ya da Rizeliler Grubu gibi), farklı illerden, yörelerden olanların da örgütü bir becerisi ile tamamladıkları görülmektedir. Bununla birlikte hemşehri olmayanlar da genel olarak aynı bölge (Örnek: Güneydoğu Anadolu bölgesi, Karadeniz bölgesi vs.) insanıdır (Kahya ve Özerkmen, 2008: 36). Türkiye’de mafya olarak da nitelendirilen bu oluşumların büyük bir kısmı etnik kökene ve memleketine atıfta bulunarak anılmaktadır. Türkiye’de etnik kökene dayalı olarak Kürt Mafyası, Gürcü Mafyası, Karadeniz (Laz) Mafyası şeklinde etnik kökenlere atıfta bulundurulmuş niteleme yapılmaktadır (Geleri ve Beşe, 2010: 63).

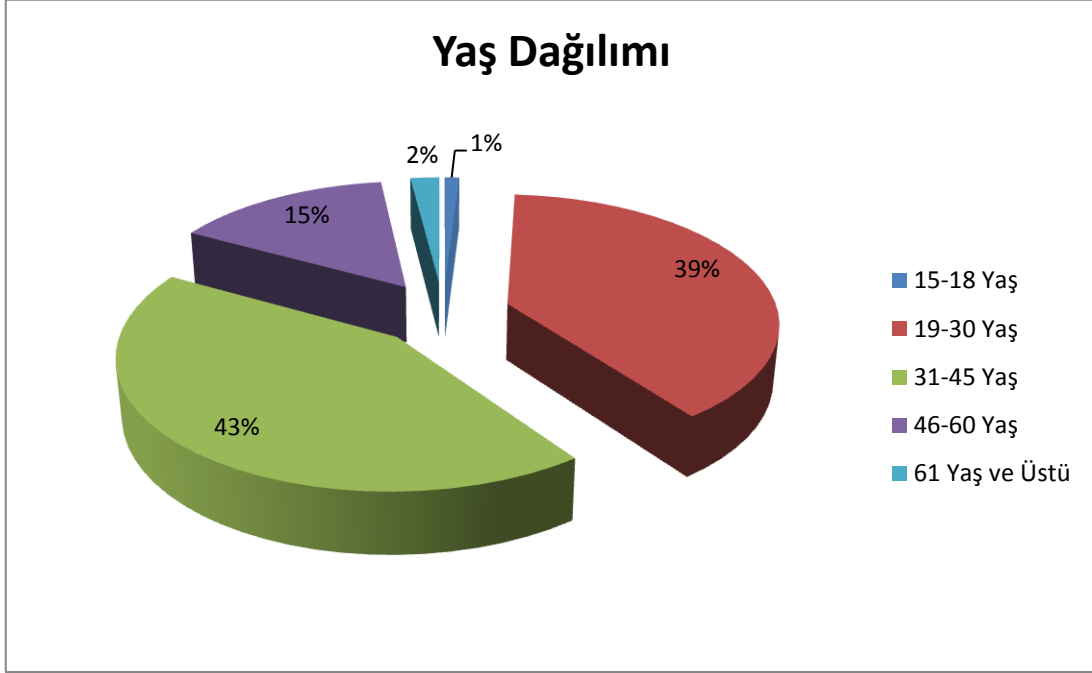
Ülkemizdeki organize suç örgütü üye profili genel olarak:

- Örgütün sağladığı motivasyonlarla kullanıldıklarını fark edemezler.
- Toplum içinde elde edemediği konum ve saygıyı, üyesi olduğu örgüt aracılığıyla elde etmeye çalışırlar.
- Suç geçmişine sahiptirler. Şiddet içerikli suçlara meyillidirler.
- Eylemlerini lider korkusu ve örgüt baskısı ile gerçekleştirirler.
- Cezalandırılma veya örgütten dışlanma korkusu yaşarlar.
- Belirli bir meslek sahibi olmayıp, eğitim seviyesi düşük kişilerdir.
- Genellikle 21-35 yaş aralığındadır (KOM, 2008).

Bununla birlikte belirli bir suç geçmişine sahip olma, işsizlik gibi nedenlerle yaşı 30’dan büyük olan orta yaş grubu üye profilinde dikkat çekmektedir (Bkz. Grafik 2). Bu tip örgüt üyelerinin öğrenim durumları değerlendirildiğinde de “okumuş” olanların oranının düşük olduğu gözlemlenmektedir. Bursa ilinde yapılan bir araştırmaya göre (Sevüktekin vd., 2006); organize suç işleyen bireylerin öğrenim durumu dikkate alındığında % 20,6’sının okuryazar dahi olmadığı, % 34,6’sının ise ilkökul mezunu olduğu, % 65,9’unun daha önce sabıka kaydı olduğu ortaya çıkmaktadır. Çalışmada

öğrenim durumu ve sabıka durumu arasındaki ilişki 0,05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu da sabıkalı olmanın örgüte üyelik için öncelik olduğu bilgisini doğrulamaktadır.

Grafik 2: 2011 Yılında Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüphelilerin Yaşa Göre Dağılımı

(Kaynak: KOM Raporu, 2011)

KOM (2011) raporunda ise Türkiye genelinde organize suç kapsamında yakalanan şüphelilerin % 2'sinin okuryazar olmadığı, % 2'sinin okuryazar düzeyinde, % 42'sinin ilkokul mezunu, % 24'ünün ortaokul mezunu, % 25'inin lise mezunu ve % 5'inin de yüksekokul/fakülte mezunu olduğu yer almaktadır.

Bununla birlikte örgüte eleman kazandırma ve üye alımı gibi konularda belirli bir ritüel olmamakla birlikte örgüt tabanının hangi vaatlerle oluşturulduğu ile ilgili Antalya Emniyet Müdürlüğü KOM Şube Müdürlüğü'ne ait internet sitesinde şu bilgiler yer almaktadır:

- Karizmatik, çevresinde saygın bir kişilik olma,
- Kolay kazanılan çok para,
- Kötü ekonomik koşullarda yetişmiş gençlere lüks hayat,
- Kadın, uyuşturucu ve gençliği etkileyecek tüm eğlence araçlarının hizmetinde

olacağı,

-Suç örgütlerinin yaptıkları işlerde, adaleti ve toplumsal düzeni sağladıkları ve aslında devlete faydalı oldukları, bu şekilde devletin de kendilerini koruduğu,

-Suç örgütü üyesi olmakla kötü bir iş yapmayacakları, bir nevi devlet gibi, devlet adına çalışacakları,

-Suç örgütü adına işledikleri birçok suçun başkaları tarafından üstlenileceği,

-Suç örgütü adına ne kadar suç ve eyleme karışırsa o kadar ünlü ve karizmatik bir kahraman olacağı vaadlerinde bulunularak gençler kandırılmakta ve suç örgütlerine dahil olmaktadır (kom.antalya.pol.tr).

Çalışmada örneklemedeki mafya örgütlerinde bulunan ve kısmen de olsa uygulanan örgüte üyelik ya da katılımı ilgili ritüellere Türkiye'deki "mafya" yapılanmalarında rastlanmamakla birlikte tüm mafyalardaki yazılı olmayan katı kuralların Türk mafyası içerisinde de yer aldığı gözlemlenmektedir. Bu yapılanmalarda lidere itaat, sır ve bilgi vermeme, arkadaşını satmama, polise ve adli yetkililere konuşmama, arkadaşına ve ailesine sahip çıkma ve benzeri konularda belirlenmiş, herkesin uyması gereken kurallar mevcuttur. Kurallara uyanların ödüllendirildiği (maddi kazanç sağlama, örgüt içinde daha üst konumlara getirme) uymayanların ise cezalandırıldığı (şiddet görme, ailesine zarar verilme, feci şekilde öldürülme gibi) bilinmektedir. Bu konuda gevşeklik gösterenler için sert tedbirler, yaptırımlar uygulanmaktadır (Geleri ve Beşe, 2010: 69).

Kahya ve Özerkmen'e göre (2008: 28), yasadışı yollardan bile elde ettiği kazancı paylaşmaları ve hatta şükretmeleri organize suç örgütleri lider ve üyelerinin paylaşımcı-kolektivist değer ve davranışları önemsediklerini göstermektedir. Kendilerini fakiri gözeten, zenginden alıp fakire veren "adalet dağıtıcısı" gibi görürler. Mahallenin namusu onlardan sorulur. Kabadayı alt kültür değerini yüceltir. Kendisine yerel düzeydeki adaletsizlikleri çözme fonksiyonu yükler ve durumdan vazife çıkarır. Bu durum örneklemedeki mafya örgütlerinin kendilerini tanımladıkları ve ait olduklarını iddia ettikleri geleneksel kültürel kodlara olan atıflarla benzerlik göstermektedir.

Halbuki toplum yaşamındaki hızlı değişim ve geçiş sürecinde geleneksel değerler, ahlak kuralları, inanç, örf ve âdetlerin bireyler üzerindeki etkisi giderek azalmış, bir

zamanlar çok büyük anlamlar ifade eden alın teri, hak, adalet gibi değerler yerine "iş bitiricilik", "kısa sürede zengin olmak", "köşe dönmek" gibi değerler ön plana çıkmıştır (Geleri ve Beşe, 2010: 66). Bu durum geleneksel mafyadan modern mafyaya dönüşümün en önemli göstergelerindendir. İlegal girişimci teorisine uygun olarak ister legal yollardan illegal işleri yapmak olsun isterse de illegal yollardan yasal işleri yapmak olsun yeni tarz örgüt üyesinin temel güdüsü kaynağına bakmadan her durumda menfaat elde etmektir.

3.2.6. RÜŞVET

3.2.6.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Çinliler 20-30 yıl öncesine oranla refah içerisinde olduklarını düşünmekle beraber ülkedeki yaygın rüşvet nedeniyle daha iyi duruma geleceklerine inanmıyorlardı. Parti üyeleriyle ya da Triadlarla bağlantı kurmadan kendi mallarını satmak ya da ihraç etmek hayaldi (Bolz, 1995: 148). Çünkü Çin'de suç grupları toptancılık işlerinde tekel oluşturmuştu ve bunu yapan grupların çoğunluğu *baohusan* ya da "koruma şemsiyesi" altında –diğer deyişle rüşvet ve yolsuzlukla- yerel otoritelerce korunmaktaydılar (Finckenauer, 2007: 106). Triadlar eskiden beri Çin ordusu ve sivil sanayileşmeden dolayı ambargo uygulanan mallara ulaşmak için Çin Komünistleriyle bağlantılıdır ve "gizli topluluk" oldukları için de ortaya çıkartılmaları resmi görevlilerce zor kabul edilmektedir (Gertz, 2010).

Çin bürokrasisi de ülkedeki durumu yansıtır biçimde rüşvet ve örgütsel suçların kaynağı haline gelmiştir. Yapılan araştırmalar Çin'de rüşvet olayları ile işlenen suçlar arasındaki korelasyonun 0.52 ve rüşvet olayları ile çökertilen gruplar arasındaki korelasyonun da 0.55 olduğunu ortaya koymuştur (Xia, 2006: 172). Bununla birlikte Komünist Parti yetkilileri ile yerel organize suç örgütleri arasında özellikle de uzak bölgelerde rüşvetle yapılan gizli anlaşmalar da bilinmektedir (Van Dijk, 2007: 43).

Triadlar'ın yüksek bürokrasiyle ne kadar iyi bağlantılar içerisinde olduğunu belirlemek zor olmakla birlikte kanunu uygulamak ve polisteki ve yerel hükümetteki rüşvete gem vurmak, özellikle Rusya sınırındaki uzak bölgeler için kolay görünmemektedir. 2001 ve 2002 yıllarında 151 rüşvet olayından yalnız 20'sinin mahkemeye gelmesi ve sonuçta sadece bir kişinin hüküm giymesi bunun bir göstergesidir

(Lintner, 2004: 94). Özellikle son yıllarda devlet görevlilerine ve polise rüşvet vererek kendilerini koruma altına alma konusunda usta oldukları bilinmektedir (Zhang ve Chin, 2008: 187). Bunun gibi daha birçok olayın rüşvet mekanizmasıyla polis ve mahkemelerle bağlantı kurulması; akraba, arkadaş ya da hemşeri olmak gibi sosyal/kültürel yakınlıklar, devlet görevlilerinin düşük maaş alması gibi ekonomik sebepler, bazı psikolojik-ideolojik sebepler ve siyasi isteksiz nedeniyle üzerine gidilmeden ya da sonuçlanmadan kapatıldığı bilinmektedir (Chin ve Godson, 2006: 23-26).

Kapitalizmin etkisiyle Triad'la bağlantılı gruplar, gizli topluluklar sürekli Çin toplumundaki görevlilerle karşılıklı faydacı ilişki içerisinde oldular. Bu tür ilişkiler 2000 yılında patlak veren en büyük rüşvet skandalının uluslararası kolluk güçlerince incelenmesinden sonra ortaya çıktı (Lintner, 2004: 84).

Kısmen de olsa son yıllarda politik yozlaşmanın modern Çin'de organize suçun büyüüp devamlılığını sürdürmesinin en önemli sebeplerinden olduğu iddia edilmektedir. Bir çeşit koruma altında olmak için devlet görevlilerine rüşvet verme suçunu ifade etmek için *baohusan* (ya da koruyucu şemsiye) terimi daha sık kullanılmaktadır (Zhang ve Chin, 2008: 178). Dolayısı ile rüşvetin kurumsallaştığını ya da “olmazsa olmaz” haline geldiğini söylemek mümkündür.

3.2.6.2. La Cosa Nostra

Modern “mafiosi”yi geleneksel Sicilya mafyasından farklı kılan en önemli özelliklerden birisi mümkün olduğunca güç kullanmaktan uzak durmasıdır. Çağdaş Sicilya mafyası anlaşmazlıkları çözmek için şiddetten uzak durarak diğer yöntemleri kullanmaktaydı (Blok, 1994: 50). Son dönemlerdeki değişimin ve dönüşümün gereği olarak da şiddete başvurmadan suç faaliyetlerini yürütmek için rüşvet önemli bir enstrüman haline geldi.

Rüşvetle, devlet yetkilerinin ve politik sürecin ayartılması organize suçta hâkim bir özelliktir. Fakat bütün organize suç örgütlerinde uygulanmayabilir. Yüksek düzey yetkililer ve politik figürler rüşvet için genelde hedefdir. Bu kısmen ekonomik çöküş ya da sivil ve askeri çalkantı yaşayan ülkelerde ve gelişmemiş/gelişmekte olan ülkelere aittir (Finckenauer, 2005: 67). İtalya özellikle de İtalya'nın birleşmesi sonrası bu deneyimi yaşamış bir ülkedir.

Modern mafyanın şiddet ya da tehditle kazanç elde etmesi zamanla yerini özellikle ekonomi işlerinde oluşturulan işbirliğine bıraktı. Zira şiddet ve tehdit riskli, maliyetli ve istikrarsızlık ve çatışma sebebiydi. Sadece illegal yapılar arasında değil, örgütlerin dışında da ekonomik kazancın sağlanabileceği fırsatlar da değerlendirilmekteydi. Sivil görevlilerin rüşvet verilerek ayartılması, seçim desteği için karşılıklı destek sağlanması ya da iş dünyasındaki anlaşmazlıkların toprak sahiplerinin ve girişimcilerin lehine halledilmesi bunlara birer örnek oluşturmaktaydı (Gambetta, 2000: 170).

Çoğu otoritelerce halen LCN, rakiplerine oranla suç pazarında tekeli elinde bulunduracak daha büyük bir kapasiteye sahip olması, kontrolü sürdürmek için şiddet ya da tehdit uygulaması ve kolluk kuvvetlerini ve politik sistemleri rüşvetle ayartması sebebiyle toplum için büyük bir tehdittir. Buna rağmen polisin ve politikacıların örgütten rüşvet aldığına dair bugün geçmişe oranla daha az delil bulunmaktadır.

3.2.6.3. Kolombiya Kartelleri

Organize suç, ülkenin siyasi düzeninden çok ekonomik yapısını tehdit etmektedir. Tehdit doğrudan ya da açıkça yapılmak yerine sinsice ve kurnazca yapılmaktadır (Lee III ve Thoui, 1999: 68). Rüşvet kilit durumdaki görevliler, kanaat önderleri, siyasiler ve parlamenterleri etkilemek için sistematik olabilmektedir. Bu bakımdan rüşvet ve tehdit, devleti hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkilemektedir. Rüşvet, devleti işlevsizleştirerek adaletsizlik ve toplumsal düzensizliğin, kargaşa doğurmasına neden olmaktadır (Fukumi, 2003: 97).

Rüşvet, Kolombiya’da devletin her kademesinde, adliyede, iş dünyasında, Kolombiya sokaklarında, kısacası hemen her yerdedir. Kolombiya uyuşturucu kartellerinin her hafta kendilerini korumak için 100 milyon dolar rüşvet verdiği tahmin edilmektedir ve rüşvet almayı kabul etmeyenler de kolayca öldürülmektedir. Hem Medellin hem de Cali kartelleri iş dünyasındaki faaliyetlerinde başarılı olmak için rüşvet vermenin önemini farkındadırlar. Özellikle Medellin karteli şiddete de başvurmaktadır ve bu şiddet toplumu uzaklaştırmaktadır. Bu sebeple kartel sivil toplum içerisinde rüşvetle ve belirli bölgelerde seçimlere müdahale ederek siyasi birliktelikler kurma gayretindedir (Fukumi, 2003: 99).

Özellikle Cali kartelinin kilit isimlerinden Gilberto Rodriguez Orejuela tarafından dile getirilen “*biz hâkimleri ya da bakanları öldürmeyiz, satın alırız*” ifadesi (Lee III ve

Thoumi, 1999: 69) Kolombiya’da eskiye nazaran daha çok geçerlilik kazanan bir durumu ifade etmektedir. 1990 ve 1998 yılları arasında 14.000’den fazla polis memurunun rüşvet nedeniyle mahkum olup cezasını çekmiş olması rüşvetin Kolombiya’da ne kadar yaygın olduğunun önemli bir göstergesidir. Bunu özellikle de uyuşturucu bağlantılı suçlarla doğru orantılı olarak görmek gerekmektedir. Zira bu tip suçların doğasında rüşvet yer almaktadır.

3.2.6.4. Rus Mafyası

Tarihsel olarak Rusya’da organize suç gruplarının profesyonelleşmesi güçlü patriarkal geleneklerin, devlete karşı düşmanlığın ve yeterince gelişmemiş tarımsal ekonominin ürünüdür. Özellikle onyedinci yüzyıl boyunca devlet görevlilerinin ve toprak sahiplerinin tiranlığı Rusya’da rüşvetle beraber yaygınlaşmıştı (Cheloukhine, 2008: 354).

Organize suç gruplarının ve illegal ekonomik faaliyetlerinin çağdaş Rusya’da bu denli yayılmasının temel sebeplerinden biri rüşvet ağı ve mali kaynakların kötü kullanımı olarak gösterilmektedir. Rus organize suçunun klan tarzı yapısı ve yasal mali yapılarda yönettiği faaliyetleriyle genellikle yabancı sermayenin desteğine dayanmaktadır. Çoğu yabancı yatırım Rus ekonomik yapısına Rus organize suç gruplarının kontrolünde geçmektedir. Öncelikle Rus organize gruplarının kontrolündeki şirketler uluslararası şirket statüsünü kazanmaktadırlar. Daha sonra, bu mali ve sınai kuruluşlar kara para aklama amacıyla yurtdışında ikiz firmalar açmaktadırlar. Son aşamada da Rus ve yabancı şirketleri, gerçek sahiplerini ve sermayenin kaynağını saklamak için hisse satın almak suretiyle birbirlerine geçişmesini sağlamak yer almaktadır (Cheloukhine, 2008: 372).

Dünya genelinde rüşvet, kalpazanlık, fiziksel şiddet, öldürme ve güç gösterme kentteki yeni oyunlardır. Ancak geçmişinde Rus organize suçunu Batı’daki organize suçtan ayıran önemli bir özelliği de SSCB’de devlet ve ekonomik aktörlerin aynı olduğudur. Kapitalist toplumlarda organize suç örgütleri iş yapmak için hem devlet, hem de ekonomi içerisindeki aktörlere rüşvet vermek durumunda olmasına karşın Rusya’da buna ihtiyaç yoktur (Schulte-Bockholt, 2006: 166).

1860 sonrası Sicilya’sında olduğu gibi Rusya’da, ekonomik menfaat elde etmek üzere şiddet kullanmak ve politik sisteme ve yasal ekonomiye girmek her iki ülkeyi de haraç ve diğer türdeki suçlardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. Her iki ülkede de II. Dünya Savaşı sonrası organize suç ve politik sistem arasındaki bağlantılar kurumsallaştı ve

bu durum da politikacıların rüşvet almasına ve bürokrasi ile yasal sisteme girmeye olanak sağladı (Shvartz, 2002: 97). Fakat Rusya'da rüşvet politikacılar, kolluk güçleri ve yargıçlar arasında daha yaygındır.

Rusya'daki ortam iş yapmak için kesinlikle rüşvet verilmesi gereken ya da kanuna aykırı işler yapılması gereken bir hal almıştır. Sadece dışarıdan bakıldığında değil, örgüt içerisinde yer alanlar da bu düşünceleri dile getirilebilmektedirler.

Ekonomi içerisinde özellikle de bireysel ortaklıklarda rüşvet yer almaktadır ve bu tür rüşvetler çok az kesimi zenginleştirirken çoğunluğun fakirleşmesine neden olmakta ve yatırım konusunda engel teşkil etmektedir. Devlet kademelerinde ise rüşvet çok değişik biçimlerde yer almaktadır ve eskiden beri vardır. Sovyetler Birliği'nde sistem devletle aynı şeyi ifade etmekteydi ve Rusya'nın dönüşümünde rüşvet organize suçun işlemesine olanak sağladı (Gerber, 2000: 333).

Rusya bazı kaynaklarca (Webster ve Borchgrave, 1997: 2) dünyada anket uygulanan 50 ülke arasında Kolombiya, Nijerya ve Bolivya'dan sonra en fazla rüşvete başvuru alan ülke olarak gösterilmektedir. Rüşvet, Rusya'da organize suçla mücadele konusunda devletin karşısına çıkan en büyük sorunlardan biridir. Devlet olarak Rusya güçsüz bir devlet konumunda değildir. Ancak, devlet yetkililerinin bulunduğu hemen her yerde rüşvet olayları eskiden beri yaygındır. Özellikle devlet elitlerinin rüşvet çarkı içerisinde bulunması ve politik alanda organize suçla mücadele konusundaki isteksizlik kısır bir döngü haline gelmişti. Halen rüşvetin ilk ele alınması gereken en önemli problemlerden biri olduğu gözlemlenmektedir.

Rüşvetin Rusya'daki en olumsuz etkisi, hukukun üstünlüğü ilkesinin bir türlü oturtulamamış olmasıdır. Rüşvetin her yerde olması ve devletin her kademesini etkilemesi ülke demokrasisine de çok büyük zararlar vermektedir (Gerber, 2000: 336).

3.2.6.5. Yakuza

Organize suç örgütleri üstlendikleri ve faaliyet göstermekte oldukları, gerek gelişmiş ve gerek de gelişmekte olan ülkelerde yüksek düzeydeki bürokrat ve yetkilileri rüşvet vererek kendi çıkarlarına hizmet ettirmek üzere baştan çıkarma arayışı içerisinde olduklarıdır. Bu tür ilişkiler "partito ilişkileri" olarak adlandırılır ki Yakuza bu tür

ilişkileri sayesinde büyümüş ve güç kazanmıştır. Kodama döneminde bunun somut örnekleri göze çarpmaktadır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra *guerantai*, işgal sebebi ile doğan iktidar boşluğundan faydalanarak başarılı oldu ve dereceleri (sınıfları) arttı. Aynı zamanda Japonya'da geleneksel kılıcı modern silahlarla değiştirerek mafyayı yeni bir şiddet seviyesine getirdi. LCN gibi örgütleri en iyi yansıtan grup (çete) II. Dünya Savaşı sonrası Japonya'daki kaos ve karışıklığı ekonomik avantaja dönüştürmesi bakımından *gurentaidir*. Bu çete tehdit, şiddet ve rüşvetle kara borsayı, iş dünyasını ve kumarı kontrolüne alarak üstünlük elde etti.

Yakuza kazanç ve başarı seviyesini artırmak için daha karışık ve karmaşık bir örgüt olarak ortaya çıkmaya devam edecektir. Bu Japon organize suç örgütü diğer organize suç örgütü ile olan ilişkilerini sürdürmeye ve güçlendirmeye devam edecektir ve faaliyetlerini devam ettirmek için rüşvet ve şiddeti de kullanacaktır. Uluslararası uyuşturucu ticareti, kumar ve seks ticareti Yakuza'nın illegal faaliyetlerinin her zaman bir parçası olacaktır, fakat yasal işlere sızma daha ciddi bir tehlike olarak gözükmektedir (Mallory, 2007: 129). Ciddi bir rüşvet tehlikesi ya da sistematik rüşvet durumu gözükmese de Yakuza diğer organize suç örgütlerinin aksine yer altında olmadığı ve toplumla iç içe olduğu için rüşvete daha az sıklıkla başvurmaktadır.

Bununla birlikte son dönemde küreselleşmenin de etkisiyle sınır-aşan suçlar bağlamında rüşvet mekanizmasının daha çok devreye gireceği söylenebilir. Suç faaliyetinin bir defa sınır aşıldıktan sonra çeşitli takip ya da kısıtlamalara uğramadan yerine getirilmesi ve illegal kazançların riske atılmaması için bu tür girişimler her zaman olacaktır.

Yakın gelecekte Yakuza üyeleri ekonomi suçlarına daha çok yönelerek faaliyetlerini genişletirken daha fazla yer altında hareket edecek ya da gölge figür olacaktır (Mallory, 2007: 129).

3.2.6.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Ülkemizde Susurluk kazası ile gündeme gelen Türk Mafyasının boyutları, TBMM Susurluk Kazası Araştırma Komisyonu'nun hazırladığı raporda kısmen ortaya konmuştur. Devlete sızan yasadışı bu örgütlerin faaliyetlerini devlet içerisindeki bazı şahıslarla

bağlantı kurarak, devlet görevlilerinin bazı suçlara göz yummasını ya da bizzat faaliyetin içerisinde yer almasını sağlayarak yürüttükleri raporda yer almaktadır (Akt. Cengiz, 2005: 70-71). Yapılan illegal faaliyetlerin birçoğunda haksız kazanç elde etmenin bir yöntemi olan rüşvet de yer almaktadır ve bu uygulamanın o dönem için yaygın olduğu ortadadır.

Bununla birlikte 2001’de yaşanan ekonomik krize neden olan büyük yolsuzluk olayları; bu döneme kadar meydana gelen batık banka olayları gibi daha birçok kanunsuz olay, yargı, bürokrat, siyasetçi ve mafya ilişkilerinin boyutunu ortaya koymuştur. Bu ilişki içerisinde rüşvet olgusunun önemli bir yer tuttuğu rahatlıkla söylenebilir.

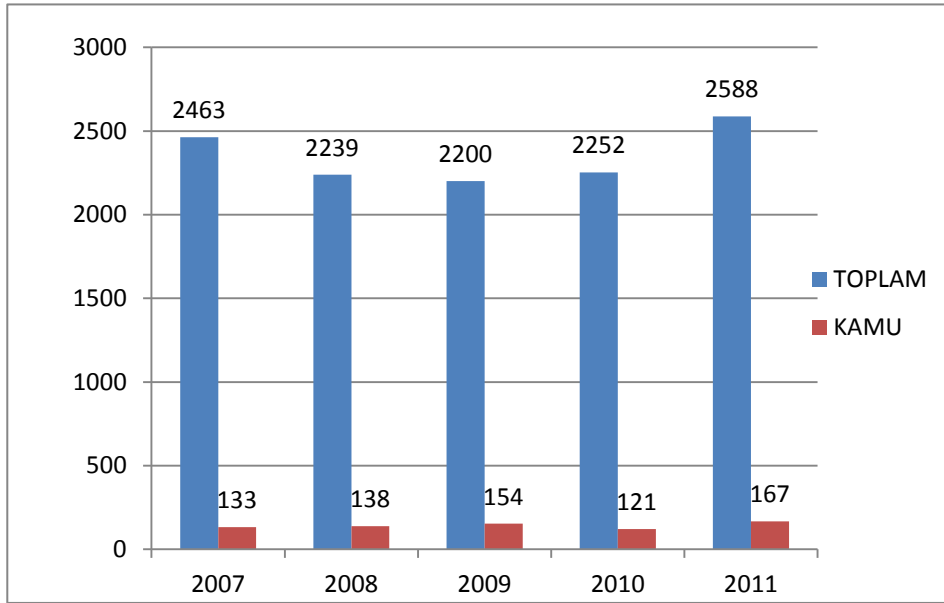
Günümüze kadar organize suç örgütleri ile mücadele için atılan adımlar olumlu sonuç vermesine rağmen ülkemizde rüşvet ve yolsuzluk konuları ve bu bağlamda kolluk kuvvetlerince yapılan operasyonlar sağlık ve yerel yönetimler başta olmak üzere bazı sektörlerde organize suç bağlantılı suçların sayısının az olmadığını göstermektedir. Son yıllardaki KOM Raporları bunu göstermektedir.

Yolsuzluk çoğu ülkede yaygın olarak rüşvet açısından değerlendirilmektedir. Dünya çapında yolsuzlukla mücadeleyi amaçlayan Uluslararası Saydamlık Örgütü (Transparency International) yolsuzluk algılamalarının ölçümüne yönelik yaptığı saha çalışmaları neticesinde her yıl düzenli olarak yayınladığı “Yolsuzluk Algı Endeksi” raporlarında “*Hükümetlerin ve Kamu Sektörünün Şeffaflık, Açıklık ve Hesap Verebilirlik Durumlarına Göre Yolsuzluk Algıları*” ile “*Dünya Genelindeki İsyanlar ve Ekonomik İstikrarsızlıklar*” konuları etkili olmuştur. 2011 yılındaki raporda, Türkiye “42” puanla 183 ülke arasında 61. sırada yer alırken (KOM Raporu, 2011), 2012 yılında ise 176 ülke arasında “49” puanla 54. sırada yer almaktadır (www.transparency.org). Bu bağlamda rüşvet suçunun kendine has niteliğinden dolayı kayıt altına alınamayan ya da delillendirilemeyenlerle birlikte Türkiye’de kamuda belirli bir oranda rüşvetin araç olarak kullanıldığı söylenebilir.

2011 yılı içerisinde gerçekleştirilen yolsuzluk operasyonlarına bakıldığında; “Yerel Yönetimler”, “Sosyal Güvenlik Kurumu” ve “Tarım” sektörlerinde meydana gelen “İhaleye ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma” ile “Kamu Kurumu Dolandırıcılığı” suçları ön plana çıkmıştır. “Yerel yönetimler” alanında meydana gelen ihaleye fesat karıştırma suçlarının, kamu görevlilerinin ihaleyi almak isteyen firma yetkilileriyle müşterek hareket

etmeleri suretiyle gerçekleştirildiği anlaşılmıştır (KOM Raporu, 2011). Ülkemizde organize suç örgütlerinin ortalama 15-16 kişiden oluştuğunu göz önünde bulundurursak yukarıdaki tabloda görüleceği üzere organize suç örgütü şüphelilerinin yaklaşık % 5'inin kamu görevlisi olduğu istatistiklere yansımaktadır (Bkz. Grafik 3).

Grafik 3: *Organize Suç Operasyonlarında Yakalanan Şüpheliler ile Kamu Görevlilerinin Sayıları (2007-2011)*

(Kaynak: KOM Raporu, 2011)

Bu veriler değerlendirildiğinde Türkiye’de rüşvetin azımsanamayacak oranda devam ettiğini söyleyebiliriz. Bununla birlikte Türkiye’de ismi bilinen mafya örgütlerinin günümüzde sürekli biçimde rüşvete başvurdukları ya da rüşveti sık kullanarak legal ya da illegal işler yürüttüklerine dair bir veri elimizde bulunmamaktadır.

3.2.7. SINİRÖTESİ FAALİYETLER

3.2.7.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Yapılan akademik çalışmalar, Çin organize suç örgütlerinin ve özellikle Triadlar’ın yerel çaptaki faaliyetlerinden çok sınır-aşan ya da uluslararası boyutuna vurgu yapmıştır (Zhang ve Chin, 2008; Lintner, 2004; Xia, 2006; Xia, 2008; Bolz, 1995). Triadlar, Çin kara

parçasının dışındaki Çin toplumlarında da yaşamlarını sürdürmektedirler (Zhang vd., 2002: 51). Özellikle Komünist dönemde Çin anakarasında temelini kaybeden Triadlar, Çinli işçilerin deniz-aşırı ülkelere göç etmesiyle oralarda başarılı olmak için birçok fırsat yakaladı. Çin'in 1970'lerde reformlara başlamasıyla da anavatanlarına geri döndü ve en sistematik ve en organize suç örgütü olarak ortaya çıktı (Xia, 2008: 10). Son yirmi yıllık süreçte ise, Güneydoğu Asya ve ABD gibi deniz-aşırı bölgelere uyum sağlamaktadırlar. Aynı zamanda bunun avantajlarını da kullanmaktadırlar. Kapitalist ekonominin bazı Triadların bu süreçte işletme tarzı varlıklara dönüşmeleri için olanak sağlaması ve yerel siyasi sistemin, modern bir siyasi parti kurmalarına izin vermesi Triadların deniz-aşırı bölgelerde gelişimini sağlamaktadır.

Triadlar, gasp, uyuşturucu kaçakçılığı, fuhuş, kumar ve yan suç grupları olarak adlandırılan Çin video sektörü, kitaplar, gazeteler ve eğlence hizmetlerinin de dâhil olduğu geniş bir suç yelpazesine sahiptir. Örgütün çok geniş denizler ötesi bir ağının bulunması, kolaylıkla uluslararası suç faaliyetlerine de karışmasına imkân sağlamaktadır.

Çin kökenli organize suçun Avrupa'da büyümesi 1970'lerin başından itibaren gözlemlenmektedir. Uzakdoğu'daki sömürge döneminden kalma Çin topluluklarının etkisiyle özellikle Hollanda ve İngiltere'nin büyük kentlerinin çoğunda Çinli organize suç gruplarının elemanları bulunmaktadır (Wright, 2006: 110).

Çinli Triadlar, Amsterdam, Londra, Manchester, New York ve San Francisco şehirlerinin de dâhil olduğu Çinli toplulukların bulunduğu dünyanın her yerinde iyi bir şekilde örgütlenmişlerdir. Resmî kaynaklar ve bu konuda hazırlanan raporlar, Çin organize suç örgütlerinin işlediği suçların Avustralya, Avrupa, Japonya, Latin Amerika, Kuzey Amerika, Rusya, Güney Afrika ve Güneydoğu Asya gibi dünyanın birçok bölgesinde ortaya çıktığını göstermektedir (Zhang ve Chin, 2008: 178).

Silah kaçakçılığı ile bağlantılı olarak ABD ve Avrupa'ya özellikle eroin kaçakçılığı ve hırsızlık, lüks otomobil, zengin piyasalara yat ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne tüketim malları kaçakçılığı ve uluslararası kredi kartı sahtekârlığı gibi diğer tip suçlar, Triadların uluslararası boyutta yoğun olarak yürüttüğü faaliyetlerdendir.

Farklı örgütsel yapılanmalar içerisindeki Çin organize suç örgütleri insan ve değişik illegal malların ticareti, kumar, haraç, fahişelik ve şiddet suçları gibi büyük çaptaki suçların içerisinde yer alırlar. Bununla birlikte, Çin organize suçu sadece dünya çapına açılmış

değildir. Aynı zamanda yerel sınırlar içerisinde ve yerel bölgesel temelli (Tayvan, Hong Kong ve Macao gibi yerlerde) faaliyet göstermekte ve büyümektedir.

1994 yılında İspanyol polisinin kayıtlarına göre, İspanya'nın Galicia bölgesinde Çinli yasadışı göçmenlerin sayısındaki hızlı artışa binaen yapılan araştırmalarda, Triad'ların yasa dışı insan kaçakçılığı ve eroin ticareti başta olmak üzere birçok suçla meşgul oldukları ve hızla Avrupa Birliği ülkelerinde örgütlendikleri tespit edilmiştir (dijimecmua).

3.2.7.2. La Cosa Nostra

Cosa Nostra'nın birçok faaliyetinin halen bölgesel olmasına ve Güney İtalya'da konuşlanmasına rağmen, Cosa Nostra her geçen gün uluslararası bir yapı arz etmeye başlayarak, Avrupa ve Amerika'yı tehdit etmektedir. Avrupa ve Amerika'ya göç dalgasında etkin bir rol oynayan örgüt, Almanya örneğinde olduğu gibi ABD'de de bu sayede eroin piyasasının önemli bir bölümüne sahiptir.

Mafyanın küreselleşmenin etkisiyle genişlemesi ve değişik yabancı ülkelerde yer almasının örgüt için avantaj olmasının yanında birtakım dezavantajları da söz konusudur. Yabancı topraklarda güvenilir bilgi elde etme olasılığının daha kısıtlı olması örgütün büyümesini engelleyen büyük bir etkidir (Varese, 2006: 420).İtalya'da diğer suç örgütleri ile karşılaştırıldığında, Cosa Nostra, ülke içinde ve dışında, güç ve zenginlik olarak çok iyi durumdadır. Kendi yönetim modelini dikte edip, önemli operasyonların arkasında bir motor gibi hareket etme stratejisi olan bir örgüttür.

Son yıllarda FBI, LCN'nin temelde ABD sınırları içerisinde faaliyet gösterdiğinden ve daha çok terörizmle mücadeleye odaklandıklarından LCN araştırma ve soruşturması için küçük çapta bir uluslararası işbirliğine gitmektedir (Finckenauer, 2007: 88).

3.2.7.3. Kolombiya Kartelleri

Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere, Kolombiyalı karteller yetiştirmeden işlemeye, taşımadan dağıtımına kadar uyuşturucunun her yönünü yönetmede uzmanlaşmış kapsamlı iş oluşumlarıdır. Kolombiya kokain ticareti konusunda ilk ortaya çıktığı

dönemden itibaren ulusal faaliyetlerden çok uluslararası pazara yönelik başta kokain olmak üzere uyuşturucu ticareti bağlamında genellikle sınır-ötesi faaliyetler yürütmüştür.

Kolombiya özellikle coğrafi konumu sebebi ile illegal uyuşturucu endüstrisinin gelişmesi için öncü durumdadır. Ülkenin eskiden beri koka yetişen bölgeler ve ana kokain pazarı arasında bulunması ülkeyi güzel bir geçiş bölgesi yapmıştır. Devletin çok az varlık gösterdiği çok sayıda arındırılmış seyrek nüfuslu bölgeler, ülkeyi illegal uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığında önemli bir konuma getirmiştir (Lee III ve Thoumi, 1999: 62).

Andean Bölgesi ve genel olarak da Kolombiya, Orta Amerika, Meksika ve Karayipler'e oradan da Kuzey Amerika'ya doğru küresel kokain ağının koridorunda başlangıç noktalarını oluşturmaktadır.

Özellikle son yıllarda Batı ve Doğu Avrupa ve Eski Sovyetler Birliği topraklarında piyasasını genişletmek amacıyla yönelik olarak, kokaine nazaran daha ucuz, daha rahat taşınabilen ve yüksek kar marjını sağlayan Kolombiya, eroinin üretimi ile ortaya çıkan diğer yan ürünlerini artırma çabası içerisine girmiştir. ABD'den sonra, Avrupa'da da bu kartellerin yaygınlaşması, bölgedeki yüksek eroin tüketimi ile bağdaştırılmaktadır.

3.2.7.4. Rus Mafyası

Rus organize suç örgütü siyasi sınırlardan bağımsız olarak hareket etmektedir. Küreselleşme modellerini, diğer organize suç örgütleriyle birliktelikler kurarak yeni pazarlara girip kazanç elde etme gayretlerine yansıtılmaktadırlar. Rus organize suç örgütü içerisindeki çoğu suç girişimi, kapsamındaki faaliyetleri sebebiyle doğası gereği zaten sınır-aşan bir özellik taşımaktadır.

SSCB'nin ve sosyo-ekonomik ve politik sistemin çökmesi sürecinde çağdaş suç grupları ortaya çıktı. Bu aşamada organize suç modern bir biçim aldı. Suç grubunun faaliyetleri kendilerini aşarak ulusal sınır dışına da yayıldı. Bu faaliyetler:

- Güçlü iç itaat ve disiplin,
- Hırsızları yöneten yapıyla faaliyetleri gerçekleştirenleri ayıran iki katmanlı denetim sistemi,
- Organize grup üyelerinin artması,
- Grup içi ve dışı ilişkileri düzenleyen orta düzey yapı ve uygulama,

- İç soruşturma ve karşı casusluk yapısı,
- Dokunulmazlık elde etmek için devlet yönetimi yapılarıyla yozlaşmış ilişkileri sürdürmek,
- Her grup içerisinde özel destek ve takip takımı oluşturarak yürütüyorlardı (Cheloukhine, 2008: 363).

1990'da Demir Perde'nin çökmesinden sonra Rus organize suç kontrolsüz mali kaynak kullanımı ve hareketliliğini fark etti. Diğer ülkelere doğru süratle yeni bir göç, iş seyahati ve turizm dalgası başladı. Yabancı güvenlik teşkilatları New York, Londra, Hamburg, Paris ve Prag'daki sokak cinayetleri ve patlamalardan sonra, Rus organize suç tehlikesinin farkına vardılar (Cheloukhine, 2008: 371). Rus organize suç tehlikesi ile ilgili basın raporları ve akademik yazılar 1987'den sonra daha çok önem kazandı. Devlet yetkililerinin bu olguyla ilgili derin bir soruşturmaya izin verme konusundaki isteksizliğine rağmen, popüler basının yoğun çalışması akademik dünyanın probleme odaklanmasını sağladı.

Sovyet-sonrası Rusya'da, yetersiz kalan bankacılık kanunundaki açıklar ve uluslararası suç gruplarının kendi mali kuruluşlarını kurmalarına fırsat vermesi sebebiyle, kara para aklama endüstrisinin oluşturulmuş olması organize suç gruplarının gücünün ve etkisinin arttığını gösteren önemli bir göstergiydi (Schulte-Bockholt, 2006: 152). Rus organize suç uluslararası bir olgu olarak ortaya çıkmak üzere çabucak hareket etti. Modern küresel ekonominin gerçekliklerinin farkında olarak ve diğer uluslararası suç ağlarının hem ortağı hem de müşterisi olarak küresel sisteme entegre oldu.

1997 yılına ait FBI kayıtlarında Rus organize suç gruplarının diğer ülkelerdeki bağlantılarla birlikte 50 ülkede varlık gösterdiği yer almaktaydı (Webster ve Borchgrave, 1997: 10). 2001'de yaklaşık olarak 200 Rus organize suç grubunun 58 ülkede faaliyet gösterdiği ifade edilmekteydi (Webster ve Borchgrave, 2001: 7). Son yıllarda, Rusya temelli grupların neredeyse 70 ülkede doğrudan faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte siber-bankacılık, iletişim ve küresel ekonomi çağında örgütün etkisinin hissedilmediği çok az bölge bulunmaktadır (Galeotti, 2004: 58).

Rus Mafyası eski Sovyetlerden beri yurtdışında özellikle ABD, Kanada, Birleşik Krallık, Avustralya ve İsrail'de beyaz yaka suçlarıyla – tedavi ve sigorta dolandırıcılığı, sahtecilik, borsa ve banka dolandırıcılığı vb.- uğraşıyordu. ABD'deki vergiden kaçmak

için kaçak benzin getirilmesi için New York'ta bazı LCN aileleri ile ortak faaliyet gösterilmesi sınır ötesi faaliyetlerden bir tanesini oluşturur (Finckenauer, 2007: 98; Webster ve Borchgrave, 2001: 8).

Macaristan ve Çek Cumhuriyeti yatırımlar, illegal işler ve kara para aklama için; Polonya illegal silah geçişi, çalıntı arabalar ve insan ve uyuşturucu ticareti için uygun bölgeler olarak görülmektedir. Rus organize suçunun geleneksel alanları uyuşturucu işi, kadın ve insan ticareti, tehlikeli nükleer maddelerle ilgili faaliyetler, silah ticareti, çalıntı arabalar, sigorta dolandırıcılığı ve kaçak tablolar olmuştur (Cheloukhine, 2008: 371). Rus organize suçunun önemli bir gelir kaynağı banka dolandırıcılığı üzerinden olmaktadır. İlegal yollardan elde edilen büyük miktarlarda para, Batı'ya sahte kredi hatlarıyla ya da kara borsa döviz noktalarından aktarılmaktadır (Webster ve Borchgrave, 1997: 36). Bu olgu bu çağa uygun bir modern suç girişimi olarak değerlendirilmektedir.

Rusya 1990'larda yabancı ülkelerden ithal edilen çalıntı arabalardan bilgisayarlara kadar çok çeşitli malların girişi sebebiyle içeride yaşadığı genişlemeden daha fazlasını ihracatta ve dolaylı uyuşturucu ticaretinde yaşadı. Ortadoğu ve Türkiye üzerinden geleneksel rota yoluyla gelen baskı sebebiyle Rusya özellikle Afganistan'dan gelen afyonun rotasında olduğundan önemli bir role sahip gözükmektedir. Rusya'daki afyonun % 75'ten fazlası Afganistan'dan gelmektedir (Galeotti, 2004: 59).

Rus organize suçunun varlığı sadece Rusya için değil Rusya dışı için de tehlike ve tehdit oluşturmaktadır. Rusya'daki kanunsuzluk Batı'yı da daha özeldede Batılı bankacılığı ve ticareti de etkileyebilmektedir. Rus organize suçu 'köstebek'lerini Batılı şirketlere ya da bankalara yerleştirerek kara para aklama işlemlerini kolaylaştırmaktadır (Gerber, 2000: 337).

Orlova, son yıllarda Rus organize suçunun yurtdışında özellikle Kanada'da Rus diasporasının artmasıyla doğru orantılı olarak patlama yaşadığını (2008: 100) ifade etmektedir.

3.2.7.5. Yakuza

Yakuza faaliyetlerinin deniz aşırı olup olmadığı küreselleşmenin bir yönünü göstermektedir. Bazı Yakuza faaliyetlerinin dışarıya açılması son yüzyılın bir gereği olarak

ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda Yakuza'nın yabancı faaliyetleri dört farklı kategoride değerlendirilmektedir: birincisi, yabancı ülkelerdeki Japon firmalarında kazanç elde eden Yakuza grupları; ikincisi, Japon turistlere hizmet eden kulüplerde, barlarda ve seks hizmeti veren kuruluşlarda yer alan Yakuza; üçüncüsü, Japon yerel grupları yasadışı işçi, uyuşturucu ve silah kaçakçılığına teşvik eden, yönlendiren Yakuza; dördüncüsü, yabancı emlak piyasasına yatırım yapan Yakuza (Hill, 2004: 112). Dolayısı ile örgüt sınır-aşan organize suç örgütü olarak çeşitli suç faaliyetlerinde yer almaktadır.

Japon organize suç örgütü Yakuza çok sayıda klan içerisindeki binlerce üyesiyle Japonya'da ve Asya boyunca şantaj, fahişelik ve başta amfetamin olmak üzere uyuşturucu işleriyle uğraşmaktadır (Shaw, 2008: 32). Bununla birlikte Yakuza, Japon nüfusunun olduğu her yerde hareket etmektedir. ABD'de Havai ve Kaliforniya gibi yerlerde operasyonlarını yapmak için Japon göçmenleri takip ettiler. Gelirlerinin %80'ini illegal faaliyetler oluşturmaktadır. Kolluk kuvvetlerinin kendi üyelerini ve faaliyetlerini tespit etme olanağını azaltmak için illegal yollardan elde ettikleri kazançları gayrimenkul holdinglerine yatırım amaçlı aktarmak suretiyle yasal işlerde daha çok yer almak istemekteydiler (Mallory, 2007: 123).

Yakuza'nın ayakları çok farklı alanlara ulaşmaktaydı: öncelikle zorla haraç toplama, kumar, kaçakçılık, tefecilik, kara para aklama, uyuşturucu, gayrimenkul, spor, eğlence, stok manipülasyonu, turist ticareti, seks turları, fuhuş, hırsızlık, pornografi ve silah taşımacılığı Yakuza'nın ilgilendiği ve para elde ettiği alanları idi.

Yakuza Japon turist endüstrisi ile eskiden beri oldukça içi içeydi, yurtdışına silah kaçakçılığı ve pornografi sevkiyatı ile de ilgileniyordu, Amerikan gangsterleri ve kumarbazlarıyla işbirliği yapıyor, kara para akıyorlardı (Kaplan ve Dubro, 1998: 85). Halen Yakuza, Japonya dışındaki şirketlere şantaj yaparken, deniz-ötesindeki Japon işadamlarına hizmet eden kulüp, bar ve seks endüstrisinde hareket etmekte ve kaçak işçi, uyuşturucu ve silahların Japonya'ya sokulması işiyle ilgilenirken yabancı emlak işlerine de yatırım yapmaktadır (Finckenauer, 2007: 102).

1980'lerin başında da Amerika'daki kolluk kuvvetlerinin raporları Yakuza'nın yine uyuşturucu ticareti ile ilgilenmesinin yanında tur şirketlerini, Japon hediye dükkânlarını ve gece kulüplerini de işlettiğini gösterdiği ifade edilmektedir. Örgütün suç faaliyetleri arasında Japon iş dünyasının kullanılması, Japon turistlerin taciz edilmesi, fahişelik, silah

ve pornografi ticareti, uyuşturucu ticareti ve kara para aklama da yer almaktaydı (Kaplan ve Dubro, 1998: 94).

Japonya'ya özellikle birden fazla çocuk sahibi olmanın yasak olduğu Çin'de ailelerinden satın alınan, istenmeyen genç kadınlar ve Filipinler'in fakir köylerinden daha iyi ücretle iş vaadiyle deniz ötesine getirilen fahişeler Yakuza'nın kadın kaynağının önemli bir kısmını oluşturuyor. Ayrıca özellikle Doğu Asya ülkeleri, Bangkok, Manila (Seul ve Taipei'de her türlü fantezi için tercih edilen otellere düzenlenen seks turları ile bu alandaki ticareti de elinde bulundurmaktadır.

Silah ve kadın ticareti Yakuzalar için benzer suçların küreselleştiği ve her türden silahın yasaklandığı dönemde Japonya'da önemli bir yere sahipti. Yakuza üyeleri ateşli silahlar için başlıca pazarı teşkil ederler ve Avrupa ve Amerika'dan uyuşturucu madde ticareti yaparak en uygun; en bakımlı ateşli silahları temin ederler. Amerikan silahlarının yüksek kalitesi, kolay ulaşılabilirliği ve alt düzeyde yasal engellemelere uğraması sayesinde diğer ülkelerde olduğu gibi Japonlar tarafından da ilgilenildi ve alındı (Kaplan ve Dubro, 1998: 98). Bu süreç kılıcı bir onur olarak kabul eden Japon halkı için de Yakuza için de ateşli silah dönemine geçişi ifade etmekteydi. Sonuçta Japon yeraltı dünyası da Amerika Birleşik Devletlerince silahlandırılmış oldu.

Japonya 1930'larda uyuşturucu konusunda, bugün Kolombiya'nın durumuna benzer bir konumdaydı. Çin işgalinden sonra dünya afyon pazarının çoğunu kontrolünde bulunduruyordu (press.uchicago.edu). Özellikle Amerika'daki Japonlar daha 1930'larda, Japon İmparatorluğu'nun Doğu Asya'yı zapt ettiği dönemde o bölgedeki afyon, morfin ve eroin işini ele geçirdiğinden uyuşturucu ticaretine başlamışlardı. Japonya'nın 1932'de Mançurya'yı işgal etmesinden sadece bir yıl sonra Amerikalı Narkotikçiler görüşünden dolayı "pamuk morfin" olarak isimlendirdiği Japon morfininin farkına varmıştı (Kaplan ve Dubro, 1998: 90).

Organize suç örgütleri için de uluslararası bağlantıların belirli mal ve hizmetlerin dolaşımında iyi düzeyde olması gerekiyor. Japon Yakuza için mal ve işçi temini anlamında uluslararası bağlantıları iyi olan yabancı organize suç örgütleriyle iş yapma bu anlamda önem taşıyor. Bu bağlantılar ilgilenilen ülkenin ekonomik ve politik şartlarına uygun olarak değişmekle beraber mevcut ahlaki tepki durumuna öncelik vermektedirler.

3.2.7.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Yeni dünya düzeni olarak ifade edilen 1990'lı yıllar sonrası küreselleşme süreci Türkiye'de organize suç örgütlerinin de palazlanmasını sağlamıştır. Uluslararası alanda internet ortamından gerçekleştirilen parasal hareketlenmelerin yanında, smartcad'larla yapılan işlemler kontrol edilememekte ve kayıtlara geçirilememektedir (Bal ve Özcan, 2003: 172). Bu da kara para aklama konusunda kolaylık sağlamakta ve organize suç örgütlerinin ulusal sınırları rahatlıkla aşarak milyar dolarları istedikleri yerlere aktarabilmeleri ve dolayısı ile temellerini sağlamlaştırılmaları anlamına gelmektedir.

PKK başta olmak üzere değişik terör olaylarının ortaya çıkması organize suçlarla mücadeleyi de olumsuz etkilemiştir. Her iki alanda da yapılan mücadele için harcanan kaynaklar geçmiş dönemde iki büyük ekonomik krize neden olmuştur. Bu durumdan faydalanan yine organize suç örgütleri olmuş ve yeni teknolojik imkanlardan faydalanarak dünyaya açılmayı da başarmışlardır.

Uluslararası ilişkiler ve ticaretin gelişmesi de çetelerin uluslararası bir nitelik kazanmasına yol açmıştır. Artık uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı ve diğer bazı haksız ekonomik çıkar amaçlı suçlar örgütlü olarak daha fazla işlenmeye başlanmıştır (Bozlak, 2009: 63). Ancak bu faaliyetlerin örneklemedeki diğer büyük mafya örgütlerine kıyasla çok fazla olmadığını söylemek gerekir.

Türkiye'deki organize suç örgütlerinin mikro ölçekte oluşan gruplar olması, organize suç örgütlerinin fakir sosyo-ekonomik seviyeden veya kırsal kesimden çıkması gibi nedenlerle küreselleşme için gerekli olan yabancı dil bariyerini aşamamaları (Çakmak, 2011: 95), bu örgütlerin sınır-aşan nitelikteki faaliyetlerinin oldukça zayıf kalması sonucunu getirmiştir.

3.2.8. POLİTİK ETKİ

3.2.8.1. Çin Organize Suç Örgütü Triadlar

Çin uzun yıllar güçlü bir Leninist rejim altında idare edildiğinden hegemonik politik yapının her tür güç grubu üzerinde etkisi olmuştur. Organize suç grupları da iktidar aygıtları ve onun ideolojisine koşullu olarak gelişmiştir. Tarihsel anlamda gerçekleşen politik olaylardan da etkilenmişlerdir. 1949'da kurulan yeni Cumhuriyet ve 1950'de Kore

Savaşı'na girilmesi, 30 milyon insanın öldüğü 20 milyon kentli insanın varoşlara gönderildiği başarısız Büyük Atılım ve Büyük Kıtık (Great Leap Forward ve Great Famine) dönemi (1959-1961), 1973'te Mao'nun ve Kültürel Devrimin başarısızlığı, Çin'de dördüncü büyük suç dalgasının geldiği, açılım politikasının kabul edildiği ve çoğu sürgündeki gencin şehirlere döndüğü 1979-1981 dönemi, Tiananmen katliamından iki yıl sonra ivme kazanan beşinci suç dalgasıyla suçların 2,5 milyona ulaştığı 1991 yılı ve altıncı suç dalgasıyla suç oranının 4,4 milyona ulaştığı 1999-2001 dönemi organize suçun Çin'de gelişmesi adına en önemli dönemleri oluşturmuştur (Xia, 2006: 169).

Triadlar özellikle 1911 devrimindeki Mançu Hükümdarlığı'nın devrilmesinden sonra yeni, Kuomintang hükümeti ile oldukça sıkı ilişkiler içerisinde oldular. Hatta 1940'ta Kuomintang'ın görevlileri ve milliyetçi hükümetin gizli polislerince komünistlerle etkin mücadele için yeni Triadlar oluşturuldu (Lintner, 2004: 88). 1912'den sonraki yirmi yıl boyunca Triadlar politika içerisinde olmanın olanaklarından faydalandılar. Bunlar, Sino-Japon savaşı sırasında ve öncesinde Nasyonalist hükümetin gizli polislerine siyasi liderleri kaçırmak ya da öldürerek hizmet ediyorlardı; Tayvan Chiang Kai-Shek hükümetine 1959'da Hong Kong'da büyük çaptaki anti-komünist gösteriler başlatarak yardım ediyorlardı ya da 1970'te Tayvan'daki yerel seçimleri manipüle etmeye çalışıyorlar ya da bu amaçla seçim büroları açıyorlardı (Huang, 2006: 76).

Bariz olarak ideoloji taşımasına ilaveten Triadlar aynı zamanda Çin ve Tayvan'ın birleşmesini savunan siyasileri ve siyasi adayları katı biçimde destekliyorlardı. Dolayısı ile Triad üyeleri her ne kadar önemli ölçüde zayıflasa da 1990'larda ve 2000'li yılların başında hâlâ politika içerisinde aktif olarak yer alıyorlardı (Huang, 2006: 77). Ancak Hong Kong Triadlarının siyasetle ilgilenmedikleri ve politik-ideolojik görevler içerisinde yer almadıkları da ifade edilmektedir (Finckenauer ve Chin, 2004: 25).

Olayların geri planındaki koruyucular olarak parti ve devlet görevlileri genelde organize suç gruplarını desteklediler ve politika-suçlu bağlantısı Çin organize suçunun sürekli bir özelliği olarak devam etti. Bununla birlikte belirli bazı bölgelerde örgütün yerel uzantılarının yerel polis merkezlerinin devriye araçları, yakıtları ve maaşları için ve hatta nezaret odaları için ödeme yapmaları ve buna benzer sebeplerle de kolluk kuvvetlerinin organize suçla mücadelesini zaafa uğratmaları bilinen bir gerçektir (Xia, 2006: 170).

3.2.8.2. La Cosa Nostra

İtalyan organize suç örgütünü diğer organize suç örgütlerinden farklı kılan, “politika ve suç birlikteliği” olarak ifade edilen politika-mafya yakın ilişkisidir. Bu gerçeklik, ekonomi dünyasının, ticaret birliklerinin kontrol altına alınmasına, mahkemenin ve politik yapıların etki altına alınmasına da uygulanabilir. 1960’lar, 70’ler ve 80’ler boyunca kamu ihalelerinin mafyaya verilmesi sadece mafya ve politika arasında güçlü bir bağ oluşmasına neden olmadı, aynı zamanda yeni bir tür mafya politikacısının da oluşmasını sağladı (Çaylı, 2010: 7). İtalya’da 1950’li yıllara kadar Sicilyalı politikacı seçimlerdeki başarılarını mafya ile olan bağlantılarına borçluydu (Karlığa, 2005: 30).

Koyu Katolik olan mafya üyelerinin anti-komünist tutumları, soğuk savaş döneminde hem ABD’de hem de İtalya’da devletin yaklaşımı ile örtüşüyordu. Bu dönemde mafya ilişkileri devletle daha iç içe geçmiş ve karanlıktı (NTVMSNBC).

Mafyanın uzun yıllar yasal olmayan yollardan yasal işleri yürütmede ve illegal uyuşturucu ticaretinde öncü olmasının nedenini politikacılarla olan danışıklı dövüştü anlaşmalarda gizli olduğu gözlemlenmektedir (Çaylı, 2010: 7). Bu durum literatürde (peaceful coexistence) “barışçıl bir arada yaşama” olarak da belirtilmektedir (Mancini, 2009). Özellikle mafya patronlarının en önemli yasal faaliyetleri olan beton ve inşaat işlerinden bahsedildiğinde mafya ile bir arada yaşama kavramı gündeme geliyordu.

İtalya’da 1980’lere gelindiğinde mafya ile hükümet karşı karşıya geldi. Mafya ile İtalyan devleti karşı karşıya gelmeden önce mafya 1981-83 arasında kendi içinde büyük bir savaşa tutuştu. Büyük mafya savaşı ya da ikinci mafya savaşı olarak bilinen bu hesaplaşma sırasında pek çok kamu görevlisi de mafya ile ilişkilerinden dolayı öldürüldü.

1986-87 arasında, özel yetkilerle donatılan iki yargıç, Paolo Borsellino ve Falcone öncülüğünde yürütülen ‘Büyük Soruşturma’ olarak adlandırılan operasyonlarda yüzlerce mafya üyesi tutuklandı. Ancak mafyanın yanıtı beklendiği gibi sert ve acımasız oldu. Mayıs 1992’de Falcone, iki ay sonra da Paolo Borsellino öldürüldü. ‘Büyük Soruşturma’yı bir başka ses getiren operasyon olan ‘Temiz Eller’ izledi. Savcı Di Pietro başkanlığında yürütülen soruşturmalarda özellikle mafya-siyaset ilişkileri su yüzüne çıktı ve mafyayla ilişkili pek çok siyasetçi tutuklandı.

Mafya örgütlerinin “iktidar arzusu” güvenliklerini ve işle ilgili kararlarını olumsuz etkilemektedir. Örgüt liderlerinin en büyük amaçları ya da en öncelikli arzuları “para”

değildir. Eğer öyle olsaydı en zengin olan üst düzey yöneticilerin yurt dışında ömürlerinin sonuna kadar yetecek para ve olanakları vardı. Bunun yerine Sicilya’da her zaman yakalanma ya da iç çatışmalarda öldürülme tehlikesiyle yaşamışlardır.

3.2.8.3. Kolombiya Kartelleri

Kolombiya’da politika-mafya bağlantısı çoğu aktörün değişik menfaatlerle rol oynadığı, geleneksel Kolombiya dramasının bir parçası olan karmaşık bir olgudur. Bu aktörler, illegal uyuşturucu ve diğer suç örgütleri, gerillalar, paramiliter çeteler, ordu ve polis, hükümet ve bürokrasi, siyasi partiler, ABD hükümeti, sivil toplum örgütleri ve diğerleri olarak ifade edilmektedir (Lee III ve Thoumi, 1999: 59). Aktörler arasındaki bağlantının türü ve yoğunluğu değişik olmakla birlikte iç içe geçmiş durumdadır ve kesin olarak belirlenmemektedir.

Kartellerin esas amaçları diğer sınır-aşan organize örgütler gibi hangi fırsat olursa olsun kazançlarını maksimize etmektir. Politik ve ideolojik amaç güden terörist örgütlerin tersine sınır-aşan örgütler sadece ekonomik amaçlarla hareket ederler. Bu bağlamda yasal şirketlere benzetilebilirler: çok-uluslu şirketlerin yaptıkları gibi devlet müdahalesine uğramadan üst seviyede bir otonomi beklerler. Hedefleri de yasal pazarlarda olduğu gibi rasyonel aktörlerinkine benzemektedir: kazanımları en üst seviyeye çıkarmak, etki, iktidar ve risklerin en alt seviyeye indirilmesi (Fukumi, 2003: 94).

1990’larda Kolombiya’daki yönetim sistemi, demokrasi olarak değil de “narkokrasi” (narko-demokrasi) olarak ifade edilmekteydi (Mahan ve O’Neil, 1998: 109). Uyuşturucu işleri nedeniyle de rüşvetin yargı süreçlerini ve uyuşturucu ile ilgili kararları sürekli aksattığı, yasal uygulamaları ve mahkemeleri işlemez hale getirdiği ve uyuşturucu ile mücadele eden kolluk kuvvetlerinin gayretlerini boşa çıkarttığı da bilinmektedir.

Kolombiya kartelleri politik sistemin altını oymaktadır ve bu sebeple de demokratik yönetim üzerinde olumsuz etkilere sahiptir. Artık illegal faaliyetler çoğunlukla tehdit, rüşvet ya da diğer yöntemleri kullanarak ciddi suçlar işleyen kurumsallaşmış örgütler tarafından gerçekleştirilmektedir (Hoffmann, 2009: 2).

Kolombiya’da politika-mafya ilişkisinin temelini oluşturan faktörler şöyle sıralanmaktadır: rejimin gayrimeşru olması, sivil toplumun yetersizliği, yaygın biçimde

anlaşmazlıkları şiddetle çözme eğilimi, ülkenin coğrafi konumu, siyasi sistemin ve partilerin yapısı, sosyal mobilitenin artması karşısındaki değişik engeller, kaçak mallara karşı toplumsal kabul ve kara para aklama (Lee III ve Thoumi, 1999: 60). Bu faktörler aynı zamanda Kolombiya’da uyuşturucu kartelleri ve diğer suç örgütlerinin ortaya çıkmasına sebep olarak da gösterilebilir.

Her ne kadar ekonomik nedenlerle hareket etseler de, karteller yeni otoritenin eğer kendi faaliyetlerine daha az müdahale edeceğini biliyorlarsa bir *coup d’etat* (darbe) durumuna da destek verebilecek (Fukumi, 2003: 96) düzeyde politik etkiye meyillidir.

3.2.8.4. Rus Mafyası

1980'lerden itibaren politikaya bulaşan Vor'lar, mafya olarak adlandırılmaya başlandı. Özellikle de SSCB'nin 1991'de resmen dağılmasıyla oluşan siyasal ve sosyal çalkantılar sürecinde Vor - mafya karışımı yapılanmalar, başta Moskova olmak üzere büyük kentlerde ciddi bir korku atmosferi oluşturmaya başladı. Politika ve devlet dışı kalan Vor'lar, nadiren de olsa günümüzde varlıklarını sürdürmektedirler (Çetinkaya, 2004).

1990'ın başında yapılan ani özelleştirmeler, Rus toplumunun bir nevi suç toplumu olmasına katkı sağlayan oligarşinin yükselmesine ve her seviyede rüşvetin artmasına neden oldu. Bununla birlikte devlet yanlı vergi politikasıyla, para reformu, döviz kuru ve devlet mallarının özelleştirilmesiyle ilgili tutarsız kararlarıyla durumu kötüleştirdi.

İşadamları ve suçlular arasında yaygın olan eğilim kanuna aykırı işler yapmak için yeterince özgür olabilmek adına politik gücü korumaktı. Bu durum da eşi benzeri görülmemiş bir rüşvet düzeyi ve devlet kuruluşlarına suçluların sızmasını doğuruyordu (Cheloukhine, 2008: 366).

İkinci Dünya Savaşı öncesi Japon mafyasının da devlet yönetimi ile benzer ilişkiler içinde olduğuna dikkat çeken Shelley, Amerikan mafyasının da savaş sırasında limanların kesintisiz çalışması için devlete destek olduğunu, mafyaların iktidarın işine geldiği sürece ayakta kalabildiğini, tersi bir durum olduğu zaman yönetici elitin mafyadan uzaklaştığını belirtmektedir (CHA, 2008).

Rusya Devletinin, iktidardakilerin ve onlarla işbirliği yapanların – genellikle organize suç gruplarının- zenginleşmesine adanmış tam bir kleptokrasiye dönüştüğü iddia

edilmektedir (Granville, 2003: 447). WikiLeaks'te yayımlanan son belgelerde Rusya'nın 'neredeyse bir mafya devletine' dönüştüğü yorumları yer alırken Moskova'da hükümet birimlerinin -özellikle de güvenlik birimlerinin- organize suç örgütleriyle yakın bağları olduğuna inanılmaktadır. Belgelerde, Rusya'da yetkililerin, önemli siyasi bağlantılara sahip iş adamlarının ve organize suç örgütlerinin "neredeyse bir mafya devleti" yaratmak için bir arada hareket ettikleri belirtiliyor. Kıbrıs'taki gizli banka hesaplarına da değinilen bu belgelere bakılırsa, Rusya'da çeşitli çevrelere yılda 300 milyar dolar rüşvet ödendiği sanılıyor (Radikal, 2010).

Özellikle Putin'in 1990'lı yıllarda önceki liderlere göre farklı bir devlet inşası sürecini başlatması birçokları için umut olarak değerlendirilmekteydi. Ancak son dönemlere kadar mafyayla mücadele alanındaki politik istekliliği konusunda çok az gösterge bulunmaktadır. Putin'in, yaygın ve etkisinin kırılma ihtimali zayıf görünen *mafyanın* merkezi devlet otoritesini zayıflattığının, devletin güç kullanma tekeli hafiflettiğinin, pazar ekonomisine olan güveni sarstığının ve son tahlilde çoğu devlet fonksiyonunu ele geçirdiğinin ve bozduğunun farkına yakın zamanlarda vardığı belirtilmektedir (Galeotti, 2004: 66). Gelecekte Rusya devletinin küresel ekonomi içerisinde yer alan güçlü bir ekonomi olabilmesi ve yönetim çarkları iyi işleyen devlet mekanizmalarına sahip olabilmesinin yolu Rus mafyasının etkisini en alt düzeye indirmekten geçmektedir.

3.2.8.5. Yakuza

Organize suçlar, suç işlemeye yönelik koşulların uygun olduğu durumlarda ortaya çıkar. Bu gruplar özellikle köklü toplumsal ve siyasal değişim süreci ya da siyasal kriz döneminde ortaya çıkan çelişki, karmaşa ve çatışma yaşanan ülkelerde daha başarılı olurlar. Tipik olan, ekonomik büyümenin çalkantılı yürüdüğü ve devletin, bu yüzden ortaya çıkan problemlere karşı mücadelede yetersiz kaldığı koşullarda mafyanın etkili olmaya başlamasıdır.

Yakuza örneğinde göreceğimiz gibi organize suçun siyasal sistem ve süreçlere sızması "siyasal kollamacılık"a ve kontrol edilen piyasalara yol açmıştır. Seçim sürecine müdahale ederek kendi elemanları ya da temsilcileri parlamentoya seçtiklerinde, toplumu otoriter bir rejimden demokratik bir yönetime hareketlendirecek yasal bir yanının

oluşturulması imkân ve ihtimali de azalacaktır. Organize suçların en rahat yaşama ve güçlenme imkânını buldukları ortam, kuşkusuz yozlaşma ve yolsuzlukların yaygınlaştığı toplumlardır.

Yakuza üyeleri 20. yy. başında modern sanayinin de gelişimi ile 1917 Rus devrimi ve 1918 Japon Pirinç İsyanlarında, sanayiciler ve politik liderlerce ayaklanan işçilere ve politik radikalizme karşı kullanılmaya çalışıldı. Aynı dönemde, grevler ve sol kanadın protestolarını sonlandırmak için de İçişleri bakanlığınca Yakuza gruplarından oluşan bir pan-Japon örgütü Dai-Nippon Kaksai-Kai oluşturuldu (Hill, 2004: 98).

Örgüt aynı zamanda ultra-milliyetçi, muhafazakâr ve komünizm-karşıtı politik bir yönelime sahip olduğundan diğer çoğu suç örgütlerinin çoğuna oranla daha ideolojiktir (Finckenauer, 2007: 103). Polisle olan uzun dönemli, daha barışçıl ilişkiler Japon kanunlarının ve kamuoyunun değişmesi ile çökmeye başladı. Diğer organize suç örgütlerinden farklı olarak Yakuza daha çok toplumdaki bir imaj ve varlık sürdürmüştür (Mallory, 2007: 122).

Yakuza yıllara dayanan gelişimlerinde Japon politikacıları ve tüzel oluşumlarla çok sıkı ilişkilerini, -daha çok da benzer oluşumu- mafyayı Amerika Birleşik Devletleri'nde kurarak sürdürmüşlerdir. İkinci Dünya Savaşı sonrası politik kargaşa sebebiyle aşırı sağcı muhafazakâr duruşuyla Yakuza, sağcılara muhaliflerle mücadelede modern Japon yönetim yapısının politik işleyişi içerisinde kendilerine bir basamak kazandılar. Daha sonra sol kanat politik oluşumlar Japon politik sisteminde etkilerini savaş sonrasında kaybedince önceki düzelen durumlarını yitirdiler (altman.casimirinstitute.net)

Meiji Restorasyonu'nda politik partilerin ve parlamentonun kurulmasıyla ve de güçlü bir ordunun oluşturulmasıyla modern Japonya'nın kurulma, Yakuza'nın da modern hale gelmeleri için bir başlangıç oldu. Hızla gelişen Japonya'ya ayak uydurmaya çalıştılar. İnşaat işçilerinden ve liman çalışanlarından üyeler aldılar. Politika ile ilgilenen gözükümler ve bazı politikacıların ve görevlilerin yanlarında oldular. Resmi olarak onaylanmak ya da en azından bazı zorluklardan kurtulabilmek için hükümetle işbirliği yaptılar (orgcrime.tripod.com).

Çete şiddetini engellemek için kanunlar daha etkin hale getirilmesine rağmen, yalnızca çete savaşları periyodu olarak bilinen 1950-1963 döneminde polisin etkin olmayışı, politikacılarla Yakuza arasında hem yerel hem de ulusal düzeydeki ilişkiler, sol

kanadın korkusu, elit gruplar arasında öğrenci ve işçilerin kışkırtılması ve Yakuza'nın radikalizmle savaşmak için bir araç olduğu inancından oluşan sebeplerin etkisiyle, Yakuza çokça tolerans gördü. Çeteler bu dönemde polise bilgi(istihbarat) konusunda yardım da ettiler (Hill, 2004: 98).

Yakuza kazanç ve başarı seviyesini artırmak için daha karışık ve karmaşık bir örgüt olarak ortaya çıkmaya devam edecektir. Bu Japon organize suç örgütü diğer organize suç örgütleri ile olan ilişkilerini sürdürmeye ve güçlendirmeye devam edecektir ve faaliyetlerini devam ettirmek için rüşvet ve şiddeti de kullanacaktır. Uluslararası uyuşturucu ticareti, kumar ve seks ticareti Yakuza'nın illegal faaliyetlerinin her zaman bir parçası olacaktır, fakat yasal işlere sızma daha ciddi bir tehlike olarak gözükmektedir (Mallory, 2007: 129).

Yakuza, Japon politikasını doğrudan ya da dolaylı manipüle etmektedir. Üst düzey devlet görevlileri ile bağlantıları olmakla birlikte polise ve diğer devlet memurlarına rüşvet vermektedirler. Yakuza eskiden beri Japon Polisi'nden kabul görmelerinden ya da en azından kendilerine tolerans gösterilmesinden faydalanmakta ve açıkça faaliyet göstererek, kendi grup logolarını dışarıda rahatça taşımaktadırlar (Smith, 2009: 1118).

Yakın gelecekte Yakuza üyeleri ekonomi suçlarına daha çok yönelerek faaliyetlerini genişletirken daha fazla yer altında hareket edecek ya da gölge figür olacaktır (Mallory, 2007: 129).

3.2.8.6. Türkiye'deki Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri

Ülkemizde mafya ile siyaset ilişkisinde en temel ve yönlendirici faktör, siyasetin finansmanında organize suç gruplarının etkinliğidir. Ülkemizde halen siyasetin finansmanı şeffaflıktan uzak bir görünüm arz etmektedir. Organize suç örgütlerinin ülkemizde ve uluslararası arenada bu kadar güçlenmesinde ve dokunulmazlık zırhına bürünmesinde en önemli etkenlerden biri de siyasetle olan ilişkilidir (Özcan, 2006: 68).

Türk Mafya gruplarının gerek politik çevre ile gerekse devletin gizli/resmi/yarı-resmi organlarıyla olan bağlantısı 1990'lı yılların ortalarından itibaren mevzu konusu olmuştur. Mafya örgütleri politikacılarla karşılıklı yararlanmaya dayanan bir bağ

kurmaktadır. Bu bağa Türkiye’de de rastlamak mümkündür. 1980’li yılların sonu ile 1990’lı yılların başında hızla artan özelleştirme ve küreselleşme rüzgârı sadece organize suç örgütlerinin sayısını arttırmakla kalmamış aynı zamanda işlenen suç sayısını ve doğal olarak suça katılan kişi sayısını da arttırmıştır.

Esasında politikacıların ve kamu görevlilerinin mafya ile olan bağlantısı, halk ile devlet arasındaki güven duygusuna kalıcı hasarlar indirmektedir. Yolsuzluk dosyaları, ihaleye fesat karıştırılması gibi olaylar yakın tarihimizde bunu ortaya koymuştur. Politikacılarla mafya ilişkisinde yerel yönetimlerin ayrı bir yeri bulunmaktadır. İhaleler, otoparklar, arsalar, imar planları, ruhsat verme işlemleri ve buna benzer alanlarda organize suç örgütleri yer almaktadırlar (Taşkın, 2001: 22). KOM 2011 Raporunda da yerel yönetimler organize suç kapsamındaki operasyonlarda sağlık sektöründen sonra yer almaktadır.

Türkiye’deki mafya gruplarının varlığı demokrasiyi topal, devlet ve vatandaş arasındaki bağı zayıf ve hukuk kültürünün varlığını imkânsız kılmaktadır. Liberal ekonomide devletin serbest piyasa ekonomisine müdahale etmeme anlayışı yerine, sosyal devlet anlayışını zayıflatan durumlarda hukuk kuralları içerisinde müdahalede bulunabilmesi, yolsuzlukla savaşta kararlı önlemlerin alınabilmesi ve son olarak kendi vatandaşlarına karşı olan yükümlülüklerini devletin tam fonksiyonlu işleyen hukuki ve idari bir yapıyla yerine getirebilmesidir. Diğer bir ifade ile kamuda yolsuzluk olgusunun aktif, katalizör aktörleri mafya örgütleridir. İlişkileri devletin en üst makamlarından, adaletin tecelli ettiği en yüksek makamlarına ve güvenliğin teminatı olan güçlerin çeşitli noktalarına kadar uzanabilir (Kahya ve Özerkmen, 2008: 29).

Bu bağlamda yakın geçmişimizdeki yolsuzluk olayları ve o dönem “görev zararı” olarak tanımlanan sadece 1990-2000 yılları arasındaki 195 milyar dolarlık ekonomik kaybın büyüklüğü ülkemizdeki mafya-siyaset ilişkisinin bir boyutunu ortaya koymaktadır. Örneğin, iki siyasi partiyi birbirine düşüren, mafya-siyaset-bürokrasinin kol kola olduğunu gösteren bir gelişme, Türkiye Cumhuriyeti 55. Hükümetinin gensoruyla düşürülmesine neden olan Türk Bank yolsuzluğudur (Özcan, 2006: 77).

Organize suç örgütlerinin belirgin özelliklerinden bir tanesi de, faaliyetlerine süreklilik kazandırmak için değişen şartlara uyum sağlama yeteneğidir. Türkiye’de profesyonel mücadelenin başladığı 1998 yılından itibaren her geçen yıl faaliyetleri kontrol

altına alınan suç örgütlerinin, haksız kazanç elde etmek için kamu görevlilerini ve tanınmış kişileri aralarına katma girişiminde buldukları (KOM Raporu, 2007) kamu görevlileri ile bağlantı kurarak suç faaliyetlerine ortak ettikleri, hatta bazı kamu görevlilerinin suç örgütü lider ve yöneticisi oldukları, devletin imkân ve kabiliyetlerini bu yönde kullanabildikleri bilinmektedir. Bu kapsamda, 2011 yılında 167 kamu görevlisi hakkında KOM görevlilerince adli işlem yapılmıştır (KOM Raporu, 2011).

Dolayısı ile 2001 öncesi yoğun olan mafya-siyaset-bürokrasi ilişkisinin yapılan kanuni düzenlemeler ve kolluk kuvvetlerince yapılan operasyonlar sonrası oldukça azalmakla birlikte karşılıklı yararlanma ilkesi çerçevesinde devam ettiğini, bununla birlikte 2001 öncesi dönemdeki kadar ülke siyasetine yön verecek düzeyde etkin bir ilişki olmadığını söylemek mümkündür.

3.3. ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN KARŞILAŞTIRMA BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Organize suç kavramını ve organize suç örgütlerini tanımlamada ve karşılaştırmada birçok araştırmada referans noktası olarak ele alınan “dış komplo teorisi”nin bir takım varsayımları, çalışmanın temelini oluşturan varsayımlarla da örtüşmektedir. Örneğin, organize suç gruplarının yasal ekonomi içerisindeki büyük şirketlerin bürokratik yapıları gibi örgütlendikleri varsayılmıştır. Ancak hem daha önce yapılmış çalışmalar (Potter, 1994; UNTOC, 2000; Orlova, 2008; Berenskoetter, 2008), hem de bu karşılaştırmalı analiz, organize suç örgütlerinin ağ (network) biçiminde, gevşek yapılanmış, informel örgütlenmiş ve açık sistemler olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Çin ve Japon toplumları gibi geleneksel kodlarına daha çok bağlı toplumların içerisinde çıkmış olan organize suç örgütlerinin (Yakuza ve Triadlar) örneklemdeki diğer örgütlere göre daha katı, piramide benzeyen hiyerarşik yapılanma içerisinde oldukları gözlemlenmektedir.

Diğer taraftan araştırmada (illegal) girişimci teorisinin sunduğu çerçeve karşılaştırmalar bağlamında örgütlerin yaşadığı değişime ışık tutmaktadır. Küreselleşme ve değişim paradigmaları temelinde örneklemdeki örgütlerin pazar mekanizmaları içerisinde hareket ederek arz-talep dengesinde hareket ettikleri ve faaliyetlerini buna göre düzenledikleri gözlemlenmektedir.

Örnekleme grubundaki organize suç örgütleri genel özellikleri bakımından benzerlikler kadar farklılıklar da taşımaktadır (Bkz. Ek 1, Ek 2). Yukarıda ayrıntılı olarak ele alınan analiz nesnelere bağlamında da değerlendirildiğinde benzer bir durum ortaya çıkmaktadır.

Yapısal olarak değerlendirildiklerinde mafya tipi organize suç örgütlerinin modern çağa uygun olarak Weberyen bürokratik tip yapılanma yerine esnek, yatay ve hiyerarşik olmayan bir yapılanmaya yöneldikleri bilinmektedir. UNCICP tarafından yapılan araştırmadaki A Tipi katı hiyerarşik yapılanmaya uyan tek örgüt Triadlar olarak gözükmektedir. Ancak büyük örgütler nihayetinde küçük grup ya da çetelerden oluştuğundan hiyerarşik yapılardan tamamen uzaklaştıkları söylenemez. Çin Triadları 30 milyon üyeye sahip Çin organize suç dünyasında önemli bir yere sahiptir, ancak küçük gruplar halinde ülkede faaliyet göstermektedirler.

Değişik araştırmalardan elde edilen sonuçlar suç gruplarının çoğu itibariyle klasik hiyerarşik yapılanmaya, bir kısmının da gevşek bir hiyerarşik yapılanmaya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak buradaki hiyerarşik yapılanmanın son tahlilde UNCICP tarafından belirlenen B Tipi Devreden Hiyerarşi olduğunu ifade etmek gerekir. Hiyerarşik yapıya ve emir-komuta silsilesine sahip olmakla birlikte, kendi liderlik hiyerarşisinde bölgesel yapılarının olması ve günlük faaliyetlerinde belirli bir derecede özerkliğe sahip olması durumunu ifade eden B tipi *Devreden Hiyerarşi (Devolved hierarchy)* kategorisine uymaktadır. La Cosa Nostra, Rus Mafyası ve Yakuza bu kategoriye uymaktadır.

Kolombiya kartelleri ise, UNCICP araştırmasında yapısal anlamda yasaklanmış faaliyetleri yürütmek için kilit konumundaki bireylerin (suçluların) faaliyetleri tanımladığı ve işbirliği yaptığı kişilerin sık sık değiştiği bilinmekte olan *Organize Suç Ağı (Organized criminal network)* kategorisinde yer almaktadır. Buna paralel olarak bu çalışma örnekleme yer alan Kolombiya kartellerinin uzmanlaşmış hücre tipi yapılanmaya sahip, karışık ağ (network) tarzındaki örgütlere iyi bir örnek oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

La Cosa Nostra “gerçek mafya” olarak bilinen aile tipi mafya örgütlerine iyi bir örnek olması, hiyerarşik fakat bilinenin aksine tek patron tarafından değil de, patronlardan oluşan bir komisyon tarafından yönetilen bir örgüt olması nedeniyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu örgüt 100 mafya grubundan oluşan ve her ilde mafya patronlarından

oluşan bir komisyona sahip bir karmaşık yapı olması özelliği ile diğerlerinden de ayrılmaktadır.

Rus organize suç örgütü, İtalya, Kolombiya, Meksika ya da diğer ünlü organize suç örgütlerinden farklı olarak etnik ya da aileye dayanmayan bir yapılanmadır. Bununla birlikte diğer ülke mafyalarından farklı olarak kısa vade geliri düşünerek elde ettiği malı ilk fırsatta satmak isteyen ama yeterince tüccar olamayan bir örgüttür.

Yukarıdaki sınıflandırma içerisinde Türkiye'deki mafya tipi organize suç örgütleri tek patronun yönettiği, merkeze rapor veren örgüt yapısına ve güçlü iç disiplin sistemine sahip A Tipi katı hiyerarşik yapılanmaya daha çok uymaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de artan organize suçluluğun genel çerçevesi içinde yer alan büyük çaplı bu çeteler, *mafya tipi organize suç örgütleri* olarak ifade edilmelidir. Zira bu yapılanmalar yapı ve büyüklük bakımından örneklemedeki diğer örgütlere nazaran oldukça zayıf olmakla birlikte, sürekliliği olmayan, sınır-aşan faaliyetler bakımından küçük çaplı ve kültürel kodlar bakımından da bazı yönleriyle benzese de "mafya"dan farklı olmaları nedeniyle aynı sınıflandırma içerisinde yer almamalıdır.

Büyüklük bağlamında değerlendirildiğinde sadece üye sayısı bakımından değil, aynı zamanda etki alanı ve faaliyetlerinin genişliği temelinde örnekleme alınan örgütlerden Türkiye haricindeki ülkelerin örgütlerinin 100'den fazla hatta binlerce üyeye sahip oldukları ve uyuşturucu, kumar ve kara para aklama gibi bazı faaliyetlerin sınır-aşan etkisinin de büyük olduğu ortaya çıkmaktadır. Küresel hale geldiği belirtilen Rus mafyasının en az 26 ülkede faaliyette olması, dolandırıcılık ve kara para aklama konularında profesyonel suçlulara sahip olması ve yaygın bir rüşvet ağını kontrol etmesi gibi özellikleri bu örgütü büyüklük bakımından öne çıkarmaktadır.

Türkiye'deki yapıların ise örneklemedeki diğer örgütler kadar çok üye sayısına, faaliyetlerin genişliğine ve etki alanına sahip olmadığı gözlemlenmektedir. 2000'li yılların başı itibariyle liderlerinin hapse girmesi ya da ölmüş olması nedenleriyle etkinliklerini kaybeden mafya tipi organize suç örgütlerinin bu analiz içerisinde karşılaştırma yapılacak düzeyde bir büyüklüğe sahip olmadığını söylemek mümkündür.

Bu yapılanmalar suç faaliyetleri perspektifinden değerlendirildiğinde illegal işleri yasal yollardan ya da yasal işleri illegal yollardan yapmak biçiminde ortak paydada buluşurlar. Gruplar büyük oranda sadece bir ana suç faaliyetinde bulunmaktadırlar. Ancak

suç yelpazesi genel itibariyle ülkelere göre farklılaşmakla birlikte maliyet-kâr dengesinde *kısa vadede çokça kazandıran* uyuşturucu ticareti ve kumar bütün örgütlerde mutlaka yer alan faaliyetlerdir. Bu durum sınır-ötesinde suç ortağı ya da işbirlikçi sağlama konusunda bu yapılara kolaylık sağlamaktadır. Küreselleşme sürecine paralel olarak da modern suçlar olarak nitelendirilebilecek internet ve kredi kartı dolandırıcılığı ile kara para aklama suçları özellikle daha fazla ülkede örgütlenmiş Rus mafyasınca uygulanmaktadır.

Hem örgüt içerisinde iç disiplini sağlamak hem de etrafa korku ve nam salmak için acımasızca şiddete başvuran Triadlar'da suç işlemek için sistematik bir şiddet döngüsüne rastlanmamaktadır. Ancak LCN ününü yıllarca uyguladığı acımasız şiddetten alması ve şiddete başvurması sebebiyle, Çin Triadları ve Japon Yakuzası gibi örgütlerle büyük benzerlikler taşımaktadır. Yüzlerce yıllık tarihleriyle, eklemlenmiş yapılarıyla ve sofistike ritüelleri ve sembolik araçları ile bu örgütler organize suç dünyasında bir çok paralellikler göstermektedir. Yakuza, özellikle de boryokudan grupları (şiddetli olanları) patolojik şiddete başvurmaları sebebi ile en tehlikeli ve ciddi tehdit olarak kabul edilmektedir ki şiddetleri ülke çapına yayılmıştır.

Dünyada en çok şiddet olaylarının meydana geldiği ülkelerden biri olması nedeniyle Kolombiya'da Medellin kartelinin uyguladığı şiddetin derecesi kendine has biçimde aşırıdır. Rus organize suç örgütünü ise, acımasızlığı, aşırı şiddet uygulama eğilimi ve dış ülkelerde faaliyet gösterme kabiliyeti ve isteği gibi bazı faktörler ifade etmektedir. Ülkemizde de organize suç olgusunun altyapısında şiddet kaçınılmaz biçimde yer almaktadır. Örgüt içi disiplini sağlama adına gerçekleştirilen örgüt içi infazlar bu yapılar içerisinde katı bir disiplinin varlığını göstermektedir.

Buna rağmen son yıllarda organize suç örgütlerinin yukarıda sayılan şiddete başvurma düzeylerinin sanayi, bankacılık ve hizmet sektöründe faaliyet göstermeleri nedeniyle eskiye oranla azalma gösterdiği gözlemlenmiştir.

Organize suç olgusunun önemli bir ögesi olan rüşvetin örneklemedeki Yakuza haricindeki örgütlerde suç faaliyetinin temelinde yer aldığı söylenebilir. Neredeyse kurumsallaşmış bir rüşvet durumundan bahsedilen Rusya'da Rus mafyasının ve uyuşturucuyla bağlantılı suçlar dolayısı ile iyi bilinen Kolombiya kartellerinin diğer örgütlere oranla daha fazla rüşvete başvurdukları göze çarpmaktadır. Yakuza diğer örgütlerin aksine yer altında olmadığı ve toplumla iç içe olduğu için rüşvete daha az

sıklıkla başvurmaktadır. Ancak hızla küreselleşen dünyada sınır-aşan suçların doğası gereği Yakuza'nın özellikle ülke dışındaki faaliyetlerinde ve diğer örgütlerle olan bağlantılarında rüşvetten uzak gözükmesi gelecekte pek mümkün gözükmemektedir.

Türkiye'de ise rüşvet özellikle yolsuzluklar bağlamında ele alındığında dolaylı olarak değerlendirilebilir. KOM raporları, organize suç örgütleri alanındaki operasyonlarla ilgili verileri baz alarak yerel yönetimler ve sağlık sektöründe meydana gelen yolsuzlukların diğer sektörlerin önünde olduğunu göstermektedir ki bu da yolsuzlukların önemli bir ögesi olan rüşvetin dolaylı bir göstergesidir. Ancak örnekteki diğer örgütlerle karşılaştırıldığında geniş bir mafya ağından bahsedilemeyeceğinden ve rüşvetle ilgili elde bir veri bulunmadığından Türkiye'deki mafya tipi organize suç örgütlerinin rüşvete başvurma düzeyleri konusundaki bilgi yetersiz kalmaktadır.

Organize suç örgütlerinin çoğunun faaliyetlerinin temelinde şiddet vardır. Nihayetinde bu illegal işleri yapmanın ve devlete ve topluma bir biçimde kendilerini kabul ettirmenin ve artık günümüzde adeta markalaştıklarından, marka değeri korumanın da gereği gibi algılanmaktadır. Aynı zamanda şiddet örgüt içi disiplini sağlamanın da vazgeçilmez yöntemlerindedir. Ancak şunu söylemek gerekir ki esnek, yatay ve hiyerarşik biçimde yapılanmış ya da seyrek olarak sadece işin uzmanları üzerinden faaliyetlerini gerçekleştirmek için irtibata geçen ve ağ biçiminde örgütlenmiş yapılarda şiddet düzeyi eskiye nazaran çok düşüktür.

Sınır aşan faaliyetler bakımından da Triadlar'ın yerel çaptaki faaliyetlerinden çok sınır-aşan ya da uluslararası boyutu göze çarpmaktadır. Örgütün çok geniş denizler ötesi bir ağının bulunması, kolaylıkla uluslararası suç faaliyetlerine de karışmasına imkân sağlamaktadır. LCN ağırlıklı olarak ABD sınırları içerisinde faaliyet gösterirken, Kolombiya kokain ticareti konusunda ulusal faaliyetlerden çok uluslararası pazara yönelik başta kokain olmak üzere uyuşturucu ticareti bağlamında faaliyetler yürütürken diğer örgütlerle de işbirliği yapmaktadır. Rus organize suç örgütü ise "küresel mafya" ünvanını hak edencesine modern küresel ekonominin gerçekliklerinin farkında olarak ve diğer uluslararası suç ağlarının hem ortağı hem de müşterisi olarak küresel sisteme entegre olmuş durumdadır.

Yakuzalar için benzer suçların küreselleştiği ve her türden silahın yasaklandığı dönemde Japonya'da ve yakın bölgede silah ve kadın ticareti önemli bir yere sahiptir.

Özellikle Rus ve Kolombiyalı örgütlere nazaran bölgesel çapta sınır-aşan faaliyet yürüttükleri ancak istisnalar dışında dünyaya açılmadıkları görülmektedir.

Türkiye'deki organize suç örgütlerinin ise küçük çapta gruplar olması, üyelerinin fakir sosyo-ekonomik seviyeden veya kırsal kesimden çıkması gibi nedenlerle küreselleşme için gerekli olan yabancı dil bariyerini aşamamaları bu örgütlerin sınır-aşan nitelikteki faaliyetlerinin oldukça zayıf kalması sonucunu getirmiştir.

Politik etki alanında karşılaştırıldığında İtalyan organize suç örgütünü diğer organize suç örgütlerinden farklı kılan, “politika ve suç birlikteliği” olarak ifade edilen politika-mafya yakın ilişkisidir. Yakuza'yı bu bakımdan farklı kılan aynı zamanda ultra-milliyetçi, muhafazakâr ve komünizm-karşıtı politik bir yönelime sahip olduğundan diğer çoğu suç örgütlerinin çoğuna oranla daha ideolojik olması ve daha çok toplumdan yana bir imaj ve varlık sürdürmesidir. Organize suç örgütlerinin ülkemizde ve uluslararası arenada bu kadar güçlenmesinde ve dokunulmazlık zırhına bürünmesinde en önemli etkenlerden biri de siyasetle olan ilişkileridir. Mafya örgütleri politikacılarla karşılıklı yararlanmaya dayanan bir bağ kurmaktadır. Bu bağa Türkiye'de de rastlamak mümkündür.

Geleneksel mafya, A Tipi Hiyerarşi içerisinde katı, dikey ve hiyerarşik bir yapı iken modern mafya yapılanmalarının daha çok alt kademelerde B Tipi Devreden Hiyerarşi içerisinde esnek, yatay ve hiyerarşik olmayan yapılanmalara doğru değişim içerisinde oldukları varsayımı bulgular ışığında doğrulanmıştır. Bu değişimin ve başkalaşımın yapısal anlamda gevşek yapılanmaya doğru olduğu ancak hiyerarşik yapılanmalardan da tamamen uzak olunmadığı yukarıdaki örneklerden ortaya çıkmaktadır.

Örgütlerin çoğu itibarıyla B Tipi Devreden Hiyerarşi ve A Tipi Katı Hiyerarşi içerisinde olmaları varsayımın aksine organize suç örgütü yapılanmalarının doğaları gereği hiyerarşik yapıdan tamamen uzaklaşmadıklarının göstergesidir. Bu bağlamda organize suç örgütlerinin yaşadıkları değişim sonucunda yapısal anlamda birbirlerine benzemekte ve tektipleşmekte oldukları varsayımı ispatlanamamıştır.

Organize suç örgütlerinin işlevsel bağlamda incelendiğinde fırsat buldukça suç işleyen, üye profilini genç, uzman ve profesyonel üyelere doğru kaydıran, modern bir yapılanmaya gittikleri görülmektedir. Bu bağlamda işlevsel olarak değişim yaşadıkları varsayımı doğru olmakla birlikte örgütlerin yaşadıkları değişim sonucunda işlevsel anlamda ancak belirli alanlarda ve onları mafya tarzı organize suç örgütü yapan özellikleri

bağlamında benzeştikleri söylenebilir. Bu örgütler görece fazla olan üye sayıları, üye profili, uyuşturucu ve kumar gibi belirli suçları temel faaliyet olarak gerçekleştirmeleri, şiddet ve rüşvete başvurma düzeyleri ve politik etkileri ya da politika ile olan ilişkileri bağlamında birbirlerine benzemekte, ancak yapısal özellikleri, etnik ve sosyal kimlikleri, genel olarak faaliyetleri ve sınır-aşan faaliyet ve etkinlik alanları bakımından farklılaşmaktadırlar. Dolayısı ile organize suç örgütlerinin yaşadıkları değişim sonucunda işlevsel anlamda birbirlerine benzemekte ve tektipleşmekte oldukları varsayımı eldeki veriler ışığında ispatlanmamıştır.

Diğer taraftan küreselleşme sürecinde organize suç örgütlerinin yerelden küresele uzanan çizgide yerel ve bölgesel suçlar kadar sınır-aşan suç faaliyetlerinin içerisinde oldukları varsayımı bulgularla doğrulanmaktadır. Ancak bunun, diğer mafya örgütleriyle karşılaştırıldığında birçok yönden farklı olan ve “gerçek mafya” olarak kabul edilmemesi gereken Türkiye’deki mafya tipi organize suç örgütleri için söylenemeyeceği açıktır.

Bununla birlikte organize suç örgütlerinin faaliyetlerinde temeli kısa vadede çok kazanç elde edilmesini sağlayan suçların oluşturduğunu söylemek mümkündür. Özellikle uyuşturucu ve kumar başta olmak üzere modern dünyanın suçları diyebileceğimiz internet ve kredi kartı dolandırıcılığı suçları ile kara para aklama mafya tipi organize suç örgütlerinin yurtdışındaki bankalara aktardıkları çok büyük miktarlardaki kazancı sağlayan gözde faaliyetler olarak gözükmektedir. Bu bağlamda organize suç örgütlerinin faaliyetlerinde temeli kısa vadede en çok kazanç elde edilmesini sağlayan suçların oluşturduğu varsayımı doğrulanmıştır.

Türkiye’de “mafya” olarak nitelendirilen yapılanmalar esasında örnekleme alınan örgütlerden tarihsel süreç, yapısal-işlevsel özellikleri, etnik ve sosyal kimlik, sınır-aşan faaliyetler ve büyüklük bağlamında farklıdır. Bu bakımdan Türkiye’de gerçek anlamda bir mafyadan söz edilmesi terminolojik bir yaklaşımla yanlış olabileceği gibi ontolojik olarak da çokça kafa karışıklığına yol açabilir. Türkiye’deki yapıları “çete” ya da “küçük çapta mafya tipi organize suç örgütleri” olarak isimlendirmek daha doğru bir yaklaşım olur. Dolayısı ile Türkiye’de “mafya” olarak nitelendirilen yapılanmaların örnekleme alınan örgütlerden farklı olduğu ve Türkiye’de gerçek anlamda bir mafyanın bulunmadığı varsayımı ispatlanmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Bu çalışma, önceki bölümlerde belirtildiği gibi küresel toplumu bir ağ gibi saran organize suç örgütlerini daha iyi betimleme, kavramsallaştırma ve sınıflandırmayı amaçlamaktaydı. Sınırların belirsizleştiği küresel bir dünyada, mücadele edilmesi gereken bir organize suç ağının varlığının ülkelerinde bulunup bulunmadığı pek çok araştırmacı ve kurum tarafından tartışılmaktadır. Türkiye için de bu tür bir tehdidin varlığı üzerine çalışmalar yapılmalıdır.

Araştırmada literatürde önemli bir sorun olarak gözüken ve karşılaştırmaya esas alırken temel oluşturan “tanımlar” öncelikle ele alınmıştır. Organize suç kavramının karşılaştırmalı bir analizi için ortak bir tanımlama yapmanın zorluğu noktasında Abadinsky’nin genel çerçeveyi çizen tanımlaması son dönem çalışmalarda göze çarpmaktadır. Buna paralel olarak UNTOC (2000) Raporu’nda bu çerçevede karşılaştırmalı bir çalışma yapıp aynı parametreleri kullanarak çalışmaya katkı sağlayan veriler elde edilmiştir.

Kavramsal olarak organize suç örgütü ve mafyanın aynı şey olmadığını, ancak literatürde sıklıkla birbirlerinin yerine kullanıldığını, hatta bu olguları ifade için “grup, çete” gibi kavramların da sıklıkla kullanıldığını ifade etmek gerekir. Organize suç ve örgütleri daha geniş bir şemsiye kavramdır. Mafya olgusunun sosyolojik yönü ağır basarken, organize suç (örgütü) genellikle hukuki bir kavram olarak ele alınmaktadır.

Tarihsel perspektifte geleneksel mafyanın yerini “illegal girişimci” olarak ifade edilen yeni tarz organize suç örgütlerinin ya da mafyaların aldığı söylenebilir. Geleneksel olandan moderne dönüşüm, milliyetçi duygular ya da “onur” gibi geleneksel kodların yerini kapitalist dünyanın değerlerinin aldığı bir süreçte meydana gelmiştir. Organize suç örgütleri artık yoğun olarak yasal ekonomik sisteme girmişlerdir. Küreselleşme rüzgarlarının her yanı etkilediği, değiştirdiği ve dönüştürdüğü bir dünyada bu örgütler de küresel ağın belirli noktalarında konumlanarak küresel kapitalist ekonomiye

eklemlenmişlerdir. Ancak bu seyir, politik ve ekonomik dinamikleri diğerlerine göre farklı olan ve kültürel kodlarına daha çok bağlı gibi görünen Japon Yakuza örgütünde ve Çin Triadları'nda sınır-ötesinde (ABD hariç) daha az kapsamlı olmuştur.

Günümüzde klasik bir biçimde işleyen örgütlerin işlerinin zorlaştığını ve küresel piyasada yavaş, ağırkanlı ve hiyerarşik tarzda yapılan iş kollarının küreselleşmeyle beraber devasa bir köy haline gelen dünyaya ve anlık iletişimin değiştirdiği yönetim biçimlerine ayak uyduramayacağını söyleyebiliriz. Buna ek olarak bahsedilen örgütlerin şemalarının çoktan çıkartılmış olması (Rus mafyası haricinde) bu örgütlerin işleyişini oldukça güçleştiren bir politik ve güvenlik evren yaratmıştır. Dünyanın devasa küresel bir köy haline gelişi sürecinde ulus devletlerin verdiği birliktelik bağları çözülürken kendisini bu kavrama bağlamış suç gruplarının, İtalyan Mafyası, Yakuza, Triadlar ve Kolombiya Kartelleri gibi hiyerarşik örgütlerin güçlerinin azalacağı ve onların yerine daha büyük ölçekte, henüz şemalandırılmamış veya organizasyonel bir şeması olmayan, modern Rus mafyası gibi türlerin ortaya çıkacağı savunulabilir. Önümüzdeki çağ makro mafyaların değil mikro ölçekte çalışan, sessiz, şiddet ve cinayet eylemleri ile medya dikkatini çekmekten kaçınan küçük kartellerin, hücrelerin çağıdır. Dolayısıyla kolluk kuvvetleri de buna göre önlem olarak araştırmalarını sürdürmelidir.

Diğer taraftan organize suç örgütlerinin büyüyerek ve büyük suç kartelleri oluşturarak yasal olmayan pazarlarda tekellerini korumaya çalıştıkları varsayımı artık yerini üye sayısının görece az olduğu ve coğrafi uzamda çok da geniş alana yayılmamış ve büyük oranda dağınmış görüntü arz eden bir yapılanmanın varlığına bırakmıştır.

Araştırmacılar ve devletler, artık sınır-aşan organize suçları işleyenlerin sosyal ya da ailesel ağları kullanan, sık olmayan aralıklarla suça iştirak eden girişimciler olduğunu kabul etmiş durumdadırlar.

Küreselleşme bağlamında göz ardı edilmemesi gereken hususlardan birisi de suç örgütlerinin de değişen bu düzene ayak uydurabilme ihtimalleridir. Zira şirketler gibi çalışan bu grupların da teknolojik ve siyasal düzenin değişmesi ile ulusal sınırlara bağlı kalmadan uluslararası bir şekilde çalışmalarını da mümkün hale gelmiştir. Küreselleşmenin verdiği teknolojik imkânlarla dünya üstünde silah, uyuşturucu, ucuz iş gücü ve fuhuş vb. mal ve hizmetler bakımından, üretici ve sağlayıcıları ile tüketicilerini kolaylıkla

irtibatlandırabilmektedirler. Bunu yaparken kolluk güçlerinin klasik savunma metotlarının altından bir tünel açarmışçasına kaçabilmektedirler.

Ayrıca bu suç gruplarının kültürleri gerek görsel medya, gerekse yazılı medya ile küresel olarak yayılmaya ve kendi sosyal bağlamlarının dışarısındaki yerlerde ortaya çıkmaya başlamıştır. Buna örnek olarak Türk mafyasının Baba filmleri ile İtalyan Mafyasına benzemesi gösterilebilir.

Küreselleşme dâhilinde ulus devletlerin gücünün azaldığı söylene de gelişen faktörlere karşı önlemleri almaya çalışan ve özellikle küresel bir biçimde çalışmaya başlayan suç örgütlerine karşı güçlenen kolluk kuvvetlerine de değinmek gerekir. Dünya üstünde aktif bir biçimde güvenlik ağı oluşturan Interpol ve güvenlik istihbarat servisleri güçlerini birleştirmekte, ulus devletlerin sınırlarını aşan suçları tespit edip durdurmakta ve giderek artan düzeyde başarı kazanmaktadırlar. Yasal ve siyasal olarak yapılan değişikliklerden uluslararası banka transferlerinin kayıt altına alınmasının zorunlu tutulması, IBAN sistemine geçilmesi gibi değişimler uluslararası para transferleri ile para aklayan suç şebekelerinin işini güçleştirmektedir.

Türkiye'nin bu süreçte, Türkiye Rusya arasındaki ticari ve siyasi ilişkilerin yakınlaşması sonucu, bu alanda karşılaşacağı temel sorunun Rus Mafyası'ndan geleceği söylenebilir. Fuhuş, uyuşturucu ve kaçakçılık gibi eylemleri radikal bir biçimde şekillenmiş bir örgütlenme yapısına dönüşen bu grup gelecek yıllarda Türkiye içerisindeki siber suç yasalarının gevşekliği de düşünüldüğünde oldukça aktif olacaktır. Türk mafyasının ise son yıllardaki sessizliği ise buna kanıt olarak gösterilebilir. Bu sessizliğin bir sebebi bahsedildiği üzere mikro ölçekte olmaları, diğer bir sebebi ise herhangi bir liderin diğer örgütlerde olduğu gibi bütün Türk mafyasının kontrolünü geçirmemiş olmasıdır.

Türk mafyasının yapı ve tarihi itibarıyla İtalyan mafyasına benzediği söylenilebilir. Türkiye'deki aile yapısından ve ataerkil düzenden kaynaklı olarak hiyerarşik bir yapılanmaya sahiptir, net bir emir komuta zinciri vardır ve koşulsuz itaat üye olmanın temel şartıdır. Yine İtalyan Mafyası'na benzer olarak Türk mafyası da temel olarak kaçakçılıkla, uyuşturucu, kumar ve fuhuş sektöründe faaliyet göstermektedir. Ancak yine onlar gibi bu örgütler de değişen dünya düzeninde şimdilik teknolojik ve dilsel

yeterliliklere sahip olamadıkları için etkisizleşmişlerdir. Yerel olarak çok kuvvetli olsalar da küresel olarak dünyada hakimiyetini ilan etmiş bir Türk mafyasından bahsedilemez.

Türk mafyası bu makro ölçekten mikro ölçeğe geçişte belki de en az zarar görecektir. En az zararı görecektir zira zaten mikro ölçekte çalışmakta olduklarından örgütsel olarak o kadar büyük bir değişim geçirmeyecekleri söylenebilir ama bir taraftan da küresel sınırların zayıflaması ile dünyanın her yerinde aktif bir biçimde çalışan diğer suç örgütlerinin ya kiralık hizmeti olacaklardır - ki şiddet yerine parayla satın almayı tercih eden çekirdek ağ yapılanması düşünüldüğünde en olası seçenek budur - ya da Rus mafyası gibi sınır olarak bize en yakın bir mafya grubu ile çarpışacaklardır ki bu mafya grubunun finansal ve siyasi gücü düşünüldüğünde yenilgi kaçınılmazdır.

Mafya ya da organize suç örgütlerinin karşılaştırmalı analizini yaptıktan sonra bunlarla nasıl mücadele edilebileceği üzerine bazı tespitler gerekmektedir. Bu bağlamda araştırma verilerine bağlı olarak organize suçun üç yönden engellenebileceği söylenebilir:

Birincisi, ekonomik yönden; yasal olmayan ticareti kontrol altına alacak yeni bir küresel rejim bu alanlarda faaliyet gösteren örgütlere darbe vuracaktır. İkincisi, sosyal yönden; siyasete güvenin yeni bir düzeye ulaştırılması ve organize suça karışmak için marjinal gruplara katılmayı özendirilen sebeplerin azaltılması yoluyla bu tür suçların önlenmesi adına köklü bir önlem alınmış olur. Üçüncüsü, siyasi yönden; yeni siyasi kavramların ve kurumların ulusal, uluslararası ve küresel düzeyde uygulamaya konulması yoluyla devletlerin organize suçla mücadele etmesi için ortak bir zemin hazırlanmış olur.

Bununla birlikte uluslararası topluluk özellikle organize suç ve uyuşturucu ticaretini tam olarak tespit edecek ortak ve işbirliğine dayanan stratejiler oluşturmak zorundadır. Arz ve talep kesimlerine daha dengeli yaklaşımlar mevcut uyuşturucu ile mücadele politikalarının zararlarını azaltabilecektir. Arz cephesine yönelik stratejiler önlemeye ve kamu sağlığının desteklenmesine odaklanmalıdır. Bununla birlikte organize suç örgütlerinin çoğunun kullandığı ağ (network) tipi yapılarla mücadele etmek için özellikle siber alanda somut ifadelerle bir ağ analizine odaklanılmalıdır.

Burada yapılması gereken yasal sistem içerisindeki insanların çoğunun isteklerinin yerine getirilmesi, memnun edilmesi, ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Çözüm, yönetenlerle yönetilenler, meşru ve gayri meşru oluşumlar arasında şimdiye kadar olan boşlukta köprü görevi görecektir. Rasyonel ve adil vergi kanunu ve güvenilir yasal sistemler yapmaktan

geçmektedir. Bununla birlikte yeterince güvenilir ekonomik fırsatlara ve politik bir arınmaya da ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu tartışmalar ışığında araştırma sonuçları şöyle özetlenebilir:

1. Organize suç örgütlerinin literal bağlamda genel ve geçer bir tanımı bulunmamaktadır. Bu durum, ortak algılamayı güçleştirdiği için başta polis olmak üzere kamusal güvenlik kurumlarını ve diğer kamusal ve toplumsal kurumların çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.
2. Organize suç örgütleri ve mafya kavramları birbirinden farklıdır. Organize suç ve örgütleri daha geniş ve kapsayıcı bir şemsiye kavramdır. Mafya olgusunun sosyolojik yönü ağır basarken, organize suç genellikle hukuki bir kavram olarak ele alınmaktadır. Organize suçun orijininde; anarşi koşullarından, coğrafi, politik, sosyal ve etnik mesafeden oluşturulan iktidar boşluklarına, modern devletlerde belirli mal ve hizmetlerin yasaklanmasından kaynaklanan yasal boşluklara kadar temel bazı sebepler bulunabilmektedir.
3. Organize suç örgütleri küreselleşme sürecinde yaşanan değişimlere ve gelişmelere ayak uydurmayı başarabilmektedir. Küresel risklerin minimize edilmesinde organize suç örgütleriyle mücadele önemli bir alandır.
4. Organize suç örgütleri, diğer suç örgütlerinden birçok noktada farklılaşmaktadır. Organize suçla mücadelede, ortak bir dil ve yaklaşımın geliştirilmesi elzemdir. Organize suç ve organize suç örgütleri, giderek daha sınır-aşan bir karakter sergilemektedir. Bu sebeple organize suçun sınır-aşan ve tehlikeli doğasını tanımak ve mücadele etmek için hükümetlerce daha geniş bir politik uzlaşmaya ihtiyaç vardır. Bazı ülkelerde, o ülkenin kendine has özellikleri dolayısıyla organize suç örgütleri daha etkin ve yaygındır.
5. Organize suç örgütlerinin klasifikasyonu ve karşılaştırmalı analizi, kuramcılar olduğu kadar uygulayıcılar için de gerekli bir akademik çalışma alanıdır. Buna göre araştırmada incelemeye esas alınan İtalya, Rusya, Çin, Japonya, Kolombiya ve Türkiye'deki organize suç örgütleri belli kriterler açısından incelendiğinde önemli benzer özellikler göstermekte, bunun yanında bazı farklılıklar da sergilemektedirler.
6. Organize suç, son tahlilde, bireyi, toplumu, işleri ve kurumları etkileyen, mağdur eden ya da kendisine konu eden özellikte bir oluşumdur.

7. Organize suç ve suç örgütleri üzerinde, küreselleşme sürecindeki global dünyada yayılan etkileri dikkate alındığında daha derinlemesine ve analitik araştırmaların yapılması ve konunun sentezci bir yaklaşımla yeni bulgular doğrultusunda çalışılması gerekmektedir.

8. Mafya, toplumun iyiliği, refahı için ya da adalet veya hak düşüncesi ile hareket etmez. Daha fazla menfaat, daha fazla kazanç ya da para elde etme arzusundadır. Mafya koruması özellikle modernleşmekte olan ülkelerde sosyal bir felaket olarak gözükmektedir. Ekonomik bağlamda, verimsizliği arttırırken, rekabeti azaltmaktadır. Mafyanın ilgi alanı global para ve ilişkilerin kaynağındadır. Serbest pazar ekonomisine adapte olan mafya örgütlerinde önceki dönemlerdekini tersine daha genç, daha iyi eğitilmiş ve daha ticari zekâyâ sahip, yeni nesil çete lideri profiline sahip görülmektedir.

9. Önceki dönemlerde organize suç gruplarının, liderleri ya da patronları ve sonrasında bazı otorite düzeni, kademelenmesi olan dikey bir hiyerarşiye sahip oldukları yönünde oldukça yaygın bir görüş birliği varken, günümüzde artık, temel kural olmaktan ziyade bir istisna durumuna gelmektedir. Ortaya çıkan, daha çok belirli suç fırsatları etrafında gevşek biçimde oluşturulan suçlular ağı olmaktadır. Bu grupların yapısı çok daha esnek, serbest, halka açık ve katı hiyerarşiden uzaktır.

10. Esnek ve dağınık yapısı mafyayı yeni tehlike ve fırsatlara anında karşılık veren ve yok edilmesi imkânsız bir hale getirmiştir. Bu sebeple nerede fırsat bulurlarsa oraya doğru yayılacaklardır, olanak bulduklarında birleşeceklerdir ve zorunluluk ortaya çıkarsa yerli organize gruplarla bir arada bulunacaklardır.

11. Yasa koyucuların ve kolluk kuvvetlerinin, organize suçun karmaşıklığı ve onunla mücadele için uluslararası düzeyde eğitilmelerine ihtiyaç vardır.

İster Japon Yakuza, isterse Çin Triadları olsun ya da Kolombiyalı karteller fark etmez, post-modern mafya yapısı bir küresel ağ gibi menfaat ve fırsatın olduğu her yerde kendisine zemin bulacaktır. Önemli olan son dönemlerde illegal girişimci olarak faaliyet gösteren bu yapıların oluşum zeminini kontrol altında tutarak, faaliyetlerini minimize etmek ve sürdürülebilir mücadele yol ve yöntemlerini bulmaktır.

KAYNAKLAR

Kitaplar

- ALTUNIŞIK, Remzi, Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri-SPSS Uygulamalı** (6. Baskı), Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- ANDERSON Annelise Graebner (1976), **The Business of Organized Crime: a Cosa Nostra Family**, Hoover Institution Publication, California.
- ARLACCHI Pino (1991), **Mafya Ahlâkı: Kapitalizmin Ruhü**, çev: Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul.
- BACANLI Hasan (2009), **Eğitim Psikolojisi**, Asal Yayınları, Ankara.
- BAUMAN Zygmunt (1999), **Küreselleşme**, çev: A. Yılmaz, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- CATANZARO Raimondo (1992), **Men of Respect: A Social History of the Sicilian Mafia**, Free Press, New York.
- CENGİZ Mahmut (2005), **Türkiye’de Mafya Tipi Organize Suçlar**, İzgi Matbaacılık, Ankara.
- CHU Yiu Kong (2001), **The Triads as Business**, Routledge, London.
- DOLU Osman (2012), **Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- FENTRESS James (2004), **Devrim ve Mafya: Sicilya Topraklarında Ölüm**, çev: Müfit Balabanlılar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- FINCKENAUER James O. (2007), **Mafia and Organized Crime: A Beginner's Guide**, Oneworld Publications, Oxford, England.
- GIDDENS Anthony (2000), **Elimizden Kaçıp Giden Dünya**, Alfa Yayınları, İstanbul.
- GIDDENS Anthony (2000), **Üçüncü Yol: Sosyal Demokrasinin Yeniden Dirilişi**, Birey Yayıncılık, İstanbul.

- HILL Peter B.E. (2003), **The Japanese Mafia, Yakuza, Law, and the State**, Oxford University Press.
- KAPLAN David E. & Alec DUBRO (2002), **Yakuza: Japan's Criminal Underworld**, Expanded Edition, University of California Press, Berkeley Los Angeles.
- KAHYA Yavuz ve Necmettin ÖZERKMEN (2007), **Bir Gulyabani: "Organize Suç Örgütleri" MAFYA: Para, Güç, İktidar ve Şiddet döngüsü**, Adalet Yayınevi, Ankara.
- MALLORY Stephen L.(2007), **Understanding Organized Crime**, Criminal Justice Illuminated, Jones&Bartlett Learning.
- PARLAK Bekir ve Zahit SOBACI (2008), **Kuram ve Uygulamada Kamu Yönetimi: Ulusal ve Küresel Perspektifler**, Alfa Aktüel, İstanbul.
- POTTER Gary W. (1994), **Criminal Organizations: Vice, Racketeering and Politics in an American City**, Waveland Press, Illinois.
- SARIBAY Ali Yaşar (2004), **Modernitenin İronisi Olarak Globalleşme**, Everest Yayınları, İstanbul.
- SEVÜKTEKİN Mustafa - Ayşe OĞUZLAR - Z. Berna AYDIN - Mehmet NARGELEÇEKENLER (2006), **Polis Suç Veritabanının İstatistiksel ve Ekonometrik Duyarlılık Analizleri**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
- SERIO Joseph D. (2008), **Investigating the Russian Mafia**, Carolina Academic Press, Durham, NC.
- SMITH D. Anthony (1999), **Milli Kimlik**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- SMITH Jo Durden (2007), **A Complete History of the Mafia**, Metro Books New York, Arcturus Publishing Limited, Malaysia.
- TUNA Gülgün (2001), **Yeni Güvenlik: Küresel Ekolojik ve Sosyal Tehditler**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- WRIGHT Alan (2006), **Organised Crime**, Willan Publishing, Portland, Oregon.
- YILDIRIM Ali ve Hasan ŞİMŞEK (2008), **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri** (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Makaleler

- ALBANESE Jay (1994), “Models of Organized Crime”, **Handbook of Organized Crime in the United States**, ed. Robert J. Kelly, Ko-lin Chin, Rufus Schatzberg, Greenwood Publishing, Westport CT, USA, pp.77-90.
- ALBANESE Jay (2001), “The Prediction and Control of Organized Crime: A Risk Assessment Instrument For Targeting Law Enforcement Efforts”, **Trends in Organized Crime** Vol. 6, No. 3 & 4, Spring /Summer, pp. 1-29.
- ALLUM Felia and Jennifer SANDS (2004), “Explaining Organized Crime in Europe: Are Economists Always Right?”, **Crime, Law & Social Change**, 41: 133-160.
- ARSLANOĞLU Rana (2000), “Bir Kültürel Karışım Olarak Küreselleşme”, **Global Yerel Eksende Türkiye** (der. E. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, ss.331-347.
- BAL İhsan ve Mehmet ÖZCAN (2001), “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, **Türkiye’de Suç ve Polislik**, ed: İbrahim Cerrah ve Emin Semiz, Güner Matbaacılık, Ankara, ss.33-69.
- BAL İhsan ve Mehmet ÖZCAN (2003), “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, A. Geleri ve H. H. Çevik (Ed.), **Organize Suçlarla Mücadele ve Polis**, Ankara: Seçkin, ss.165-201.
- BEKEN Tom Vander (2004), “Risky Business: A Risk-Based Methodology to Measure Organized Crime”, **Crime, Law & Social Change**, 41:471-516.
- BERENSKOETTER Felix (2008), “Under Construction: ESDP and the ‘Fight Against Organized Crime’ ”, **Journal of Intervention and Statebuilding**, Volume 2 Number 2 (June) pp.175-200.
- BEŞE Ertan (2002), “Polis ve Organize Suç: Kapsam ve Genel İlkeler”, **Türkiye’de Devlet Toplum ve Polis**, Ed: Hasan Hüseyin Çevik ve Turkut Göksu, Seçkin Yayıncılık, s.153-203.
- BIBES Patricia (2001), “Transnational Organized Crime and Terrorism, Colombia, a Case Study”, **Journal of Contemporary Criminal Justice**, Vol. 17 No. 3, August, pp. 243-258.
- BLOK Anton (1994), “Organized Crime: History and Historiography”, **Handbook of Organized Crime in the United States**, ed. Robert J. Kelly, Ko-lin Chin, Rufus Schatzberg, Greenwood Publishing, Westport CT, USA, pp.39-74.
- BOLZ Jennifer (1995), “Chinese Organized Crime and Illegal Alien Trafficking: Humans as a Commodity”, **Asian Affairs: An American Review**; Fall95, Vol. 22 Issue 3, pp. 147-159.

- BOZKURT Veysel (2000), Küreselleşme: Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar, **Küreselleşmenin İnsani Yüzü**, (Ed: Veysel Bozkurt), Alfa Yayınları, ss.17-31.
- BOZLAK Ayhan (2009), “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 11 (3), ss. 61-99.
- CANGIZBAY Kadir (2000), “Globalleşme ve Kamusal Alan”, **Global Yerel Eksende Türkiye** (der: E. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, ss. 141-170.
- CATANZARO Raimondo (1985), “Enforcers, Entrepreneurs and Survivors: How the Mafia Adapted to Change”, **The British Journal of Sociology**, Volume XXXVI, No. 1, pp.34-57.
- CHIN Ko-lin and Roy GODSON (2006), “Organized Crime and the Political-Criminal Nexus in China”, **Trends in Organized Crime**/Vol. 9, No. 3, Spring, pp. 5-44.
- COCKAYNE James (2007), “Transnational Organized Crime: Multilateral Responses to a Rising Threat”, **Coping with Crisis Working Paper Series** (IPA: New York, April)
- DIJK Jan Van (2007), “Mafia Markers: Assessing Organized Crime and Its Impact Upon Societies”, **Trends in Organized Crime**, 10:39–56.
- DUNN Guy (1997), “Major Mafia Gangs in Russia”, ed. Phil Williams, **Russian Organized Crime: The New Threat**, Redwood Books, Frank Cass&Co.Ltd., Whiltshire, London, pp.63-87.
- FINCKENAUER James, O. and Elin WARING (2001), “Challenging the Russian Mafia Mystique”, **National Institute of Justice** (Journal), April.
- FINCKENAUER James O. and Yuri A. VORONIN (2001), “The Threat of Russian Organized Crime”, **National Institute of Justice** (Journal), Issues in International Crime.
- FINCKENAUER James O. (2005), “Problems of Definition: What is Organized Crime?”, **Trends in Organized Crime**, Vol. 8, No. 3, Spring, pp. 63-83.
- FUKUMI Sayaka (2003), “Drug-trafficking and the State: the case of Colombia”, **Organized Crime and the Challenge to Democracy**, Felia Allum ve Renate Siebert (ed), Routledge, London, pp.93-111.
- GALEOTTI Mark (1998), “The Mafiya and the New Russia”, **Australian Journal of Politics and History**, vol:44, number 3, pp.415-429.
- GALEOTTI Mark (2004), “The Russian ‘Mafiya’: Consolidation and Globalisation”, **Global Crime**, Vol. 6, No. 1, February, pp. 54–69.

- GELERİ AYTEKİN (2003), “Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan - Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma”, **Organize Suçlarla Mücadele ve Polis**, Ed: AYTEKİN GELERİ ve H.HÜSEYİN ÇEVİK, Seçkin Yayınları, ss.19-72.
- GELERİ AYTEKİN ve ERTAN BEŞE (2010), “Türkiye’deki Organize Suç Örgütlenmelerinde Güven Unsurunun Yeri ve Önemi”, *Yerelden Küresele Sınırtaşan Suçlar* ed. Süleyman ÖZEREN, M. Alper SÖZER ve Oğuzhan Ömer DEMİR, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, ss.57-73.
- GERBER JURG (2000), “On the Relationship between Organized and White-Collar Crime: Government, Business and Criminal Enterprise in Post-Communist Russia”, **European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice**, Vol. 8/4, 327–342.
- GLENN E CURTIS, SETH L. ELAN and REXFORD A. HUDSON (2002), “Transnational Activities of Chinese Crime Organizations: A Report Prepared under an Interagency Agreement by the Federal Research Division, Library of Congress,” **Trends in Organized Crime**, vol. 7, no. 3 (Spring), pp. 19-57.
- GÖKPINAR MAHMUT (2005), “Sosyal ve Kriminal Boyutlarıyla Organize Suç”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı 60, 214-234.
- GRANVILLE JOHANNA (2003), “Crime That Pays: The Global Spread of Russian Mafia”, **Australian Journal of Politics and History**, vol:49, number 3, pp.446-453.
- HAGAN FRANK E. (2006), “ ‘Organized Crime’ and ‘Organized Crime’: Indeterminate Problems of Definition”, **Trends in Organized Crime** Vol. 9, No. 4, Summer, pp.127-137.
- HILL PETER B. E. (2004), “The Changing Face of the Yakuza”, **Global Crime**, Vol. 6, No. 1, February, Routledge Taylor & Francis Ltd., pp. 97–116.
- HUANG HUA-LUN (2006), “Dragon Brothers and Tiger Sisters: a Conceptual Typology of Counter-Cultural Actors and Activities of American Chinatowns, China, Hong Kong and Taiwan, 1912–2004”, **Crime, Law & Social Change**, Springer, 45: 71–91.
- HUDSON REX (2003), “Terrorist and Organized Crime Groups in the Tri-border Area (TBA) of South America”, **Washington DC: Library of Congress-Federal Research Division**.
- KARDAŞ ÜMIT (2005), “Hukuk Devletinde Organize Suçlulukla (Mafya) Mücadele”, **Karizma Dergisi**, Cem Küçük (ed), Sistem Matbaacılık, İstanbul, ss. 29-37.
- KARLIĞA BEKİR (2005), “ ‘Kosmos’tan Kaos’a ya da Anarşi, Terör, Mafya” **Karizma Dergisi**, Cem Küçük (ed), Sistem Matbaacılık, İstanbul, ss.23-28.

- KEYMAN E. Fuat (2000), “Globalleşme Söylemleri ve Kimlik Talepleri”, **Global Yerel Eksende Türkiye**, der. E. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, ss. 17-38.
- KEYMAN E. Fuat ve Ali Yaşar SARIBAY (2000), “Global Yerel Eksende Türkiye, Siyaset ve Toplumsal Yaşam”, **Global Yerel Eksende Türkiye** (der.E. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- KUMAR Vimal and Stergios SKAPERDAS (2008), “On the Economics of Organized Crime”, **Criminal Law and Economics** (ed: Nuno GAROUPA), February 13, pp. 1-17.
- LEE Rensselaer W. (1990), “Cocaine Mafia”, **Society**, January/February, pp.53-62.
- LEE III W. Rensselaer and Francisco E.THOU MI (1999), “The Political-Criminal Nexus in Colombia”, **Trends in Organized Crime**, Winter 99, Vol. 5 Issue 2, p59, 26p;
- LINTNER Bertil (2004), “Chinese Organised Crime”, **Global Crime**, Routledge, Taylor&Francis Ltd.,Vol. 6, No. 1, February, pp. 84–96.
- LOREE Don (2002), “Organized Crime: Changing Concepts and Realities for the Police”, **Trends in Organized Crime**, Springer, Vol. 7, No. 4, Summer, pp.73-78.
- MAHAN Sue and Katherine O'NEIL (1998), “Beyond the Mafia”, **Organized Crime in the Americas**, Sage Publications, pp.109-112.
- MATUSITZ Jonathan (2008), “Similarities Between Terrorist Networks in Antiquity and Present-Day Cyberterrorist Networks”, **Trends in Organized Crime**, Springer, 11: 183-199.
- MILHAUPT Curtis J. and Mark D.WEST (2000), “The Dark Side of Private Ordering: An Institutional and Empirical Analysis of Organized Crime”, **The University of Chicago Law Review**, Vol. 67, No. 1 (Winter,), pp. 41-98
- MITTELMAN James H. and Robert JOHNSTON (1999), “The Globalization Of Organized Crime, the Courtesan State and the Corruption of Civil Society”, **Global Governance**, 10752846, Jan-Mar 99, Vol. 5, Issue 1., pp. 103-126.
- MORISHIMA Michio (1988), “Economy and Culture: Aspects of the Modernization of Japan”, **International Social Science Journal**, vol. 40, November, pp.159-167.
- ORLOVA Alexandra V (2008), “A Comparison of The Russian and Canadian Experiences With Defining ‘Organized Crime’”, **Trends in Organized Crime**, Springer Science + Business Media, LLC, vol:11 pp. 99–134.

- ÖZDİKER Cengiz (2005), “Televizyon Yayınlarındaki Mafya Tiplenmeleri ve Dizilerin Bireysel ve Toplumsal Etkileri”, **Karizma Dergisi**, Cem Küçük (ed), Sistem Matbaacılık, İstanbul, ss.7-17.
- ÖZERKMEN Necmettin ve Yavuz KAHYA (2008), “Organize Suç Örgütlerinin Oluşumunda Hemşehrilik İlişkilerinin Rolü”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 10(4):15-42.
- PAOLI Letizia (2002), “The Paradoxes of Organized Crime”, **Crime, Law & Social Change**, Kluwer Academic Publishers, Netherlands, 37: 51–97.
- PAOLI Letizia (2007), “Mafia and Organised Crime in Italy: The Unacknowledged Successes of Law Enforcement”, **West European Politics**, (September), Vol. 30, No. 4, pp. Taylor & Francis, 854 – 880.
- PAOLI Letizia (2008), “The Decline of the Italian Mafia” Siegel D, Nelen H (eds) **Organized Crime: Culture, Markets and Policies**, Springer, New York, pp 15–28.
- PUCCIO-DEN Deborah (2008), “The Sicilian Mafia: Transformation to a Global Evil”, **Etnografica**, 12 (2), pp.377-386.
- RUSH, Robert Jr., J. SCARPITTI and R. FRANK (2001), “Russian Organized Crime: The Continuation of an American Tradition”, **Deviant Behavior: An Interdisciplinary Journal**, Taylor & Francis, 22:517–540.
- SCHULTE-BOCKHOLT Alfredo (2006), “Elites, Cocaine and Power in Colombia and Peru”, **The Politics of Organized Crime and the Organized Crime of Politics**, Lexington Books, Oxford, pp. 95-148.
- SHAW Victor (2008), In a Time of Rapid Social Change: Organized Crime in Asia and the Pacific, **International Journal of Social Inquiry**, Volume 1 Number 1 pp. 29-46.
- SHVARTS Alexander (2002), “The Russian Mafia: The Explanatory Power of Rational Choice Theory”, **International Review of Modern Sociology**, Vol:30 No:1, (Fall), pp.66-106.
- SHVARTS Alexander (2003), “The Russian Mafia: Expulsion of Law”, **Contemporary Justice Review**, , Vol. 6(4), pp. 363–382.
- SKAPERDAS Stergios (2001), “The Political Economy Of Organized Crime: Providing Protection When The State Does Not”, **Economics of Governance**, 2: 173–202.
- SMITH Jennifer M. (2009), “An International Hit Job: Prosecuting Organized Crime Acts as Crimes Against Humanity”, **The Georgetown Law Journal**, Vol. 97:1111, pp.1112-1154.

- UNCICP - United Nations Centre for International Crime Prevention (2000), “Assessing Transnational Organized Crime: Results of A Pilot Survey of 40 Selected Organized Criminal Groups In 16 Countries”, **Trends in Organized Crime**, Ed: James Finckenauer, Vol. 6, No. 2, Winter, pp. 44-140.
- VARESE Federico (2006), “How Mafias Migrate: The Case of ‘Ndrangheta”, **Law & Society Review**, Volume 40 Number 2, pp. 411-444.
- VON LAMPE Klaus (2004), “Making the Second Step Before the First: Assessing Organized Crime: the Case of Germany”, **Crime, Law & Social Change**, 42: 227–259.
- VON LAMPE Klaus (2006), “The Interdisciplinary Dimensions of the Study of Organized Crime”, **Trends in Organized Crime**, 9(3), 77-95.
- VORONIN Yuri A. (1997), “The Emerging Criminal State: Economic and Politic Aspects of Orgaized Crime in Russia”, **Russian Organized Crime: The New Thread?** Ed. Phil WILLIAMS, Frank Cass&Co.Ltd., pp.53-62.
- XIA Ming (2006), “Assessing and Explaining the Resurgence of China’s Criminal Underworld”, **Global Crime**, Routledge, Taylor&Francis Ltd., Vol.7, No.2, February 2006, pp.151-175.
- XIA Ming (2008),“Organizational Formations of Organized Crime in China: Perspectives From The State, Markets and Networks”, **Journal of Contemporary China**, Taylor&Francis, 17(54), February, 1–23.
- ZHANG Sheldon X. and Ko-lin CHIN (2008),“Snakeheads, Mules, and Protective Umbrellas: A Review of Current Research on Chinese Organized Crime”, **Crime, Law and Social Change**, vol:50, p.177–195.
- ZHANG Xiaowei (2001), “The Emergence of ‘Black Society’ Crime in China, **Forum on Crime and Society**, United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention, Vol.1 No:2, December. pp.53-72.

Diğer Kaynaklar

- ALKAN, Ahmet Turan (2004), “Mafya Aslında Devleti Tehdit Ediyor”, **Aksiyon Dergisi**,
http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=9419 (26/02/2012).
- ALTMAN Cristopher (?), “Japanese Yakuza: History and Cultural Development”, School of International Studies, Obirin University, Tokyo, Japan. (<http://altman.casimirinstitute.net/yakuza.html> - 10.10.2010)

- Ankara Ticaret Sanayi Odası (2004), **Hayatımız Mafya Raporu**
<http://www.atonet.org.tr/yeni/index.php?p=190&l=1>, (21/02/2012)
- ARSLANOĞLU İbrahim (2012), **Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırma Teknikleri**,
w3.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc.(29/12/2012).
- ATASOY Ömer (2005), Küresel Toplumda Güvenlik ve Uluslararası Polislik Çalışmaları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ATEŞ Savaş (2012), “Dünden Bugüne Türk Mafyası”, www.haber365.com,
http://www.haber365.com/Haber/Dunden_Bugune_Turk_Mafyasi/
(16/12/2012).
- BANDIERA Oriana (2002), “Private States and the Enforcement of Property Rights Theory and Evidence on the Origins of the Sicilian Mafia”, **CEPR Discussion Paper**,
No.3123, pp.1-39.
<http://www.international.ucla.edu/cms/files/OrianaBandiera.pdf>. (15/02/2011).
- BATTILANA Silvia Console (2003), “Why did the Mafia Emerge in Italy, An Institutional Answer”
<http://www.stanford.edu/~silviacb/PEPR/Why%20did%20the%20Mafia%20Emerge%20in%20Italy.pdf>. (01/03/2011).
- BOWMAN Blythe (2006), Organized Crime in Classical Antiquity, **Paper presented at the annual meeting of the American Society of Criminology (ASC)**, Los Angeles Convention Center, Los Angeles, CA Online <PDF>. 2011-03-13 from http://www.allacademic.com/meta/p125289_index.html
- CHATTERJEE, Jharna (2005), “**The Changing Structure of Organized Crime Groups**”,
<http://dsp-psd.pwgsc.gc.ca/Collection/PS64-9-2005E.pdf>
(23/05/2011).
- Cihan Haber Ajansı - CHA (2008), “Rus mafyası dokunulmazlık için siyasete girmeye çalışıyor” <http://www.tumgazeteler.com/?a=4417790> (07/05/2011).
- ÇAKMAK Özgür Ozan (2011), Küreselleşme Sürecinde Türkiye’deki Yabancı ve Yerli Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÇAYLI Barış (2010), “Italian Mafia in The Spectrum of Politics”, <http://www.interdisciplinary.net/wp-content/uploads/2010/02/Cayli-paper.pdf> (01/03/2011).
- ÇAYLI, Barış (2011), “Mafyanın Hareketi: Organize Suç Örgütleri Yeni Bölgeleri Nasıl Fethediyor?”, **Birikim Dergisi**, 05 Kasım 2011,
<http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?mid=786>, (26/02/2012)
- ÇETİNKAYA Mirza (2004), “Rus mafyası”, **Zaman Gazetesi**, 25 Ekim 2004,
<http://www.zaman.com.tr/yazar.do?yazino=105144> (04/05/2011),

- ERŞAHİN Hakan (2006), Türkiye’de Organize Suçluluk ve Tanıklıkta Karşılaşılan Sorunlar, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- FINCKENAUER James O.(2000) “La Cosa Nostra in the United States”, **International Center, National Institute of Justice**, <http://www.docstoc.com/docs/416307/La-Cosa-Nostra-in-the-Unites-States--2000>,
- FINCKENAUER James O. and Ko-lin CHIN (2004), “Asian Transnational Organized Crime And Its Impact On The United States: Developing A Transnational Crime Research Agenda: A Final Report”, **National Institute of Justice** November, <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/214186.pdf>, (11/02/2011).
- FIORENTINI Gianluca (1999), “Organized Crime and Illegal Markets”, 8400, 434-459, <http://encyclo.findlaw.com/8400book.pdf> (04/11/2011)
- FIRESTONE Thomas (2006), “What Russia Must Do to Fight Organized Crime”, Presentation at International Law Enforcement Academy (ILEA), April 2004. Heldref Publications, pp. 59-64, <http://www.demokratizatsiya.org/bin/pdf/DEM%2014-1%20Firestone.pdf>, (22/11/2010).
- GAMBETTA Diego (2000) “Mafia: The Price of Distrust”, Diego Gambetta (ed.) **Trust: Making and Breaking Cooperative Relations**, electronic edition, Department of Sociology, University of Oxford, chapter 10, pp. 158-175, <<http://www.sociology.ox.ac.uk/papers/gambetta158-175.pdf>>.
- GERTZ Bill (2010), “Organized-crime triads targeted”, **The Washington Times**, <http://www.washingtontimes.com/news/2010/apr/30/organized-crime-triads-targeted/print/> (14/06/2011).
- GÖKÇE Deniz (2011), “Mafyaya darbe vuruldu Kolombiya futbolu çöktü”, **Akşam Gazetesi**, 31 Mayıs 2011, <http://www.aksam.com.tr/mafyaya-darbe-vuruldu-kolombiya-futbolu-coktu-2411y.html>, (18/06/2011).
- HATİPKARASULU Hatice Ahu (2005), Making Sense of Mafia in Turkey: Conceptual Framework and a Preliminary Evaluation, Unpublished Doctorate Thesis, Atatürk Institute for Modern Turkish History, Boğaziçi University, İstanbul.
- Heraldsun Newspaper (2011), ‘Firms drop millions in Russian scam’, <http://www.heraldsun.com.au/news/more-news/firms-drop-millions-in-russian-scam/story-fn7x8me2-1226033653082> (09/05/2011).
- HOFFMAN Katharina (2009), “The Impact of Organized Crime on Democratic Governance- Focus on Latin America and the Caribbean”, Dialogue on Globalization Briefing Paper, **Friedrich Ebert Stiftung**, <http://library.fes.de/pdf-files/iez/global/06697.pdf> (13/06/2011).

- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (1999), **KOM Raporu**, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2007), **KOM Raporu**, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2008), **KOM Raporu**, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2010), **KOM Raporu**, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı (2011), **KOM Raporu**, Ankara.
- KÖSE Recep (2010), Kamu Güvenliği Politikaları Bağlamında Organize Suç ve Bu Suçlarla Mücadele Yöntemleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- LAWLESS Andrew (2006), “Cosa Nostra - rebranding the Mafia”, http://www.threemonkeysonline.com/als/_cosa_nostra_history_sicilian_mafia.html (20.03.2011)
- MANCINI Roberto (2009), ‘Italy’s ‘Coexistence’ with the Mafia’ **The Guardian**, 16 December 2009, <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/dec/15/italy-mafia-law>, (18/04/2011)
- Newstimes Dergisi (2010), “Karanlık Dünyaynın Ortak Adresi: Mafya” http://www.dijimecmua.com/news-times/1559/index/1011860_dunya-nin-etkin-mafya-orgutleri-triadlar-cin-uclusu-italyan-mafyasi-cosa-nostra/, Ekim 2010, sayı:2, (11/05/2011).
- NTVMSNBC, “Sicilya’dan New York’a kanlı mafya tarihi”, 12 Aralık 2008, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/468493.asp> (20/02/2011).
- NTVMSNBC, ‘Yakuza İstanbul’u mesken tuttu’, 9 Temmuz 2012, <http://www.ntvmsnbc.com/id/25364909>, (27/03/2013).
- O’NEIL Shannon K. (2011), “Drug Cartel Fragmentation and Violence” <http://blogs.cfr.org/oneil/2011/08/09/drug-cartel-fragmentation-and-violence/> (23/03/2012).
- ÖZCAN Bekir (2006), Organize Suç Örgütlerinin (Mafya) Kamu Yönetiminde Ortaya Çıkan Yolsuzluklardaki Rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- PACHICO Elyssa (2011), “Medellin Mafia Dealt Second Blow With Arrest”, <http://insightcrime.org/insight-latest-news/item/929-medellin-mafia-dealt-second-blow-with-arrest> (23/03/2012).

- PARINI Ercole Giap (?), “Myths, Legends, and Affiliation Practices in the Italian Mafioso Imagery: the Local Dimension of Power of a Global Phenomenon” <http://www.essex.ac.uk/ecpr/events/generalconference/marburg/papers/19/2/Parini.pdf>
- PEK Ahmet (2008), “Organize Suçlarla Mücadelede Türkiye Yaklaşımı (Kom Uygulamaları)”, **Çağın Polisi Dergisi**, www.caginpolisi.com.tr/83/21-22.htm
- PEK Ahmet, “Mafya Nedir?” [http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=161\(21/02/2012\)](http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuYazdir.asp?CKey=161(21/02/2012))
- RADİKAL GAZETESİ (2010), 'Rusya mafya devleti oldu', <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1031082&Date=09.05.2011&CategoryID=81> (09/05/2011).
- SARDELL Jason (2009), “Economic Origins of the Mafia and Patronage System in Sicily”, An Interactive Qualifying Project Report Submitted to the Faculty of Worcester Polytechnic Institute, <http://www.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-031609-103313/unrestricted/JSardellMafia.pdf> (12/11/2011).
- STAR GAZETESİ (2013), ‘Yakuza liderine haraçtan hapis cezası’, <http://haber.stargazete.com/dunya/yakuza-liderine-haractan-hapis-cevasi/haber-738272>, (28/03/2013).
- SÜMER Osman (2006), Sosyal Değişme ve Suç, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- TAŞKIN Mustafa (2001), Çıkar Amaçlı Organize Suç Örgütleri Karapara İlişkisi ve Türkiye’de Bu Suçlarla Mücadele, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mali Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul.
- UNODC United Nations Office on Drugs and Crime (2008), **World Drug Report**. http://www.unodc.org/documents/wdr/WDR_2008/Executive%20Summary.pdf (23/04/2011)
- ORLOVA Alexandra V. (2005), “Organized Crime and the Rule of Law in the Russian Federation”, **Essex Human Rights Review** Vol. 2 No. 1, pp.23-36, <http://projects.essex.ac.uk/ehrr/V2N1/Orlova.pdf>, (03/09/2010).
- VARESE Federico (2001), **The Russian Mafia: Private Protection in a New Market Economy**, Oxford University Press, <http://www.cap-press.com/pdf/1720.pdf> (21/09/2011).
- VOLKOV Vadim (2000), “The Political Economy of Protection Rackets in the Past and the Present”, **Social Research**, Vol. 67, No. 3 (FaU 2000), pp.709-744.

- WEBSTER William H. and Arnaud de BORCHGRAVE (1997), “Russian Organized Crime: Global Organized Crime Project”, **CSIS Task Force Report**, Center For Strategic and International Studies.
- WEBSTER William H. and Arnaud de BORCHGRAVE (2001), “Russian Organized Crime: Global Organized Crime Project”, **CSIS Task Force Report**, Center For Strategic and International Studies.
- YALÇIN Ersin (2007), Sınır-aşan Organize Suçlarla Mücadelede Avrupa Birliği – Türkiye İlişkileri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- hakusyol.moj.go.jp (2006), http://hakusyol.moj.go.jp/en/55/nfm/n_55_2_3_2_2_1.html, White paper on crime 2006 Part 3/Chapter 2/ Section 1, (15.01.2001).
- <http://www.transparency.org/research/cpi/overview>, Curruption Perception Index 2012, (23/12/2012).
- <http://www.hrw.org/legacy/reports/1996/killer2.htm> “The History of the Military-Paramilitary Partnership” (24/05/2011)
- <http://iocni.com/berlusconi-appoints-mafia-tainted-lawmaker-as-agriculture-minister/> IOCNI (International Organized Crime News & Information, (23/03/2012).
- <http://iocni.com/japan-gets-tough-on-yakuza-gangsters> (01/03/2012).
- <http://iocni.com/yakuza-members-in-japan-lowest-since-1992-anti-organized-laws-went-in-to-effect-national-police-agency-announces-2010-figures> (01/03/2012)
- http://kom.antalya.pol.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=29:organize-suc&catid=4:organize-suclar&Itemid=12 (06/02/2013).
- <http://lparchive.org/Yakuza/Info/>, Part 3: About the Yakuza
- <http://members.tripod.com/orgcrimeYakuza,thejapanesemafia.htm>. (11/04/2001)
- <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/468515.asp> (20/02/2009).
- <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23773.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23773.pdf>.
- <http://orgcrime.tripod.com/Yakuzahistory.htm>. (02/12/2008).
- <http://press.uchicago.edu/books/Yakuzachaptertwelwe.htm>. (01/12/2008).
- <http://www.haberturk.com/dunya/haber/638974-sifreli-mafya-opusmesi> (13/03/2012).
- <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=10&KKey=66> (21/02/2012)

- <http://www.penal.org/IMG/Guadalajara-globalisation.pdf>, “Conclusions of the Workshop on Globalisation and Organised Crime”, **First World Conference of Penal Law, Penal Law in the XXIst Century**, Guadalajara (Mexico), 18-23 November 2007. (20/05/2010).
- <http://www.tokyoreporter.com/tag/Yakuza/> (15.01.2011)
- http://www.trutv.com/library/crime/gangsters_outlaws/gang/Yakuza/6.html. (08/12/2008)

Ek-1: Örnekleme Alanın Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırılması							
Mafya Tipi Organize Suç Örgütleri	Yaklaşık Ortaya Çıkış Dönemi	Örgütün Ortaya Çıkmasını Sağlayan Sosyal Değişiklikler	Mafya Kurucuları	Etkili Devlet Kontrolü Eksikliği	Yüksek Suç Tehdidi	Haraç/ Tehditle Gelir Elde etme	Organize Suç Örgütlerinin Teklif Ettiği Hizmetleri
İtalya Mafyası	19. yy. ortaları	Feodalizmin Sona ermesi	Gabellotti ve Feodal Korumalar	Var	Var	Var	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koruma Hizmeti ➤ Problem Çözme-Arabuluculuk ➤ Haraç Alma
Japon Yakuza	19. yy. sonları	Sanayileşme ve Feodalizmin Sona ermesi	İşsiz Samuraylar	Var	Yok	Var	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mülkiyet Koruma ➤ Problem Çözme-Arabuluculuk ➤ Emlak Alım-Satımı ➤ Borç-Kredi Sağlanması
Rus Mafyası	1990'lar	S.S.C.B.nin Yıkılması ve Komünizmin	Eski KGB görevlileri ve işsiz askerler	Var	Var	Var	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mülkiyet Koruma ➤ Sözleşmelerden Kaynaklanan Yasal Sorumlulukların Sağlanması
Çin Triadları	17. yy. ortaları	Büyük Ming Hanedanlığının Devrilmesi	Monklar	Var	Var	Var	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fahişe ➤ İnsan Ticareti ➤ Kumar ➤ Kara-para aklama
Kolombiya Kartelleri	1970'ler	Zayıf Devlet Yapısı ve Şiddetli Olaylar	Pablo Escobar (Medellin), ve Gilberto Miguel Rodriguez Orejuela Kardeşler (Cali)	Var	Var	Var	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uyuşturucu Ticareti ➤ Koruma Sağlama ➤ Arazi Alım-Satımı ➤ Kara-para aklama

Ek-2: Örnekleme Alınan Mafya Tipi Organize Suç Örgütlerinin Analiz Nesneleri Bağlamında Karşılaştırılması								
	Yapı	Büyüklik (üye sayısı bakımından)	Ana Faaliyet(ler)	Şiddet Düzeyi	Etnik ve Sosyal Kimlik	Rüşvet	Sınır-Ötesi Faaliyetler	Politik Etki
Triadlar	Katı Hiyerarşik Yapı	100'den fazla üye	İnsan Ticareti (Fahişelik) Uyuşturucu Ticareti Kumar Kara Para Aklama	Faaliyetlerde esastır	Aile temelli örgüt yapısından uzaklaştı	Faaliyetlerde esastır	Birçok ülkede faal	Hong Kong Triadları hariç politik etki var
La Cosa Nostra	Devreden Hiyerarşi	100'den fazla üye	Uyuşturucu Ticareti Kumar Haraç Alma Tefecilik Kara Para Aklama	Faaliyetlerde esastır	Aile ya da etnik temelli	Faaliyetlerde esastır	ABD gibi birkaç ülkede faal	Yoğun politik etki var
Kolombiya Kartelleri	Organize Suç Ağı	100'den fazla üye	Uyuşturucu Ticareti Kara Para Aklama	Medellin'de sık sık Cali'de nadiren uygulanmaktadır	Aile temelli örgüt yapısından uzaklaştı	Faaliyetlerde esastır	Birçok ülkede faal	Yoğun politik etki var
Rus Mafyası	Devreden Hiyerarşi	100'den fazla üye	Koruma Sağlama Uyuşturucu Banka ya da Banka Dolandırıcılığı	Orta düzeyde	Aile temelli örgüt yapısından uzaktır	Faaliyetlerde esastır	Birçok ülkede faal	Yoğun politik etki var
Yakuza	Devreden Hiyerarşi	100'den fazla üye	Kumar Mülkiyet Haklarının Korunması Uyuşturucu Ticareti Haraç Alma Kara Para Aklama Kaçakçılık	Sık sık uygulanmaktadır	Aile ya da etnik temelli	Seyrek uygulanmaktadır	ABD gibi birkaç ülkede faal	Politik etki var
Türkiye'deki Organize Suç Örgütleri	Katı Hiyerarşik Yapı	100'den az	Uyuşturucu Ticareti Kumar Fuhuş ya da İnsan Ticareti Kara Para Aklama	Sık sık uygulanmaktadır	Aile ya da Etnik Temelli	Faaliyetlerde esastır	Ülke dışında etkin değil	Politik etki var

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Uğur		ARGUN
Doğum Yeri ve Yılı	İnegöl		1977
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
ve Düzeyi	KPDS (77)		
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lise	1991	1995	Polis Koleji
Lisans	1995	1999	Polis Akademisi
Yüksek Lisans	2000	2003	Uludağ Üniversitesi
Doktora	2008		Uludağ Üniversitesi
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı	Çalışılan Kurumun Adı	
1.	1999	2011	Bursa Emniyet Müdürlüğü
2.	2011	...	Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar	International Police Association (IPA), European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI)		
Katıldığı Proje ve Toplantılar	Tepecik, Savas and Argun, Uğur., Oct 8-11 2008 Poster Presentation at International Eurasian Congress of Forensic Sciences in Istanbul, "Alternative Evidence Cooperation in Crime Scene Investigation to Suspects Specialized on Crime: Model of Kashkaval Cheese Determined at Scene in Bursa and "Bursa Model on Earprint Evidence"		
Yayınlar:	Parlak, Bekir ve Argun, Uğur., (2010), "Küreselleşme Süreci Bağlamında Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırmalı Analizi" , Yerelden Küresele Sınıraşan Suçlar , ed. Süleyman Özeren, M.Alper Sözer, Oğuzhan Ömer Demir, Polis Akademisi Yayınları, Ankara. Özcan, Himmet, Güneş İsmail and Argun, Uğur (2011), "Olay Yeri İnceleme Otomasyon Programı ve Eşkal Tespit Projesi", Güvenlik Hizmetlerinde Çağdaş Yaklaşımlar , ed. Serdar Kenan Gül ve Muhittin Karakaya, Polis Akademisi Yayınları, Ankara. 2011 Suç Önleme Sempozyumu Kitabı (2013), ed. Sekine Özdemir-Uğur Argun, Bursa Emniyet Müdürlüğü Yayınları, No:1, Bursa.		
Diğer:			
İletişim (e-posta):	u_argun@hotmail.com		
	Tarih İmza Adı Soyadı		